

วิทยานิพนธ์

ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง

**The Language Usage Forms and of Nursery Rhymes in
Phatthalung**

นางสาวนิตยา ชูดำ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

ปริญญา

ภาษาไทย

สาขา

ภาษาไทย

ภาควิชา

เรื่อง ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง

The Language Usage Forms and Content of Nursery Rhymes in Phatthalung

นามผู้วิจัย นางสาวนิตยา ชูคำ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจินทุล, ค.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญเหลือ ใจมโน, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจจงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง

The Language Usage Forms and Content of Nursery Rhymes in Phatthalung

โดย

นางสาวนิตยา ชูคำ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

พ.ศ. 2550

นิตยา ชูคำ 2550: ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจินทุล, ค.ม. 240 หน้า

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษา ทั้งในด้านความหมายของ
ถ้อยคำ ลักษณะการใช้ภาษา ซึ่งประกอบด้วยการเล่นคำ การใช้สำนวน การใช้โวหารภาพพจน์
ศึกษาลักษณะเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก ศึกษาวัฒนธรรม แนวคิดค่านิยมและคุณค่าที่ปรากฏใน
เพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง

ข้อมูลสำหรับศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คือเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง ที่มีผู้รวบรวมไว้เป็น
หนังสือ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและคัดเลือกเฉพาะเพลงกล่อมเด็กที่มีหลักฐานว่าเกิดขึ้นในจังหวัด
พัทลุงและมีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดพัทลุงจำนวน 100 เพลง

ผลการศึกษาพบว่าเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง มีลักษณะการใช้ความหมายของถ้อยคำ
คือการใช้ถ้อยคำที่ตรงไปตรงมาและการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝง การใช้ภาษาในเพลงกล่อม
เด็กมีลักษณะดังนี้ คือ การเล่นคำแบ่งออกเป็นการเล่นคำ การซ้ำคำ การซ้ำความ การซ้ำสำนวน แบ่งการใช้
สำนวนออกเป็นการใช้สำนวนที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนและการใช้สำนวนพูดคือใช้สำนวนที่เป็นที่
รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาแต่งเป็นเพลง และการใช้โวหารภาพพจน์แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ
การใช้ อธิพจน์ คือการกล่าวเกินจริง และบุคคลวัต คือการสมมุติให้สิ่งมีชีวิตแสดงกริยาอาการ
เหมือนมนุษย์และจากการศึกษาลักษณะเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงพบว่า มี
ลักษณะเนื้อหา 2 ลักษณะคือ เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหา
ไม่เกี่ยวกับเด็ก จากการศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง แบ่งออกเป็น 2
ประการคือ วัฒนธรรมเกี่ยวกับการแต่งงาน และวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา จากการศึกษาแนวคิด
และค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ แนวคิดและ
ค่านิยมที่มีต่อบุคคล และแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันศาสนา และจากการศึกษาคุณค่า
ของเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดพัทลุง แบ่งออกเป็น 5 ประการคือ คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่า
ด้านสังคม คุณค่าด้านเศรษฐกิจ คุณค่าด้านการปกครองและคุณค่าด้านคุณธรรม

Nittaya Chudam 2007: The Language Usage Forms and Content of Nursery Rhymes in Phatthalung. Master of Arts (Thai), Major Field : Thai Language, Department of Thai Language.

Thesis Advisor : Associate Professor Mrs. Siriwan Nantachantoon, M.Ed. 240 pages.

The objective of this thesis is to study the style of language usage in terms of semantics, language usage that are paronomasia, idiom, and figurative of language. It also investigated the content of lullaby, culture and value that appeared in the lullaby of Phatthalung province.

The research data is the lullaby of Phatthalung which is collected in the books. The researcher studied and selected 100 lullabies that originated in Phatthalung province, and the content of lullaby had to relate to Phatthalung province.

The result indicated that the lullaby of Phatthalung province, in terms of semantics, had both denotative and connotative meanings. Language usage in lullaby is the paronomasia of words and sentences reduplication and idioms. In addition, idioms used in composing lullaby are figurative and verbal idioms. These idioms were widely used in Phatthalung province. The figure of language is classified into 2 types that are hyperbole and personification. Personification is a figure of speech that gives non-humans and objects human traits and qualities. From the study of lullaby in Phatthalung province found that there were 2 kinds of content; lullaby related to children and unrelated to children. In case of cultural study in lullaby, there are 2 types of culture, marriage culture and religious culture. Furthermore, thought and value studies appeared in lullaby of Phatthalung province were thought and value to individual and thought and value of individual to religious institute. Finally, value of lullaby in Phatthalung province were divided into 5 terms; literature, social, economic, political, and moral values.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง” เล่มนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์ ได้อย่างสมบูรณ์เนื่องจากผู้วิจัยได้รับคำชี้แนะเป็นอย่างดีในเนื้อหาทุกบททุกตอนจากอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจินทุล ประธานกรรมการผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเหลือ ใจมโน กรรมการร่วม ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาเป็นอย่างสูงที่ผู้วิจัยได้รับการถ่ายทอดความรู้คำแนะนำและกำลังใจจากทุกท่านจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าของหนังสือเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กจึงทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ ข้อมูลได้ครบตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง

นอกจากนี้ขอขอบคุณพี่ ๆ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมเรียนในสาขาวิชาภาษาไทยทุกท่านที่ให้กำลังใจและให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือตลอดมารวมถึงขอบพระคุณความปรารถนาดีจากคุณวราวรรณ ศรียาภัย ที่คอยให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ ให้ผู้ทำวิจัยมีความเข้มแข็งพยายาม และศึกษาวิจัยจนสำเร็จเป็นรูปเล่ม

คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นของขวัญแด่ คุณพ่อ มนูน และคุณแม่กอบแก้ว ชูคำ ผู้ให้กำเนิด อบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา ให้อาณาเขตที่ดีแก่ ผู้วิจัยและเป็นที่กำลังใจตลอดมา ที่สำคัญขอกราบขอบพระคุณพระเจ้าที่ทรงสถิตอยู่ด้วย ทรงเจิมสติปัญญาและกำลังใจ ให้ผู้วิจัยศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี จึงขอมอบคุณความดีในครั้งนี้ถวายแด่พระเจ้า ในโอกาสนี้ด้วย

นิตยา ชูคำ

เมษายน 2550

สารบัญ

หน้า

สารบัญภาพ	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
เอกสารที่เป็นความรู้เกี่ยวกับจังหวัดพัทลุง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก	19
เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษา	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	54
แหล่งข้อมูล	54
กลุ่มตัวอย่าง	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย	56

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	62
การใช้ความหมายของถ้อยคำในเพลง	62
ภาษาที่ใช้ในเพลงกล่อมเด็ก	67
เนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก	83
วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก	115
แนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก	134
คุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก	161
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	194
สรุป	194
อภิปรายผล	197
ข้อเสนอแนะ	200
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	201
ภาคผนวก	204
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	240

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 การแข่งโพน	13
2 การลากพระ	13
3 การแกะหนังตะลุง	14
4 การเชิดหนังตะลุง	15

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เพลงกล่อมเด็กเป็นคติชาวบ้าน คือเรื่องราวของชาวบ้านที่เป็นของเก่าเล่าปากต่อปากหลายชั่วอายุคน ซึ่งจัดอยู่ในประเภทที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ มีการสืบทอดกันจากปากต่อปากสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณมา เป็นเพียงมุขปาฐะ เพลงกล่อมเด็กเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน ที่มีแพร่หลายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย แต่จะเรียกต่างกันไปตามแต่ละภาคของประเทศ เช่น ภาคเหนือ เรียกเพลงอ้อจา หรือ อ้อจจา ตามคำร้องต้นเพลง ภาคใต้เรียกว่าเพลง ร้องเรือ เพลงชาน้อง หรือเพลงน้องนอน (จันทร์ ทองประเสริฐ, 2528: 95) ภาคอีสาน เรียกว่าเพลงนอนสาหล้า และภาคกลางเรียกว่าเพลงกล่อมเด็ก

เพลงกล่อมเด็กไม่ว่าจะเป็นของภาคไหนในประเทศไทยต่างก็มีจังหวะ มีท่วงทำนองซ้ำๆ เพลงกล่อมเด็กนั้นจะช่วยให้เด็กเกิดเพลินและกล่อมให้หลับแล้วยังสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนคตินิยม อันจะปลูกฝังลูกหลานอีกด้วย

จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดหนึ่งตั้งอยู่ทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกของประเทศไทย มีลักษณะรูปร่างคล้ายรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทอดยาวอยู่แนวเหนือและใต้ อาณาเขตติดต่อของจังหวัดพัทลุงด้านทิศเหนือจรดจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านทิศใต้จรดจังหวัดสงขลา ด้านทิศตะวันออกจรดทะเลสาบสงขลาและด้านทิศตะวันตกจรดจังหวัดตรัง ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดนี้ทางทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่ราบสูงสลับซับซ้อน และค่อนข้างลาดต่ำลงมาทางทิศตะวันออกจนจรดทะเลสาบสงขลา ส่วนสภาพภูมิอากาศนั้น โดยทั่วไปอยู่ภายใต้อิทธิพลลมมรสุม มีอากาศอบอุ่น เย็นสบายตลอดปี ฤดูกาลของจังหวัดพัทลุงก็เหมือนกับจังหวัดอื่นๆในภาคใต้ คือ มี 2 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน และฤดูฝน

วัชรพงศ์ โกมุทธรรมวิบูลย์ และคณะ (2544: 254) ได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กไว้ว่า “ภาษาเป็นส่วนสำคัญที่ใช้ในการถ่ายทอดออกมาเป็นบทเพลงที่ใช้ในการกล่อมเด็กให้หลับ” อย่างที่ทราบ

กันดีว่าจังหวัดพัทลุงนั้นเป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยฉะนั้นภาษาที่ใช้ในการร้องเพลงสำหรับกล่อมเด็กให้หลับนอนนั้นก็ย่อมที่จะเป็นภาษาถิ่นใต้ซึ่งเป็นภาษาประจำถิ่น

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2524:1) ได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กไว้ว่า “เพลงกล่อมเด็คนับเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทหนึ่งที่เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาทางวาจาหรือที่เรียกว่า “มุขปาฐะ” อีกทั้งมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมการกล่อมเด็กซึ่งถือเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นๆ” เพลงกล่อมเด็กเป็นที่รู้จักกันมากที่สุดอีกแขนงหนึ่งเพราะเป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันทางวาจามาเป็นบทเพลงหรือเรื่องราวที่ถ่ายทอดออกมาเป็นเนื้อหาของเพลงจึงเป็นข้อมูลที่ไม่คงที่แน่นอนขึ้นอยู่กับเวลา และความทรงจำของผู้ถ่ายทอดบทเพลงเป็นสำคัญ เพลงกล่อมเด็กไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งถือได้ว่าเพลงกล่อมเด็กเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาที่แฝงด้วยความคิดขณะเดียวกันยังสามารถสะท้อนสังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อีกด้วย

จังหวัดพัทลุงนั้นจัดเป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน จึงทำให้จังหวัดพัทลุงเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่มีความเจริญรุ่งเรืองอันจะเห็นได้จากการถ่ายทอดออกมาเป็นบทเพลงที่ใช้ร้องขับกล่อมให้ลูกหลานนอนหลับ ซึ่งถือเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดสืบทอดกันมา ทำให้ทราบถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความคิด วิถีชีวิต และความรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมของชาวบ้าน ในจังหวัดพัทลุงได้เป็นอย่างดี เช่น การส่งเสริมประเพณีทางศาสนา โดยการทำบุญตักบาตรเป็นประจำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยตั้งข้าวสำหรับพระไว้ต่างหาก ไม่ไปปะปนกับข้าวที่จะไว้สำหรับรับประทานเองเช่นเดียวกับเพลงที่จะกล่าวต่อไปนี้

เพลงไสบาตร

ฮาเหอ เข้าเข้าเหอ	เจ้ามาขึ้นไสบาตร
กดข้าวไธถาด	กดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์
ตรวจน้ำพิชฐาน	ให้เจ้าสมภารพอได้กิน
กดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์	คู่กินทองร้อยช้าง

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 181)

นอกจากนี้เพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง ยังทำให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชาวจังหวัดพัทลุงได้เป็นอย่างดี เช่น หน้าที่ของผู้หญิงจะต้องรู้จักงานบ้านงานเรือน มิฉะนั้นจะปรนนิบัติสามี

ไม่ได้ ไม่มีใครจะปรารถนามาเป็นคู่ครอง โดยเปรียบเทียบผู้หญิงประเภทนี้เหมือนกับแม่ไก่ที่ แม้แต่จะออกไปก็ยังไม่รู้จักทำรัง จะมาออกไปไ้บนรั้ว ไม่คิดทำอะไรเอง ต้องคอยให้คนอื่นบอก ให้ ครั้นลงมือทำเองก็ผิดเพี้ยน ดังที่ สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์ (2524: 129) ได้กล่าวไว้ในเพลงแม่ไก่ว่า

เพลงแม่ไก่

ฮาเหอ แม่ไก่เหอ	จั้นไ้บนรั้ว
ร้องถามแม่ฟัว	แกงโหรให้แม่ฟัวกิน
แกงเปิดสักรา	แกงหมูสักรั้
ไม้ไสจี้หมื่น	น้ำหน้าช่างเลี้ยงฟัว

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 129)

นอกจากนี้เพลงกล่อมเด็กยังถ่ายทอดให้เห็นถึงการทำนาในพื้นที่ที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่มีน้ำ จนพื้นดินนั้นเป็นรอยแตกกระแหงแสดงความแห้งแล้ง ชาวนาต้องคอยพึ่งพาฝน เพราะขาด การชลประทาน ซึ่งอาชีพเกษตรกรรมนั้นถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นเมื่อฝนไม่ตกต้องตาม ฤดูกาล ก็จะทำให้ชาวนาประสบปัญหาด้านอื่นๆ มากมาย และไม่มีใครช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ดังที่ ภิญโญ จิตต์ธรรม (2509: 18) ได้กล่าวไว้ในเพลง แค้นใจว่า

เพลงแค้นใจ

ฮาเหอ แค้นใจเหอ	ไ้เอนาดินแห้ง
ยั้งไ้ไปยั้งแล้ง	แตกแหงเหมือนรอยตีนนก
กับแลหัวหมูกะจัดใจ	กับแลคันไ้กะจัดดอก
แตกแหงเหมือนรอยตีนนก	จัดดอกน้องทุกสิ่ง

(เขาชัยสน/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 41)

เพลงกล่อมเด็กบางเพลงได้กล่าวถึงวิธีการทำนาของชาวนา โดยใช้สัตว์ต่างๆ เช่น งูเห่า คางคก ปู นา หอยโข่ง มาล้อเลียนพฤติกรรมการทำนาของมนุษย์ ทำให้เกิดความรู้ในเรื่องขั้นตอนการทำนา ในช่วงปักดำ และถอนต้นกล้า อีกทั้งยังทำให้เกิดความรู้สึกตลกขบขันด้วย แต่อีกนัยหนึ่งก็แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีช่วยเหลือกันในการทำงานของชาวนาได้เป็นอย่างดี ดังเพลงกล่อมเด็กว่า

เพลงขึ้นเขา

ฮาเหอ ขึ้นเขาเหอ	ไปแลงเห่าทำนา
กางกกถอนกล้า	ปูนาช่วยดำ
หอยข้าวหอยโขง	โก้งโค้งยังคำ
ปูนาช่วยดำ	แล้วสงนมโลก

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524:57)

จากลักษณะดังกล่าวนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง ในเรื่อง ความหมาย ของเพลงกล่อมเด็ก การใช้ภาษาในเพลงกล่อมเด็ก และเนื้อหา วัฒนธรรมแนวคิดค่านิยม รวมถึงคุณค่าในเพลงกล่อมเด็ก นอกจากนี้ยังอนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านเพลงกล่อมเด็ก ในด้านการใช้ภาษาการนำเสนอเพลงกล่อมเด็กในแง่ของการใช้คำ สำนวนโวหารภาพพจน์ ที่ง่ายแก่การเข้าใจนับเป็นกลวิธีเฉพาะตัวของผู้แต่ง ทำให้ผู้ฟังจับใจความสำคัญได้โดยง่ายโดย ภาษาที่ใช้ในเพลงนั้นจะเป็นภาษาถิ่นที่ใช้พูดกันในแต่ละท้องถิ่นจะเห็นได้ว่าเพลงกล่อมเด็กนั้น มิใช่เขียนขึ้นหรือแต่งขึ้นมาอย่างไรก็ได้ตามที่คิดจะเขียน แต่การแต่งเพลงกล่อมเด็กนั้นมีความ จำเป็นต้องใช้คำ สำนวนในการพูด หรือแม้กระทั่งการใช้ประโยคหรือการซ้ำประโยคเพื่อต้องการ ที่จะเน้นให้เห็นถึงภาษาที่ใช้ในการแต่งว่ามีความประณีตในการใช้ภาษาถ่ายทอดออกมาเป็นเพลงที่ ไพเราะชวนฟังพร้อมทั้งสอดแทรกเนื้อหาคำสอนไว้เป็นคติเตือนใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นมรดกทาง ภูมิปัญญาของบรรพชนให้คงอยู่สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมายของถ้อยคำในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
4. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
5. เพื่อศึกษาแนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
6. เพื่อศึกษาคุณค่าของเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดพัทลุง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความเป็นมาของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
2. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจภาษาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
3. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
4. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
5. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
6. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณค่าของเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดพัทลุง

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะศึกษาเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุงที่มีการบันทึกไว้ในหนังสือ ที่นำมาเป็นเอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามีทั้งหมด 5 เล่มคือ เล่มที่ 1 เพลงชาनोंง ของวันเนา ฐิติน เล่มที่ 2 เพลงร้องเรือ ของ ภิญโญ จิตต์ธรรม เล่มที่ 3 เพลงกล่อมเด็กภาคใต้ รายงานการวิจัยวิเคราะห์สาระดะ เพลงกล่อมเด็กภาคใต้ ของ สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ เล่มที่ 4 หนังสือคดิชนวิทยาของพิณทิพย์ พุทธิพงษ์ และเล่มที่ 5 ของวรวรรณ ศรีวิทย การศึกษาเปรียบเทียบเพลงกล่อมเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับนครศรีธรรมราช รวมเป็นเพลงทั้งหมด 100 เพลง

2. การวิจัยนี้จะศึกษาองค์ประกอบของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุงในเรื่องต่อไปนี้

- 2.1 ความหมาย
- 2.2 การใช้ภาษาในเพลงกล่อมเด็ก
- 2.3 เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก
- 2.4 วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก

2.5 แนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก

2.6 คุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก

นิยามศัพท์

การใช้ภาษา หมายถึง ลักษณะในการเขียนโดยการเลือกสรรคำมาเรียบเรียงเป็นบทเพลงที่มีความดึงดูดผ่านภาษาให้เด็กได้เข้าใจรวมถึงผู้ที่ได้รับฟังเพลงเพลงนั้น

เพลงกล่อมเด็ก หมายถึง เพลงร้องเรื่อ เพลงชาน้อง หรือเพลงชำน้อง ของชาวปักษ์ใต้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ผู้วิจัยได้ทำวิจัยเรื่อง “ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง” การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็ก ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวกับจังหวัดพัทลุง เพลงกล่อมเด็ก ความหมายของเพลงกล่อมเด็ก เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก และเอกสารเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา การใช้คำ การใช้สำนวน การใช้โวหาร ภาพพจน์

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยแบ่งออกเป็นดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดพัทลุง

- 1.1 สภาพภูมิศาสตร์
- 1.2 ลักษณะภูมิประเทศ
- 1.3 ลักษณะภูมิอากาศ
- 1.4 ประวัติของจังหวัดพัทลุง
- 1.5 ประเพณีและวัฒนธรรม
- 1.6 การปกครอง ประชากร เชื้อชาติ และศาสนา
- 1.7 การประกอบอาชีพ
- 1.8 การคมนาคมและการสื่อสาร

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก

- 2.1 ความหมายของเพลงกล่อมเด็ก
- 2.2 เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก
- 2.3 คำนิยามที่ปรากฏในบทเพลงกล่อมเด็ก
- 2.4 คุณค่าที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก
- 2.5 ลักษณะเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง

3. เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษา

3.1 การใช้ถ้อยคำ

3.2 การใช้จำนวน

3.3 การใช้โวหารภาพพจน์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดพัทลุง

1. สภาพภูมิศาสตร์

ชัยวุฒิ พิชะกุล (2522: 4) ได้อธิบายสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดพัทลุงไว้ว่าสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดพัทลุงนั้นเหมือนกับจังหวัดอื่นของภาคใต้ สามารถจำแนกลักษณะได้ดังนี้

1.1 ตำแหน่งที่ตั้งและขนาดรูปร่าง

จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกของประเทศไทยอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางรถไฟ 846 กิโลเมตร มีลักษณะรูปร่างคล้ายรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทอดยาวอยู่ในแนวเหนือ-ใต้ ส่วนกว้างที่สุดวัดตามแนวละติจูด 7 องศา 30 ลิปดา จากเขตจังหวัดบนเทือกเขาพนครศรีธรรมราช ถึงเกาะโคบในจังหวัดสงขลา ยาวประมาณ 7 กิโลเมตร ส่วนที่ยาวสุดวัดตามแนวลองจิจูด 100 องศาตะวันออก ยาวประมาณ 86.25 กิโลเมตร คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ 3,169 กิโลเมตร

1.2 พิกัดทางภูมิศาสตร์

พิกัดทางภูมิศาสตร์อยู่ระหว่าง ละติจูด 7 องศา 6 ลิปดาเหนือ กับ 7 องศา 53 ลิปดาเหนือ และระหว่าง ลองจิจูด 99 องศา 45 ลิปดาตะวันออก กับลองจิจูด 100 องศา 26 ลิปดาตะวันออก

1.3 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ จรดอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอมะกลองพยอม ฝั่งทะเลน้อยและคลองนางเรียบ เป็นแนวแบ่งเขต ระยะทางยาวประมาณ 65 กิโลเมตร

ทิศใต้ จรดอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา มีคลองพุดผัด และคลองหลวงซึ่งเป็นร่องน้ำเชื่อมระหว่างทะเลสาบสงขลาตอนในกับตอนนอก เป็นแนวแบ่งเขต ระยะทางยาวประมาณ 63 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก จรดทะเลสาบสงขลา มีร่องน้ำลึกในทะเลสาบตอนในเป็นแนวแบ่งเขต ซึ่งจรดกับเขตอำเภอระโนด กิ่งอำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอสะทิงพระ และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ระยะทางยาวประมาณ 85 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก จรดอำเภอปะเหลียน อำเภอย่านตาขาว อำเภอเมือง และอำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง มีเทือกเขานครศรีธรรมราชเป็นแนวแบ่งเขต ระยะทางยาวประมาณ 105 กิโลเมตร

2 ลักษณะภูมิประเทศ

ชัยวุฒิ พิชะกุล (2522: 4) ได้อธิบายลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดพัทลุง ซึ่งพื้นที่จะเป็นเทือกเขา เนินเขา และที่ราบ แต่จะไม่มีพื้นที่ที่ติดทะเล ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดพัทลุงมีดังนี้

2.1 เขตเทือกเขาและที่สูงทางทิศตะวันตก

เขตเทือกเขาและที่สูงทางทิศตะวันตก คือพื้นที่นับตั้งแต่เทือกเขาทางทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 10 กิโลเมตร ระดับพื้นที่ที่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 40 – 800 กิโลเมตร ส่วนที่สูงที่สุดในเขตนี้คือ ยอดเขาร้อน สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,322 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมียอดเขาอีกหลายยอดที่สูงกว่า 1,000 เมตร เช่น ยอดเขาหลวง ยอดเขาลาดกว้างใหญ่ ปริมาณน้ำฝนในเขตนี้ประมาณ 3,000 มิลลิเมตรต่อปีพื้นดินอุดมสมบูรณ์ประกอบด้วยดินร่วนปน

ทราย ดินภูเขาหินลูกรัง และรวมถึงหินแร่ธาตุหลายชนิดด้วย พื้นที่ในเขตนี้อาจมีการพังทลายอย่างรุนแรง หากมีการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมที่ผิดวิธี เช่น การทำไร่เลื่อนลอย การทำลายป่าไม้ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เองจึงเหมาะสมที่จะเป็นเขตสงวนพันธุ์สัตว์และป่าไม้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร

2.2 เขตที่ราบสลับเนินเขาตอนกลาง

เขตที่ราบสลับเนินเขาตอนกลาง คือพื้นที่ที่มีอาณาเขตอยู่ทางทิศตะวันออกของเขตที่ 1 เป็นระยะทางยาวประมาณ 20 กิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาแบบเนินลูกฟูกสลับกับที่ราบเป็นตอนๆ ระดับสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ยประมาณ 5 - 15 เมตร ลักษณะดินเป็นดินทรายและดินเหนียว ในบางตอนของเขตนี้มีภูเขาหินปูนสูงๆ ต่ำๆ กระจายอยู่ทั่วไป เช่น เขาหัวแตก เขาชัยบุรี เขาทอง เขาอ้อ เขากลาง เขาชัยสน เป็นต้น ระหว่างภูเขามีลำน้ำและที่ราบเหมาะสมแก่การเพาะปลูก ทำไร่ ทำนา เช่น ที่ราบศรีشنا ที่ราบตำบลท่ามิหรำ ที่ราบตำบลปรางหมู ที่ราบตำบลภูหาสวรรค์ ที่ราบตำบลเขาเจ็ยก เป็นต้น ปริมาณน้ำฝนในเขตนี้ประมาณ 2,000 – 3,000 มิลลิเมตร

2.3 เขตที่ราบดินตะกอนชายฝั่งทะเลสาบสงขลา

เขตที่ราบดินตะกอนชายฝั่งทะเลสาบสงขลา คือพื้นที่นับตั้งแต่ทางทิศตะวันออกของทางรถไฟไปจรดฝั่งทะเลสาบ มีความกว้างโดยเฉลี่ยประมาณ 10 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบ ในตอนเหนือและตอนกลางของเขตนี้ มีภูเขาหินปูนและหนองบึงหลายแห่ง เช่น เขาจึงใจ เขาพระแสน เขาอัน เขาผี เขาหินแท่น เขามัง เขาแดง เขากทะเล เป็นต้น บึงที่มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ “ทะเลน้อย” พื้นดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว มีที่เหมาะสมแก่การทำนา เช่น ที่ราบริมทะเลน้อย ที่ราบลำปำ ที่ราบคอนประดู่ ที่ราบตำบลจองถนน เป็นต้น เขตนี้มีปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าเขตอื่นๆ คือ แต่ละปีต่ำกว่า 2,000 มิลลิเมตร

2.4 เขตหมู่เกาะในทะเลสาบ

เขตหมู่เกาะในทะเลสาบ ได้แก่ พื้นที่หมู่เกาะในทะเลสาบเขตอำเภอปากพะยูน ซึ่งประกอบด้วยเกาะต่างๆ มากมาย คือ เกาะนางคำ เกาะแก่ง เกาะแพ เกาะทม เกาะยวน เกาะหมาก เกาะเสือ เกาะโคบ เกาะคำเหียง เกาะรำแดง เกาะราบ เกาะกระและหมู่เกาะสี่เกาะห้า เกาะ

เหล่านี้ไม่เหมาะกับการตั้งบ้านเรือนอาศัย เพราะมีที่ราบใช้ในการเพาะปลูกน้อย ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามเกาะส่วนใหญ่ หันมาประกอบอาชีพประมง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น เกาะๆ ในเขตอำเภอปากพะยูน ที่มีประชากรอาศัยอยู่มาก มีฐานะเป็นตำบลได้ คือ เกาะหมาก กับเกาะนางคำ

3 ลักษณะภูมิอากาศ

ชัยวุฒิ พิชะกุล (2522: 16) ได้อธิบายสภาพภูมิอากาศของจังหวัดพัทลุงไว้ว่า “โดยทั่วไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมมีอากาศอบอุ่น เย็นสบายตลอดปี ความแตกต่างของอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 17.7–37.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 27.4 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,920.7 มิลลิเมตรต่อปี ฤดูกาลของพัทลุงมีลักษณะเหมือนกับจังหวัดอื่นๆ” คือแบ่งเป็น 2 ฤดูดังนี้

3.1 ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม – สิงหาคม เป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน จะมีฝนตกเพียงเล็กน้อย อากาศค่อนข้างจะร้อน

3.2 ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกันยายน – กุมภาพันธ์ เป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านอ่าวไทย นำฝนมาตกในจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวนาต่างก็เริ่มหว่านกล้าปลูกข้าวกันโดยทั่วไป

4. ประวัติของจังหวัดพัทลุง

จังหวัดพัทลุงนั้นจัดเป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานตั้งแต่สมัยศรีวิชัยจากนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ตั้งเนื่องจากสาเหตุต่างๆ สัญลักษณ์ของจังหวัดพัทลุง คือ ภูเขาอกทะลุ ซึ่งเกิดจากตำนานได้มีผู้รู้ได้กล่าวถึงจังหวัดพัทลุงไว้ว่า (ห้างหุ้นส่วนจำกัด เว็บไซต์ทัวร์ไทย ดอทคอม: 2549)

จังหวัดพัทลุงเป็นเมืองเก่าแก่โบราณเมืองหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย และเป็นเมืองแห่งเชือกทะเล มีการสันนิษฐานว่า พัทลุงเป็นเมืองที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยศรีวิชัย ตัวเมืองเดิมตั้งอยู่ที่เขาแดง ผังตรงข้ามกับเมืองสงขลาในปัจจุบัน แต่เนื่องจากมีภัยต่างๆ มารบกวนทำให้ต้องย้ายเมืองไปตั้งอยู่ตามตำบลต่างๆ หลายครั้ง

ในรัชกาลพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) แห่งกรุงศรีอยุธยา “เมืองพัทลุง” เป็นส่วนหนึ่งใน 15 หัวเมืองปักษ์ใต้ที่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งมีฐานะเป็นเมืองพระนามมหาราช ขึ้นตรงกับกรุงศรีอยุธยา ต่อมาใน พ.ศ. 1927 เมื่อสมเด็จพระรามาธิบดียกทัพไปตีเชียงใหม่ได้ชนะ จึงอพยพชาวเชียงใหม่ส่วนหนึ่งมาไว้ที่จังหวัดพัทลุง ต่อมาในสมัยอยุธยาตอนปลาย เมืองพัทลุงได้ย้ายไปตั้งที่ท่าเสม็ด ปัจจุบันอยู่ในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และย้ายอีกครั้งมาตั้งที่ตำบลควนมะพร้าว ในเขตอำเภอเมืองปัจจุบัน

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงปฏิรูปการปกครองเป็นแบบมณฑลเทศาภิบาล เมืองพัทลุงได้ถูกจัดให้ขึ้นกับมณฑลนครศรีธรรมราช จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2467 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ได้โปรดฯ ให้ย้ายเมืองมาตั้งที่ตำบลคูหาสวรรค์ซึ่งเป็นที่ตั้งปัจจุบันนี้ เมื่อได้ยกเลิกการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลในปี พ.. 2476 เมืองพัทลุงจึงได้มีฐานะเป็นจังหวัดตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

5 ประเพณีและวัฒนธรรม

จังหวัดพัทลุงมีประเพณีประจำจังหวัดที่หลากหลาย มีบางประเพณีที่มีความคล้ายคลึงกับประเพณีของจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ เช่น ชักพระ ซึ่งชาวจังหวัดพัทลุงก็ยังรักษาประเพณีนี้ไว้ได้เป็นอย่างดี

5.1 งานประเพณีแข่งโพนลากพระ (ชักพระ)

งานประเพณีแข่งโพนลากพระ (ชักพระ) ในภาคใต้นิยมจัดขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีอยู่ให้คงอยู่สืบต่อไป ซึ่งประเพณีชักพระจะนิยมมีขึ้นในเดือน 11 ของทุกปีมีการละเล่น และมีการแข่งขันการตกแต่งขบวนเรือที่ใช้ในการชักพระ และการแข่งขันโพนของแต่ละหมู่บ้านซึ่งเป็นประเพณีที่ให้ความสนุกสนานเมื่อขบวนเรือของคนผ่านวัดไหนก็จะมีการตีโพน

แข่งขันกันเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ (ห้างหุ้นส่วนจำกัด เว็บไซต์ทัวร์ไทย คอทคอม: 2549)

นิยมทำกันทั่วไปในภาคใต้ในช่วงเดือน 11 (แรม 1 ค่ำ เดือน 11) การลากพระมีอยู่ 2 ลักษณะ ตามความเหมาะสมของภูมิประเทศ คือ ลากพระทางบกและลากพระทางน้ำ สำหรับจังหวัดพัทลุง เป็นการลากพระทางบก ซึ่งจะมีการตีโพน (กลอง) เพื่อควบคุมจังหวะในการลากพระ ขบวนพระลากของแต่ละวัดก็จะมีผู้ตีโพนอยู่บนขบวน และเมื่อผ่านวัดต่างๆ ก็จะมีการตีโพนทำท่ายกกัน ทำให้มีการแข่งขันตีโพนเกิดขึ้นและทางจังหวัดพัทลุงก็ได้จัดให้มีการแข่งขันตีโพนขึ้นเป็นประจำทุกปี ในเทศกาลลากพระเดือน 11

ภาพที่ 2.1 การแข่งโพน

ภาพที่ 2.2 การลากพระ

5.2 การละเล่นซัดต๋ม

ประเพณีซัดต๋มมีที่มาจากอันเกี่ยวข้องกับประเพณีลากพระกล่าวคือ ในสมัยพุทธกาลเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จจากการจำพรรษา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ลงมายังโลกมนุษย์ซึ่งตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 จะมีพุทธศาสนิกชนรอเฝ้าเพื่อถวายภัตตาหารแด่พระพุทธองค์ แต่เนื่องจากมี

พุทธศาสนิกชนจำนวนมากทำให้ไม่สามารถขายได้อย่างใกล้ชิด จึงได้นำใบไม้มาห่อหุ้มภัตตาหาร ซึ่งเรียกว่า “ข้าวต้ม” หรือ “ต้ม” และพยายามโยนต้มเหล่านั้นให้ลงบาตร แต่การโยนต้มได้พลาดไปโดนพุทธศาสนิกชนกันเอง ต่อมาได้กลายมาเป็นการเล่นชั้ดต้ม และพัฒนาเป็นการแข่งขันไหวพริบ และความรวดเร็วและหลบหลีกต้มซึ่งจัดทำเป็นพิเศษ (ใช้ข้าวตากผสมกับทรายห่อด้วยใบตาลเป็นรูปตะกร้อสี่เหลี่ยม) การเล่นต้องใช้ความกล้าหาญเป็นอย่างมากเพราะถ้าไม่สามารถหลบหลีกคู่ต่อสู้ได้ก็อาจจะเป็นการอันตรายได้ ปัจจุบันการชั้ดต้มหาญได้ยาก ทางจังหวัดจึงได้จัดให้มีการแข่งขันชั้ดต้มในประเพณีแข่งโพนตากพระในเดือน 11 ด้วยเพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป (ชัยวุฒิ พิชะกุล, 2522: 138)

5.3. งานวันอนุรักษ์มรดกไทยและงานมหกรรมชิงแชมป์หนังตะลุง

งานวันอนุรักษ์มรดกไทยและงานมหกรรมชิงแชมป์หนังตะลุงอย่างที่ทราบกันว่าหนังตะลุงนั้นเป็นการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพัทลุงอีกชนิดหนึ่งนอกจากการรำโนราห์ จึงมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการอนุรักษ์ หนังตะลุงขึ้นเพื่อเป็นการรักษาไว้มิให้สูญหายไปจากสังคมไทย ตามที่ได้มีผู้รู้กล่าวถึงงานอนุรักษ์มรดกไทยเกี่ยวกับหนังตะลุงว่า (ห้างหุ้นส่วนจำกัด เว็บไซต์ทัวร์ไทย ดอทคอม: 2549)

...เป็นงานที่จัดขึ้นในต้นเดือนเมษายนของทุกปี กิจกรรมภายในงานจะเป็นการจัดนิทรรศการการเล่นพื้นบ้านปักษ์ใต้ และการประกวดหนังตะลุง ซึ่งได้รับความสนใจจากศิลปินพื้นบ้านเข้าร่วมการประกวดมากมาย งานดังกล่าวจะจัดขึ้น ณ บริเวณสนามหญ้าหน้าศาลากลางจังหวัด...

ภาพที่ 2.3 การแกะหนังตะลุง

ภาพที่ 2.4 การเซ็ดหนังตะลุง

6 การปกครอง ประชากร เชื้อชาติ และศาสนา

จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ อยู่ทางด้านฝั่งตะวันออก เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความเจริญ ในด้านการปกครอง ประชากร เชื้อชาติ และศาสนาเป็นสิ่งที่สามารถชี้ให้เห็นถึงความ เป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีจำแนกได้ดังนี้

6.1 การปกครอง

ชัยวุฒิ พิชะกุล (2522: 85) ได้อธิบายการปกครองของจังหวัดพัทลุงไว้ดังนี้ จังหวัด พัทลุงแบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ กับ 1 กิ่งได้แก่

- 6.1.1 อำเภอเมือง
- 6.1.2 อำเภอกวนขนุน
- 6.1.3 อำเภอปากพะยูน
- 6.1.4 อำเภอเขาชัยสน
- 6.1.5 อำเภอกงหรา
- 6.1.6 อำเภอตะโหมด
- 6.1.7 อำเภอศรีบรรพต
- 6.1.8..อำเภอป่าบอน
- 6.1.9 อำเภอบางแก้ว
- 6.1.10 อำเภอป่าพะยอม
- 6.7.11 กิ่งอำเภอศรีนครินทร์

6.2 ประชากร

(เมืองลุง คอทคอม, 2549) “ประชากร ณ วันที่ 24 กันยายน 2545 มีจำนวน 503,754 คน (ชาย 248,320 คน และ หญิง 255,434 คน) จำนวนบ้าน 139,374 หลัง มีความหนาแน่นของจำนวนประชากรต่อพื้นที่ประมาณ 146.91 คนต่อตารางกิโลเมตร”

6.3 เชื้อชาติ

ชัยวุฒิ พิชะกุล (2522: 85) ได้อธิบายถึงเชื้อชาติของจังหวัดพัทลุงไว้ดังนี้ จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดที่มีประชากรเชื้อชาติไทย สัญชาติไทยเป็นส่วนใหญ่ เชื้อชาติอื่น ๆ มีน้อย เช่น เชื้อชาติมลายู เป็นต้น

1.6.4 ศาสนา

ชัยวุฒิ พิชะกุล (2522: 85) ได้อธิบายถึงศาสนาของจังหวัดพัทลุงไว้ดังนี้ ประชากรของจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 95 ศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 3 และศาสนาคริสต์ประมาณร้อยละ 2

7 การประกอบอาชีพ

ชัยวุฒิ พิชะกุล (2522 : 17) ได้อธิบายการประกอบอาชีพของประชากรจังหวัดพัทลุงไว้ดังนี้ จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดที่มีประชากรอาศัยอยู่มาก ประกอบทั้งยังมีภูมิประเทศ และทรัพยากรที่ดี จึงทำให้ประชากรประกอบอาชีพหลากหลายกัน ซึ่งการประกอบอาชีพของจังหวัดพัทลุงเหมือนกับจังหวัดอื่นๆ ของภาคใต้ มีดังนี้

7.1 การทำนา

การทำนาเป็นอาชีพที่สำคัญที่สุด ปัจจุบันทางรัฐบาลได้ช่วยเหลือด้านการชลประทานหลายแห่ง ทำให้การผลิตข้าวมีจำนวนเพิ่มขึ้น มีหลายตำบลที่สามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง เช่น ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลนาท่อม ตำบลร่มเมือง ตำบลโคกชะงาย ตำบลปรางหมู ตำบล

ตำนาน อำเภอเมือง เป็นต้น ขณะนี้ทางจังหวัดได้ขยายโครงการการทำนาปีละ 2 ครั้ง ออกไปทุกอำเภอ แม้ว่าการผลิตข้าวได้เพิ่มมากขึ้น และสามารถส่งข้าวออกไปจำหน่ายช่วยเหลือจังหวัดใกล้เคียงได้ด้วย แต่ฐานะของพลเมืองในด้านเศรษฐกิจไม่ได้ดีขึ้นมากนัก เพราะพื้นที่ทำนาของแต่ละคนมีน้อย ส่วนมากยังอยู่ในมือของนายทุนคนกลางและการถูกกดราคาพวกพ่อค้าเสมอ

7.2 การทำไร่

ในท้องถิ่นทุรกันดารที่เป็นควนเป็นเนินเขา ซึ่งไม่อาจปลูกข้าวได้ เช่น ในบริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราช ในเขตตำบลเกาะเต่า ตำบลเขาปู่ ตำบลตะแพน ตำบลบ้านนา ตำบลงหรา ตำบลชะรัด เป็นต้น ราษฎรจะประกอบอาชีพในการทำไร่ ปลูกข้าวบ้าง และปลูกพืชล้มลุกสำหรับใช้ในครัวเรือน เช่น พริกชี้หนู พริกไทย มะเขือ เผือก มัน ขมิ้น เป็นต้น เมื่อมีเหลือกินเหลือใช้ก็นำมาแลกเปลี่ยนกันต่อไป

7.3 การทำสวน

การทำสวนแบบสวนครัวมีอยู่ทั่วไป การทำสวนปลูกไม้ยืนต้นเช่น หมาก มะพร้าว ขนุน ทุเรียน มังคุด กล้วย มีมากในท้องถิ่นที่เป็นเนินควน เช่น บริเวณตำบลชะรัด ตำบลงหรา ตำบลเขาปู่ ตำบลเขาเย่า เป็นต้น การทำสวนยางพาราก็นิยมทำกันอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ

7.4 การเลี้ยงสัตว์

การเลี้ยงสัตว์เกือบทุกบ้านมีการเลี้ยงสัตว์ประจำครัวเรือน เช่น วัว ควาย ซึ่งใช้ประโยชน์ในการไถนา และใช้เนื้อเป็นอาหาร แต่ก็ยังมีการเลี้ยงกันน้อยนอกจากนี้ก็มีการเลี้ยงเป็ดไก่ หมูกันทั่วไป อันเป็นสินค้าส่งออกของจังหวัดพัทลุงที่ส่งไปจำหน่ายยังจังหวัดใกล้เคียง

7.5 การประมง

ประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมทะเลสาบสงขลา และลำน้ำมีการจับปลาน้ำเค็มและน้ำจืด เช่น ที่ตำบลทะเลน้อย ตำบลพะนางตง อำเภอควนขนุน ตำบลลำปำ อำเภอเมือง ตำบลทานโพธิ์ ตำบลจองถนน ตำบลนาปะขอ อำเภอเขาชัยสน ตำบลฝาละมี ตำบลเกาะหมาก ตำบลเกาะนางคำ ตำบลคอนประดู่ ตำบลปากพะยูน อำเภอปากพะยูน ชนิดของสัตว์น้ำที่จับได้ ได้แก่ ปลา

ช่อน ปลาตุก ปลาหมอ ปลาไหล ปลากระบอก ปลากะพง หอย ปู และกุ้งชนิดต่างๆ ในปัจจุบันพื้นที่ทำการประมงของจังหวัดพัทลุงมีจำกัด ประมาณ 6,000 ตารางกิโลเมตร และชาวประมงมีการฝ่าฝืนกฎหมายอยู่เสมอ ทำให้ประมาณสัตว์น้ำลดลง ปลาบางชนิดกำลังสูญพันธุ์ไปแล้ว เช่น ปลาโคบ ปลาตุ้ม เป็นต้น

7.6 การค้าขาย

การค้าขายที่เป็นล่ำเป็นสัน มีย่านชุมชนเขตสุขาภิบาล เช่น ตลาดสดพัทลุง ตลาดนัดปากคลอง ตลาดนัดควนขนุน ตลาดนัดบางแก้ว ตลาดนัดเขาชัยสน และตลาดนัดปากพะยูน โดยปกติแล้วการค้าตกอยู่ในอำเภอเมืองของคนต่างด้าวคนไทยมีน้อย สินค้าที่จำหน่ายโดยทั่วไปเป็นเครื่องอุปโภคและบริโภค อุปกรณ์การก่อสร้างและเครื่องสำอาง

สินค้าพื้นเมืองมีสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ หมู พืชผล พริก มะเขือ ผักต่างๆ หมากพลูและมะพร้าว สินค้าเหล่านี้เป็นของประจำถิ่น ประจำหมู่บ้าน จนบางแห่งเป็นสินค้าเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นนั้น ถึงกับมีคำพังเพยประจำถิ่นเกิดขึ้น เช่นว่า “ขนมจินต่านาน น้ำตาลบ้านแร่ พลุท่าแค ปลาลำปำ” ซึ่งหมายความว่า บ้านดำนาน ทำขนมจิน บ้านแร่ทำน้ำตาล ปลุกพลูที่บ้านท่าแค และปลามีมากที่ลำปำ

7.7 การอุตสาหกรรม

ในจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ได้แก่ โรงสีข้าว โรงน้ำแข็ง โรงเลื่อยเครื่องจักร โรงไม้แปรรูป โรงซ่อมรถยนต์ – จักรยานยนต์ โรงโม่หิน โรงพิมพ์ โรงงานทำอิฐดินเผา นอกจากนั้นเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ทอผ้า การสานเสื่อกระจูด เป็นต้น ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น การทำเหมืองแร่ดินบุกกำลังอยู่ในการสำรวจ จำนวนโรงงานต่างๆ ในจังหวัดพัทลุง ปัจจุบันมีจำนวน 930 โรง คนงานประมาณ 4,000 คน

8 การคมนาคมและการสื่อสาร

การคมนาคมและการสื่อสารของจังหวัดพัทลุงสามารถแยกออกได้ดังนี้

8.1 การคมนาคมขนส่งการคมนาคมของจังหวัดพัทลุงมีหลายเส้นทาง ดังนี้

8.1.1 การคมนาคมโดยรถยนต์ เส้นทางที่ 1 ตามทางหลวงหมายเลข 4 ถึงชุมพร (สี่แยกปฐมพร) แยกเข้าระนอง พังงา กระบี่ ตรัง จนถึงพัทลุง ระยะทางประมาณ 1,140 กิโลเมตร

เส้นทางที่ 2 เมื่อมาถึงชุมพร เข้าทางหลวงหมายเลข 41 จนถึงจังหวัดพัทลุง ระยะทางประมาณ 840 กิโลเมตร

เส้นทางที่ 3 เมื่อมาถึงชุมพรแล้ว ผ่านสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช แล้วเข้าทางหลวงหมายเลข 403 จากนั้นจึงเข้าทางหลวงหมายเลข 41 ที่ชุมทางเขาชุมทอง จนถึงพัทลุง

8.1.2 การคมนาคมโดยรถไฟ มีบริการรถไฟผ่านห้องที่อำเภอเมือง อำเภอควนขนุน อำเภอเขาชัยสน อำเภอปากพะยูน รายละเอียดติดต่อสอบถามได้ที่ 0-2223-7010, 0-2223-7020

8.2 การสื่อสาร

จังหวัดพัทลุงมีการสื่อสารหลายอย่าง คือ จดหมาย โทรเลข และโทรศัพท์ในเมืองพัทลุง ยังมีการสื่อสารด้วยระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยใช้รูปแบบของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกว่า อี-เมล (E-mail) เป็นต้น

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ชายฝั่งตะวันออกของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดจังหวัดทางภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินเขา ภูมิอากาศ 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จังหวัดพัทลุงนั้นเป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมาก ทั้งยังมีการคมนาคมขนส่งและการสื่อสารที่สะดวกสบาย ซึ่งถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ที่มีการพัฒนาและความเจริญอยู่มาก

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็กหลายๆ ท่านแต่ละท่านได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กไว้ดังนี้

พิณทิพย์ พฤทธิพงษ์ (2546: 78) ได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กไว้ว่า “เพลงกล่อมเด็ก เป็นเพลงที่ใช้ร้องเพื่อกล่อมให้เด็กหลับหรือหายกวนโยเย โดยปกติท่วงทำนอง หรือลีลาซ้ำๆ เนิบๆ เพลงกล่อมเด็กนี้จะช่วยทำให้เกิดความอบอุ่น และอารมณ์หายขุ่นมัวได้”

ประคอง สะสม และ เอี่ยมพร กิตวิวัฒน์กุล (2516: 129-174) ได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กว่า

เพลงกล่อมลูกเกิดขึ้นเมื่อใดนั้นไม่มีใครสามารถสืบทราบได้แน่ชัด แต่ที่แน่นอนคือเพลงกล่อมลูกเกิดในหมู่บ้านก่อนแล้วกระจายไปสู่ชนชั้นสูงโดยสันนิฐานว่าเกิดจากการเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอน วัตถุประสงค์ของเพลงกล่อมเด็กมี 3 ประการแรกต้องการให้เด็กนอนหลับ จึงมีเนื้อเพลงเกี่ยวกับความว่าเหว โดดเดียว เสร้า การเอาอกเอาใจ ปลอบใจ มีเนื้อเพลงที่ทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน ประการที่สองต้องการอบรมสั่งสอนเด็ก ให้รักชาติ รักพวกพ้อง รักบิดามารดา มีคุณธรรม และ ประการสุดท้ายคือการแสดงความในใจของแม่ที่มีต่อลูก ส่วนคติชาวบ้านที่ได้จากเพลงกล่อมเด็กนั้น มีเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ลักษณะนิสัยของหญิงชายไทย การทำมาหากิน ศาสนาและความเชื่อ ภูมิอากาศ และภูมิประเทศ

กัญญา จิตต์ธรรม (2509: 3) ได้รวบรวมเพลงพื้นเมืองภาคใต้ “ร้องเรือ” ได้อธิบายถึงลักษณะของหน่วยเสียงสำคัญของชาวใต้ และรวบรวมเพลงร้องเรือ (เพลงกล่อมเด็ก) ของชาวภาคใต้มีการบอกความหมายของคำภาษาถิ่นได้ และอธิบายเนื้อเพลงพร้อมทั้งมีรายละเอียดในบางเรื่อง เช่น เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม

คุณค่าของบทเพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงไทยบริสุทธิ์อีกประเภทหนึ่งที่บ่งบอกถึงความเจริญอันยาวนานทางวัฒนธรรมไทย บทเพลงเหล่านี้ล้วนถือกำเนิดมาด้วยฝีปากของชาวไทยเอง และสามารถดำรงอยู่โดยไม่ต้องอาศัยการจารึกด้วยลายลักษณ์อักษรเป็นหลักฐาน เช่นวรรณคดีที่มีชื่อเสียงทั้งหลาย แต่ดำรงอยู่ด้วยการจำถ่ายทอดสืบต่อกันเป็นลำดับมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ซึ่งนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันสูงค่า (ภิรมย์ ศรีเมือง, 2515: 53)

แนวคิดในเรื่องเพลงกล่อมเด็กเป็นวิวัฒนาการของเพลงที่เกิดจากการขับกล่อมหรือขับร้องก่อนที่จะมีดนตรีอื่นเพิ่มเติมมาภายหลัง เนื่องมาจากเสียงเกิดขึ้นได้เองจากตัว

บุคคลโดยไม่ต้องมีเครื่องดนตรีประกอบ จึงทำให้เกิดการร้องเพลงกล่อมลูกขึ้นเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ผอวยยังได้รวบรวมเพลงกล่อมลูกภาคกลาง 16 จังหวัด โดยแยกเนื้อหาของเพลงกล่อมลูกออกเป็นด้านธรรมชาติวิทยา ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และรวบรวมเนื้อเพลงในแต่ละประเภทเข้าไว้อย่างเป็นหมวดหมู่ (ผอวย โปษะกฤษณะ และคณะ, 2520: 210)

ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2529: 2) ได้กล่าวว่าตามธรรมเนียมของคนไทยโดยทั่วไปความรักใคร่ลูกหลานที่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย แสดงออกมานั้น มักแสดงออกมาในรูปการตามใจมากกว่าการจูงแสดงความรักใคร่หรือพูดบอกกล่าวให้เด็กได้รู้อารมณ์และความรู้สึกของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย จึงสะท้อนออกมาเป็นกล่อมเด็ก

ยุทธ เศษคำรณ (2520: 1) ได้ศึกษาเพลงกล่อมเด็กของไทยมีความเห็นว่า “เนื่องจากความจำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยก่อนที่พ่อแม่ออกไปทำไร่นา เข้าป่าหาอาหารจึงทิ้งลูกไว้ให้อยู่กับปู่ย่า ตายาย เด็กอาจจะร้องโยเยรบกวน ผู้มีหน้าที่ดูแลจึงต้องหาวิธีลอบเด็กหรือทำให้เด็กหลับ บทเพลงกล่อมจึงถูกเลือกสรรมาใช้ขับกล่อมให้เด็กเคลิบเคลิ้มจนหลับไป”

ตามที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า เพลงกล่อมเด็ก คือ เพลงที่ใช้ขับกล่อมให้เด็กนอนหลับ ทำให้เกิดความอบอุ่นเมื่อได้ยินได้ฟัง และลดอารมณ์ขุ่นมัวลงได้

สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2524 : 31) ได้อธิบายลักษณะและฉันทลักษณ์เพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุงไว้ว่า “เป็นบทกลอนชาวบ้าน ใช้ถ้อยคำง่ายๆ มีเสียงคล้องจองกันลักษณะบังคับมักจะยืดหยุ่นได้มากและต่างกันไปตามทำนองขับกล่อมที่มีแต่ละท้องถิ่น”

เพลงกล่อมเด็กโดยมาก จะมี 8 วรรค แต่ละวรรคจะมีคำตั้งแต่ 4 - 7 คำ แต่ก็มีบางบทที่มีเพียง 3 คำ และบางวรรคมีเกินกว่า 7 คำ จนถึง 10 คำขึ้นไปก็มี วรรคแรกของบท มีคำขึ้นต้นว่า ฮา เอ้อ หรือ ฮา เหนอ ต่อไปจะเป็นคำบอกชื่อเรื่อง หรือสิ่งที่กล่าวถึง เพื่อร้องเกริ่นขึ้นเป็นวรรคนำแล้วเอื้อนตามด้วยคำว่า เหนอ บทเพลงที่มี 8 วรรค ถ้อยคำในวรรคที่ 4 มักจะซ้ำกับวรรคที่ 7 สำหรับวรรคที่ 8 ซึ่งเป็นวรรคสุดท้าย ส่วนมากจะมีเพียง 5 คำ และเมื่อขับร้องจะมีคำว่า เหนอ ลงท้าย

ฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุงมีความแตกต่างกันในเรื่องของจำนวนคำ จำนวนวรรคในแต่ละบทของเพลงกล่อมเด็ก กล่าวคือ จำนวนวรรคในแต่ละบทของเพลงกล่อม

เด็กมีความเปลี่ยนแปลง จะมีทำให้จำนวนคำและการส่งสัมผัสนั้นเกิดความเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 เพลงกล่อมเด็กบทหนึ่งที่มี 6 วรรค

1.2 เพลงกล่อมเด็กบทหนึ่งที่มี 8 วรรค

เพลงกล่อมเด็กบทหนึ่งที่มี 6 วรรค

ฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง ประเภทนี้มีลักษณะตามแผนผัง ดังนี้

○ ○ ○ (3-5 คำ) ○

○ ○ ○ ○ ○ (5-8 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4-8 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4-7 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4-8 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4-7 คำ) ○ เหนอ

ตัวอย่าง

ได้ยินโลกสาวตื่นสะอื้นร้อง
มาถึงสองมือแม่คอยชูชก
มือซ้ายแม่อุ้มไว้ไม่ละวาง

แม่ย่องย่องมองเข้ามา
สากลัวโลกตกเปิดผ้า
มือขวาแม่คว้าหาข้าวปลา

1.1 จำนวนคำ จำนวนคำในแต่ละวรรคมีความแตกต่างกัน คือ วรรคที่ 1 มีคำประมาณ 3 - 5 คำ วรรคที่ 2 มีประมาณ 5 - 8 คำ วรรคที่ 3 - 6 นั้นจะมีคำ 4 - 7 คำ ดังแผนผังและตัวอย่างข้างต้น

1.2. การส่งสัมผัส การส่งสัมผัสมีอยู่ 2 ตำแหน่ง คือ

1.2.1 คำสุดท้ายของวรรคแรกส่งสัมผัสไปในคำที่ 2 3 4 หรือ 5 ของวรรคที่ 2

1.2.2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 อาจส่งสัมผัสไปในคำที่ 2 3 หรือ 4 ของวรรคที่ 6

เพลงกล่อมเด็กบทหนึ่งที่มี 8 บรรทัด

ฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุงประเภทนี้มีตามแผนผัง ดังนี้

○ ○ (2 - 5 คำ) ○ เหนอ

○ ○ ○ ○ ○ (4 - 8 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4 - 8 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4 - 8 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4 - 8 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4 - 8 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4 - 8 คำ) ○

○ ○ ○ ○ (4 - 8 คำ) ○ เหนอ

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ
ขาวเหมือนดอกพุท
โครมาขอกูไม่ให้
คิ้วสุดหางตา

โลกสาวเร็นตีนสุด
คิ้วสุดหางตา
หวงไว้ให้จิ้นชาวลงขลา
จิ้นว่าอิม่า เหนอ ขอ

เพลงอีโหยน

ฮาเหอ อีโหยนเหอ
ได้สารมาลักแล่ง
เอาหลักมาเหน็บหน้า
หม้อน้อยได้ไสถุง

พาน้องไปโยนที่ไรแดง
เก็บหม้อน้อยมาไสถุง
เอาผ้ามาเหาบพุง
คำไหนเอาอนนนั้นเหอ

2 เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก

ประเทือง คล้ายสุบรรณ และยุพิน ธชาศรี (2512: 30) ได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กว่า “เพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงร้องเพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน และนอนหลับไปด้วยความอบอุ่น เนื้อ

เพลงมักแสดงความรัก ความหวังใยของแม่ที่มีต่อลูก หรือเป็นทำนองสั่งสอน เพลงกล่อมเด็กบางเพลงยังสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ความคิดและความเชื่อ”

จำนงค์ ทองประเสริฐ (2528: 96) ได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กไว้ว่า “เพลงกล่อมเด็กเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่แม่กับลูกมีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง จะเห็นได้จากเพลงที่ร้องขับกล่อมให้ลูกหลับนอนที่มีเนื้อหาแสดงความรัก ความอาทร ความหวังใย ทะนุถนอมของแม่ที่มีต่อลูก ไม่ได้ทอดทิ้งให้เด็กหลับโดยไม่มีสนใจ

(ครูแจ้ง: 2549) ได้กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กไว้ว่า

เพลงกล่อมเด็กสรุปได้ว่าเป็นเพลงที่เรียกกันว่าเพลงร้องเรือซึ่งเป็นเพลงที่ใช้สำหรับขับกล่อมเด็กของชาวภาคใต้ ซึ่งนิยมกันแพร่หลายในสมัยโบราณ ตกมาถึงสมัยนี้ และเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา จึงทำให้เพลงกล่อมเด็กค่อยๆ สูญหายไปตามกาลเวลาที่ผ่านเข้ามา และในขณะเดียวกันเพลงกล่อมเด็กนอกจากจะใช้ในการขับกล่อมเด็กให้นอนหลับแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือให้เด็กหลับง่ายและหลับได้อย่างเป็นสุข ช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจว่าตนไม่ถูกทอดทิ้งในขณะที่หลับ”

เพลงกล่อมเด็กถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้เจริญเติบโตขึ้นในสังคม จะเขียนเพลงตามสำเนียงของภาษาท้องถิ่น แต่ได้แทรกคำอธิบายไว้ตอนท้ายของแต่ละบท เนื้อหาแสดงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคม ธรรมชาติ การทำมาหากิน เนื้อหาบางบทให้ข้อคิดแก่ทั้งหญิง ชายในชุมชนเป็นต้น (ลมุล จันทร์หอม, 2527: 48)

กรรจิต จิตะทาน (2530: 23) กล่าวถึงเพลงกล่อมเด็กว่าเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่และความเชื่อต่างๆ ตลอดจนเรื่องราวความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ ความรู้เหล่านี้เป็นดั่งแว่นขยายให้เห็นความเป็นอยู่แต่เก่าก่อน ซึ่งในหนังสือพงศาวดารมักมองผ่านเลยไป

จำเริญ แสงดวงแข (2523: 134) ได้ศึกษาโลกทัศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กและสรุปผลการศึกษาว่า “เพลงกล่อมเด็กของชาวไทยภาคใต้ได้สะท้อนชีวิตความเป็นอยู่สภาพภูมิศาสตร์ ค่านิยม อารมณ์ขัน และวรรณกรรมที่แพร่หลายในท้องถิ่นภาคใต้เนื้อร้องเพลงกล่อม

เด็กหลายบท ได้แสดงถึงการปลูกฝังโลกทัศน์ให้แก่บุคคลตั้งแต่ยังเป็นทารก ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2524 : 92) เพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่จะมีเนื้อหามุ่งเน้นเพื่อขับกล่อมให้เด็กหลับเร็วขึ้น มักไม่มุ่งเน้นในด้านการให้สารัตถะ เป็นเพียงสะท้อนให้เห็นภาพวิถีชีวิตของชาวดัตช์ที่มีต่อลูกหลานซึ่งเปี่ยมไปด้วยความรัก ความเมตตา ความปรารถนาที่ดี อีกทั้งทำให้เกิดความรักและความอบอุ่นให้ลูกหลานของตน

วันเนา ฐิติน (2525 : 25) ได้กล่าวถึงเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กไว้ว่า “เนื้อหาส่วนใหญ่จะแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องของชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อต่างๆ ล้วนสะท้อนภาพของท้องถิ่น และสภาพในชีวิตของบุคคลในรูปของชาวบ้านอย่างแท้จริงข้อความทุกตอนเข้าใจง่าย เข้าใจได้ทันที”

การศึกษาเรื่องคติชาวบ้าน หมู่บ้านเมืองเก่า อำเภอเมืองเก่า จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วยเพลงกล่อมลูก ผญา นิทานพื้นเมือง ขะลำ สำหรับเพลงกล่อมลูก โดยผู้วิจัยได้เขียนเนื้อเพลงตามสำเนียงของชาวอีสาน ให้ความหมายของคำภาษาถิ่น และอธิบายความในเนื้อหาของเพลงกล่อมลูก ของหมู่บ้านเมืองเก่าซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่แสดงออกทางอารมณ์ของความคับแค้นใจของหญิงหม้าย (จารุณี กองพลพรหม, 2528: 247)

เพลงกล่อมเด็กเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สืบทอดอยู่ในสังคม ในเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กนั้น มักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม การเมืองการปกครอง ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ โดยสิ่งเหล่านั้นล้วนมาจากความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของคนในสังคมนั้น ซึ่งถือเป็นกระจกที่ใช้สะท้อนสังคมของคนในแต่ละ

2.1 เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก

สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2524: 92) ได้กล่าวถึงเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ “ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหามุ่งเน้นเพื่อขับกล่อมให้เด็กหลับเร็วขึ้น มักไม่มุ่งเน้นในด้านการให้สารัตถะ เป็นเพียงสะท้อนให้เห็นภาพวิถีชีวิตของชาวดัตช์ที่มีต่อลูกหลานซึ่งเปี่ยมไปด้วยความรัก ความเมตตา ความ

ปรารถนาที่ดี อีกทั้งทำให้เกิดความรักและความอบอุ่นให้ลูกหลานของตน” จึงจำแนกเป็นประเภทของเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก 2 ประเภท ดังนี้

2.1.1 เนื้อหาพรรณนาความรักและความห่วงใย

2.1.2 เนื้อหาขูให้กลัว

2.1.1 เนื้อหาพรรณนาความรักและความห่วงใย

สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2524: 115)

เพลงกล่อมเด็กมักไม่มีสาระแต่จะมุ่งเน้นทางด้านการให้ความอบอุ่นกับเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้กับเด็ก ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว และยังมีความเชื่อของชาวบ้านบางประการของชาวบ้าน หรือบางบทเพลงยังแฝงความเชื่อของชาวใต้ในเรื่อง “แม่ชื้อ” ซึ่งเป็นผู้ที่คอยปกป้องรักษาดูแลเด็กมี 4 คน และถ้าทำให้แม่ชื้อถูกใจก็จะคอยดูแลคุ้มครองให้เด็กปลอดภัย แต่ถ้าทำผิดก็จะคอยหลอกหลอนให้เด็กตกใจกลัว ผันร้าย

2.1.2 เนื้อหาขูให้กลัว

การนำเอาสิ่งที่เด็กกลัวมาขู่เพื่อให้เด็กนั้นนอนหลับได้เร็วขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะขู่เด็กด้วยสัตว์ที่น่ากลัว เช่น ตุ๊กแก ภูเขียว เป็นต้น ถ้าเด็กไม่ยอมหลับก็จะมีสัตว์ร้ายมาทำร้าย

จากการที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบว่าเพลงกล่อมเด็กที่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กแบ่งเนื้อหาได้ดังนี้ เนื้อหาพรรณนาความรักความห่วงใย และเนื้อหาที่ขูให้กลัว โดยเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก มักจะมุ่งเน้นให้เกิดความรัก และความอบอุ่นให้แก่บุตรหลานของตน อีกทั้งยังแฝงความเชื่อบางอย่างของชาวใต้ เช่น เรื่องของแม่ชื้อที่คอยคุ้มครอง ไม่ให้เกิดอันตรายกับเด็ก ถ้าทำดีแม่ชื้อก็คอยคุ้มครอง ถ้าทำไม่ดีแม่ชื้อก็จะรบกวนไม่ให้เด็กนอน ทำให้เด็กร้องโยเย และเนื้อหาขูให้กลัว เป็นการนำเอาสัตว์ที่ดุร้ายน่ากลัวมาขู่เด็กที่ดื้อรั้น นอนหลับยาก ให้นอนหลับเร็วขึ้น ผู้ใหญ่จึงนำเอาสัตว์ร้ายรูปร่างหน้ากลัว เช่น ตุ๊กแก ภูเขียว มาหลอกเด็กให้กลัว(สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์, 2524: 116)

2.2 เพลงกล่อมเด็กที่ไม่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก

เพลงกล่อมเด็กประเภทที่มุ่งสร้างความบันเทิงใจ และความรู้ความคิดสอแทรกอยู่ภายในเพลง ซึ่งถือเป็นการชี้แนะแนวทางให้กับคนในสังคม เพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุงสามารถจำแนกประเภทของเพลงกล่อมเด็กที่ไม่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก 4 ประเภท คือ

2.2.1 เนื้อหาเกี่ยวกับการบันทึกสภาพสังคม เป็นเนื้อหาที่เล่าเรื่องการดำรงชีวิตของคนในสังคมที่เกิดขึ้นให้ผู้อื่นรับรู้ เช่น ความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยที่เรื่องราวต่างๆ จะถูกถ่ายทอดมาเป็นเพลงกล่อมเด็ก (สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 119)

วันเนาว์ ยูเด็น (2525: 66) กล่าวถึงการบันทึกสภาพสังคมและสะท้อนถึงสภาพสังคมว่า “เนื้อร้องประเภทนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ตลอดจนพรรณนาถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ดำนาน

2.2.2 เนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งได้กล่าวถึงอารมณ์ต่างๆ ของมนุษย์ที่เกิดขึ้น เพลงกล่อมเด็กมักนำอารมณ์มาใช้ในการแต่งเพลง เช่น เมื่อรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ก็จะแต่งเพลงที่มีเนื้อหาตัดพ้อต่อว่า หรือเมื่อมีความรัก ก็จะแต่งเพลงกล่อมเด็กในแนวเกี่ยวพาราสีกัน อารมณ์ตลกขบขันก็แต่งโดยใช้คำตลกสนุกสนาน และอารมณ์โกรธก็แต่งในแนวการประชดประชัน คำทอ เป็นต้น เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกซึ่ง (สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 119)

วันเนาว์ ยูเด็น (2525: 37) ได้กล่าวถึงเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กที่มีการเสียดสีสังคมหรือสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไว้ว่า “เนื้อร้องของเพลงประเภทนี้แฝงโวหารที่คมคาย และด่าว่ากันอย่างเจ็บแสบ ไม่ต้องอ้อมค้อมแต่จะมีศิลปะในการสรรคำให้ฝ่ายที่ฟังรู้สึกเจ็บ และเห็นถึงการมของผู้ว่าอีกด้วย เนื้อร้องประเภทนี้จะไม่นิยมให้เด็กร้อง เพราะจะมีคำหยาบอยู่ด้วย”

2.2.3 เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ เพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่มักนำเอาธรรมชาติ เข้ามาเป็นเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กเหตุการณ์ส่วนใหญ่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ฝนตก ฟาร้อง ลมพัด เป็นต้น

2.2.4. เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยและวรรณกรรมท้องถิ่น สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ (2524: 65) เพลงกล่อมเด็กมักนิยมนำเอาวรรณกรรมมาแต่งด้วยเสมอ ได้แก่ พระรถเสนกับนางเมรี พระอภัยมณี สังข์ทอง และพระสุธน-มโนราห์ เป็น เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยและวรรณกรรมท้องถิ่นสามารถจำแนกได้ 2 ชนิด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยและ เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่น

วันเนา ฐิติน (2525: 54) ได้กล่าวถึงเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กว่าได้วางวรรณคดีในเรื่อง ร้อง เกิดจากอิทธิพลของวรรณคดีที่มีต่อมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณคดีท้องถิ่น ความนิยมในเรื่องนิยาย นิทาน เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การนำความเป็นไปต่างๆ ของมนุษย์มาเปรียบเทียบหรืออ้างอิง ทำให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือน่าฟังยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ มีเนื้อหา 2 ประเภท คือ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก แบ่งเนื้อหาได้ดังนี้ เนื้อหาเกี่ยวกับการพรรณนาความรักความห่วงใย โดยปลอบโยนและให้ความอบอุ่นแก่เด็ก และเนื้อหาขู่ให้กลัว จะเป็นการนำสัตว์ที่ดุร้ายมาขู่ให้เด็กหลับเร็วขึ้น ส่วนเพลงที่ไม่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กสามารถแบ่งเนื้อหาได้ดังนี้ เนื้อหาเกี่ยวกับการบันทึกสภาพสังคม ได้แก่ การประกอบอาชีพ และประวัติศาสตร์ ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก ได้แก่ อารมณ์รัก อารมณ์โศกเศร้า อารมณ์ตลกขบขัน อารมณ์โกรธขัดเคืองใจ ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ เป็นการนำเอาธรรมชาติเข้ามาผสมอยู่ในเนื้อเพลงกล่อมเด็ก ได้แก่ ฝนตก ฟัวร้อง เป็นต้น และด้านเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยและวรรณกรรมท้องถิ่น ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย ได้แก่ วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี และวรรณคดีเรื่องสังข์ทอง ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่น ได้แก่ วรรณกรรมเรื่องนางสิบสอง และวรรณกรรมเรื่องพระสุธน - มโนราห์

3 ค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก

ค่านิยมเป็นสิ่งที่มิมีบทบาทสำคัญในสังคม ทั้งนี้เพราะค่านิยมที่เป็นตัวจัดรูปแบบสังคมทั้งรูปแบบความประพฤติ และรูปแบบความคิดของคนที่เป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตชาวจังหวัดพัทลุงนั้นมีขนบธรรมเนียมอันดั้งเดิมมาช้านาน จากการศึกษาวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง สามารถจำแนกได้ดังนี้

3.1 ค่านิยมที่มีต่อบุคคล

3.2 ค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคม

3.1. ค่านิยมที่บุคคลมีต่อบุคคล

บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นที่เหมาะสมถูกต้อง มักจะได้รับการยกย่องจากคนในสังคมว่าเป็นคนที่ดี และถือเป็นบุคคลที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต จากการศึกษาวิเคราะห์ค่านิยมที่บุคคลมีต่อบุคคลที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก สามารถสรุปได้ว่าค่านิยมที่มีต่อบุคคลมี 2 ลักษณะ คือ

3.1.1. ค่านิยมในตัวผู้ชาย

3.1.2. ค่านิยมในตัวผู้หญิง

3.1.1.ค่านิยมในตัวผู้ชาย

จากการวิเคราะห์ด้านค่านิยมในตัวผู้ชายจากเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง จะนิยมนยกย่องคนที่มีคุณสมบัติต่อไปนี้

- (1) ผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้
- (2) ผู้ชายควรวางแผนให้เหมาะสมกับเพศของตน
- (3) ผู้ชายต้องเป็นคนที่ยืนหยัดทำมาหากิน
- (4) ผู้ชายต้องไม่เสเพลเสพติดและการพนัน
- (5) ผู้ชายต้องเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตน

(1) ผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้

ผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้โดยเฉพาะการเล่าเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก
ผู้ชายในสมัยก่อนนั้นมักศึกษาหาความรู้จากวัดโดยการบวชเรียน

(2) ผู้ชายควรวางตนให้เหมาะสมกับเพศของตน

ผู้ชายควรวางตนให้เหมาะสมกับเพศของตน ผู้ชายที่มีนิสัยไปทางผู้หญิง มีความอ่อนแอซึ่งสังคมในสมัยก่อนถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง และผู้ชายคนนั้นจะได้รับการดูถูกอย่างมาก

(3) ผู้ชายต้องเป็นคนที่ยืนท่ามาหากิน

ผู้ชายต้องเป็นคนที่ยืนท่ามาหากิน ต่อไปจะทำให้ครอบครัวมีฐานะมั่นคง เพื่อต่อไปจะได้พาครอบครัวไปลำบาก

(4) ผู้ชายต้องไม่เสพลิงเสพติดและการพนัน

ผู้ชายต้องไม่เสพลิงเสพติดและการพนัน โดยสิ่งเสพติดและการพนันเป็นสิ่งที่บ่อนายมข เป็นหนทางสู่ความหายนะ ทำให้ต้องเสียทรัพย์สินเงินทองมากมาย

(5) ผู้ชายต้องเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตน

ผู้ชายต้องเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตนถ้าแต่งงานกับผู้หญิงที่มีฐานะสูงกว่า จะถูกญาติของอีกฝ่ายดูถูกเหยียดหยามเมื่อมีการกล่าวถึงชายหญิงที่มีฐานะแตกต่างกัน จะถูกญาติทางฝ่ายที่มีฐานะมากกว่าว่ากล่าวดูถูก ถึงแม้จะไปเยี่ยมเยียนก็ไม่กล้าเข้าบ้าน ต้องนั่งรอที่ศาลา แม้เห็นหน้าก็ไม่กล้าทักทายกันเพราะความแตกต่างกัน

3.1.2 ค่านิยมในตัวผู้หญิง

จากการวิเคราะห์ด้านแนวคิดและค่านิยมในตัวผู้หญิงจากเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง จะนิยามยกย่องคนที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือน
- (2) ผู้หญิงต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว
- (3) ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย
- (4) ผู้หญิงต้องแต่งงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม

(5) ผู้หญิงต้องคำนึงถึงฐานะของตนเอง

(1) ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือน

ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือนผู้หญิงต้องเป็นแม่บ้านที่ดี รู้จักทำงานบ้านงานเรือน ต้องคอยปรนนิบัติสามีและลูก

(2) ผู้หญิงต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว

ผู้หญิงต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว ผู้หญิงต้องรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับการเป็น กุลสตรีที่ดี ดำรงกิริยามารยาท เมื่อมีชายเกี้ยวพาราสี ก็อย่ารีบใจเร็วด่วนได้ จะทำให้ชายนั่นคิดว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย

(3) ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย

ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อยเนื่องจากคุณสมบัติของกุลสตรีไทยนั้นเป็นที่น่าประทับใจของผู้พบเห็นถ้าผู้หญิงคนใดไม่สำรวมกิริยาทำทาง ก็จะถูกตำหนิเอาได้

(4) ผู้หญิงต้องแต่งงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม

ผู้หญิงต้องแต่งงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสมผู้หญิงไม่ควรแต่งงานเร็วเกินไป ควรมีวัยอันเหมาะสมและมีฐานะที่มั่นคงควรสามารถรับผิดชอบต่อครอบครัวได้

(5) ผู้หญิงต้องคำนึงถึงฐานะของตนเอง

ผู้หญิงต้องคำนึงถึงฐานะของตนเองต้องแต่งงานกับคนที่มีฐานะไม่แตกต่างกันมากเพราะจะทำให้อีกฝ่ายดูถูกเอาได้

จากการศึกษาค่านิยมที่บุคคลมีต่อบุคคลของเพลงกล่อมเด็กมีอยู่ 2 ลักษณะ คือค่านิยมที่มีต่อตัวผู้ชาย และค่านิยมที่มีในตัวผู้หญิง โดยทางด้านแนวคิดและค่านิยมในตัวผู้ชายนั้นสามารถ

จำแนกได้ 5 ประเภท ได้แก่ ผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้ ผู้ชายควรวางตนให้เหมาะสมกับเพศของตน ผู้ชายต้องเป็นคนที่ขยันทำมาหากิน ผู้ชายต้องไม่เสเพลสิ่งเสพติดและการพนัน และผู้ชายต้องเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตน ส่วนทางด้านค่านิยมในตัวผู้หญิงสามารถจำแนกได้ 5 ประเภท ได้แก่ ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือน ผู้หญิงต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย ผู้หญิงต้องแต่งงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม และผู้หญิงต้องคำนึงถึงฐานะของตนเอง

3.2. ค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคม

จากการศึกษาแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กสรุปได้ว่าแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคมมี 2 ลักษณะ คือ

3.2.1. สถาบันครอบครัว

3.2.2. สถาบันศาสนา

3.1.1. สถาบันครอบครัว

ครอบครัวเป็นสังคมที่เล็กที่สุด ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา และยาย เป็นต้น ครอบครัวจะเล็กหรือใหญ่ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกที่อยู่รวมกัน ถ้าจำนวนสมาชิกมากก็เป็นครอบครัวใหญ่ ถ้าสมาชิกน้อยก็ถือว่าเป็นครอบครัวเล็ก อย่างไรก็ตามครอบครัวต้องเป็นที่สร้างความอบอุ่นและความสุขให้กับสมาชิกทุกคนในครอบครัวได้เสมอ เนื้อหาในเพลงกล่อมเด็กสามารถจำแนกบุคคลในสถาบันครอบครัวได้ดังนี้

- (1) สามี
- (2) ภรรยา
- (3) บุตร
- (4) พี่น้อง

(1) สามี

สามีต้องเป็นผู้นำครอบครัวที่ดี จะทำให้ครอบครัวไม่ต้องลำบากในภายหลัง
ครองตนให้อยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขต่างๆ ที่พาครอบครัวไปสู่ทางหายนะ
สามีต้องให้ความอบอุ่นทั้งทางกายและใจให้แก่ภรรยาและบุตร และมีความซื่อสัตย์ต่อภรรยา

(2) ภรรยา

ภรรยาต้องเป็นแม่บ้านแม่เรือนที่ดี ดูแลสามีและบุตร ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อสามีและ
หน้าที่ของตน

(3) บุตร

บุตรต้องมีหน้าที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา บุตรต้องมีความกตัญญูต่อบิดามารดา
ต่อบิดามารดา เพลงกล่อมเด็กที่จะ ชี้ให้เห็นถึงบุญคุณต่อมารดาที่มีความรักความห่วงใยต่อลูกว่า
ต้องทนทุกข์ลำบากในการเลี้ยงดูมาอย่างยิ่ง เพื่อให้ลูกตระหนักถึงบุญคุณมากขึ้น

(4) พี่น้อง

พี่เป็นผู้ที่คอยดูแลน้องแทนพ่อแม่ ถึงแม้พระคุณจะไม่เท่าพ่อแม่ก็ตาม ไม่ควรอกตัญญู
เพลงกล่อมเด็กได้กล่าวถึงบุตรและน้องต้องตระหนักว่าอย่าอกตัญญูลบหลู่ผู้มีพระคุณ

3.1.2 สถาบันศาสนา

มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาล้วนแต่ต้องการความสุข หลีกเลียงความทุกข์ ซึ่งสิ่งที่ทำให้มนุษย์มี
ความสุขอันแท้จริงนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทองหรือวัตถุอื่นใด หากสิ่งนั้นคือศาสนาการประพฤติ
ปฏิบัติตามแนวทางการสอนของศาสนานั้นๆ ก็จะมีแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรือง แต่ถ้าเมื่อใด
ผู้คนส่วนใหญ่ประพฤติตนออกนอกแนวทางคำสอนของศาสนาสังคมก็จะมีแต่ความทุกข์ยาก ความ
เดือดร้อน และความวุ่นวาย แม้แต่ในเพลงกล่อมเด็กก็เช่นเดียวกัน ยังมีการนำวัฒนธรรมและ
พิธีกรรมทางพุทธศาสนาเข้ามาสอดแทรกในเนื้อเพลง ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

(1) มีการทำพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญต่างๆ

(2) ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

(1) มีการทำพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญต่างๆ

การประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญ เพื่อจะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้องตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี และเพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา

(2) ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ชาวจังหวัดพัทลุงมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนามากโดยการยึดถือปฏิบัติตนเป็นคนดีอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม และมีการทำนุบำรุงศาสนาเสมอจึงทำให้ศาสนาดำรงอยู่และสืบต่อไป ในเพลงกล่อมเด็กก็ได้มีการกล่าวถึงการส่งเสริมพุทธศาสนิกชนทำนุบำรุงศาสนา โดยการทำบุญใส่บาตรเป็นประจำ และเปี่ยมด้วยศรัทธา โดยดักแด้ข้าวสำหรับดักบาตรไว้ต่างหาก ไม่ปนกับข้าวที่ใช้กินเอง (ข้าวคู่กิน)

จากการศึกษาแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันสังคมของเพลงกล่อมเด็กมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ สถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนา โดยทางด้านครอบครัวนั้นสามารถแยกออกได้ 4 ประเภทได้แก่ สามี ภรรยา บุตร และพี่น้อง ส่วนทางด้านศาสนาสามารถแยกออกได้ 2 ประเภท ได้แก่ มีการทำพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญต่างๆ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่า ชาวจังหวัดพัทลุงเป็นผู้ที่มีขนบธรรมเนียมมาช้านาน มักจะยกย่องคนที่ดีมีคุณธรรมจะเห็นได้จากค่านิยมต่างๆ ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กได้แก่ ค่านิยมที่บุคคลมีต่อบุคคลและค่านิยมที่บุคคลที่มีต่อสถาบันทางสังคม ซึ่งค่านิยมที่บุคคลมีต่อบุคคล สามารถจำแนกได้ดังนี้ ค่านิยมในตัวผู้ชาย และค่านิยมในตัวผู้หญิง ส่วนทางด้านที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคม สามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้ คือ สถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนา

4. คุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก

เพลงกล่อมเด็ก มีคุณค่าในหลายลักษณะทั้งทางด้านคุณค่า และค่านิยม ทั้งนี้เพราะเนื้อหาและค่านิยมเป็นสิ่งที่ช่วยอธิบายความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดของเพลงกล่อมเด็กได้มากขึ้น ส่วนทางด้านค่านิยมก็สามารถบ่งบอกถึงพฤติกรรมหรือความรู้สึกของคนในสังคม ดังนั้นคุณค่าของเพลงกล่อมเด็กจึงเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา และค่านิยม ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

4.1 คุณค่าด้านวรรณศิลป์

4.2 คุณค่าด้านสังคม

4.3 คุณค่าด้านเศรษฐกิจ

4.4 คุณค่าด้านการปกครอง

4.5 คุณค่าด้านคุณธรรม

4.1 คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เพลงกล่อมเด็กนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าหลายด้าน เช่น คุณค่าด้านวรรณศิลป์ เนื่องจากเพลงกล่อมเด็กนั้นประกอบด้วยถ้อยคำที่มีการเลือกสรรคำ มีสัมผัสสระ ฟังแล้วเกิดความไพเราะ ด้วยถ้อยคำที่ง่ายแก่การเข้าใจ มีความหมายกินใจผู้ฟัง ฟังแล้วเกิดอารมณ์ เกิดภาพพจน์ เกิดความซาบซึ้ง และเกิดสุนทรียภาพในรสของถ้อยคำที่นำมาประพันธ์เป็นเพลงกล่อมเด็ก

เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษา

1. การใช้คำ

ความหมายของการใช้คำ

การใช้คำเป็นกลวิธีการประพันธ์ของผู้ประพันธ์ซึ่งมีการตกแต่งคำ เลือกสรรคำใช้ด้วยกลวิธีต่างๆ อาจเป็นคำที่มีความหมายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง สถานภาพของบุคคลเหมาะกับเนื้อเรื่อง สถานภาพของบุคคล การเลือกเสียงของคำ การเล่นคำ การใช้คำที่มีความหมายเจาะจงเฉพาะที่การใช้คำภาษาล้าน เป็นต้น ดังที่นักภาษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์(2538:48) กล่าวถึงลักษณะของคำชนิดต่างๆ ไว้ดังนี้

คำคำหรือคำหยาบ ได้แก่ คำคำทอ คำสบถสาบาน คำพวน คำเสียดสีที่สื่อไปในทางหยาบคาย คำหยาบโลน คำประเภทนี้ไม่เหมาะจะนำมาใช้ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียน เช่น กู มึง ดัน เสือก ทะลึ่ง ซวย แพ้นกระบาล ฉิบหาย ไก่หลง ทำประตุ แม่่ง แหกคอก ฯลฯ

คำสแลง คือ คำที่เกิดขึ้นชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่นานก็เสื่อมความนิยมไป ใช้เป็นภาษาพูดกัน บางกลุ่มคณะ โดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่น บางครั้งต้องการให้ออกสรและได้อารมณ์ร่วมจึงใช้ภาษาที่แปลกออกไป ไม่ควรจะนำมาใช้ในการเขียนเช่นกัน เช่น เปี้ยว แชว ชิ่ง หย่อย เพียบ เนียบ นิ่ง เอ๊ะๆ ซ่าส์ เค็น เร็ด ปิง เป็นต้น

คำศัพท์เฉพาะวิชาการ คือ ศัพท์ที่ใช้เฉพาะวงการ หรือเฉพาะผู้ที่ศึกษาวิชาการแขนงนั้นๆ เช่น ศัพท์ทางจิตวิทยา ศัพท์ทางการแพทย์ ศัพท์ทางการศึกษา ศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ ฯลฯ คนทั่วไป อาจไม่เข้าใจความหมายได้ ดังนั้นหากมีจุดมุ่งหมายจะเขียนให้ผู้อ่านทั่วไปเข้าใจ ก็ควรหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์วิชาการให้มากที่สุด หรือหากจำเป็นต้องใช้ก็ควรใช้ให้น้อยที่สุด

ภาษาถิ่น เป็นถ้อยคำที่เข้าใจเฉพาะท้องถิ่น ไม่เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป ถ้านำไปใช้ในการพูดและการเขียนอาจจะสื่อความหมายผิดได้ เช่น

ภาษาถิ่นเหนือและอีสาน มีคำว่า แป้ แปลว่า ชน คนถิ่นอื่นอาจเข้าใจผิดว่ามีความหมายเหมือนกับคำว่า “แพ้” ได้

ภาษาถิ่นเหนือ อีสาน และได้ มีคำว่า บ่าว แปลว่า ผู้ชาย คนถิ่นอื่นอาจเข้าใจผิดว่ามีความหมายเหมือนกับคำว่า “คนรับใช้” ในภาษาถิ่น

ภาษาถิ่นเหนือ มีคำว่า ลำ แปลว่า อร่อย

ภาษาถิ่นอีสาน มีคำว่า ห้องส้วม แปลว่า ห้องนอน

ภาษาถิ่นใต้ มีคำว่า ซ่องใจ แปลว่า คิดถึง เป็นห่วง

สมพร มั่นตะสูตร (2525: 72) ได้กล่าวถึงการใช้คำไว้ว่า

ภาษาไทยนั้นมีถ้อยคำใช้อยู่เป็นอันมาก ทั้งคำที่มีอยู่ดั้งเดิมคำที่สร้างขึ้นใหม่ด้วยวิธีการทางภาษา เช่น การประสมคำ การสมาส การสนธิหรือแม้กระทั่งการรับคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทยด้วยวิธีการต่างๆ เพราะภาษาไทยมีลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งคือ คำคำเดียวอาจมีความหมายหรือคำบางคำมีความหมายคล้ายคลึงกัน ใกล้เคียง จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้จักความหมายและวิธีการใช้คำเหมาะสม ทั้งนี้นอกจากจะต้องรู้

เรื่องชนิดของคำ เช่น คำ ประสม คำซ้อน คำยืม แล้วที่สำคัญก็ต้องรู้จักหลักการใช้คำ
ถ้อยคำต่างๆ

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2528: 61) ได้กล่าวถึงคำในวรรณคดีไว้สรุปได้ว่า คำในวรรณคดี คือ
การนำคำเข้าประโยคเพื่อให้เกิดความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับร้อยกรองแล้วผู้ใช้
จะต้องพิถีพิถันเลือกใช้ถ้อยคำกันเป็นพิเศษ จึงจะทำให้พึงเกิด ความเข้าใจในเนื้อความซาบซึ้งถึง
ความรู้สึกที่แท้จริง และดื่มด่ำในความไพเราะ สมตามกับผู้ประพันธ์ต้องการได้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2522: 123 -124) อธิบายและแบ่งลักษณะของการใช้คำไว้สรุปได้
ดังนี้

1. คำที่มีความหมายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และสถานภาพของบุคคล เช่น คำว่า อาษา
อัศดร เหมาะสมกับเรื่องประเภทนิทาน หรือบทร้อยกรอง คำว่าม้าเหมาะจะใช้นวนิยาย แต่ไม่
เหมาะจะใช้คำอาษาหรือ อัศดรเว้นแต่ในบทสนทนาทำนองพูดเล่นๆ
2. การเลือกเสียงของคำ ตลอดจนการเล่นคำ เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากในการแต่งร้อยกรอง
ของไทยโดยเฉพาะ เช่น ในบทมโหรี เรื่องกาพย์ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) คำรำพึง ของพระยา
ครุฑ “ครั้งนี้เสียรักก็ได้รู้ เสียชู้ได้เซิงที่เจาฉงน”
3. คำที่มีความหมายเจาะจงเฉพาะที่ ตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมสมัยใหม่ประเภทกลอนไร้
สัมผัส คำแต่ละคำผู้แต่งต้องการให้มีความหมายเจาะจงลงไป เช่น ผีเสื้อเอือนลำนํ้า กับดอกไม้
กับ ดอกไม้อ่อนลำนํ้า กับผีเสื้อ ตั้งใจให้มีความหมายแตกต่างกัน
4. คำภาษาถิ่น อาจนำไปใช้ในกรณีที่ต้องการความสมจริง และใกล้ชิดกับสภาพความเป็น
จริงตามสถานการณ์ในเรื่องมากขึ้น

ประทีป วาทิกทินกร (2532: 8 - 10) ได้แบ่งคำเป็นจำพวกดังนี้

1. ราชศัพท์ เป็นคำที่ใช้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี และพระ
บรมวงศานุวงศ์ (ต่อมาหมายถึงคำที่ใช้กับพระภิกษุ ข้าราชการ และสุภาพชนด้วย) ราชศัพท์
เป็นคำจำพวกหนึ่งซึ่งมีระเบียบแบบแผนในการใช้เป็นอย่างดี นับได้ว่าเป็นคำชุดพิเศษ เช่น พระ
หัตถ์ ทอดพระเนตร ทรงพระอักษร เสด็จพระราชดำเนิน เป็นต้น
2. คำสุภาพ เป็นคำที่ใช้ในหมู่สุภาพชน หรือในราชการ ถือกันว่าเป็นคำที่นุ่มนวล ฟังแล้ว
เสนาะหู อ่านแล้วสนิทใจ เพราะไม่เป็นคำห้วนหรือกระด้าง ไม่หยาบคายทั้งโดยตรงและโดยอ้อม
3. คำปากหรือคำตลาด เป็นคำที่ใช้พูดกันในกลุ่มคนธรรมดาสามัญทั่วไป โดยมีได้
คำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสม เช่น เรียกของเก่าว่า เกือก มีของเล็กน้อยกว่ามีของนิดหน่อย

นอกจากนี้ยังหมายถึงความที่ใช้พูดหรือเขียนอย่างไม่เป็นทางการ เช่น ดิน พ่อ โรงพัก วัดพระแก้ว เป็นต้น

4. คำสแลง เป็นคำที่ใช้กันในหมู่นักกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มักจะได้รับความนิยมเป็นครั้งคราว แล้วก็เลิกใช้กันไป มีน้อยคำที่จะอยู่คงทน ถือกันว่าเป็นคำที่ไม่สุภาพนัก จะไม่นำมาใช้ในการพูดหรือเขียนอย่างเป็นทางการอย่างเด็ดขาด เช่น นิ่ง ซ่า จ๊วย ส.บ.ม. ม.ค.ป.ค. เป็นต้น

5. คำหยาบ หรือ คำด่า เป็นคำที่มีวัฒนธรรมจะไม่ใช้อย่างเด็ดขาดผู้ใดใช้เขาจะถูกตำหนิว่าเป็นคนขี้ด่าหรือไร้ความคิด คำพวกนี้ได้แก่คำสบถ สำนวนต่างๆ

6. คำเฉพาะวิชา หรือ ศัพท์บัญญัติ เป็นคำที่คิดขึ้นเพื่อใช้ในวิชาการแขนงใดแขนงหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป เว้นแต่ภายหลังแพร่หลายไปในวงการอื่น เช่น ระเบียบหน่วยนับยะ งบดุล กระสวน เป็นต้น

7. คำเฉพาะวิชาชีพ เป็นคำที่ใช้กันในหมู่นักอาชีพใดอาชีพหนึ่งเข้าใจกันเฉพาะในหมู่ของตน เช่น ช่าง หนายความ แพทย์ ทหาร ฯลฯ บุคคลแต่ละอาชีพเหล่านี้ จะมีคำบางคำที่คนอาชีพอื่นฟังไม่รู้เรื่องเลย

8. คำหนังสือพิมพ์ เป็นคำที่ใช้กันในวงการหนังสือพิมพ์ มักจะเป็นคำแปลกๆ ที่สะดุดตาและเร้าความสนใจ ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจได้ด้วยความสะดวก เช่น เทกระจาด สาดกระสุน สังหารโหด บินด่วน เป็นต้น

9. คำโฆษณา เป็นคำที่ใช้ในการโฆษณาสินค้าต่างๆ คำจำพวกนี้ ผู้คิดขึ้นใช้มิได้คำนึงถึงระเบียบแบบแผนทางภาษาหรือสิ่งอื่นใด นอกจากจะทำให้เกิดความตื่นเต้นเร้าใจแก่ผู้อ่านหรือผู้ฟังเพื่อจะให้ติดตามสินค้าของตนต่อไป เช่น รสดี กลิ่นสะอาด ถูกกว่าดีกว่า เล็กดีรสโต เป็นต้น

10. คำภาษาถิ่น เป็นคำที่ใช้กันในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งและเข้าใจกันอยู่เฉพาะคนในท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป เช่น คำภาษาถิ่นเหนือ คำภาษาถิ่นอีสาน และคำภาษาถิ่นใต้

11. คำโบราณ เป็นคำที่ใช้กันในสมัยก่อน ซึ่งปัจจุบันเลิกใช้ไปแล้วหรือมีละนั้นก็ไม่ได้ใช้กันโดยทั่วไป ยังคงใช้เป็นบางกลุ่มเท่านั้น เช่น ลางที แล อยู่ข้าง จะ จำเดิมแต่ เป็นต้น

เปลื้อง ณ นคร (2542: 50) กล่าวว่า วัฏฏะของคำต่างๆ มีดังนี้

คำด่า หรือคำหยาบ (Vulgarism) เป็นคำที่ขาดคุณสุภาพ ฟังระคายหู สุภาพชนไม่ใช้พูดจากัน คำจำพวกนี้ไม่ใช้ในหนังสือธุรกิจ หนังสือราชการหรือตำราภาษาไทย มีลักษณะพิเศษอยู่ประการหนึ่งที่แบ่งวรรณะของคำไว้ละเอียดมาก จนเมื่อพูดออกไปก็จะรู้ว่าผู้พูดกับผู้ฟังอยู่ในฐานะอย่างไร เช่น คำสรรพนาม ข้า กู ฉัน ผม เกล้ากระผม ข้าพเจ้า ข้าพระพุทธเจ้า เอ็ง มึง ท่าน คำว่า “กิน

” ก็มีคำที่แสดงความหมายนี้มากคำ เช่น รับประทาน ทาน ฉันทน์ เสวย ยังมีคำว่า จะ ยัด แดก สวาปม หม่ำ แต่ละคำแสดงความสูงต่ำในตัว

คำสแลง (Slang) พระยาศรีสุนทรโวหาร เรียกว่า คำคะนอง เห็นจะตรงกับคำสแลง เราเรียกคำชนิดนี้ทับศัพท์ว่า Slang ซึ่งหมายถึงคำกึ่งคะนองหรือหยาบ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานให้นิยามว่า ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้เข้าใจกันเฉพาะกลุ่ม หรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้องตามหลักภาษา เป็นคำเถื่อน ไม่เก็บเข้ารวมในพจนานุกรม เว้นแต่คำสแลงบางคำที่นิยมใช้กันจนไม่เป็นคำน่ารังเกียจ

การใช้คำในเพลงกล่อมเด็กโดยมากมักจะขึ้นต้นด้วยการใช้คำ 3 ลักษณะ

1.1 คำที่เกี่ยวข้องความหมายกับข้อความที่ตามมาในวรรคหลัง ก็จะรวมกันเป็นเนื้อเรื่องของบทหรือกรองบทนั้น ความที่ตามในวรรคต่อไป จึงรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับการขึ้นต้น

1.2 คำที่ขึ้นต้นมาเพื่อให้สื่อความหมายแทนเนื้อร้องที่จะพาดพิงถึง หรือเพื่อให้เข้าสัมผัสกับเนื้อความที่ตามมาในวรรคต่อไปเท่านั้น

1.3 การใช้คำขึ้นต้นนำด้วยคำที่เป็นเพียงตัวนำสื่อความหมายแทนเท่านั้น หรือเพื่อให้ได้คำสัมผัสคล้องจองของเนื้อความที่ต้องการจะสื่อถึง ลักษณะนี้มีมากในการใช้กับพวก ดอกไม้ ต้นไม้ เช่น

เพลงต้นพร้าว

ต้นพร้าวเหอ	ต้นพร้าวทางหัก
อินันแม่ซัก	ซักให้เป็นเพลง
ซักไปซักมา	ซักเข้าหาวางเอง
ซักให้เป็นเพลง	นักเลงฟังมาใหม่

(เมือง/พัทลุง วันเนาวิ ยูเด็น, 2525: 21)

จะเห็นว่าขึ้นต้นเพลงด้วย “ต้นพร้าวเหอ ต้นพร้าวทางหัก” จากนั้นก็กล่าวถึงเรื่องอื่นโดยไม่เกี่ยวกับมะพร้าวทางหัก เพียงเพื่อต้องการให้คำนั้นสัมผัสกับคำว่า “แม่ซัก” เท่านั้น เพลงประเภทนี้จะพบเห็นและใช้เป็นการเขาะเขี่ย เสียดสี หรือล้อเลียน โดยกล่าวให้เห็นเป็นนัยเพื่อให้

เกิดความรู้สึกที่ต้องคิด หาความหมายเอาเอง หรืออีกในกรณีอื่นเช่น การขึ้นต้นใช้การซ้ำความ
วรรคแรกอีก (วันเนา ฐิติน, 2525: 21) เช่น

เพลงต้นหญ้าปล้อง

ฮาเหอ ต้นหญ้าปล้องเหอ	คือต้นหญ้าปล้อง
หนทางที่เข้าไปวังน่อง	เสรำหมองเสียแล้วแก้วคู่เชิญ
คนเอนขาพลัดกันเหมือนตาย	โถมฉายมาพลัดที่เมื่อเป็น
เสรำหมองเสียแล้วแก้วคู่เชิญ	ไม่เห็นความแค้นเหอน้อง

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 60)

เพลงดอกอ้อย

ดอกอ้อยเหอ	ดอกอ้อย
เก็บดอกมาร้อย	ขายเอาแด่ทุน
จะเลี้ยงฝั้วแขก	แจกท่านมีบุญ
จะเลี้ยงฝั้วขุน	แทนคุณพระมารดา

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 121)

2 การใช้สำนวน

2.1 สำนวนที่ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจน คือ การใช้สำนวนภาษาที่ในเพลงกล่อมเด็ก
โดยมากจะเป็นการใช้สำนวนที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพคือได้ชัดเจน เช่นการยกตัวอย่างให้ผู้อ่านได้
เห็นภาพ (สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 94)

2.2 สำนวนพูด คือ การใช้สำนวนพูด คือ การใช้สำนวนภาษิตหรือสำนวนพูดที่
รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาตั้งเป็นตัวอย่างมาเพื่อบรรยายสารหลักของเรื่อง (สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524:
94)

การใช้สำนวนในเพลงกล่อมเด็กจะพบสำนวนที่เป็นสำนวนพูด ซึ่งเป็นการกล่าวโดยใช้ ภาษิตหรือสำนวนที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาตั้งเป็นตัวอย่างมา เพื่อบอกบรรยายภาพและสาระหลักของ เรื่องในทันที แล้วจึงขยายความด้วยอุปมาโวหาร

จากการประมวลความหมายของสำนวนสามารถสรุปได้ว่า สำนวนหมายถึงคำคมที่นำมา กล่าวเพื่อเป็นการเตือนการกระทำและเป็นข้อควรปฏิบัติตาม

เอกนัณ จารุเมธิชน (2534: 112 – 115) ได้แบ่งประเภทของสำนวนไว้ 6 ประเภทดังนี้

1 สุภาษิต หมายถึง คำกล่าวดี หรือคำพูดที่เป็นคติ เป็นถ้อยคำแนะนำสั่งสอน หรือ เตือนสติให้คิด สุภาษิตไทยส่วนใหญ่ได้มาจาก พระพุทธศาสนา คุณธรรม และหลักในการ ดำเนินชีวิตของคนไทย

2 คำพังเพย หมายถึง เป็นถ้อยคำที่กล่าวแสดงความเห็นจริง ความคิดเห็น หรือ สภาวะการณ์ใดสภาวะการณ์หนึ่งไว้เป็นกลางๆ เพื่อให้นำไปใช้ให้เข้ากับเรื่องที่พูด ให้เนื้อความดีขึ้น ส่วนมากมีลักษณะเป็นข้อคิด

3 โวหาร หมายถึง การพูดเกินจริงหรือเปรียบความหมายโดยนัย เพราะความหมายของ ถ้อยคำมีอยู่ 2 ประการ คือ ความหมายโดยอรรถกับความหมายโดยนัย เช่น “กล้วย” ความหมายโดย อรรถก็คือ ผลไม้ ส่วนความหมายโดยนัยหมายถึง ง่าย เป็นต้น ความหมายของสำนวนเป็น ความหมายโดยนัย หรือพูดด้วยโวหารเปรียบเทียบทั้งสิ้น

4 คำคม หมายถึง ถ้อยคำหรือคำที่เป็นคารม หรือโวหารอันคมคาย เป็นคำพูดที่หลักแหลม หรือมีแง่คิด มีความหมายลึกซึ้งกินใจ อาจเป็นคำที่เกิดขึ้นใหม่ หรือใครๆพูดก็ได้ ต่างจาก ภาษิตและพังเพยตรงที่เป็นของเฉพาะตัว เช่น ตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน วิธีแก้ก๊อหัก คือมีความ รักเสียใหม่

5 คำขวัญ หมายถึง ถ้อยคำที่บุคคล คณะบุคคล ส่วนราชการ สถาบัน หรือเอกชนหน่วย ใดหน่วยหนึ่ง คิดขึ้นเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ ชักชวนเชิดชูกิจการ ส่วนมากเป็นข้อความที่ไม่ยาวนาน ถ้อยคำมักเป็นคำคล้องจอง หรือมีสัมผัสเป็นร้อยกรองสั้นๆ เพื่อให้อ่านและจำขึ้นใจง่าย

6 คติพจน์ หมายถึง ถ้อยคำเป็นคติเฉพาะของคนใดคนหนึ่งที่ยึดถือเป็นประจำ บางคนก็ใช้พุทธภาษิตเป็นคติพจน์ บางคนก็ยึดโวหารหรือคำพังเพย หรือบางคนก็คิดขึ้นเอง

3. การใช้โวหารภาพพจน์

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับโวหารภาพพจน์ไว้หลายท่านดังนี้

ชมพูนุท ทรัพย์ทองคำ (2546: 79) ได้ให้ความหมายของโวหารไว้ว่า หมายถึง ท่วงทำนองในการแสดงออกจากความคิดผ่านภาษา ได้แก่บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร และอธิบายโวหาร

เริงชัย ทองหล่อ (2537: 21) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับโวหารไว้ว่า “โวหาร คือ การใช้ถ้อยคำในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ หรือเกิดความรู้สึกคล้อยตาม ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน”

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาหยัน อิ่มสำราญ (2548: 53) ได้กล่าวเกี่ยวกับการใช้ภาพพจน์ไว้ว่า “ภาพพจน์ ตรงกับภาษาว่า figures of speech คือ ถ้อยคำที่ทำให้เกิดภาพในใจ โดยใช้กลวิธีหรือชั้นเชิงในการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีพลังที่จะสัมผัสอารมณ์ของผู้อ่านจนเกิดความรู้สึกประทับใจ เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและเกิดอารมณ์สะท้อนใจมากกว่าถ้อยคำที่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา”

เขวาลักษณ์ กระแสร์ศิลป์ ก (2545:71) ได้อธิบายความงามเกี่ยวกับการใช้ภาพพจน์ไว้ว่า “ภาพพจน์ คือ ลักษณะต่างๆ ที่ผู้ประพันธ์จงใจสร้างขึ้นให้ผิดแผก จากโครงสร้างเดิม หรือความหมาย หรือการเรียงคำลำดับคำโดยปกติ จุดประสงค์หลักของการใช้ความเปรียบ คือการให้พลัง ความแปลกใหม่ในการแสดงออก และเพื่อให้เกิดผลต่อการสร้างจินตภาพ”

โวหารหมายถึง การพูดเกินจริงหรือเปรียบเทียบความหมายเป็นความหมายโดยนัย เพราะความหมายของถ้อยคำมีอยู่ 2 ประการ คือ ความหมายโดยอรรถกับความหมายโดยนัย เช่น การกล่าวโดยไม่บอกสาระสำคัญโดยตรงแต่จะสร้างสถานการณ์ หรือสมมติเหตุการณ์ขึ้นแทน เมื่อฟังบทเพลงโดยตลอดแล้วจะเห็นสาระสำคัญได้เอง เช่น

เพลงแคนใจ

...แคนใจเหอ	มาลัยข้าเอยมาบานผิด
ถูกแสงอาทิตย์	มาลัยมาโรยเสียโหยแห่ง
แคนใจเอย	มาลัยข้าเหยบานเมื่อแจ้ง
ดอกไม้มารอยเสียโหยแห่ง	ถูกแสงอาทิตย์จัดเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 98)

จะเห็นได้ว่าบทเพลงนี้ใช้โวหารสาธก เพื่อมุ่งกล่าวถึงโทษของการแสดงความบริสุทธิ์ใจ ซ้ำเกินไปทำให้คนอื่นเห็นว่า เพราะความผิดปรากฏอยู่ทนโท่จึงต้องจำยอม การแสดงความบริสุทธิ์หรือความปรารถนาดีเช่นนี้จึงไร้ผล

ประเภทของโวหารภาพพจน์

โวหารภาพพจน์นับเป็นลีลาการใช้ภาษาอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้แต่งเพลงใช้ในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้แต่งเพลงไปยังผู้ฟัง จากการค้นคว้าเรื่องโวหารภาพพจน์นั้น ได้มีผู้ศึกษาในเรื่องโวหารภาพพจน์ไว้แตกต่างกันดังนี้

เขาวลัษณ์ ชาติสุขศิริเวช ข (2545: 71) ได้กล่าวถึงประเภทของโวหารภาพพจน์ไว้ 5 แบบดังนี้

1. อุปมา

อุปมา (Simile) คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยธรรมชาติแล้วมีสภาพที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกันและใช้คำที่มีความหมายว่า **เหมือน** หรือ **คล้าย** เป็นคำแสดงการเปรียบเทียบ เพื่อนั้นให้เห็นจริงว่า เหมือนอย่างไร ในลักษณะใด

ตัวอย่างเช่น

ดอกหญ้าดาว วัชวาททางเลื่อน **เหมือน**ดังหยาดพลอย

(ทานตะวัน : คีตกานต์กวี)

2. อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำแสดงการเปรียบเทียบว่า “เป็น” หรือ “คือ” ความหมายจึงลึกซึ้งกว่าอุปมา

ตัวอย่างเช่น

หยดเย็นฝ่าฝืนเข้าประจันพวกมาร ทำลายชูครีตแรงงาน
นี่แหละคือมาร เลียนนามของคนจน (มาร่วมกันช่วยกัน : ครูชน)

3. อติพจน์ (อธิพจน์)

อติพจน์ (อธิพจน์) การเปรียบเทียบโดยการกล่าวข้อความที่เกินจริง มักจะกล่าวถึงอารมณ์และความรู้สึกเท่านั้น ไม่ใช่รายงานข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ตามปกติสามัญ จะเอาความจริงเข้าไปนับไม่ได้ นิยมใช้ทั้งภาษาเขียนและภาษาพูดในชีวิตประจำวัน ถึงแม้ว่าเป็นการกล่าวเกินความจริง แต่ทั้งผู้ฟังและผู้อ่านก็ยอมรับด้วยความเต็มใจ

ตัวอย่างเช่น

เรียมรำน้าเนตรถ้าม	ถึงพรหม
พาหมู่สัตว์จอมจม	ชีพม้วย
พระสุเมรเปื่อยเป็นคม	ทบท่าว ลงนา
หากอกนิษฐ์พรหมฉวย	พี่ไวยจึ่งคง
	(โคลงเบ็ดเตล็ด : ศรีปราชญ์)

4. สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ ไม่ใช่การเปรียบเทียบโดยตรง เป็นการสร้างจินตภาพ ซึ่งใช้รูปธรรมชักนำไปสู่ความอีกชั้นหนึ่ง หรือเป็นการนำสิ่งหนึ่งมาใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง สัญลักษณ์อาจเป็นคำคำเดียวหรือข้อความหรือบุคคลในเรื่อง ทั้งนี้ สุดแต่ผู้แต่งจะเลือกใช้วิธีใด สัญลักษณ์ที่นิยมใช้กันมาก

ตัวอย่างเช่น

อันว่าความกรุณาปราณี	จะมีใครบังคับก็หาไม่
หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ	จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน

5. บุคลาธิษฐาน

บุคลาธิษฐาน หรือบุคลลัต (personification) คือ การสมมุติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความคิด สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสัตว์ให้มีสติปัญญา อารมณ์หรือกิริยาอาการเหมือนมนุษย์

ตัวอย่างเช่น

ดาวศรียังส่องแสงเบื้องบน	ปลุกหัวใจปลุกคนอยู่มิวาย
ขอเยาะเย้ยทุกข์ยากขวากหนามลำเจ็ญ	คนยังคงยืนเด่นโดยทำท่าย
แม้ฝันฟ้ามีดับเดือนลับละลาย	ดาวยังพรายศรีย้ายฟ้าดิน

จุไรรัตน์ ลักษณะสิริ และ บาหยัน อิมสำราญ (2548: 53) ได้กล่าวถึงประเภทของโวหาร ภาพพจน์ไว้ 12 แบบดังนี้

1. อุปมา

อุปมา (Simile) คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยธรรมชาติแล้ว มีสภาพที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกันและใช้คำที่มีความหมายว่า คุณ เหมือน ดัง ราวกับ เช่น ฯลฯ

ตัวอย่างเช่น

สูงระหงทรงเพริชวเรียวชะลูด	งามละม้ายคล้ายอุฐกะป่าหลา
พิศแต่หัวตลอดเท้าขาวแต่ตา	สองแก้มกัลยาดังลูกขอ
	(ระเด่นลันได : พระมหามนตรีทรรพ์)

2. อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำแสดงการเปรียบเทียบว่า “เป็น” หรือ “คือ” ความหมายจึงลึกซึ้งกว่าอุปมา

ตัวอย่างเช่น

และกุสิดกล่อ่ง	ละก็ซัดซวลา
พิโรธและจับปา	บ่มีทันจะใคร่ครวญ
ตะเกียงวินาศแล้ว	คหะมีคสีจิงหวาน
คะนึ่งบ่มีควร	จะทลายประทีปนั้น

ข้อความตอนนี้นำมาจากเรื่องมัทนพารชา เป็นเหตุการณ์ตอนที่ท้าวชัยเสนทราบว่าได้สั่งประหารนางมัทนาด้วยความเข้าใจผิด จึงได้แต่เสียใจและกล่าวโทษตนเอง โดยใช้ชวลา ตะเกียง และประทีปเป็นอุปลักษณ์โดยนัย หมายถึง นางมัทนา และใช้บ้าน (คหะ) เป็นอุปลักษณ์โดยนัย หมายถึง ตนเอง

3. สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ ไม่ใช่การเปรียบเทียบโดยตรง เป็นการสร้างจินตภาพ ซึ่งใช้รูปธรรมชักนำไปสู่ความอีกชั้นหนึ่ง หรือเป็นการนำสิ่งหนึ่งมาใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง สัญลักษณ์อาจเป็นคำคำเดียวหรือข้อความหรือบุคคลในเรื่อง ทั้งนี้ สุดแต่ผู้แต่งจะเลือกใช้วิธีใด สัญลักษณ์ที่นิยมใช้กันมาก

ตัวอย่างเช่น

	การใช้สัญลักษณ์	แทน
กุหลาบ	◇	ความรัก , ความสวยงาม
หมอก	◇	อุปสรรค
สีขาว	◇	ความบริสุทธิ์
แสงสว่าง	◇	ปัญญา
หงส์	◇	ความสูงศักดิ์

4. นามนัย

นามนัย (metonymy) คือ การใช้คำหรือวลีซึ่งบ่งลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาแสดงความหมายแทนสิ่งนั้นทั้งหมด เช่น “เวที” หมายถึง การแสดงละคร “มงกุฎ” หมายถึง กษัตริย์ “เสวตฉัตร” หมายถึง ราชสมบัติ หรือ “มือขวา” หมายถึง คนสนิทที่ไว้วางใจ

การใช้นามนัยอีกลักษณะหนึ่ง คือการกล่าวถึงชื่อของสถานที่ แต่หมายถึง คน เช่น “ไม่มีคำตอบจากท๊อบแก้ว” ท๊อบแก้วในที่นี้หมายถึง อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น

เลือดหยดจากฟ้ามิเช้าจะเห็น
เอาเคียวเกี่ยวฟ้าลงมาสูดดิน

น้ำตาที่กระเซ็นจะเป็นเสียงปืน
กวาดล้างมารแผ่นดินให้สิ้นหมดไป
(ไม่ปรากฏชื่อ : โคมฉาย)

5. อติพจน์

อติพจน์ การเปรียบเทียบโดยการกล่าวข้อความที่เกินจริง มักจะกล่าวถึงอารมณ์และความรู้สึกเท่านั้น ไม่ใช่วางงานข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ตามปกติสามัญ จะเอาความจริงเข้าไปนับไม่ได้ นิยมใช้ทั้งภาษาเขียนและภาษาพูดในชีวิตประจำวัน ถึงแม้ว่าเป็นการกล่าวเกินความจริง แต่ทั้งผู้ฟังและผู้อ่านก็ยอมรับด้วยความเต็มใจ

ตัวอย่างเช่น

เราจะยื่นหยัดเหยียดขึ้นฟ้า
กระชากฟ้ามหาโหดทโมดทมิฬ

เราจะลุกขึ้นทำภูผาหิน
ฉีกเป็นชิ้นกระทุ้มขยี้ให้บี้แบน
(กระทุ้มแบน : ดั่นกล้า)

6. บุคาธิษฐาน

บุคาธิษฐาน (personification) คือ การสมมุติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความคิด สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสัตว์ให้มีสติปัญญา อารมณ์หรือกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ เช่น

ตัวอย่างเช่น

ท่ามกลางแสงดวงดาวน้อยสกา

ดั่งโคมทองส่องเรืองรุ่งในหทัย

พายุฟ้าครืนข่มอุกกลาม

ส่องฟากฟ้าเด่นพราวไกลแสนไกล

เหมือนธงชัยส่องนำจากห้วงทุกข์ทน

เดือนลับยามแผ่นดินมีดมน

7. ปฏิทรรศน์

ปฏิทรรศน์ (paradox) คือการใช้ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายตรงข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน เช่น

เป็นความมืดที่แว้งสว่างไสว

ยิ่งรีบก็ยิ่งช้า

ไอ้พ่อใจบุญของเมียเอ๊ย แปรคำพ่อเคยเชือดคอไก่

เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย

8. ปฏิพจน์

ปฏิพจน์ (oxymoron) คือการใช้คำที่ไม่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกันมารวมไว้ด้วยกัน เพื่อให้มีความหมายที่ให้ความรู้สึกขัดแย้ง หรือเพิ่มน้ำหนักให้แก่ความหมายของคำแรก เช่น ไฟเย็น สันติภาพร้อน หรือชัยชนะของผู้แพ้

9. คำถามเชิงวาทศิลป์

คำถามเชิงวาทศิลป์ (rhetorical question) คือการตั้งคำถาม แต่ไม่ได้หวังคำตอบ หรือถ้ามีคำตอบก็เป็นคำตอบที่ทั้งผู้ถามและผู้ตอบรู้ดีอยู่แล้ว นักเขียนจะใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อเร้าอารมณ์ ผู้อ่านหรือสื่อความหมายและข้อคิดที่ต้องการ เช่น

เราจะยอมให้มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงต่อไปอีกหรือ

ถ้าเหตุการณ์ภายหน้ามีแต่ร้าย

ฉันจะทนทรมานอยู่ได้อย่างไร

10. การเลียนเสียงธรรมชาติ

การเลียนเสียงธรรมชาติ (onomatopoeia) คือการใช้คำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงดนตรี เสียงร้องของสัตว์ หรือเลียนเสียงกิริยาอาการต่างๆ ของคน

11. สัมพจน์

สัมพจน์ (synecdoche) คือ การกล่าวถึงส่วนย่อยของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ต้องการให้มีความหมายถึงส่วนเต็มหรือทั้งหมด เช่น

เขากินหมาก หมายถึง เขากินหมาก ซึ่งมีพลู ปูน และส่วนผสมอื่นๆ รวมอยู่ด้วย มิใช่กินเพียงหมาก

ในหมู่บ้านนี้ทุกหลังคาเรือน มีแต่คนแก่

12. การกล่าวอ้างถึง

การกล่าวอ้างถึง (allusion) การกล่าวอ้างถึงหรือการกล่าวเพ้อความ คือ การกล่าวอ้างถึงบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ในวรรณคดีเรื่องอื่นๆ หรือการกล่าวอ้างข้อความตอนหนึ่งตอนใดจากวรรณคดีเรื่องอื่นๆ ทั้งโดยตรงและดัดแปลงมา

พุดพลอดคอดเคล้าเล่านิทาน	พระอวตารตามนางมากกลางป่า
ข้ามฝั่งมายังเกาะลังกา	ผลาญโคตรยักษ์ให้ตายเปลือง
แสนยากลำบากด้วยนางงาม	พระรามทุกข์ตรอมจนผอมเหลือง
สิบสี่ปีจึงได้นางมาคืนเมือง	พอสิ้นเรื่องก็พอหลับลงด้วยกัน
	(ขุนช้างขุนแผน , :167.)

ข้อความนี้มาจากเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพลายแก้วแต่งงาน เป็นเหตุการณ์ที่พลายแก้วได้เข้าหอกับนางพิมแล้วเล่าเรื่องรามเกียรติ์ให้นางฟัง

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า โวหารภาพพจน์ หมายถึง การใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์คล้อยตาม

อัมพร สุขเสมอ (2544: 67) ได้กล่าวถึงโวหารภาพพจน์ที่กวีนิยมใช้ไว้ดังนี้

1. อุปมา

อุปมา คือ การใช้กระบวนการความเปรียบเทียบในลักษณะการที่กล่าวว่า
สิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง

ตัวอย่างเช่น

เย็นเหมือนฟัก หนักเหมือนหิน

2. อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบในลักษณะที่กล่าวถึงสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง

ตัวอย่างเช่น

เขาไม่ยอมทำงานอะไรเลย จะรอให้**ราชรถ**มาเกยหรืออย่างไร

คำว่า “ราชรถมาเกย” หมายความว่า โชคดีมาถึงโดยไม่รู้ตัว หรือประสบโชคดีต่างๆ ที่ไม่
ชวนขวยท่าอะไร เป็นสำนวนที่มีที่มาจากนิทานเรื่องหนึ่ง ความตอนนี้เราต้องตีความจากบริบทจึง
จะเข้าใจได้

3. อติพจน์

อติพจน์ (บางตำราเรียกว่า อธิพจน์) คือ การกล่าวเกินจริงเพื่อผลในการ
โน้มน้าวให้เกิดความรู้สึกและจินตนาการ

ตัวอย่างเช่น

เรียมรำน้ำเนตรถ้วม
พาหุ่สัตัวจ่อมจม
พระสุเมรเปื่อยเป็นคม
หากอกนิษฐ์พรหมล้วย

ถึงพรหม

ชีพม้วย

ทบทำว ลงนา

พี่ไ่วจ้งคง

(โคลงเบ็ดเตล็ด : ศรีปราชญ์)

4. บุคลาธิษฐาน

บุคลาธิษฐาน เป็นบทที่ยกเอาคุณลักษณะของมนุษย์ไปให้สิ่งที่มีใช้มนุษย์ เพื่อให้สิ่งนั้นรู้สึกนึกคิดหรือมีพฤติกรรมเยี่ยงมนุษย์ หรือการสมมติให้สิ่งที่กล่าวถึง (ซึ่งมิใช่มนุษย์) ให้มีอากัปกิริยาเหมือนมนุษย์

ตัวอย่างเช่น

เพลงขึ้นเขา

ฮาเหอ ขึ้นเขาเหอ	ไปแลงเห่าทำนา
กางกกถอนกล้า	ปูนาช่วยดำ
หอยข้าวหอยโขง	ไถ้งไถ้งยังค้ำ
ปูนาช่วยดำ	แล้วสงนมโลก

5. สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ หมายถึง การใช้สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่งซึ่งอาจใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมแทนสิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสิ่งที่เป็นรูปธรรมเช่นเดียวกันก็ได้ เช่น

นกพิราบ	หมายถึง	สันติภาพ
ดอกไม้	หมายถึง	ความปรารถนาดี
หงส์	หมายถึง	คนสูงศักดิ์

เอกสารเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาสามารถแยกออกได้เป็น 3 ลักษณะ

- 1 การใช้คำ
- 2 การใช้สำนวน
- 3 การใช้โวหารภาพพจน์

การใช้คำ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ ประการแรกคำที่เกี่ยวข้องกับความหมายกับข้อความที่ตามมาในวรรคหลัง คือจะรวมกันเป็นเนื้อเรื่องของบทหรือกรองบทนั้น ความที่ตามในวรรคต่อไป จึงรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับการขึ้นต้น ประการที่สอง คำที่ขึ้นต้นมาเพื่อให้สื่อความหมายแทนเนื้อเรื่องที่จะพาถึง หรือเพื่อให้เข้าสัมผัสกับเนื้อความที่ตามมาในวรรคต่อไปเท่านั้น และประการสุดท้าย การใช้คำขึ้นต้นนำด้วยคำที่เป็นเพียงตัวนำสื่อความหมายแทนเท่านั้น หรือเพื่อให้ได้คำสัมผัสคล้องจองเนื้อความที่ต้องการจะสื่อถึง ลักษณะนี้มีมากในการใช้กับพวก ดอกไม้ ต้นไม้

การใช้สำนวนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้ ประเภทแรก สำนวนที่ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจน คือ การใช้สำนวนภาษาที่ในเพลงกล่อมเด็กโดยมากจะเป็นการใช้สำนวนที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพคือได้ชัดเจน เช่นการยกตัวอย่างให้ผู้อ่านได้เห็นภาพ และประเภทที่ 2 สำนวนพูด คือ การใช้สำนวนพูด คือ การใช้สำนวนภาษิตหรือสำนวนพูดที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาตั้งเป็นตัวอุปมา เพื่อบรรยายสาระหลักของเรื่อง

การใช้โวหารภาพพจน์ โวหารภาพพจน์ หมายถึง การใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์คล้อยตาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรวรรณ ศรีวิทย (2541: 4) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบเพลงกล่อมเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับนครศรีธรรมราช” เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทั้งลักษณะและโครงสร้าง เนื้อหา ค่านิยม และคุณค่า ของเพลงกล่อมเด็กของสองจังหวัดคือ จังหวัด สุราษฎร์ธานี กับจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาถึงความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร ระหว่างภาษาที่ใช้ในบทเพลง จะมีคำบางคำที่ใช้เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน และจะมีบางคำที่ใช้แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้าง เนื้อหา และคุณค่าของบทเพลงที่สองจังหวัดนี้มีความคล้ายคลึงกันมาก ผลการวิจัยพบว่า เพลงกล่อมเด็กเนื้อหาส่วนใหญ่ของเพลงมีความคล้ายคลึงกันแต่มีความแตกต่างกันออกไป บ้างตามอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ที่ถ่ายทอดบทเพลงออกมาและยังรวมถึงค่านิยมที่มีอยู่ในบทเพลง

ไพรัช เชาวลิ (2538: 18) ได้รวบรวมเพลงกล่อมเด็กภาคใต้จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยจำแนกเนื้อหาออกเป็น 13 ลักษณะ คือ เกี่ยวกับแม่ชื่อและปลอบเด็ก วรรณคดี การสอนบุรุษ การ

สอนสตรี คำค่า คำเปรียบเทียบประชดประชัน ธรรมะปรัชญา ความรัก ความรู้สึกของมนุษย์
สถานที่ อาชีพ ความรักที่แม่มีต่อลูก ขนบ ธรรมเนียม เป็นการสะท้อน ให้เห็นถึงสภาพสังคมและ
วัฒนธรรมท้องถิ่น

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุงโดยวิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุงที่มีผู้รวบรวมไว้เป็นหนังสือ โดยผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะเพลงกล่อมเด็กที่มีหลักฐานยืนยันว่าเกิดขึ้นในจังหวัดพัทลุงและมีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดพัทลุงจำนวน 100 เพลง

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษา เพลงกล่อมเด็กที่ปรากฏอยู่ในเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงจำนวน 100 เพลง ซึ่งปรากฏอยู่ในเอกสาร 5 เล่ม

1. เพลงร้องเรือ หรือเพลงกล่อมเด็ก ของ ภิญโญ จิจิตรธรรม
2. เพลงชาनोंง ของ วันเนา ฐิติน
3. รายงานการวิเคราะห์สาระเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ ของ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์
4. การเปรียบเทียบเพลงกล่อมเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับนครศรีธรรมราช
ของ วรวรรณ ศรียากย์
5. คติชนวิทยา ของ พิณทิพย์ พฤติพงษ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลแบบทฤษฎีภูมิ ที่ได้จากเอกสาร หนังสือรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก วิธีการศึกษาข้อมูลส่วนมากจะเกิดจากการศึกษาโดยการอาศัยเกณฑ์ที่ประมวลความรู้และมีการสอบถามจากผู้รู้ จากการตรวจเอกสารใน บทที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยมีขั้นตอนการวิจัย คือ

1. สำนวณศึกษาเอกสารและรวบรวมที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดพัทลุง
2. สำนวณศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ ความหมายของเพลงกล่อมเด็ก และเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก
3. สำนวณศึกษาและรวบรวมเอกสารเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในบทเพลง
4. สำนวณศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก
5. การศึกษาลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก ผู้วิจัยได้อ่านทำความเข้าใจ และพิจารณาวิเคราะห์ ลักษณะการใช้ภาษาที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก รวมทั้งเนื้อหาของบทเพลง กล่อมเด็กตามเกณฑ์ที่เสนอไว้ในบทที่ 2 การตรวจเอกสาร
6. ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวม ความหมายของถ้อยคำในเพลงกล่อมเด็ก ลักษณะการใช้ภาษา ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก เนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก วัฒนธรรม แนวคิดค่านิยม และคุณค่าที่ ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จากนั้นนำมาจัดเป็นหมวดหมู่

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ทำให้ผู้ศึกษาได้แนวทางในการสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ความหมายของถ้อยคำที่ใช้ในเพลงกล่อมเด็ก

1.1 ความหมายโดยตรง คือการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายโดยตรงผู้ฟังสามารถเข้าใจได้โดยไม่ต้องนำไปตีความเพื่อหาความหมายของถ้อยคำนั้นอีก

1.2 ความหมายโดยนัย คือการใช้ถ้อยคำที่กินความหมายแฝงผู้ฟังต้องตีความหมายของคำนั้นก่อนจึงจะเข้าใจความหมาย

2. ภาษาที่ใช้ในเพลงกล่อมเด็ก

2.1 การเล่นคำ

บรรจบ พันธุเมธา (2544: 76) ได้แยกการเล่นคำออกเป็น 2 ชนิดตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นคือ การซ้ำคำ และการซ้ำความ

2.1.1 การซ้ำคำ คือการใช้ คำคำเดียวกันนำมากล่าว 2 ครั้ง มีความหมายเน้นหนัก

2.1.2 การซ้ำความ คือการนำข้อความเดิมมาเขียนซ้ำอีกครั้งหนึ่งเพื่อทำให้เกิดความไพเราะน่าฟังมากยิ่งขึ้น

2.2 การใช้สำนวน

2.2.1 สำนวนที่ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจน คือ การใช้สำนวนภาษาที่ในเพลงกล่อมเด็กโดยมากจะเป็นการใช้สำนวนที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจน เช่นการยกตัวอย่างให้ผู้อ่านได้เห็นภาพ (สุริวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 94)

2.2.2 สำนวนพุด คือ การใช้สำนวนพุด คือ การใช้สำนวนภาษิตหรือสำนวนพุดที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาตั้งเป็นตัวอุปมา เพื่อบรรยายสาระหลักของเรื่อง (สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์, 2524: 94)

2.3 การใช้โวหารภาพพจน์

2.3.1 โวหารภาพพจน์หมายถึง ท่วงทำนองภาษาเปรียบเทียบการแสดงออกผ่านความคิด ผ่านภาษาให้ผู้อ่านเห็นภาพ (เยาวลักษณ์ ชาติสุขศิริเดช, 2545: 71) ได้กล่าวไว้

อติพจน์ (อธิพจน์) การเปรียบเทียบโดยการกล่าวข้อความที่เกินจริง

บุคลาธิษฐาน หรือบุคลวัต (personification) คือ การสมมุติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความคิด สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสัตว์ให้มีสติปัญญา อารมณ์หรือกิริยาอาการเหมือนมนุษย์

สัญลักษณ์ไม่ใช่การเปรียบเทียบโดยตรง เป็นการสร้างจินตภาพ เป็นการนำสิ่งหนึ่งมาใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง อาจเป็นคำหรือข้อความก็ได้

อุปลักษณ์โวหาร คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็น คือ อีกสิ่งหนึ่ง

อุปมา คือการเปรียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง

3. เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก

3.1 เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับเด็ก

3.1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับการบันทึกสภาพสังคม (วันเนาว์ ยูเด็น, 2525: 66)

3.1.1.1 เพลงกล่อมเด็กที่พรรณาสภาพทางภูมิศาสตร์ คือการบันทึกสภาพสังคมและสะท้อนถึงสภาพสังคมว่า “เนื้อร้องประเภทนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ตลอดจนพรรณนาถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ในบทเพลง

3.1.1.2 เพลงกล่อมเด็กที่บันทึกประวัติศาสตร์ตำนาน คือ การบันทึกประวัติและตำนานของสถานที่สำคัญๆเอาไว้ในบทเพลง

3.1.2 เนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก (สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์, 2524: 119)

3.1.2.1 ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ คือความรู้สึกน้อยใจในโชคชะตาของตัวเอง ก็จะแต่งเพลงที่มีเนื้อหาตัดพ้อต่อว่าโชคชะตา

3.1.2.2 ความรู้สึกรัก คือเมื่อมีความรู้สึกรักก็จะแต่งเพลงกล่อมเด็กในแนวเกี่ยวพาราสีกัน

3.1.2.3 อารมณ์ตลกขบขัน คือ เมื่อมีอารมณ์ตลกขบขันก็แต่งโดยใช้คำตลก สนุกสนาน

3.1.2.4 อารมณ์โกรธ คือ เมื่อผู้แต่งมีอารมณ์โกรธก็แต่งในแนวการประชดประชัน คำทอ

3.1.3 เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ (สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 119)

3.1.3.1 เป็นปรากฏการณ์ฝนตก คือผู้แต่งนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติมาแต่งเป็นบทเพลง เช่นเมื่อฝนตก ก็จะแต่งเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับฝนตก เช่น ฝนตกหนัก ฝนตกพรำๆ

3.1.3.2 เป็นปรากฏการณ์ฟ้าร้อง คือผู้แต่งนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติมาแต่งเป็นบทเพลง เช่นเมื่อฟ้าร้อง ก็จะแต่งเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับฟ้าร้อง เช่น ฟ้าร้องเสียงดัง

3.1.3.3 เป็นปรากฏการณ์ลมพัด คือผู้แต่งนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติมาแต่งเป็นบทเพลง เช่นเมื่อลมพัด ก็จะแต่งเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับลม เช่น ลมพัดเบา ลมพัดแรง

3.2 เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก (สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 115)

3.2.1 เนื้อหาพรรณนาความรักความห่วงใย คือการให้ความอบอุ่นกับเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้กับเด็ก ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและการพรรณนาความรักความห่วงใยให้กับเด็ก

3.2.2 เนื้อหาขู่ว่ากลัว คือการนำเอาสัตว์ที่น่ากลัว หรือสิ่งที่ไม่เห็นมาร้องเป็นเพลงเพื่อขู่ให้เด็กเกิดความกลัว เพื่อจะทำให้เด็กนั้นได้นอนหลับ

4. วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก

4.1 วัฒนธรรมเกี่ยวกับงานแต่งงาน (วันเนา ฐิติน, 2525: 74)

4.1.1 วัฒนธรรมเกี่ยวกับการสู่ขอ คือการนำเอาประเพณีการสู่ขอหญิงสาวมาแต่งเป็นบทเพลง เช่น การกล่าวถึงการทบทวนหญิงสาว การกล่าวถึงขันหมากที่ใช้ในการสู่ขอ

4.2 วัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา (วันเนา ฐิติน, 2525: 74)

4.2.1 การทำบุญตักบาตร คือการกล่าวถึงวัฒนธรรมเกี่ยวกับการตักบาตร เช่น การแยกข้าวออกเป็น 2 ส่วน คือข้าวสำหรับใส่บาตร และข้าวสำหรับไว้ทานเอง

4.2.2 การชักพระ คือการกล่าวถึงวัฒนธรรมที่นิยมชักพระในช่วงเดือน 10

4.2.3 การบวช คือการกล่าวถึงการบวชของผู้ชายในสังคมไทย เมื่อลูกชายอายุครบกำหนดบวชก็จะนิยมให้ลูกชายบวช เพื่อพ่อ แม่จะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์

5. แนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กแยกออกได้ 2 ประการ คือ

5.1. ค่านิยมที่มีต่อบุคคล

บุคคลที่ประพฤติดุปฏิบัติตนเป็นที่เหมาะสมถูกต้อง มักจะได้รับการยกย่องจากคนในสังคมว่าเป็นคนที่ดี และถือเป็นบุคคลที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตชีวิต จากการศึกษาวิเคราะห์ค่านิยมที่บุคคลมีต่อบุคคลที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก สามารถสรุปได้ว่าค่านิยมที่มีต่อบุคคลมี 2 ลักษณะ คือ

5.1.1. ค่านิยมในตัวผู้ชาย คือการให้ความนิยยกย่องผู้ชายที่มีคุณสมบัติดังนี้

- 5.1.1.1 ผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้
- 5.1.1.2 ผู้ชายควรวางแผนให้เหมาะสมกับเพศของตน
- 5.1.1.3 ผู้ชายต้องเป็นคนที่ขยันทำมาหากิน
- 5.1.1.4 ผู้ชายต้องไม่เสเพลถึงเสพติดและการพนัน
- 5.1.1.5 ผู้ชายต้องเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตน

5.1.2. ค่านิยมในตัวผู้หญิง การให้ความนิยยกย่องผู้หญิงที่มีคุณสมบัติดังนี้

- 5.1.2.1 ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือน
- 5.1.2.2 ผู้หญิงต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว
- 5.1.2.3 ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย
- 5.1.2.4 ผู้หญิงต้องแต่งงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม
- 5.1.2.5 ผู้หญิงต้องคำนึงถึงฐานะของตนเอง

5.2. ค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคม

สรุปได้ว่าแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคมมี 2 ลักษณะคือ

5.2.1. สถาบันครอบครัว

5.2.1.1. สามี

5.2.1.2. ภรรยา

5.2.1.3. บุตร

5.2.1.4. พี่น้อง

5.2.2. สถาบันศาสนา

5.2.2.1 การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในวันสำคัญต่างๆ

5.2.2.2. ความศรัทธาที่มีในพระพุทธศาสนาโดยการแสดงออก ทางพฤติกรรม
เช่นการทำบุญตักบาตร การประพาศิตัวอยู่ในศีลธรรม

6. คุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก

6.1. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เพลงกล่อมเด็คนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าหลายด้าน เช่น คุณค่าด้านวรรณศิลป์ ประกอบด้วยถ้อยคำที่มีการเลือกสรรคำ มีสัมผัสสระ ฟังแล้วเกิดความไพเราะด้วยถ้อยคำที่ง่ายแก่การเข้าใจ มีความหมายกึ่งใจผู้ฟัง ฟังแล้วเกิดอารมณ์ เกิดภาพพจน์ เกิดความซาบซึ้ง และเกิดสุนทรียภาพในรสของถ้อยคำที่นำมาประพันธ์เป็นเพลงกล่อมเด็ก จากการวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ของเพลงกล่อมเด็กมี 4 ลักษณะคือ

6.1.1 การส่งสัมผัส คือ การแต่งเพลงที่มีการส่งสัมผัส เช่น การส่งสัมผัสจากวรรคที่ 1 ไปยังวรรคที่ 2 และจากวรรคที่ 2 ไปยังวรรคที่ 3

6.1.2 การเล่นคำ คือการแต่งเพลงที่มีการเล่นคำ คือการใช้คำคำเดียวกันในหลายๆวรรค หรือการขึ้นต้นวรรคของทุกวรรคด้วยคำเดียวกัน

6.1.3 การใช้สัญลักษณ์ คือการนำสัญลักษณ์แทนตัวผู้หญิง เช่น การใช้สัญลักษณ์ ผู้หญิง กับดอกไม้

6.1.4 รสวรรณคดี คือการนำรสวรรณคดีเข้ามาแต่งเป็นบทเพลง เช่น อารมณ์โกรธ อารมณ์รัก อารมณ์ตัดพ้อต่อว่าเป็นต้น

6.2. คุณค่าด้านสังคม

คุณค่าด้านสังคมมองเห็นได้ชัดเจนจากความเป็นอยู่ในสังคมที่ปรากฏอยู่เพลงกล่อมเด็ก เป็นการบันทึกเรื่องราวของการดำรงชีวิตของคนในสังคมโดยแยกออกเป็น 3 ลักษณะคือ

6.2.1. การประกอบอาชีพ

6.2.2 ขนบธรรมเนียมประเพณี

6.2.3. วัฒนธรรม

6.3. คุณค่าด้านเศรษฐกิจ

คุณค่าด้านเศรษฐกิจนั้นสามารถมองเห็นได้จากการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ซึ่งถ่ายทอดออกมาในบทเพลง แยกได้ 2 ลักษณะดังนี้

6.3.1. ความยากจน

6.3.2. ภาวะข้าวยากหมากแพง

6.4. คุณค่าด้านการปกครอง

คุณค่าด้านการปกครองสมัยก่อนประชาชนให้ความสนใจน้อยมาก ไม่มีการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบและประชาชนไม่ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายและการปกครองที่เกิดขึ้นในสังคมและจากสาเหตุดังกล่าวทำให้ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองในท้องถิ่นของตน

6.5. คุณค่าด้านคุณธรรม

คุณค่าด้านคุณธรรม โดยการนำมาสอดแทรกในรูปแบบของเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นการปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กๆ ตั้งแต่ยังเล็ก

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 6 ส่วนคือ ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้

- 1 ความหมายของถ้อยคำในเพลงกล่อมเด็ก
- 2 การใช้ภาษาในเพลงกล่อมเด็ก
- 3 เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก
- 4 วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก
- 5 แนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก
- 6 คุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง

ความหมายของถ้อยคำในเพลงกล่อมเด็ก

การศึกษาความหมายของถ้อยคำในเพลงกล่อมเด็กเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเข้าใจและรับรู้ถึงจุดประสงค์หรือความต้องการของผู้แต่งเพลงเพื่อการสื่อความหมายของบทเพลงได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของผู้แต่ง และในการวิจัยบทนี้ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ความหมายของถ้อยคำในเพลงกล่อมเด็ก 2 ลักษณะ คือความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย

1 ความหมายโดยตรง คือการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายโดยตรงผู้ฟังสามารถเข้าใจได้โดยไม่ต้องนำไปตีความเพื่อหาความหมายของถ้อยคำนั้นอีก ดังเช่นเพลงกล่อมเด็กดังนี้

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ	โลกสาวชาวบ้านดินสุด
ขาวเหมือนดอกพุด	คิ้วสุดหางตา
ใครมาขอกูไม่ให้	หวงไว้ให้จินชาวสงขลา
คิ้วสุดหางตา	จินว่าอิมหาเหอขอ

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 26)

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว

ชาวบ้านตื่นสุด หมายถึง บ้านอยู่ทิศเหนือ

ขาวเหมือนดอกพุท หมายถึง มีผิวขาว เปรียบเหมือนกับดอกพุทซึ่งถือว่าขาวมาก
 คิ้วสุดหางตา หมายถึง มีคิ้วโก่งงามดั่งคันศร

ขอ หมายถึง คู่ขอ

อิม่า หมายถึง จะมา

ความหมายของถ้อยคำในเพลงเพลงนี้หมายถึงการชมความสวยของลูกสาวของบ้านที่อยู่ทางทิศเหนือว่ามีความสวยมากมีผิวขาวเหมือนกับดอกพุท คิ้วโก่งดั่งคันศร ใครมาสู่ขอแม่ไม่ให้จะหวงเอาไว้ให้กับคนที่มิเชื่อสายจันที่อาศัยอยู่ที่สงขลาเพราะเขาบอกว่าจะมาสู่ขอ

เพลงฝนตก

ฮาเหอ ฝนตกเหอ

ตกลงมาแฉกแฉก

ปลาช่อนตัวเล็ก

ว่ายน้ำมาตีแปลง

ตัวหนึ่งเกล็ดมันดำ

ตัวหนึ่งเกล็ดมันแดง

ว่ายน้ำมาตีแปลง

เกล็ดแดงเหมือนข้อมเหอ ครั้ง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 122)

แฉกแฉก หมายถึง ฝนตกพรำๆ

ตีแปลง หมายถึง เล่นน้ำฝน

ความหมายของถ้อยคำในเพลงเพลงนี้หมายถึง เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ขณะที่ฝนตกพรำๆว่าได้มีปลาช่อนตัวเล็กๆมาเล่นน้ำฝน ตัวมีเกล็ดสีแดง และเกล็ดสีดำ เพราะในสมัยก่อนนั้นจะมีปลาชุกชุม ตามธรรมชาติแล้วเมื่อฝนตกปลาก็จะออกมาเล่นน้ำฝน

เพลงหวันเย็น

หวันเย็นเหอ	เย็นมาละห้อย
เก็บดอกมะละร้อย	ห้อยไว้สองแถว
ข้างตีนมะละซ้อน	ข้างหวันอนนุมนแมว
ห้อยไว้สองแถว	โพตานบานนานห้อย

(ควนขนุน/พัทลุง ภิญ โญ จิตต์ธรรม, 2509: 15)

หวัน หมายถึง ตะวัน
 ดอกมะละ หมายถึง ดอกมะลิ
 ข้างตีน หมายถึง ทิศเหนือ
 มะละซ้อน หมายถึง มะลิซ้อน
 ข้างหวันอน หมายถึง ทิศใต้
 นุมนแมว หมายถึง ชื่อของดอกนุมนแมว
 โพตาน หมายถึง ดอกพุดตาน

ความหมายของถ้อยคำในเพลงเพลงนี้หมายถึง ในช่วงเวลาเย็นเย็นนั้นได้เก็บดอกมะลิมา ร้อย โดยร้อยเป็นสองแถว โดยแบ่งเป็นทางทิศเหนือเป็นดอกมะลิซ้อน ส่วนทางทิศใต้นั้นใช้ดอก นุมนแมว ซึ่งดอกไม้ทั้งสองชนิดนี้เป็นดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมมาก

เพลงไสบาตร

ฮาเหอ เข้าเข้าเหอ	เจ้ามายืนไสบาตร
คดข้าวไสถาด	คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์
ตรวจน้ำพิชฐาน	ให้สมการพอได้กิน
คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์	คู่กินทองร้อยข้ง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 181)

เข้าเข้า หมายถึง ตอนเช้า
 ไสบาตร หมายถึง ตักบาตร

คดข้าวไธฮาด หมายถึง ตักข้าวใส่ไว้ในภาชนะสำหรับใส่ข้าวที่เตรียมไว้ตักบาตร
ข้าวบาตร หมายถึง ข้าวสำหรับตักบาตร
ข้าวบิณฑ หมายถึง ข้าวที่เหลือจากการทำบุญตักบาตรแล้วนำไปกองให้สัตว์กิน
ตรวจน้ำพิษฐาน หมายถึง กรวดน้ำอธิษฐาน

ความหมายของถ้อยคำในเพลงเพลงนี้หมายถึงในตอนเช้าของทุกวันจะมีการตักบาตรโดยการตักบาตรนั้นจะแยกข้าวออกเป็นสองส่วนคือ ข้าวสำหรับใส่บาตร(ตักบาตร) และข้าวส่วนที่เอาไว้ทานเองที่บ้าน เพราะเป็นการเปรียบว่ามนุษย์นั้นเป็นสัตว์โลกชนิดหนึ่ง เมื่อตักบาตรเสร็จก็จะกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลที่ทำนั้นส่งไปยังญาติที่เสียชีวิตไปแล้วได้รับส่วนบุญที่ทำไปให้

เพลงทอโหมก

ฮาเหอ ทอโหมก เหอ	ทอฟิมสามสิบเส
น้ำไหลได้เก	ทอลายลูกหวาย
ฝืนหนึ่งน้องนุ่ง	ยังฝืนหนึ่งเหลยน้องทอขาย
ทอลายลูกหวาย	สำหรับพี่ชายนุ่ง

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 77)

โหมก หมายถึง นูกทอผ้า
สามสิบเส หมายถึง สามสิบสี่
เก หมายถึง กี่ทอผ้า
เหลย หมายถึง อีก
ทอลายลูกหวาย หมายถึง เป็นชื่อเรียกของลายในการทอผ้า

ความหมายของถ้อยคำในเพลงเพลงนี้หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ความเป็นกุลสตรีนั้นนอกจากจะต้องรู้เรื่องการบ้านการครัวแล้วยังต้องรู้จักการทอผ้าด้วย

2 ความหมายโดยนัย คือการใช้ถ้อยคำที่กินความหมายแฝงผู้ฟังต้องตีความหมายของคำนั้นก่อนจึงจะเข้าใจความหมาย ดังเพลงกล่อมเด็กดังนี้

เพลงสั้มม่วง

ฮาเหอ สั้มม่วงคัน	คันสั้มม่วงคัน
สาวสาวในทุกวัน	คันเหมือนถูกแม่หัด
ตัวกูเป็นชาย	ทำเสียให้สิ้นฤทธิ์
คันเหมือนถูกแม่หัด	ติดตัวกูเสีย

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 35)

สาว หมายถึง ผู้หญิง
 คันเหมือนถูกแม่หัด หมายถึง มีอาการคันเหมือนกับเป็นโรคหิด เป็นการเปรียบ
 กับผู้หญิงที่ร่าเริงหาผู้ชายเป็นการไม่สมควร
 ตัวกูเป็นชาย หมายถึง ถ้าผู้พูดเป็นผู้ชาย
 ยี่ หมายถึง ขี้
 สั้มม่วงคัน หมายถึง ชื่อมะม่วงชนิดหนึ่งมีรสเปรี้ยวๆ หวานๆ เปรียบกับ
 พฤติกรรมของผู้หญิงที่ประพฤติไม่ดี

ความหมายของถ้อยคำในเพลงเพลงนี้ กล่าวถึงผู้หญิงในปัจจุบันที่ไม่มีคุณลักษณะที่เป็น
 กุลสตรีที่ดี ซึ่งตรงกับมะม่วงคันที่มีรสชาติเปรี้ยว ซึ่งเปรียบกับผู้หญิงที่จัดจ้าน หรืออีกความหมาย
 หนึ่งคือ มักมากในกาม ซึ่งเป็นความหมายในทางที่ไม่ดี

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอนเหอ	นอนฝันเห็นหลาก
ฝันเห็นพญานาค	ผุดขึ้นที่ปากตูเมือง
ฝันเห็นเค้กอ่อน	ขี่ช้างงาอนทรงเครื่อง
ผุดขึ้นที่ปากตูเมือง	ทรงเครื่องมารับขวัญ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 98)

หลาก หมายถึง ประหลาด
 ผุด หมายถึง โผล่ขึ้นมา

ปากตุ หมายถึง ประตุ

ความหมายของถ้อยคำในเพลงเพลงนี้หมายถึง ความไม่บังควรที่คนสันดานไพร่ หรือโจรเขลาเบาปัญญา มีอำนาจอยู่ในมือก็ไม่สามารถทำอะไรได้ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่มีทางเป็นไปได้เป็นการเปรียบเทียบกับเด็กอ่อน คือเด็กที่ยังเล็กมากซึ่งช่างที่ทรงเครื่อง กับคนที่โจรเขลา หรือความเป็นไปไม่ได้

จากความหมายของถ้อยคำในเพลงกล่อมเด็กของ จังหวัดพัทลุงจะเห็นได้ว่าถ้อยคำที่ใช้ในเพลงนั้นแยกออกได้ 2 ลักษณะคือ ถ้อยคำที่ใช้ตรงความหมายตรงคือ คำที่เรียบง่ายตรงไปตรงมา ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้โดยไม่ต้องนำมาตีความของถ้อยคำนั้นๆอีก และถ้อยคำที่ใช้ความหมายโดยนัย คือการใช้ถ้อยคำที่แฝงความหมายให้ผู้ฟังต้องนำถ้อยคำเหล่านั้นมาตีความก่อนจึงจะเข้าใจความหมายของเพลง

ภาษาที่ใช้ในบทเพลงกล่อมเด็ก

การศึกษาภาษาที่ใช้ในเพลงกล่อมเด็กเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเข้าใจและรับรู้ถึงจุดประสงค์หรือความต้องการของผู้แต่งเพลงเพื่อการสื่อความหมายของบทเพลงได้ถูกต้อง และในการวิจัยบทนี้ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงกล่อมเด็กออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การเล่นคำ การใช้สำนวน การใช้โวหารภาพพจน์ ดังนี้

1. การเล่นคำ

บรรจบ พันธุเมธา (2544: 76) ได้แยกการเล่นคำออกเป็น 2 ชนิดคือ การซ้ำคำ และการซ้ำความ ดังต่อไปนี้

เน้นหนัก 1.1 การซ้ำคำ คือการใช้ คำคำเดียวกันนำมากล่าว 2 ครั้ง มีความหมาย

เพลงเรื่อน้อง

ฮาเหอ เรื่อน้องเหอ	เรือดอกน้ำเต้าฝ้า
แตกยอดขึ้นมา	กลายเป็นน้ำเต้าปูน
เสียดแรงแม่ตักน้ำรด	เสียดแรงแม่ขุดดินพูน
กลายเป็นน้ำเต้าปูน	เสียดแรงแม่ขุดดินพูน

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 168)

น้ำเต้า หมายถึง ฟักทอง

เพลงบทนี้ใช้วิธีการซ้ำคำโดยซ้ำคำว่า น้ำเต้า ใจความสำคัญของเพลงบทนี้มุ่งกล่าวถึงความบกพร่องของลูกที่ประพฤติดนให้เสื่อมเสียต่อวงศ์ตระกูล

เพลงน้องนอน

ฮาเหอน้องนอนเหอ	นอนฝืนเห็นหลาก
ฝืนเห็นพญานาค	ผุดขึ้นที่ปากตูเมือง
ฝืนเห็นเด็กออน	จีซ้างางอนทรงเครื่อง
ผุดขึ้นที่ปากตูเมือง	ทรงเครื่องมารับขวัญ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524:98)

ฝืน หมายถึง กลับฝืน

หลาก หมายถึง ฝันประหลาด

ผุดขึ้น หมายถึง โผล่ขึ้นมา

ปากตู หมายถึง ประตู

เพลงบทนี้ใช้วิธีการซ้ำคำโดยซ้ำคำว่า **ฝืน ผุดขึ้น และปากตูเมือง** ซึ่งมีใจความสำคัญของเพลงบทนี้มุ่งกล่าวถึง ความไม่บังควรที่คนมีสันดานไพร่ หรือคนโง่เขลาเบาปัญญาได้ครอบครองอำนาจไว้ในมือ

เพลงทองพันชั่ง

...เจ้าทองพันชั่งเหอ	ยิ่งดีก็ยิ่งปลั่ง
เจ้าทองพันชั่ง	ไม่อับแสง
ยิ่งดียิ่งสุกขึ้นทุกที	ไม่มีราคีสีทองแดง
เจ้าทองพันชั่งไม่อับแสง	สีทองแดงหาไม่

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

ทองพันชั่ง หมายถึง ชื่อไม้พุ่มชนิดหนึ่ง ดอกสีขาวใบมีกลิ่นหอม ใช้ทำยาได้ (ในที่นี้หมายถึง ผู้หญิง)

เพลงบทนี้ใช้วิธีการซ้ำคำโดยซ้ำคำว่า **ทองพันชั่ง** ใจความสำคัญของเพลงบทนี้มุ่งกล่าวถึง ผู้หญิงที่ดีพร้อมทุกประการแล้วจึงพรรณนาถึงคุณลักษณะว่า ผู้หญิงที่ดียิ่งผ่านอุปสรรคมากก็จะยิ่งพิสูจน์ให้เห็นความดีเด่นชัดยิ่งขึ้น เหมือนทองแท้ที่ยิ่งดีก็ยิ่งสุกปลั่ง ไม่มีวันอับแสงและเปลี่ยนเป็นอื่นใด

เพลงกุนหยี

กุนหยีเหอ	กุนหยี
ไ้บ่าวบ้านนี้	อย่าเงยเหลยพี่น้องไม้อา
ดึกดึกเพียรเพียร	เดินให้ดินเหียนเปล่าเปล่า
อย่าเงยเหลยพี่น้องไม้อา	บากหน้าหาคนเิน

(ควนขนุน/พัทลุง วันเนาวั ยูเด็น, 2525: 28)

กุนหยี หมายถึง ดอกบานไม่รู้โรย

เพลงบทนี้ใช้วิธีการซ้ำคำว่า **กุนหฺย** ใจความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้มุ่งกล่าวถึงชายหนุ่มว่าพยายามที่จะจีบสาวแม้เวลามีคําก็ยังจะมาเดินวนเวียน ซึ่งญาติทางฝ่ายหญิงสาวนั้นไม่ยอมรับทางฝ่ายชายอาจจะเป็นด้วยเพราะฐานะการงานหรือการเงินให้มองหากคนอื่นดีกว่า

เพลงต้นยมหฺมีย

ต้นยมหฺมียเหอ

ตัดหัวบ้ำเหมีย

นาคให้แขนหัก

เที่ยวคอยเล่น้องทุกช่องร้ว

ต้นยมหฺมีย

เที่ยวคอยเล่น้องทุกช่องร้ว

ใครเหลยอีทักไอ้ตัดหัว

ตัดหัวบานเมียเปล่า

(เขษยสน/พัทลุง วันเนาวั ยู่เด็น, 2525: 27)

ต้นยมหฺมีย หมายถึง ต้นมะยม

เพลงบทนี้ใช้วิธีการซ้ำคำว่า **ต้นยมหฺมีย** ใจความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้มุ่งกล่าวถึงผู้ชายที่เจ้าชู้คอยที่จะสอคล้ายสายตามองหาผู้หญิงไปทั่วทั้งที่ตนเองมีภรรยาอยู่แล้วไม่มีใครอยากที่จะพูดคุยด้วย จนในที่สุดก็ต้องแยกทางกับภรรยาของตนเองเพราะความเจ้าชู้ของตนเอง

เพลงฝนตก

ฮาเหอ ฝนตกเหอ

ปลาช่อนตัวเล็ก

ตัวหนึ่งเกล็ดมันดำ

ว่ายน้ำมาตีแปลง

ตกลงมา แสกแสก

ว่ายน้ำมาตีแปลง

ตัวหนึ่งเกล็ดมันแดง

เกล็ดแดงเหมือนข้อมเหอ ครั้ง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 252: 95)

แสกแสก หมายถึง พรำๆ

ตีแปลง หมายถึง เล่นน้ำ

เพลงบทนี้ใช้วิธีการซ้ำคำว่า **แสก** เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ขณะที่ฝนตกพรำๆว่าได้จะมีปลาช่อนตัวเล็กๆมาเล่นน้ำฝน ตัวมีเกล็ดสีแดง และเกล็ดสีดำ เพราะในสมัยก่อนนั้นจะมีปลาชุกชุม ตามธรรมชาติแล้วเมื่อฝนตกปลาก็จะออกมาเล่นน้ำฝน

เพลงฟ้าลั่น

ฮาเหอ ฟ้าลั่นเหอ	ลั่นมาคึกคึก
ส่งสารนาลิก	มันอีกกลายเป็นนาดอน
ตั้งแตแรกแต่ไร	เป็นนาร้างข้างนอน
มันอีกกลายเป็นนาดอน	ส่งสารอาวรณ์ เหอใจ

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 40)

คึกคึก หมายถึง เสียงฟ้าร้อง
นาดอน หมายถึง นาที่อยู่ที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง
แตแรก หมายถึง เมื่อก่อน
นาร้าง หมายถึง นาที่ไม่ได้ทำ ปล่อยให้รกร้าง

เพลงบทนี้ใช้วิธีการซ้ำคำว่า **คึกคึก นาดอน** เป็นเสียงของฟ้าร้องที่ดังมาไกลๆ หรือบางคนพูดว่าฟ้าร้องครืนๆ เป็นเพราะการทํานาของชาวนานั้นมีความจำเป็นมากในการใช้น้ำในการทำนา เมื่อไม่มีน้ำก็ต้องรอให้ฝนตกลงมาพื้นที่ที่เคยทำนาได้ผลดีพอไม่มีน้ำก็แห้งแล้ง กลับทำนาไม่ได้ผลเท่าที่ควร ชาวนาจึงรู้สึกท้อแท้ หดหู่จึงใช้ความรู้สึกในขณะนั้นออกมาเป็นเพลง

1.2 การซ้ำความ คือการนำข้อความเดิมมาเขียนซ้ำอีกครั้งหนึ่งเพื่อทำให้เกิดความไพเราะน่าฟังมากยิ่งขึ้น ดังเพลงกล่อมเด็กดังต่อไปนี้

เพลงโผกเปล

โผกเปลเหอ	โผกเปลเวที่ได้ดูน
ชวนยายไปทำบุญ	เขเรื่อท่อนไม้
ท่านหลัดอยู่หัว	ท่านขร้าวอยู่ท้าย
เขเรื่อท่อนไม้	ชวนยายไปทำบุญ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524:149)

โผกเปล หมายถึง ผูกเปล

เว หมายถึง ไกวเปล

ชวน หมายถึง ชักชวน

เขรือ หมายถึง นั่งเรือ ขี่เรือ ในที่นี้หมายถึงนั่งเปลคือนั่งชิงช้า

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้สร้างความในวรรคที่ 3 กับวรรคที่ 8 และในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ใจความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้กล่าวถึง การผูกเปลเลี้ยงลูกหลานของคนในภาคใต้ เนื่องจากทางภาคใต้ของประเทศไทยนั้นนิยมปลูกบ้านมีใต้ถุน จึงผูกเปลใต้ถุนบ้าน ลักษณะของเปลนั้นคล้ายกับเรือเมื่อไกวให้เด็กนอนหลับผู้ใหญ่ก็จะนั่งพูดคุยกัน บนแคร่ไม้ใต้ถุนบ้าน พูดคุยกันถึงการไปทำบุญ ณ ที่ต่างๆ

เพลงดอกทอง

...ดอกทองเหอ

แต่น้านองก็ไม้อาบ

ดอกทองหมินสาบ

อาบน้ำในรอยตีนวัว

เพื่อนเขาทั้งเพเขาผลัดผ้า

โลกดอกทองจีข้าผลัดผ้า

อาบน้ำในรอยตีนวัว

ผลัดผ้าเป็นเหอผ้า

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

ดอกทอง หมายถึง คำคำผู้หญิงที่ชอบล้อเล่นทางเพศ

น้านอง หมายถึง น้ำท่วม

หมินสาบ หมายถึง เหม็นสาบ

ทั้งเพ หมายถึง ทั้งนั้น ทั้งหมด

ผลัดผ้า หมายถึง เปลี่ยนเสื้อผ้า

ผลัดผ้า หมายถึง เปลี่ยนผู้ชาย เปลี่ยนสามี

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้สร้างความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ใจความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้กล่าวถึงการเปรียบเทียบผู้หญิงเป็นอุปมาโวหารว่าทำตัวเป็นผู้ดีในช่วงที่มีน้ำมากถึงแม้ว่ามีน้ำที่ไหลนอง (น้ำท่วม) ก็ไม่ยอมอาบถือว่าเหม็นสาบ แต่กลับไปอาบน้ำที่ขังอยู่ตาม

หลุมรอยเท้าว่าว ซึ่งมีความหมายทำนองเดียวกับกินน้ำได้ศอก และอุปมาความสำส่อนทางเพศ
เปรียบกับการเปลี่ยนผู้ชายกับการเปลี่ยนเสื้อ

เพลงจับปลา

...จับปลาเหอ	จับปลาสองมือ
ปละขวาก็ถือ	ปละซ่ายอีกมือที่ถือไว้
พอปลาหมั่นชุ่นผลุนโคด	โคดไปเสียไม่เหลืออะไร
ปละซ่ายอีกมือที่ถือไว้	ไม่ได้สักตัวปลา

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 94)

จับปลาสองมือ หมายถึง หมายถึงจะเอาให้ได้ทั้ง 2 อย่างในเวลาเดียวกัน
ปละขวา หมายถึง ข้างขวา
ปละซ่าย หมายถึง ข้างซ้าย
ปลาหมั่นชุ่นผลุนโคด หมายถึง ดิ้น กระโดด

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้ซ้ำความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ใจความสำคัญของบท
เพลงเพลงนี้กล่าวถึงการจับผู้ชาย หรือการจับผู้หญิง โดยที่มือข้างขวาก็ถือ ข้างซ้ายก็ถือเอาไว้ พอ
ปลาหลุดมือไปหมดก็ไม่เหลืออะไร

เพลงแคนใจ

ฮาเหอ แค้นใจเหอ	มาลัยข้าเอยมาบานผิด
ถูกแสงอาทิตย์	มาลัยมาโรยเสียโหยแห่ง
แค้นใจเอย	มาลัยข้าเหยบานเมื่อแจ้ง
มาลัยมาโรยเสียโหยแห่ง	ถูกแสงอาทิตย์จัดเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 98)

แค้นใจ หมายถึง ความทุกข์ใจ
มาลัย หมายถึง พวงมาลัย

โรย หมายถึง ร่วงโรย

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้ซ้ำความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ใจความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้กล่าวถึงกล่าวถึงโทษของการแสดงความบริสุทธิ์ใจเข้าเกินควรทำให้คนอื่นเห็นว่าเพราะความผิดได้ปรากฏอยู่ให้เห็นอยู่ทนโท่จึงจำเป็นต้องจำยอมรับความผิด การแสดงความบริสุทธิ์ใจหรือความปรารถนาดีเช่นนี้จึงไม่เกิดผล โดยใช้โวหารที่ว่า **แค้นใจ** หมายถึง ความทุกข์ใจ

เพลงขวัญอ่อน

ฮาเหอ ขวัญอ่อนเหอ	นอนให้สบาย
แม่ซื้อทั้งหลาย	อย่าได้หยิกไต่ยอก
แม่ซื้อทั้งสี่	ชวนกันเข้าออก
อย่าได้หยิกหยอก	ขวัญอ่อนเจ้านอนเถิด

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 56)

แม่ซื้อ หมายถึง ผู้ดูแลเด็กเล็กๆ (เป็นความเชื่อ)
อย่า หมายถึง อย่า

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้ซ้ำความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ใจความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้กล่าวถึง การชักชวนให้เด็กนอนหลับ บอกให้เด็กรับรู้่านอนหลับให้สบายเพราะมีแม่ซื้อเป็นผู้คอยดูแลอย่าได้กลัว

เพลงนอนเสีย

ฮาเหอ นอนเสียน้องนอน	ขวัญข้าวเจ้านอนอยู่ในเปล
แม่ซื้อทั้งหลาย	อย่าพาน้องไปเที่ยวเร่ไปเล่นไกล
ไปสองมาสอง	รักษานวลน้องให้สบายใจ
อย่าพาน้องเที่ยวเร่ไปเล่นไกล	เล่นอยู่ในเปลเหอ

(เขษัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 115)

แม่ซื้อ หมายถึง ผู้ดูแลเด็กเล็กๆ (เป็นความเชื่อ)

ทั้งเล หมายถึง ทั้งทะเล

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้ชี้ความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ใจความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้กล่าวถึง การบอกให้เด็กรับรู้่านอนหลับให้สบายและมีเนื้อหาเป็นการบอกกล่าวกับแม่ซื้อว่าอย่าพาน้องไปเที่ยวเล่นไกลๆให้เล่นอยู่ในเปล เพราะเชื่อกันว่าแม่ซื้อจะมาเล่นกับเด็กเพื่อคุณเฝ้ารักษาเด็กแต่มีบางครั้งที่เด็กนอนหลับแล้วรู้สึกตัวสะดุ้ง หรือในบางกรณีก็ร้องไห้แต่ในขณะที่ร้องไห้นั้นก็ไม่มีรู้สึกตัวอาจเป็นไปได้ว่าแม่ซื้อนั้นกำลังเล่น

เพลงนอนเถิด

ฮาเหอ นอนเถิดน้องนอน

สายสมรอรทัยสุดใจพี่

ความเจ็บความไข้หาไม่มี

ขวัญพี่อย่าร้องเหลนน้องเหย

โปอย่าตายอยู่ใกล้แค่

ได้อุ้มชูดูแลแม่ทราชมเชย

ขวัญพี่อย่าร้องเหลนน้องเหย

เกิดมาเรามีกรรมเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 116)

อย่า หมายถึง อย่า

เหลน หมายถึง เลย

โป หมายถึง ปู่

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้ชี้ความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ใจความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้กล่าวถึงในเนื้อหาของเพลงก็จะบอกให้เด็กรับรู้่านอนหลับให้สบายพี่จะกล่อมน้องนอนความเจ็บความไข้อย่าได้มีน้องของพี่อย่าร้องให้มีปู่ย่า ตายาย มาช่วยกันดูแล น้องอย่าร้องไห้อย่าร้องเหลนน้องคนเราเกิดมานั้นมีกรรม

เพลงไก่ขัน

ฮาเหอ ไก่ขันเหอ	ขันมาละห้อย
จูเจียวตัวน้อย	ห้อยหัวลงมา
เด็กนอนไม่หลับ	กินดีดีหว่า
ห้อยหัวลงมา	หวันเย็นแล้วมาห้อย

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 115)

ขันมาละห้อย หมายถึง เสียงไก่ขันมาไกล
 ตัวน้อย หมายถึง ตัวเล็ก
 ดีหว่า หมายถึง ดีกว่า
 หวัน หมายถึง ตะวัน

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้ซ้ำความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ในความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้กล่าวถึงการช่วยให้เด็กเกิดความกลัวถ้าหากว่าไม่นอนหลับจะมีสัตว์มาทำร้ายเมื่อเด็กเกิดความกลัวก็จะรีบนอนหลับ

เพลงต้นขี้ได้

...ต้นขี้ได้เหอ	ต้นขี้ได้
อีหั้นมันง่าย	นอนให้ชายเข
กลางทุ่งกลางนา	นอนได้ทั้งเพ
นอนให้ชายเข	โลกสาวชาวเรือน

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 137)

ต้นขี้ได้ หมายถึง ชื่อไม้ชนิดหนึ่งในนาใช้เป็นผักจิ้ม
 อีหั้น หมายถึง ผู้หญิงคนนั้น
 เข หมายถึง ขี้ ในที่นี้หมายถึงมีเพศสัมพันธ์
 ทั้งเพ หมายถึง ทั้งนั้น ทั้งหมด
 โลกสาว หมายถึง ลูกสาว

ชาวรินทร์ หมายถึง บ้านนั้น

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้ซ้ำความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ใจความสำคัญของบทเพลงเพลงนี้กล่าวถึง การกล่าวคำนิหิตใจง่ายยอมให้ชายสมสู่ได้ไม่เลือกหน้าไม่เลือกสถานที่ นับว่าเสื่อมเสียศีลธรรมอย่างยิ่ง

เพลงต้นหว่า

...ต้นหว่าเหอ

รักใคร่รักดำ

พ่อแม่เกิดเกล้าเข้ามา

รักพ่อรักแม่ของข้าด้วย

คือน้องต้นหว่า

รักพระมารดาของข้าด้วย

เชษฐาพี่แลพ่อคนสวย

ตัวฉันจะรวยตาย

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 177)

ต้นหว่า หมายถึง ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง

กะรักดำ หมายถึง รักเถอะ

พระมารดา หมายถึง แม่

เชษฐา หมายถึง พี่ชาย

พี่แล หมายถึง พี่คุณ

ข้าด้วย หมายถึง ฉันด้วย

จากบทเพลงข้างต้นนั้นผู้แต่งได้ซ้ำความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ใจความสำคัญของบทเพลง เพลงนี้กล่าวถึง การที่จะรักใคร่สักคนนั้นเราต้องรักพ่อแม่ ของเขาด้วย เพราะหากว่าเราจะแต่งงานนั้นเราต้องปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวของเขาด้วย ครอบครัวถึงจะมีความสุข

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงที่กล่าวมาข้างต้นนั้นผู้แต่งเพลงได้แบ่งการเล่นคำออกเป็น 2 ชนิดคือ การซ้ำคำ เพื่อเน้นหนักหรือย้ำความหมาย และการซ้ำความ คือการนำความเดิมมาเขียนซ้ำอีกครั้งเพื่อทำให้เกิดความไพเราะน่าฟังมากยิ่งขึ้น

2 การใช้สำนวน

ลักษณะเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงมีการใช้สำนวน 2 ลักษณะคือ สำนวนที่ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจน และสำนวนพูด ดังนี้

2.1 สำนวนที่ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจน คือ การใช้สำนวนภาษาที่อยู่ในเพลงกล่อมเด็กโดยมาจะเป็นการใช้สำนวนที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพคือ ได้ชัดเจน เช่นการยกตัวอย่างให้ผู้อ่านได้เห็นภาพดังเพลงกล่อมเด็กต่อไปนี้

เพลงจับปลา

...จับปลาเหอ

ปละขวาก็ถือ

พอปลาหมั่นชุ่นผลุนโคด

ปละซ่ายอีกมือที่ถือไว้

จับปลาสองมือ

ปละซ่ายอีกมือที่ถือไว้

โคดไปเสียไม่เหลืออะไร

ไม่ได้สักตัวปลา

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 94)

จับปลาสองมือ หมายถึง หมายถึงจะเอาให้ได้ทั้ง 2 อย่างในเวลาเดียวกัน

ปละขวา หมายถึง ข้างขวา

ปละซ่าย หมายถึง ข้างซ้าย

ปลาหมั่นชุ่นผลุนโคด หมายถึง ดิ้น กระโดด

บทนี้ใช้สำนวน “จับปลาสองมือ” ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันแล้วว่า การจับปลาสองมือเป็นสำนวนที่ใช้พูดกันเมื่อผู้พูดพูดคำว่าจับปลาสองมือผู้ฟังก็สามารถเห็นภาพได้ชัดเจนถึงการจับปลาไว้ทั้งสองมือเป็นการเปรียบในลักษณะของการจับผู้ชาย หรือการจับผู้หญิง โดยที่มือข้างขวาก็ถือข้างซ้ายก็ถือเอาไว้ พอปลาหลุดมือไปหมดก็ไม่เหลืออะไร ดังเพลงกล่อมเด็กดังกล่าว

2.2 สำนวนพูด คือ การใช้สำนวนพูด คือ การใช้สำนวนภาษิตหรือสำนวนพูดที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาตั้งเป็นตัวอย่างมา เพื่อบรรยายสารหลักของเรื่อง (สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 94)

เพลงดอกทอง

...ดอกทองเหอ

แต่น่านองก็ไม่อาบ

ดอกทองหมินสาบ

อาบน้ำในรอยดินวัว

เพื่อนเขาทั้งเพเขาผลัดผ้า

โลกดอกทองจี๋เข้าผลัดหัว

อาบน้ำในรอยดินวัว

ผลัดผ้าเป็นเหอผ้า

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

ดอกทอง หมายถึง คำคำผู้หญิงที่ชอบสำส่อนทางเพศ

น่านอง หมายถึง น้ำท่วม

หมินสาบ หมายถึง เหม็นสาบ

ทั้งเพ หมายถึง ทั้งนั้น ทั้งหมด

ผลัดผ้า หมายถึง เปลี่ยนเสื้อผ้า

ผลัดผ้า หมายถึง เปลี่ยนผู้ชาย เปลี่ยนสามี

บทนี้ใช้สำนวน “ดอกทอง” คำว่า ดอกทองนั้นเป็นสำนวนพูดที่หมายถึงคำคำที่ใช้คำผู้หญิง ซึ่งเป็นที่เข้าใจอยู่แล้ว บอกสาระของเพลงได้ในทันทีแล้วจึงอธิบายขยายเป็นอุปมาโวหารว่าทำเป็นผู้ดี แต่มีน้ำที่ไหลนองมากก็ไม่ยอมอาบถือว่าเหม็นสาบ แต่กลับไปอาบน้ำที่ขังอยู่ตามหลุมรอยเท้าวัว ซึ่งมีความหมายทำนองเดียวกับกินน้ำได้ศอก และอุปมาความสำส่อนทางเพศ เปรียบการเปลี่ยนผู้ชายกับการเปลี่ยนเสื้อ

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงที่กล่าวมาข้างต้นนั้นผู้แต่งเพลงได้แบ่งการใช้สำนวนออกเป็น 2 ชนิด คือ การใช้สำนวนที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนโดยการใช้สำนวนที่ทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้เห็นภาพชัดเจน และการใช้สำนวนพูด คือการใช้สำนวน ภาษิต หรือสำนวนพูดที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาตั้งเป็นอุปมาเพื่อบรรยายเรื่อง

3 การใช้โวหารภาพพจน์

โวหารภาพพจน์หมายถึง ท่วงทำนองภาษาเปรียบเทียบการแสดงออกผ่านความคิด โวหารภาพพจน์ที่พบในเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงมีดังนี้

3.1 อติพจน์ (อริพจน์) การเปรียบเทียบโดยการกล่าวข้อความที่เกินจริง

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ	โลกสาวชาวเรินดิน
เทียมได้ฝัวจิ้น	นอนบนสาตเจ็ดชั้น
เมื่อได้กับฝัวไทย	นอนฝันไหนฝันนั้น
นอนบนสาตเจ็ดชั้น	โลกสาวชาวเรินเหอดิน

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 26)

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
 เรินดิน หมายถึง บ้านทิศเหนือ
 เทียม หมายถึง ตั้งแต่
 สาต หมายถึง เสือ

จากบทเพลงโลกสาวจะเห็นได้ว่า เป็นการกล่าวที่เกินความเป็นจริง ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบว่า การแต่งงานกับคนจีนซึ่งถือว่าเป็นชาติที่ร่ำรวยในสมัยนั้นจากที่มีความเป็นอยู่ที่ไม่ดี นอนเสือเถ่าๆ ก็จะมีแต่งงานกับคนไทย แต่เมื่อแต่งงานกันคนจีนก็นอนเสือ เปรียบกับการนอนบนเสือเจ็ดชั้น

เพลงบ้านนี้

บ้านนี้เหอ	มีต่อท่อเปลือก
อีสาวคู่เลือก	แตกเลือดซ่อนเป็น
การโหมการฝ้าย	การนาการไรก็เต็มเงิน
แตกเลือดซ่อนเป็น	พุงป่องเหมือนแลนจิ้น

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 130)

ท่อเปลือก หมายถึง เอาเปลือกกอก
 แตกเลือด หมายถึง กินอย่างตะกละ
 การโหมการฝ้าย หมายถึง การทอผ้า
 เต็มเงิน หมายถึง ไม่เป็น

พุงป่อง หมายถึง ท้องป่อง

แลน หมายถึง ตัวเงินตัวทอง

จี หมายถึง เผา

จากบทเพลงบ้านนี้ เป็นการกล่าวที่เกินความเป็นจริงเพื่อเป็นการเปรียบเทียบ การดำเนิน
 ผู้หญิงที่ไม่รู้งานบ้านงานเรือน แถมเป็นคนมักง่าย ใจบาปหยาบช้า “กินปลาช่อนทั้งเป็น” ซึ่งส่อไป
 ทางจีเกียจ มักง่าย ใจดำ และสกปรก

3.2 อุปลักษณโวหาร คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็น คือ อีกสิ่งหนึ่งการไม่บอก
 สาระสำคัญโดยตรงแต่จะเป็นการสร้างสถานการณ์ หรือสมมุติเหตุการณ์ขึ้นแทน เมื่อฟังเพลงบท
 นั้น โดยตลอดแล้วจะเห็นสาระสำคัญ และใช้ศิลปะในการนำเสนอโดยใช้โวหารในการนำเสนอ
 ความคิดออกมาเป็นบทเพลงดังนี้

เพลงน่องนอน

ฮาเหอ น่องนอนเหอ

นอนฝันเห็นหลาก

ฝันเห็นพญานาค

ผุดขึ้นที่ปากตุเมือง

ฝันเห็นเด็กอ่อน

จีช่างงอนทรงเครื่อง

ผุดขึ้นที่ปากตุเมือง

ทรงเครื่องมารับขวัญ

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 98)

หลาก หมายถึง ประหลาด

ผุด หมายถึง โผล่

ปากตุ หมายถึง ประตู่

เด็กอ่อน หมายถึง เด็กเล็ก

เพลงบทนี้ ใช้โวหารกล่าวถึงความไม่บังควรที่คนสันดานไพร่ หรือโง่เขลาเบาปัญญา มี
 อำนาจอยู่ในมือ โดยใช้โวหาร ที่ว่า ฝันเห็นพญานาค ผุดขึ้นที่ปากตุเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้
 ไม่ได้เช่นเดียวกับคนที่โง่เขลาเบาปัญญา มีอำนาจอยู่ในมือ ก็ไม่สามารถทำอะไรได้ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่
 มีทางเป็นไปได้

3.3 *อุปมา* คือ การใช้กระบวนการเปรียบเทียบในลักษณะที่กล่าวว่าสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง

เพลงลูกสาว

ลูกสาวเหอ	ลูกชาวบ้านดกสุด
ตัวขาวเหมือนหยวกปูด	ลาวนเหมือนใบปรีอ
ถ้าพี่เป็นชาย	ไม่ต้องให้เสียมือ
ลาวนเหมือนใบปรีอ	ไม่ต้องให้คนล้อเล่น

(เขษยสน/พัทลุง สุธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

ชาวบ้านดก หมายถึง บ้านที่สตะวันตก

ตัวขาว หมายถึง ผิวขาว

หยวกปูด หมายถึง หยวก

ลาวน หมายถึง พุดกลีบกลอก

ใบปรีอ หมายถึง ซ้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง

ไม่ต้อง หมายถึง ไม่แตะ

จากบทเพลงลูกสาว เป็นการเปรียบผู้หญิงที่มีรูปร่าง เหมือนกับ หยวกปูด แต่ถ้าพูดจากไม่ดี หรือพูดง่าย ๆ ว่า “ตอแหล” ก็ย่อมจะไม่มีชายใครจะปรารถนามาเป็นคู่ครอง

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงกล่อมเด็กข้างต้นนั้นการใช้โวหารภาพพจน์นั้นพบอยู่ 3 กรณี คือการใช้ข้อติพจน์คือการกล่าวเกินความจริงและการใช้อุปลักษณ์โวหารคือการเปรียบเทียบในลักษณะที่กล่าวถึงสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง และอุปมาคือ การใช้กระบวนการเปรียบเทียบในลักษณะที่กล่าวว่าสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง

เนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก

การศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดพัทลุงเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กแยกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับเด็ก ซึ่งแยกเนื้อหาออกเป็นเพลงที่มีเนื้อความพรรณนาความรักความห่วงใย และเนื้อหาที่ขู่ให้กลัว

1 เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับเด็ก

1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับการบันทึกสภาพสังคม

1.1.1 เพลงกล่อมเด็กที่พรรณนาสภาพทางภูมิศาสตร์ คือการบันทึกสภาพสังคม และสะท้อนถึงสภาพสังคมว่า “เนื้อร้องประเภทนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในท้องถิ่น” ตลอดจนพรรณนาถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ในบทเพลง

เพลงฟาลัน

ฮาเหอ ฟาลันเหอ	ลันมาลิกลิก
สงสารนาลิก	มันอีกลายเป็นนาคอน
ตั้งแต่แรกแต่ไร	เป็นนาร้างข้างนอน
มันอีกลายเป็นนาคอน	สงสารอาวรณ์ เหอใจ

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 40)

ลิกลิก หมายถึง เสียงฟาร้อง
 นาคอน หมายถึง นาที่อยู่ที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง
 แต่แรก หมายถึง เมื่อก่อน
 นาร้าง หมายถึง นาที่ไม่ได้ทำ ปล่อยให้รกร้าง

โดยปกติแล้วชาวบ้านในจังหวัดพัทลุงจะมีอาชีพทำนา สภาพภูมิศาสตร์โดยทั่วไปในการทำนามีความจำเป็นต้องใช้น้ำเป็นอย่างมาก เมื่อไม่มีน้ำก็ต้องรอให้ฝนตกลงมาพื้นที่ที่เคยทำนาได้ผลดีพอไม่มีน้ำก็แห้งแล้ง กลับทำนาไม่ได้ผลเท่าที่ควร ชาวนาจึงรู้สึกท้อแท้

เพลงเมืองคอน

ฮาเหอ เมืองคอนเหอ	แดกอนเขาเล่ามา
พระศรีธรรมโศกราชมีวาดหนา	ได้กอมหาธาตุยอดทองคำ
ไว้เป็นที่บูชามหาชน	ฝูงคนนับถืออุปถัมภ์
ที่ทรุดโทรมซ่อมไว้มิให้ตกต่ำ	เข้าค้ำมีคนบูชาเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 63)

เมืองคอน หมายถึง นครศรีธรรมราช
 แดกอน หมายถึง เมื่อก่อน
 วาดหนา หมายถึง วาสนา
 กอ หมายถึง ก่อสร้าง

เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหากล่าวถึง พระมหาเจดีย์ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชว่ามีคนบูชามากมาย และได้มีการเล่าถึงพระศรีธรรมโศกราชเป็นผู้สร้างพระเจดีย์มหาธาตุที่มียอดเป็นทองคำและบรรจุพระสารีริกธาตุ เพื่อเป็นที่สักการบูชาของชาวเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อองค์เจดีย์ชำรุดก็มีการปฏิสังขรณ์ใหม่ให้ดีขึ้น จึงทำให้พระมหาธาตุสามารถคงอยู่ถึงทุกวันนี้ ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจของชาวบ้านที่ร่วมกันก่อสร้างโบราณสถานไว้เป็นที่เคารพบูชา

เพลงแคนใจ

ฮาเหอ แคนใจเหอ	ไถนาดินแห้ง
ยังไถไปยังแล้ง	แดกแห้งเหมือนรอยตีนนก
กับแลหัวหมูกะจัดใจ	กับแลคันไถกะจัดดอก
แดกแห้งเหมือนรอยตีนนก	จัดดอกน้องทุกสิ่ง

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 41)

แคนใจ หมายถึง ทุกข์ใจ
 ดินแห้ง หมายถึง ไม่มีน้ำ
 แดกแห้ง หมายถึง แดกระแหง

ดิน หมายถึง เท้า

แล หมายถึง ดู

หัวหมู หมายถึง ส่วนที่ติดกับผานที่ไถนา

กะ หมายถึง ก็

ขัดใจ หมายถึง ไม่ได้ตั้งใจ

ขัดดอก หมายถึง ไม่ได้ตั้งใจ มักใช้คู่กับ ขัดใจ

เพลงแคนใจเป็นบทเพลงที่บอกถึงสภาพภูมิศาสตร์ในการประกอบอาชีพ การทำนาในพื้นที่ที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่มีน้ำ จนพื้นดินนั้นเป็นรอยแตกกระแหงแสดงความแห้งแล้ง ชาวนาต้องคอยพึ่งพาฝน เพราะขาดการชลประทาน ซึ่งอาชีพเกษตรกรรมนั้นถือว่าน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นเมื่อฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ก็จะทำให้ชาวนาประสบปัญหาด้านอื่นๆ มากมาย และไม่มีใครช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

เพลงขึ้นเขา

ฮาเหอ ขึ้นเขาเหอ

ไปแลงหาทำนา

คางกกกอนกล้า

ปุนาช่วยดำ

หอยข้าวหอยโขง

โก้งโค้งยังคำ

ปุนาช่วยดำ

แล้วส่งนมโลก

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 57)

แล หมายถึง ดู

หอยข้าว หมายถึง หอยข้าว

หอยโขง หมายถึง หอยโข่ง

ช่วยดำ หมายถึง ช่วยกันปักดำ

โก้งโค้ง หมายถึง ก้มโค้ง

ส่งนม หมายถึง กลับมาให้ลูกดื่มตามเวลา

เพลงขึ้นเขากล่าวถึงวิธีการทำนาของชาวนา โดยใช้สัตว์ต่างๆ เช่น งูเห่า คางกก ปุนา หอยโข่ง มาล้อเลียนพฤติกรรมการทำงานมนุษย์ ทำให้เกิดความรู้ในเรื่องขั้นตอนการทำนา

ในช่วงปักดำ และถอนต้นกล้า อีกทั้งยังทำให้เกิดความรู้สึกตลกขบขันด้วย แต่อีกนัยหนึ่งก็แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีช่วยเหลือกันในการทำงานของชาวนาได้เป็นอย่างดี ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสภาพภูมิประเทศหรือสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมกับการทำนานั้นเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมถึงมิใช่พื้นที่ในการทำนานั้นอยู่บนภูเขาซึ่งในสภาพภูมิศาสตร์เช่นนั้นไม่เหมาะสมกับการทำนา แต่เป็นการกล่าวในเชิงตลกขบขันที่นำเอาพฤติกรรมของสัตว์มาล้อเลียนเท่านั้น

เพลงแด่ดอก

ฮาเหอ แด่ดอกเหอ	ขอเชิญให้ออกทุกกอหญ้า
ไ้ตัดหัวพ่อค้า	หมันขายพลูแห้ง
ขายกำห้ำก้อน	ไ้ตัดหัวพ่อค้าหลายท่อนขายพลูแพง
อดให้ปากแห้ง	ไม่เชื่อพลูแพงกิน

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 194)

ไ้ตัดหัว หมายถึง คำดำ
 หมัน หมายถึง มั่น
 เชื้อ หมายถึง ชื้อ

เพลงแด่ดอกกล่าวถึง อาชีพค้าขายก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีบทบาทในสังคม เพราะการประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพที่นิยมของคนในสมัยก่อนถึงปัจจุบันและเป็นอาชีพที่สร้างความเจริญให้แก่ชาติ ในเพลงกล่อมเด็กก็เช่นเดียวกัน ซึ่งได้กล่าวถึงการค้าขาย ในเรื่องพฤติกรรมการค้าขายของพ่อค้าขายหมากพลูที่มีการเอารัดเอาเปรียบค้ากำไรเกินควรทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีไม่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง

1.1.2 เพลงกล่อมเด็กที่บันทึกประวัติศาสตร์ตำนาน คือ การบันทึก ประวัติและตำนานของสถานที่สำคัญๆเอาไว้ในบทเพลง

เพลงไปคอน

ไปคอนเหอ
พระพิงเสาดั่ง
เข้าไปในห้อง
หลังคามุงเบื่อง

ไปแลพระนอนพระนั่ง
หลังคามุงเบื่อง
ไปแลพระทองเขาทรงเครื่อง
ทรงเครื่องแวววาวตา

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 63)

คอน หมายถึง นครศรีธรรมราช

แล หมายถึง ดู

เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหากล่าวถึง การบรรยายสถานที่สำคัญ รวมทั้งสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจให้ชาวนครศรีธรรมราชว่าบรรดาพระพุทธรูปที่สร้างไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่วัดพระศรีมหาธาตุ ว่าไม่ใช่สร้างไว้ธรรมดาๆ ทั่วๆ ไป คืออยู่กลางแจ้งให้ตากแดดตากลม แต่มีการสร้างหลังคาโดยการมุงกระเบื้อง นั่นถือว่าการดูแลอย่างเป็นพิเศษ เพราะในสมัยนั้นหลังคานั้นยังมุงด้วยแฝก หรือหญ้าคา ในสมัยก่อนวิวัฒนาการหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ยังไม่เข้ามาในประเทศไทยมากนัก การก่อสร้างสิ่งต่างๆ รวมถึงเครื่องมือเครื่องมือที่นำมาใช้นั้นยังไม่ทันสมัยโดยจะนำวัสดุที่พอจะหาได้มาก่อสร้างแต่เมื่อมีการพัฒนาจากการมุงหลังคาด้วยหญ้าก็กลายมาเป็นการมุงหลังคาด้วยกระเบื้องซึ่งถือเป็นประวัติศาสตร์ที่ชาวนครศรีธรรมราชถือว่าเป็นความภาคภูมิใจของชาวนครศรีธรรมราช

เพลงลำปำ

ฮาเหอ ลำปำเหอ
ลำปำต้องทุกข์
โหมพวกเสนา
ไฟเหอมันลุกขึ้นกลางเมือง

เขาลือว่าหนูก
ไฟเหอมันลุกขึ้นกลางเมือง
เขามาเขาฟันกันตายเปลือง
ตายเปลืองที่ลำปำ

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 64)

ลำปำ หมายถึง ชื่อตำบลตำบลหนึ่งของจังหวัดพัทลุง

หนูก หมายถึง สุนัข

โหม หมายถึง โอ้โฮ มาก

เปลื้อง หมายถึง มาก

เพลงกล่อมเด็กสามารถบันทึกเหตุการณ์ต่างๆที่สำคัญในแต่ละยุคสมัย ทำให้คนในยุค
หลังๆ ได้ทราบถึงเหตุการณ์ในอดีต ถือได้ว่าเพลงกล่อมเด็กนั้นเป็นกระจกที่สะท้อนสังคมได้เป็น
อย่างดี เพลงกล่อมเด็กที่กล่าวถึงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ของลำปำ ซึ่งปัจจุบันเป็นตำบลหนึ่งใน
อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ในสมัยนั้นมีเหตุการณ์สงครามกลางเมืองข้าราชการฆ่ากันตายมากมาย
ทำให้เกิดความเดือดร้อน ซึ่งก่อนหน้านั้นเมืองนี้มีแต่ความสงบสุข

เพลงเมืองคอน

ฮาเหอ เมืองคอนเหอ
พระศรีธรรมโศกราชมีวาดหนา
ไว้เป็นที่บูชามหาชน
ที่ทรุดโทรมซ่อมไว้มิให้ตกต่ำ

แตกอนเขาเล่ามา
ได้กอมหาธาตุยอดทองคำ
ฝูงคนนับถืออุปถัมภ์
เข้าค้ำมีคนบูชาเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 63)

เมืองคอน หมายถึง นครศรีธรรมราช

แตกอน หมายถึง เมื่อก่อน

วาดหนา หมายถึง วาสนา

กอ หมายถึง ก่อสร้าง

เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหากล่าวถึง พระมหาเจดีย์ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชว่ามีคนบูชา
มากมาย และได้มีการเล่าถึงพระศรีธรรมโศกราชเป็นผู้สร้างพระเจดีย์มหาธาตุที่มียอดเป็นทองคำ
และบรรจุพระสารีริกธาตุ เพื่อเป็นที่สักการบูชาของชาวเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อองค์เจดีย์ชำรุดก็
มีการปฏิสังขรณ์ใหม่ให้ดีขึ้น จึงทำให้พระมหาธาตุสามารถคงอยู่ถึงทุกวันนี้

1.2 เนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก (สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 119)

1.2.1 ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ คือความรู้สึกน้อยใจในโชคชะตาของตัวเอง ก็จะแต่งเพลงที่มีเนื้อหาตัดพ้อต่อว่าโชคชะตา

เพลงวังหลาม

วังหลามแก้วข้า	แด่แรกหมันรกรเหมือนป่าไผ่
เทียมท่านได้พูนหนนใหญ่	เป็นยองเป็นโยแม่เจ้าข้า
สองข้างหนนเหอ	มีพานสาหลา
เป็นยองเป็นโยแม่เจ้าข้า	ได้รับโนราหลอง

(เขาชัยสน/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 79)

วังหลาม หมายถึง ชื่อของสถานที่
 แด่แรก หมายถึง เมื่อก่อน
 หมันรกร หมายถึง มักรร้าง
 ป่าไผ่ หมายถึง ป่า
 เทียม หมายถึง ตั้งแต่
 พูนหนน หมายถึง ถมถนน
 พาน หมายถึง สะพาน
 ศาหลา หมายถึง ศาลาที่พักข้างทาง
 โนรา หมายถึง มโนราห์

เพลงวังหลาม กล่าวถึงการตัดพ้อต่อว่าผู้มีอำนาจวาสนา ว่าจะทำอะไรอย่างไรก็ได้ สามารถใช้บุญบารมีของตนพลิกป่าให้เป็นเมือง เพื่อสะดวกสบายและความมีหน้ามีตาของตนเอง

เพลงโนนคโหม

ฮาเหอ โนนคโหมเหอ	แลเห็นปลายโพธิ์โยลิบลิบ
นางงามตามผิวไปเสียดิบ	เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย
อย่าร้องเจ้าลิบเหอ	ต่อเช้าเราหาเงินให้
เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย	เสียดายคู่รักเหอเขา

(เมือง/พัทลุง สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 48)

โหนดโหม หมายถึง โหนดหมู่ ตาลหมู่

แด หมายถึง คู

ปลายโพธิ์ หมายถึง ยอดของต้นโพธิ์

โย หมายถึง อยู่

ลิปลิป หมายถึง ไกลมาก

ตามฝั้ว หมายถึง หนีตามผู้ชาย

เสียฉิบ หมายถึง เสียหาย

เจ้าลิบ หมายถึง ผู้ชาย

เพลงโหนดโหมกล่าวถึงการตัดพ้อต่อว่าพ่อแม่ของผู้หญิงที่ไม่เห็นด้วยกับการคบหากัน พ่อแม่ก็เลยตัดรัก ห้ามไม่ให้ติดต่อกันอีก ทำให้ฝ่ายชายเสียใจ

เพลงต้นหญ้าปล้อง

ฮาเหอ ต้นหญ้าเหอ

หนทางที่เข้าไปวังน่อง

คนเอนเขาพลัดกันเหมือนตาย

เศร้าหมองเสียแล้วแก้วคู่เชิญ

คือต้นหญ้าปล้อง

เศร้าหมองเสียแล้วแก้วคู่เชิญ

โฉมฉายมาพลัดที่เมื่อเป็น

ไม่เห็นความแก่นเหนื่อง

(เมือง/พัทลุง สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 60)

หญ้าปล้อง หมายถึง ชื่อต้นหญ้าชนิดหนึ่งลำต้นเป็นปล้อง

วัง หมายถึง ระแวงระวัง ฝึาตู

แก้วคู่เชิญ หมายถึง หญิงคนรัก

คนเอน หมายถึง คนใหม่ คนอื่น

พลัด หมายถึง พลัดพราก จากกัน

โฉมฉาย หมายถึง ผู้หญิงที่เป็นที่รัก

เป็น หมายถึง ยังมีชีวิตอยู่

เพลงต้นหญ้าปล้องกล่าวถึง เนื้อหาที่มีอารมณ์โศกเศร้าตัดพ้อต่อว่าพ่อแม่ของผู้หญิงที่ตนรักที่ไม่เห็นด้วยกับการคบหากัน พ่อแม่จึงตัดรัก ห้ามไม่ให้ติดต่อกันอีก ทำให้ฝ่ายชายเสียใจ

เพลงโปลกโพธิ์

อาเหอ โปลกโพธิ์เหอ	พี่โปลกไว้ชายหลัง
โพธิ์ทองไม่ทันจะแตกกิ่ง	หลังมันพังเอาโพธิ์ไป
โพธิ์พี่โพธิ์น้อง	ทั้งสองพอแตกยอดใบ
หลังมันเอาโพธิ์ไป	ต่อใดโพธิ์จะกลับมา เหอ เล่า

(เขษยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 70)

โปลก หมายถึง ปลูก

ชาย หมายถึง ริม

หลัง หมายถึง ตลิ่ง

ต่อใด หมายถึง เมื่อไหร่

เล่า หมายถึง อีก

เพลงโปลกโพธิ์ กล่าวถึง เนื้อหาเกี่ยวกับการพลัดพรากจากคนรัก ที่ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่จะหวนคืนมาอีก โดยเปรียบเทียบความรักของตนเหมือนกับต้นโพธิ์ที่ปลูกคู่กัน แต่ก็ต้องมีอันพลัดพรากไปเพราะถูกน้ำเซาะตลิ่งพัง ทำให้ต้นโพธิ์อีกต้นต้องลอยไปกับน้ำ ไม่มีทางกลับมา

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงข้างต้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์น้อยเนื้อต่ำใจในวาสนาของตนเอง และโศกเศร้าเสียใจจากความรักที่ไม่สมปรารถนาอาจจะเกิดจากการกีดกันของพ่อแม่หรือเกิดจากฐานะที่ต่างกันทำให้ไม่สมหวังในความรักจึงถ่ายทอดออกมาเป็นบทเพลง

1.2.2 ความรู้สึกรัก คือเมื่อมีความรู้สึกรักก็จะแต่งเพลงกล่อมเด็กในแนวเกี่ยวพาราสีกัน

ความรักเป็นความรู้สึกชอบหรือพอใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเพลงกล่อมเด็กมักกล่าวถึงความรักความรักของหนุ่มสาวเป็นส่วนใหญ่

เพลงต้นพร้าว

ฮาเหอ ต้นพร้าวเหอ	ต้นพร้าวทางเอน
พี่สีกแตเณร	พาสาวเข้าห้อง
ถือนั่นถือนัด	ถือนัดค้ำทอง
พาสาวเข้าห้อง	พาน้องยักคิ้วเล่น

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศไพบูลย์, 2524: 37)

ต้นพร้าว หมายถึง ต้นมะพร้าว
 สีก หมายถึง ลาสิขา
 แต หมายถึง ตั้งแต่
 ถือนั้น หมายถึง ภาระสำหรับใส่หมากพลูในพิธีแต่งงาน หรือคู่ขอ

เพลงต้นพร้าวกล่าวถึง ชายที่บอกกับหญิงคนรักว่าตอนที่ตนบวชเป็นพระอยู่นั้น ไม่อยาก
 ให้หญิงคนรักแต่งงานก่อน ให้รอจนกว่าตนจะลาสิขาออกมาแต่งงานด้วย

เพลงต้นพร้าว

ฮาเหอ ต้นพร้าวเหอ	ต้นพร้าวต้นมันเอน
พี่จะบวชเป็นเณร	สาวน้อยอย่าเพิ่งเอาผ้า
น้ำค้างในเคียนหก	มันตกลงกลางเขาจั่ว
สาวน้อยอย่าเพิ่งเอาผ้า	ให้พี่สีกแตเณรก่อน

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศไพบูลย์, 2524: 37)

ต้นพร้าว หมายถึง ต้นมะพร้าว
 จั่ว หมายถึง วัว
 สีก หมายถึง ลาสิขาบท
 แต หมายถึง ตั้งแต่

เพลงต้นพร้าวกล่าวถึงชายที่บอกกับหญิงคนรักว่าตนต้องไปบวชเป็นพระ ไม่อยากให้หญิงคนรักแต่งงานก่อน ให้รอจนกว่าผู้ชายจะสึกจากพระก่อน

เพลงต้นดีปลี

ฮาเหอ ดอกดีปลี

เรือน้องดีปลี

สาวน้อยนั้นโยดี

แปลกที่ว่าดำ

ถ้าใครมาขอ

ตกสร้อยคล้องคอโลกคำ

แปลกที่ว่าดำ

กำเนิดเกิดมา เหนอ เอง

(เขษยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 42)

ดอกดีปลี หมายถึง พริกขี้หนู

โยดี หมายถึง หน้าตาดี สวย

โลกคำ หมายถึง ลูกประคำ

ตก หมายถึง การเรียกสินสอด

กำเนิด หมายถึง เกิด

เพลงต้นดีปลี กล่าวถึงการเกี้ยวพาราสีกัน ด้วยการชมความงามของหญิงสาวที่งามคมขำ มีผิวดำโดยเปรียบเทียบผู้หญิงเหมือนดอกดีปลีที่มีสีดำ เมื่อผู้ชายมองก็รู้สึกถูกใจจน อยากจะไปสู่ของแต่งงาน

เพลงเดือนขึ้น

ฮา...เหอ เดือนขึ้น เหนอ

ขึ้นมาเทียมปลายไม้ไผ่

รักกันแต่ในใจ

ไม่เท่าไรใครไปขอให้

ตัวพี่เป็นแมงโกทอง

ตัวน้องเป็นพวงดอกไม้

ไม่เท่าไรใครไปขอให้

รักกันแต่ใน เอ้อ...ใจ

(เมือง/พัทลุง ภิญโญ จิตต์ธรรม, 2509: 35)

เทียม หมายถึง ถึง
 เท หมายถึง จะ
 แมงโก หมายถึง แมลงภู่
 พวงน้อง หมายถึง ผู้หญิง
 ขอ หมายถึง คู่ขอ
 รักกันแต่ในใจ หมายถึง รักอยู่ในใจไม่กล้าบอก

เพลงเดือนขึ้นบนทึบนี้รำพึงถึงความรัก ผู้ชายไม่กล้าพูดและบอกให้ใครไปช่วยสื่อขอผู้หญิงที่
 ตนรักให้ จึงรักแต่เพียงในใจ

เพลงลมพัด

ฮา..เอ้อ ลมพัดเหอ เหอ	พัดมาอยู่วอกแวก
ในอกน้องเหมือนอีแตก	ใครเหลยจะเข้ามาลวงไว้
ถ้าเป็นจีพรีน้ำเต้า	จะผาให้พี่น้องชาวบ้านดู
ใครเหลยจะเข้ามาลวงไว้	ในอกทรวงน้อง

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 89)

วอกแวก หมายถึง อาการของลมที่พัดต้นหญ้าไหว
 อีแตก หมายถึง จะแตก
 เหลย หมายถึง เลย
 ไว้ หมายถึง รู้
 จีพรี หมายถึง ฟักเขียว
 น้ำเต้า หมายถึง ฟักทอง
 ผา หมายถึง ผ่า

เพลงลมพัดพรรณนาถึงความรักที่คับอก ออกจะแตกเพราะความรักแต่ไม่มีใครรู้ ถ้าเป็นลูก
 ฟัก หรือ น้ำเต้า (ฟักทอง) ก็จะผาให้ดู แต่นี่ได้แต่ปล่อยให้ความรักรักรั้งแต่ในใจ เจ้าตัวจึง
 ระบายออกมาเป็นบทเพลง

จะเห็นว่าจากบทเพลงข้างต้นนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักที่สมหวังและผิดหวังจากความรักระหว่างชายหญิงที่มีใจให้กันส่วนใหญ่เนื้อเพลงจะกล่าวถึงความรักระหว่างหนุ่มสาวที่มีความรู้สึกพอใจซึ่งกันและกัน

1.2.3 อารมณ์ตลกขบขัน คือ เมื่อมีอารมณ์ตลกขบขันก็แต่งโดยใช้คำตลกสนุกสนาน

เพลงต้นลำเจียก

ฮาเหอ ต้นลำเจียกเหอ	ต้นลำเจียก
อีเถ้านั้นหิเปียก	เดินมาหยมหยาม
ใครทักไม่ได้	หิเท่าปากชาม
เดินมาหยมหยาม	หิเท่าปากชามเปียก

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 59)

ต้นลำเจียก หมายถึง ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
 อีเถ้านั้น หมายถึง แม่คนนั้น
 หิ หมายถึง อวัยวะเพศหญิง
 หยมหยาม หมายถึง ยุ่มย่าม

เพลงต้นลำเจียกกล่าวถึงความขบขันทำให้ใจร่าเริงเบิกบาน ซึ่งอาจเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ร่างกายหรือการแต่งตัวประหลาด ฯลฯ ความขำขันนั้นอาจเกิดจากความตลก ในเพลงกล่อมเด็กชวนให้ผู้ฟังเกิดความขบขันไปด้วย วิธีก่อให้เกิดอารมณ์ขันนั้นมักจะใช้เรื่องหยาบโลนมาเป็นเพลงซึ่งเพลงประเภทนี้มีอยู่มาก โดยเฉพาะใช้เป็นเพลงร้องฟังเล่นกัน

เพลงฟาลัน

ฮาเหอ ฟาลันเหอ	ลันมาโครมโครม
ผาหวัศรีโรม	และหวัศรกจมดิน
เสื่อขบกลบดิน	ฟ้าผ่าก็ไม่ได้ยิน
หวัศรกจมดิน	ที่ได้ด้นนิล เหาใหญ่

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 20)

ฟาลัน หมายถึง ฟาร้อง
โครมโครม หมายถึง เสียงดัง
ผา หมายถึง ผ่า
หวั หมายถึง ศิริษะ
ศรีโรม หมายถึง ชื่อคน
หวัศรก หมายถึง มะม่วงหิมพานต์

เพลงฟาลันเป็นกล่อมเพลงเด็กที่ร้องล้อเล่นกันสนุกสนาน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสาบานแต่ไม่ให้บทลงโทษหากผิดคำสาบานเข้าตนเอง ให้บทลงโทษตามคำสาบานไปเข้าคนอื่น

เพลงต้นจี่เหล็ก

อ้า เหื่อ เหอ	ต้นจี่เหล็กเหอ
ลูกเล็กอยู่บ้านม่วง	แกใช้เต็มที
แกจี่โม่งกลาง	แกอยู่บ้านม่วง
โม่งกลางเหมือนรู	เหื่อ เหอสวด

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 137)

โม่ง หมายถึง ทวารหนัก

เพลงต้นจี่เหล็กเป็นเพลงกล่อมเด็กที่ร้องเล่นกันเพื่อความสนุกสนานกล่าวถึงลูกคนหนึ่งชื่อเล็ก บ้านอยู่ที่บ้านม่วง (เป็นชื่อของหมู่บ้าน) แกเป็นคนจี่ไม้ (ชอบขูดไม้ไผ่ของคนอื่น) แต่จริงแล้ว

ไม่มีอะไร ความตลกขบขันของลูกเล็กนี้ชาวบ้านจะให้ฉายาแก่เพราะด้วยความที่แกเป็นคนตลก
โกหกได้ทุกอย่างว่าแกเป็นคนขี้หกโม่งกลางคือเรื่องที่แกเล่ามานั้นไม่มีใครเชื่อแต่แกก็ยังเล่า

เพลงขึ้นเขา

อ้า เฮ้อ ขึ้นเขาเหอ	ไปแลงหาทำนา
ค้ำกกถอนกล้า	ปูนาช่วยดำ
หอยข้าวหอยโขง	ไถ้งไถ้งยังค้ำ
ปูนาช่วยดำ	แล้วสงนมโลก

(เขาย้ายสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 57)

แถ หมายถึง ดู
ค้ำกก หมายถึง คางคก
หอยโขง หมายถึง หอยโข่ง
ไถ้งไถ้ง หมายถึง ก้มไถ้ง
สงนมโลก หมายถึง กลับมาให้ลูกดื่มนมตามเวลา

เพลงขึ้นเขากล่าวถึงวิธีการทำนาของชาวนา โดยใช้สัตว์ต่างๆ เช่น งูเห่า คางคก ปูนา หอย
โข่ง มาล้อเลียนพฤติกรรมการทำงานของมนุษย์ ทำให้เกิดความรู้ในเรื่องขั้นตอนการทำงานในช่วง
ปักดำ และถอนต้นกล้า อีกทั้งยังทำให้เกิดความรู้สึกตลกขบขันด้วย .

เพลงฟาลัน

ฮาเหอ ฟาลันเหอ	ลันมาโครมโครม
ผาหวัศรีโรม	และหวัศรจมดิน
เสื่อขบกลบดิน	ฟ้าผ่าก็ไม่ได้ยิน
หวัศรจมดิน	ที่ได้ดินนิล เหาใหญ่

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 22)

ฟาลัน หมายถึง ฟาร้อง
ครมโครม หมายถึง เสียงดัง
ผา หมายถึง ผ่า

ห้าว หมายถึง ศิริษะ

ศรีโรม หมายถึง ชื่อคน

หวัครก หมายถึง มะม่วงหิมพานต์

เพลงกล่อมเด็กที่ร้องล้อเล่นกันสนุกสนาน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสาบานไม่ให้คำที่สาบานไว้มาเข้าตนเอง ให้คำสาบานไปเข้าคนอื่น

เพลงต้นยางยวน

ฮาเหอ ต้นยางยวน เหอ

บ่าวน้อยหน้าवल

โลกสาวเขากะโ

เหตุไหรมานอนอยู่คนเดียว

ต้นยางยวน

เหตุไหรมานอนอยู่คนเดียว

บ่าวน้อยรูปโอไม้ไผ่เกี่ยว

ให้ควม้นชักตาย

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 58)

บ่าว หมายถึง ผู้ชาย

เหตุไหร หมายถึง อะไร

โลกสาว หมายถึง หญิงสาว

กะโ หมายถึง มาก

รูปโอ หมายถึง รูปงาม หล่อ

ไม้ไผ่เกี่ยว หมายถึง ไม่กล้าจับ

ควม้นชัก หมายถึง เป็นตะคริวจับ

เพลงต้นยางยวนเป็นเพลงกล่อมเด็กที่ร้องเล่นกันเพื่อความสนุกสนานกล่าวถึง ผู้ชายที่โตเป็นหนุ่มแล้วแต่ยังไม่แต่งงานผู้หญิงก็มีให้เลือกมากมายแต่ทำไมไม่ยอมแต่งงานหรือว่าไม่กล้าเกี่ยวพาราสีสาวทำไมมาอยู่คนเดียวเดี่ยวจะเป็นตะคริวตายในที่นี้หมายถึงการอยู่อย่างเหี่ยวเฉาไม่มีสาวเคียงข้าง เป็นการแซวผู้ชายที่ไม่กล้าจะจับสาวว่าหากอยู่คนเดียวเหงาเดี่ยวเครียดจนเป็นตะคริวตายซึ่งในความเป็นจริงแล้วเป็นไปได้ ธรรมชาติแล้วผู้ชายจะจับหญิงถือเป็นเรื่องธรรมดาแต่นี้เป็นผู้ชายที่ไม่ธรรมดาเพราะไม่กล้าจับผู้หญิง

เพลงเครื่องนุ่ง

ฮา เหา เครื่องนุ่งเหอ	ครีอดั้นขามกลาน
น้ำลือกถึงวาน	ชายเหอมันลอกผ้าข้าม
เอามือไปต๋อง	ไไขเหอมันเย็นเหมือนน้ำ
ชายลอกผ้าข้าม	ไไขชายล่องน้ำ...รี

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงค์ พงศ์ไพบุลย์, 2524: 168)

ดั้นขาม หมายถึง ดั้นมะขาม
 วาน หมายถึง ก้น
 ลอก หมายถึง ยกขึ้น ค้างขึ้น
 ผ้า หมายถึง เสื้อผ้า
 ต๋อง หมายถึง จับ
 ไไข หมายถึง อวัยวะเพศชาย
 รี หมายถึง ไหล

เพลงเครื่องนุ่งเป็นเพลงกล่อมเด็กที่ร้องเล่นกันเพื่อความสนุกสนานกล่าวถึง การพูดล้อผู้ชายว่าการที่จะไปหาหญิงคนรักนั้นเมื่อน้ำจะท่วมจะลิกกันก็ยังคงผ้าที่สวมใส่ขึ้นไม่ให้เสื้อผาเปียกเพื่อข้ามน้ำไปหาผู้หญิง อวัยวะเพศอาจจะโดนน้ำ (ไไข) เมื่อเอามือไปจับก็จะรู้สึกเย็น เหมือนน้ำที่ข้ามมา

เพลงลูกสาวเร็นออก

ฮา เหา ลูกสาวเหอ	ลูกสาวเร็นออก
ห้วนมฟ้งอก	บอกพ่อว่าเป็นผี
พ่อแม่ให้หาหมอรักษา	หมอว่าไอ้ยะเต็มที
บอกพ่อว่าเป็นผี	ลูกสาวชาวเร็นออก

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงค์ พงศ์ไพบุลย์, 2524: 72)

เร็นออก หมายถึง บ้านที่อยู่ทิศตะวันออก
 ห้วนมฟ้งอก หมายถึง เริ่มจะมีหน้าอก

ไยยะ หมายถึง คำอุทาน

เพลงลูกสาวเรือนออกกล่อมเด็กที่ร้องเล่นกันเพื่อสนุกสนานกล่าวถึง ลูกสาวของบ้านทางทิศตะวันออกว่าเพ็งจะมีหน้าอก แต่ไม่ทราบว่าเป็นอะไรจึงบอกพ่อว่าเป็นผี พ่อแม่จึงบอกให้ไปหาหมอรักษา หมอว่าไม่ได้เป็นผีแต่เป็นธรรมชาติของสาวรุ่นที่จะมีหน้าอก

เพลงลูกสาวบ้านตก

ฮา เหา ลูกสาวเหา	ลูกสาวบ้านตก
ห้วนมเท่าครก	อกเท่าเชอบาย
ไต้พี่สักคน	เขเล่นต่างควาย
อกเท่าเชอบาย	เขเล่นต่างควายถึก

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

บ้านตก หมายถึง บ้านทิศตะวันตก
 อก หมายถึง หน้าอก
 เชอบาย หมายถึง กระเชอ
 เข หมายถึง จี่ นั้ง
 ต่าง หมายถึง แทน
 ถึก หมายถึง โตเต็มที่

เพลงลูกสาวบ้านตกเป็นเพลงกล่อมเด็กที่ร้องเล่นกันเพื่อสนุกสนานกล่าวถึง ลูกสาวของบ้านทางทิศตะวันตกเป็นการดำเนินว่าโตเป็นสาวแล้วแต่ยังไม่ประสีประสาอะไรยังทำตัวเป็นเด็กไม่ยอมโต เปรียบกับควายที่โตเต็มที่

เพลงลูกสาวชาวข้างใต้

ฮาเหอ ลูกสาวเหอ	ลูกสาวชาวข้างใต้
แลแลเหมือนกินได้	ขอให้พี่ชายเราไม่เอา
รูปมันแฉ่แฉ่	รักเร่หมื่นจีเต่า
ขอให้พี่ชายเราไม่เอา	ล่าเสาเท่าโคนโนนด

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

ข้างใต้ หมายถึง บ้านอยู่ทางทิศใต้
 แล หมายถึง ดู
 รูป หมายถึง รูปร่างกาย
 แฉ่แฉ่ หมายถึง อ้วนอ้วน
 หมื่น หมายถึง เหม็น
 ล่าเสา หมายถึง รูปร่างสูงใหญ่
 โนนด หมายถึง โตนด

เพลงลูกสาวชาวข้างใต้เป็นเพลงกล่อมเด็กที่ร้องเล่นกันเพื่อความสนุกสนานกล่าวถึง การกล่าวล้อเล่นกันระหว่างลูกสาวของบ้านที่อยู่ทางทิศใต้ ว่ามีหน้าตาสวยงาม เมื่อผู้ใหญ่ไปขอร้องให้ กับพี่ชายพี่ชายก็ไม่ยอมแต่งงานด้วยเนื่องจากรูปร่างนั้นสูงใหญ่ผิดกับผู้หญิงและมีกลิ่นตัวแรง

เพลงลูกสาวชาวโรงตรวน

ฮาเหอ ลูกสาวเหอ	ลูกสาวชาวโรงตรวน
ทาแป้งหน้าขาว	คือจุนพุงป่อง
ออกไปนอกชาน	ไถ่ไถ่เลือกสารนภานถึงด้อง
คือจุนพุงป่อง	โลกสาวชาวโรงตรวน

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 105)

โรงตรวน หมายถึง ชื้อหมู่บ้าน
 หน้าขาว หมายถึง หน้าขาว

ดื้อจุ่น หมายถึง สะดือจุ่น

พุง หมายถึง ท้อง

ดื้อง หมายถึง กระด้าง

โง้งโคง หมายถึง ก้มโคง

เพลงลูกสาวชาวโรงตรวนกล่อมเด็กที่ร้องเล่นกันเพื่อความสนุกสนานกล่าวถึง เป็นการกล่าวแซวกันในหมู่หนุ่มสาวว่าลูกสาวบ้านโรงตรวนนั้นผัดแป้งหน้าขาวแต่ว่าสะดือจุ่น เมื่อเลือกข้าวสารนมนั้นยานจนถึงกระด้าง

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงข้างต้นจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ตกขบขันทำให้จิตใจร่าเริง อาจเกิดจากกิริยาอาการต่างๆ ร่างกายหรือการแต่งตัวประหลาด ฯลฯ ความขบขันนั้นน่าจะเกิดจากความตลก ในบทเพลงชวนให้ผู้ฟังเกิดความตกขบขันไปด้วย

1.2.4 อารมณ์โกรธ คือ เมื่อผู้แต่งมีอารมณ์โกรธก็แต่งในแนวการประชดประชัน คำทอ

เพลงทองกลาง

ฮาเหอ ทองกลางเหอ	ด้นทองกลาง
ตัดกิ่งตัดปาง	กูไม่เอาพันธุ์หมันไปโปลก
ต่อแหลทั้งแม่	ต่อแหลทั้งโลก
กูไม่เอาพันธุ์หมันไปโปลก	ชาติโลกทั้งโลก

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

ทองกลาง หมายถึง ชื่อต้นไม้

หมัน หมายถึง มัน

โปลก หมายถึง ปลูก

โลก หมายถึง ลูก

เพลงทองกลางมีเนื้อหาเป็นการด่าว่าแม่ลูกที่มีนิสัยไม่ดี และเป็นการดักเตือนผู้อื่นอย่าได้สู้ขอมมาเป็นสะกิดจะเป็นการทำให้เป็นการนำความเสื่อมเสียมาสู่วงศ์ตระกูล

เพลงต้นแสงขัน

ฮาเหอ ต้นแสงขันเหอ	ต้นแสงขัน
อินันหิคัน	วังตามเถ้าแก่
ตามติดไม่ติด	เล่นมาหิเบะ
เล่นตามเถ้าแก่	หิเบะถึงวานจี

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 58)

ต้นแสงขัน หมายถึง ชื่อไม้พุ่มชนิดหนึ่งมีหนาม
 เล่น หมายถึง วัง
 หิ หมายถึง อวัยวะเพศหญิง
 เบะ หมายถึง แบก
 วาน หมายถึง ก้น

เพลงต้นแสงขันมีเนื้อหาเสียดสีผู้หญิงที่พยายามจะตามคือผู้ชายที่ค่อนข้างมีฐานะเพื่อจะเอามาเป็นสามีให้ได้ไม่รู้จักอาย จึงเป็นที่ดูถูกของชาวบ้าน

เพลงจีพรี

ฮา เหอ จีพรีเหอ	จีพรีไฟ
โลกสาวนางงามตามผัวไป	แต่เหตุไหรไปฟ้องต่อศาลเมือง
โปลกหลาขึ้นราชัย	อัยยหน้าไคเล่าเจ้าบุญเรือง
ทำให้เขาแค้นเคือง	บุญเรืองมีความผิด

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

จีพรี หมายถึง ฟักเขียว
 โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
 ตามผัว หมายถึง หนีตามผู้ชาย
 แต่เหตุไหร หมายถึง เหตุเพราะอะไร
 โปลกหลา หมายถึง ปลุกศาลา

ไค หมายถึง ไคร

เพลงจีพรัามีเนื้อหา กล่าวถึง การดำเนินคนที่พูดจาหลอกลวงป้ายความผิดของตนไปให้ผู้อื่นว่านอกจากประจานตัวเองแล้วทำให้คนอื่นโกรธแค้นด้วย ชำทำให้ผู้อื่นพลอยยุ่งยากและเสียเวลา

จะเห็นได้ว่าบทเพลงข้างต้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับอารมณ์โกรธความโกรธ ซึ่งเกิดความหงวเหว ความแข็งขึง ความเขี้ยวขั้น ความแค้นโดยการแสดงอาการหึงหวง ประชดประชัน เปรียบเปรย เสียคดี ด้วยแฝงอารมณ์รักกับความแค้น

1.3 เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ (สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 119)

1.3.1 เป็นปรากฏการณ์ฝนตก คือผู้แต่งนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติมาแต่งเป็นบทเพลง เช่นเมื่อฝนตก ก็จะแต่งเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับฝนตก เช่น ฝนตกหนัก ฝนตกพริ้วๆ

1.3.2 เป็นปรากฏการณ์ฟ้าร้อง คือผู้แต่งนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติมาแต่งเป็นบทเพลง เช่นเมื่อฟ้าร้อง ก็จะแต่งเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับฟ้าร้อง เช่น ฟ้าร้องเสียงดัง

1.3.3 เป็นปรากฏการณ์ลมพัด คือผู้แต่งนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติมาแต่งเป็นบทเพลง เช่นเมื่อลมพัด ก็จะแต่งเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับลม เช่น ลมพัดเบา ลมพัดแรง

เพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่ก็นำเอาธรรมชาติ เข้ามาเป็นเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กเหตุการณ์ส่วนใหญ่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ฝนตก ฟ้าร้อง ลมพัด เป็นต้น

เพลงฟ้าลั่น

ฮาเหอ ฟ้าลั่นเหอ

น้องตามสารเบียง

ไม่ทันถึงต้นโหนด

ไม่ทันได้ลัถควาย

ลั่นมาเปรี้ยงเปรี้ยง

ให้พ่อบุญหนักไปลัถควาย

โจรเหอมันแทงเอาโฉมฉาย

โฉมฉายหลบรินปลา

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 20)

ฟ้าลั่น หมายถึง ฟ้าร้อง

เปรี๊ยะ หมายถึง เสี่ยงฟ้าร้อง

สารเบี่ยง หมายถึง เสี่ยง

ลัก หมายถึง ขโมย

ต้นโหนด หมายถึง ต้นตาลโหนด

โฉมฉาย หมายถึง ผู้หญิง

หลบ หมายถึง กลับ

เร็น หมายถึง บ้าน

เพลงฟ้าลั่นเป็นการกล่าวถึงโดยปกติแล้วเมื่อเกิดปรากฏการณ์ฝนตกสิ่งที่คุณรู้คือฟ้าร้อง (ฟ้าลั่น) ในเพลงนี้กล่าวถึงขณะที่ฝนตกนั้นมีคนได้เดินทางไปเพื่อขโมยควายชาวบ้านการเดินทางนั้นเดินทางตอนที่ฝนกำลังตกชุก เพราะความเข้าใจผิดว่าสองคนผิวเมียเป็นเจ้าของควายแล้วเกิดการต่อสู้กันขึ้น แล้วโจรก็แทงเอาผู้หญิงทำให้ต้องกลับบ้านมือเปล่าโดยที่ไม่ได้ควายตามที่ตั้งใจจะไปขโมย

เพลงฝนตก

ฮาเหอ ฝนตกเหอ

ตกลงมาแฉกแฉก

ปลาช่อนตัวเล็ก

ว่ายน้ำมาตีแปลง

ตัวหนึ่งเกล็ดมันดำ

ตัวหนึ่งเกล็ดมันแดง

ว่ายน้ำมาตีแปลง

เกล็ดแดงเหมือนข้อมเหอ ครั้ง

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

แฉกแฉก หมายถึง พรำๆ

ตีแปลง หมายถึง เล่นน้ำ

เพลงฝนตกกล่าวถึง เมื่อเวลาฝนตกพรำๆ จะมีปลาช่อนมาเล่นน้ำฝน ตัวมีเกล็ดสีแดง และเกล็ดสีดำ เพราะในสมัยก่อนนั้นจะมีปลาชุกชุม ตามธรรมชาติแล้วเมื่อฝนตกปลาก็จะออกมาเล่นน้ำฝน

เพลงฟาลัน

ฮาเหอ ฟาลันเหอ	ลันมาเสียงดัง
เก็บข้าวร้ายซัง	น้ำตาน้องไหลอาบเสื้อ
พ่อแม่เขาถาม	นางงามจึงบอกว่าเหงื่อ
น้ำตาไหลอาบเสื้อ	ร้องให้ตามฟาลัน

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 22)

ฟาลัน หมายถึง ฟาร้อง
 เก็บข้าว หมายถึง เก็บข้าว
 ร้าย หมายถึง ไร
 ซัง หมายถึง ต้นข้าวที่เก็บรวงแล้ว

เพลงฟาลันกล่าวถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวซึ่งเป็นการเก็บเกี่ยวข้าวที่ปลูกในไรว่า ข้าวไร
 ในขณะที่กำลังเก็บเกี่ยวข้าวอยู่นั้นก็มีฟ้าฝนตก เมื่อฟาร้องก็เกิดความกลัวถึงกับร้องไห้ เมื่อพ่อแม่
 ถามก็บอกว่าน้ำที่ไหลนั้นไม่ใช่ร้องไห้แต่เป็นเหงื่อที่ไหล

เพลงฟาลัน

ฮาเหอ ฟาสลันเหอ	ลันมาโครมโครม
ผาห่าหวัศรีโรม	และหวัศรกลมดิน
เสื้อขบกลบดิน	ฟ้าผาก็ไม่ได้ยิน
หวัศรกลมดิน	ที่ได้ด้นนิล เหอ ใหญ่

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 22)

ฟาลัน หมายถึง ฟาร้อง
 โครมโครม หมายถึง เสียดัง
 ผา หมายถึง ผ่า
 หวั หมายถึง ศีรษะ
 ศรีโรม หมายถึง ชื่อคน
 หวัศรกลม หมายถึง มะม่วงหิมพานต์
 ด้นนิล หมายถึง ด้นอินทนิล

เพลงฟ้ายันกล่าวถึงฤดูกาลที่ฝนตก และเมื่อฝนตกสิ่งที่มาควบคู่กับฝนตกก็คือ เสียงฟ้าร้อง ผู้แต่งเพลงนี้ได้นำเอาเสียงของฟ้าร้องมาแต่งเป็นเพลง โดยอาศัยธรรมชาติผสมผสานกับความสนุกสนานของคนแต่งเพลงเพลงนี้ขึ้น

เพลงฝนตก

ฮาเหอ ฝนตกเหอ	ตกลงมาฉาฉา
เจ็บใจแม่แมงดา	บินมาพันไป
นี้ไม่ใช่หนอง	แมงดาออกทองมันไม่ใช่
บินมาแล้วบินพันไป	เจ็บใจแม่แมง เหอ ดา

(เมือง/พัทลุง สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์, 2524:98)

ฉาฉา หมายถึง เสียงฝนตก
 หนอง หมายถึง หนองน้ำ
 ดอกทอง หมายถึง คำคำ
 ไข่ หมายถึง ไข่

เพลงฝนตก จะกล่าวถึงฤดูกาลที่ฝนตกหรือช่วงทำนาเมื่อฝนตกหนักแมงดาก็จะมาวางไข่ที่ต้นข้าว ชาวนาจะนิยมจับมาตำน้ำพริก เรียกว่าน้ำพริกแมงดา

เพลงฟ้ายัน

ฮาเหอ ฟ้ายันเหอ	ลันมาผางผาง
ดาศรีเทพมือดา	อยู่หนองไม้แก่น
เสือบกะไม้สา	ฟ้าผากะไม้แคลน
อยู่หนองไม้แก่น	ดุกแตนทำรัง เหอ นวนด

(เมือง/พัทลุง สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์, 2524: 22)

ผางผาง หมายถึง เสียงของฟ้าร้อง
 หนองไม้แก่น หมายถึง ชื่อสถานที่ หมู่บ้าน

เสื้อขบะไม้สา หมายถึง เสื้อกั๊กไม้กล้ว

ฟ้าผากะไม้แคลน หมายถึง ฟ้าผ่าไม้กล้ว

ตุ๊กแตน หมายถึง ตั๊กแตน

เพลงฟ้าลั่น จะกล่าวถึงฤดูกาลที่ฝนตก แล้วจะมีเสียงฟ้าร้องแต่อย่างไร ดาศรีเทพ (มือต่าง) แก่ก็ยังไม่รู้สึกกลัวบ้านแกนนอนอยู่บ้านหนองไม้แก่น ถึงเสื้อจะกั๊กก็ยังไม่รู้สึก ถึงฟ้าจะผ่าก็ไม่กลัวแก มีหนดครายาวจนตั๊กแตนทำรัง (เป็นการเปรียบเทียบว่ามีหนดครายาวมาก)

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงข้างต้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติและเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตของคนเราจริงๆนำมาแต่งเป็นบทเพลงเพื่อระบายออกมาในรูปของเพลงกล่อมเด็กอาจจะ เป็น เหตุการณ์ ฝนตก ฟ้าร้อง ลมพัด เป็นต้น

2. เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก (สุริวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 115)

2.1. เนื้อหาพรรณนาความรักความห่วงใย คือการให้ความอบอุ่นกับเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้กับเด็ก ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและการพรรณนาความรักความห่วงใยให้กับเด็ก

เพลงกล่อมเด็กมักไม่มีสาระแต่เพียงแต่จะมุ่งเน้นทางด้านการให้ความอบอุ่นกับเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้กับเด็ก ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและยังมีความเชื่อของชาวบ้านบางประการของชาวบ้าน หรือบางบทเพลงยังแฝงความเชื่อของชาวใต้ในเรื่อง “แม่ซื่อ” ซึ่งเป็นผู้ที่คอยปกป้องรักษาดูแลเด็ก 4 คน และถ้าทำให้แม่ซื่อถูกใจก็จะคอยดูแลคุ้มครองให้เด็กปลอดภัย แต่ถ้าทำผิดก็จะคอยหลอกหลอนให้เด็กตกใจกลัว ฝันร้าย

เพลงขวัญอ่อน

ฮาเหอ ขวัญอ่อนเหอ

แม่ซื่อทั้งหลาย

แม่ซื่อทั้งหลาย

อย่าได้หยิกหยอก

นอนให้สบาย

อย่าได้หยิกได้หยอก

ชวนกันเข้าออก

ขวัญอ่อนเจ้าอนเถิด

(เมือง/พัทลุง สุริวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 56)

ขวัญอ่อน หมายถึง เด็กเล็ก

แม่ซื้อ หมายถึง เทวดาประจำทารก

อย่า หมายถึง อย่า

แม่ซื้อทั้งสี่ หมายถึง มีชื่อเรียกว่า ผุด ผัด พุด พัด

เนื้อหาของเพลงขวัญอ่อนพรรณนาความรักความห่วงใยคือการให้ความอบอุ่นกับเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้กับเด็ก ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและการพรรณนาความรักความห่วงใยให้กับเด็ก

เพลงขวัญอ่อน

ฮาเหอ ขวัญอ่อนเหอ

แม่ซื้อทั้งหลาย

จึ้นน้ำลงท่า

อยามาหลอกหลอน

นอนเถิดนอนหนา

แม่จะเวชา

อย่าสะดุ้งตกใจกลัว

แม่ซื้ออยามาหลอกหลอน

นอนให้สบาย

อย่าได้หยิกหยอกหลอกหลอน

ช่วยพิทักษ์รักษาตรามบังอร

กล่อมให้เจ้านอนเปล

เจ้างามปลอดชอดเสน่ห

ให้เจ้านอน

แม่ทูนหัวอย่าสะท้อน

กล่อมให้เจ้านอนเปลเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 56)

ขวัญอ่อน หมายถึง เด็กเล็ก

แม่ซื้อ หมายถึง เทวดาประจำทารก

อย่า หมายถึง อย่า

บังอร หมายถึง เด็ก

เวชา หมายถึง ไกวเปล

เนื้อหาของเพลงขวัญอ่อนนั้นเป็นการร้องเพลงเพื่อกล่อมให้เด็กนอนหลับโดยการใช้ถ้อยคำที่อ่อนหวาน ชักชวนให้เด็กนอนหลับ ในเนื้อหาของเพลงก็จะบอกให้เด็กรับรู้่านอนหลับ

ให้สบายเพราะมีแม่ซื้อเป็นผู้คอยดูแลอย่าได้กลัว และแม่จะเป็นคนร้องเพลงกล่อมลูกให้นอน โดยที่แม่ซื้อนั้นจะไม่มาหลอกหลอน เจ้าอย่าได้สะดุ้งตกใจกลัว แม่จะเป็นคนกล่อมลูกนอนเอง

เพลงนอนเลีย

ฮาเหอ นอนเลียน้องนอน	ขวัญข้าวเจ้านอนอยู่ในเปล
แม่ซื้อทั้งเส	อย่าพาน้องไปเที่ยวเร่ไปเล่นไกล
ไปสองมาสอง	รักษานวลน้องให้สบายใจ
อย่าพาน้องเที่ยวเร่ไปเล่นไกล	เล่นอยู่ในเปลเหอ

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 115)

แม่ซื้อทั้งเส หมายถึง แม่ซื้อทั้งสี่

อย่า หมายถึง อย่า

เที่ยวเร่ หมายถึง เที่ยวเตร่

รักษา หมายถึง ดูแลรักษา

เนื้อหาของเพลงนอนเลียนั้นเป็นการร้องเพลงเพื่อกล่อมให้เด็กนอนหลับโดยการใช้อยุทธศาสตร์ที่อ่อนหวาน ชักชวนให้เด็กนอนหลับ ในเนื้อหาของเพลงก็จะบอกให้เด็กรับรู้่านอนหลับให้สบาย และมีเนื้อหาเป็นการบอกกล่าวกับแม่ซื้อว่าอย่าพาน้องไปเที่ยวเล่นไกลๆ ให้เล่นอยู่ในเปล เพราะเชื่อกันว่าแม่ซื้อจะมาเล่นกับเด็กเพื่อดูแลรักษาเด็กแต่มีบางครั้งที่เด็กนอนหลับแล้วรู้สึกตัวสะดุ้งหรือในบางกรณีก็ร้องไห้แต่ในขณะที่ร้องไห้นั้นก็ไม่วินิจฉัยได้ว่าแม่ซื้อนั้นกำลังเล่น

เพลงนอนเถิด

ฮาเหอ นอนเถิดน้องนอน	สายสมรอรทัยสุดใจพี่
ความเจ็บความไข้หาไม่มี	ขวัญพี่อย่าร้องเหลนน้องเหย
ไปอย่าตายอยู่ใกล้แค่	ได้อุ้มชูดูแลแม่ทราชมเชย
ขวัญพี่อย่าร้องเหลนน้องเหย	เกิดมาเรามีกรรมเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 116)

นอนเถิด หมายถึง นอนเถอะ
 สายสมร หมายถึง ตัวเด็กที่เรากล่อม
 อยา หมายถึง อย่า
 ไป หมายถึง ปู่

เนื้อหาของเพลงนอนเถิดนั้นเป็นการร้องเพลงเพื่อกล่อมให้เด็กนอนหลับโดยใช้ถ้อยคำที่อ่อนหวาน ชักชวนให้เด็กนอนหลับ ในเนื้อหาของเพลงก็จะบอกให้เด็กได้รับรู้ว่านอนหลับให้สบายก็จะกล่อมน้องนอนความเจ็บความไข้อย่าได้มีน้องของพี่อย่าร้องไห้มีปู่ย่า ตายาย มาช่วยกันดูแลน้องอย่าร้องไห้อย่าร้องเลยน้องคนเราเกิดมานั้นมีกรรม

เพลงผูกเปล

ผูกเปลเหอ	ท่านสั่งให้เวอยู่ซ้ำซ้ำ
ตัวพี่จะผูกเปลผ้า	อีโหยน โยนชาให้น้องนอน
เวลาน้องยากนม	พาไปสงนมพระมารดร
เวลาน้องนอน	ป้อนข้าวอาบนํ้าให้
	(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 149)

สั่ง หมายถึง สั่ง
 เว หมายถึง ไกว
 อีโหยน หมายถึง ไกวเปล
 โยนชา หมายถึง ไกวเปล
 ยากนม หมายถึง หิวนม
 สงนม หมายถึง กลับมาให้ลูกดื่มนมตามเวลา
 พระมารดร หมายถึง แม่

เนื้อหาของเพลงผูกเปลนั้นเป็นการร้องเพลงเพื่อปลอบโดยใช้ถ้อยคำที่อ่อนหวาน ชักชวนให้เด็กนอนหลับมีเนื้อความเป็นการบอกว่าท่านในที่นี้หมายถึงพ่อ แม่ สั่งให้พี่กล่อมน้องนอนเมื่อน้องหิวนมก็นำน้องไปดื่มนม และเวลาน้องจะนอนก็ให้ป้อนข้าวอาบนํ้าให้น้องด้วย

เพลงไถเถื่อน

ฮาเหอ ไถเถื่อนเหอ	ขันเทือนทั้งบ้าน
โลกสาวจี้คร้าน	นอนนานให้แม่ปลูก
แม่ฉวยได้ด้ามขวาน	แยงวานเข้าดั่งพลุก
นอนนานให้แม่ปลูก	โลกสาวจี้คร้าน...เหอ การ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 77)

ไถเถื่อน หมายถึง ไถป่า
 ขันเทือน หมายถึง เสียงไถขันดังมาก
 โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
 จี้คร้าน หมายถึง จี้เกียจ
 ฉวย หมายถึง จับ
 แยงวาน แหย่กัน

เนื้อหาของเพลงไถเถื่อน นั้นจะเป็นการกล่าวถึง ชาวไร่ ชาวนา ว่าต้องตื่นนอนแต่เช้าตรู่ เพื่อไปทำงาน ในเพลงเพลงนี้เป็นการว่ากล่าวตักเตือนสาว ๆ ที่จี้เกียจนอนตื่นสาย เป็นการล้อเลียนเด็กสาวด้วยความรักที่แม่มีต่อลูกสาวที่เกียจคร้าน

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอนเหอ	น้องนอนหลับให้ดี
แม่เชื้อทั้งสี่	มาช่วยพิทักษ์รักษา
อาบน้มาแล้วป้อนข้าว	ทุกวันค่ำเช้าทุกเวลา
มาช่วยพิทักษ์รักษา	กำพร้าแม่คนเดียว

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 168)

แม่เชื้อ หมายถึง เทวดาที่ดูแลรักษาทารก

เนื้อหาของเพลงน่องนอนกล่าวถึงเมื่อน่องนอนแล้วจะมีแม่เชื่อในทีนี้หมายถึงวิญญาณทวด
ตายาย ที่มาคอยคุ้มครองลูกหลานเวลานอน

เพลงน่องนอน

ฮาเหอ น่องนอน เหอ	นอนให้หลับไหล
อย่าตระหนกตกใจ	เป็นขวัญใจพี่ยาทุกราตรี
ความเจ็บอย่าอยู่ใกล้	ความไข้อย่าให้รู้มี
เป็นขวัญใจพี่ยาทุกราตรี	ความไข้อย่ามี...เหอ เลย

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 168)

ตระหนก หมายถึง ตื่นตระหนกตกใจ
ราตรี หมายถึง เวลาค่ำคืน

เนื้อหาของเพลงน่องนอนกล่าวถึงให้น่องนอนหลับให้สบาย อย่าได้ตกใจขวัญใจของพี่
อย่าได้มีความเจ็บไข้มากล้ำกรายเลย

เพลงน่องนอน

ฮาเหอ น่องนอน เหอ	แม่ไปบ่อนซื้อหนมมาให้เจ้า
ซื้อทั้งของหวานของใส่พรวัว	แม่ซื้อข้าวเมามาให้กัน
อย่าซื้อหลายสิ่งให้เจ้าโฉมตรู	เมื่อพลูหมั่น โลกเจ้าเอววัลย์
แม่ซื้อข้าวเมามาให้กัน	ปันกันอย่างน้อย เหอ ใจ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 157)

หนม หมายถึง ขนม
พรวัว หมายถึง มะพรวัว
ให้กัน หมายถึง ให้ด้วย
โฉมตรู หมายถึง เจ้า
หมั่น หมายถึง มัน

โลก หมายถึง ลูก

บัน หมายถึง แบ่งปัน

เนื้อหาของเพลงนี้สอนเด็กว่าการกล่อมให้น้องนอนแม่จะไปซื้อขนม มีทั้งขนมหวาน มีทั้งขนมที่ใส่กะทิ แม่จะซื้อข้าวเมามาให้ด้วย อย่าซื้อให้มากนักเนื่องจากว่าราคาของพลูมันถูก อาจเป็นไปได้ว่าแม่ไปขายพลูที่ตลาดจากนั้นก็ซื้อขนมมาฝากลูก ให้ลูกนั้นแบ่งขนมกันทาน

2.2. เนื้อหาขูให้กลัว คือการนำเอาสัตว์ที่น่ากลัว หรือสิ่งที่มองไม่เห็นมาร้องเป็นเพลงเพื่อขู่ให้เด็กเกิดความกลัว เพื่อจะทำให้เด็กนั้นได้นอนหลับ

เนื้อหาขูให้กลัว คือการนำเอาสัตว์ที่น่ากลัว หรือสิ่งที่มองไม่เห็นมาร้องเป็นเพลงเพื่อขู่ให้เด็กเกิดความกลัว เพื่อจะทำให้เด็กนั้นได้นอนหลับ ซึ่งส่วนใหญ่จะขู่เด็กด้วยสัตว์ที่น่ากลัว เช่น ตุ๊กแก งูเขียว เป็นต้น ถ้าเด็กไม่ยอมหลับก็จะมีสัตว์ร้ายมาทำร้าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงไก่ขัน

ฮาเหอ ไก่ขันเหอ	ขันมาละห้อย
งูเขียวตัวน้อย	ห้อยหัวลงมา
เด็กนอนไม่หลับ	กินตับดีหว่า
ห้อยหัวลงมา	ห้วนเหินแล้วมาห้อย

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 115)

ละห้อย หมายถึง ไกล
 ตัวน้อย หมายถึง ตัวเล็ก
 ดีหว่า หมายถึง ดีกว่า
 ห้วนเหิน หมายถึง ตอนเหิน

เนื้อหาของเพลงไก่ขันเป็นการขู่ให้เด็กเกิดความกลัวเพราะถ้าหากว่านอนไม่หลับจะมีสัตว์ร้ายออกมาทำร้ายตัวเองเพราะฉะนั้นเมื่อเด็กเกิดความกลัวก็จะรีบนอนให้หลับเพื่อไม่ให้สัตว์เหล่านั้นมาทำร้าย

จากการที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบว่าเพลงกล่อมเด็กที่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก แบ่งเนื้อหาได้ดังนี้ เนื้อหาพรรณนาความรักความห่วงใย และเนื้อหาที่ขู่ให้กลัว โดยเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก มักจะมุ่งเน้นให้เกิดความรัก และความอบอุ่นให้แก่บุตรหลานของตน อีกทั้งยังแฝงความเชื่อบางอย่างของชาวใต้ เช่น เรื่องของแม่ชื้อที่คอยคุ้มครอง ไม่ให้เกิดอันตรายกับเด็ก ถ้าทำดีแม่ชื้อก็คอยคุ้มครอง ถ้าทำไม่ดีแม่ชื้อก็จะรบกวนไม่ให้เด็กนอน ทำให้เด็กร้องโยเย และเนื้อหาขู่ให้กลัว เป็นการนำเอาสัตว์ที่ดุร้ายน่ากลัวมาขู่เด็กที่ดื้อรั้น นอนหลับยาก ให้นอนหลับเร็วขึ้น ผู้ใหญ่จึงนำเอาสัตว์ร้ายรูปร่างน่ากลัว เช่น ตู๊กแก งูเขียว มาหลอกล่อเด็กให้กลัว

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงข้างต้นมีเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุงที่กำหนดไว้ กล่าวคือ จำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับเด็ก และแยกออกเป็น 5 ประเภทย่อยๆ ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการบันทึกสภาพสังคมประวัติศาสตร์ ดำนาน เนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ และเนื้อหาเกี่ยวกับการพรรณนาความรักความห่วงใยและเนื้อหาขู่ให้กลัว

วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก

การศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก มีวัฒนธรรม 2 ประการที่ปรากฏอยู่ในเพลงกล่อมเด็กคือ วัฒนธรรมเกี่ยวกับการแต่งงาน และวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมที่ชาวจังหวัดพัทลุงปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยก่อนจนกระทั่งถึงปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

1 วัฒนธรรมเกี่ยวกับงานแต่งงาน

1.1 วัฒนธรรมเกี่ยวกับการสู่ขอ คือการนำเอาประเพณีการสู่ขอหญิงสาวมาแต่งเป็นบทเพลง เช่น การกล่าวถึง การทาบทามหญิงสาว การกล่าวถึงขันหมากที่ใช้ในการสู่ขอ

จังหวัดพัทลุงได้ยึดค่านิยมและวัฒนธรรมเป็นเครื่องกำหนดปทัสถานของสังคม ดังนั้นถ้าผู้ใดประพฤติหรือปฏิบัติตน โดยไม่อาทรต่อค่านิยมของสังคม หรือไม่เคารพต่อธรรมเนียมประเพณี ไม่จรรโลงไว้ซึ่งความมั่นคงความเจริญของสังคมก็จะถูกตำหนิหรือถูกสังคมลงโทษ ดังนั้นจึงมีบทเพลงกล่อมเด็กเป็นจำนวนมากที่ชี้แนะให้บุคคลที่ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของวัฒนธรรม เพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น

เพลงต้นตอ

ต้นตอเหอ	ต้นตอเบา
พี่น้องกันเหลา	ทำปรี้อีเอากันได้
พี่น้องข้างหญิง	พี่น้องข้างชาย
ทำปรี้อีเอากันได้	เมื่อร่วมตายายกัน

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 174)

ตอเบา หมายถึง ต้นกระถิน
 พี่น้อง หมายถึง เป็นญาติกัน
 ทำปรี้อี หมายถึง ทำอย่างไร
 อี หมายถึง จะ
 เมื่อ หมายถึง เมื่อ

เนื้อหาของเพลงต้นตอนี้ คำหนิผู้ที่แต่งงานกับเครือญาติของตนเอง ซึ่งขัดแย้งกับคตินิยมของชาวใต้ เพราะถือว่าเป็นการไม่สมควร ไม่เคารพบุพการีที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คติเช่นนี้มีมานาน เพราะถือว่าเป็นวิสัยของเครือญาติที่เสพสมกันโดยไม่คำนึงถึงเรื่องนี้

เพลงพี่ชาย

พี่ชายหอ	รักน้องอย่ารักแต่ปาก
รักทั้งพลูหมาก	ค่อน้องอิตั้งใจ
เดือนอ้ายมาต่อกับเดือนคลั่ง	บ่าวน้อยยับยั้งก่อนหน้าไย
เดือนเฒ่าไล่	ยกขึ้นหมากใหญ่กันทีเดียว

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 175)

อิตั้งใจ หมายถึง จะมันใจ
 คลั่ง หมายถึง อยาก
 ต่อ หมายถึง เมื่อ
 เดือนเฒ่า หมายถึง เดือนยี่

เนื้อหาของเพลงพิชานี้ เตือนสติหนุ่มสาวว่าถ้าหากว่าสมัครรักใคร่กันจริง ก็ควรจัดการสู่ขอให้ถูกต้องตามประเพณี ไม่ควรพุดกันแต่ปาก และควรปฏิบัติให้เหมาะสมกับขนบนิยม เช่น เดือนอ้าย เป็นช่วงที่ไม่นิยมทำพิธีสู่ขอหรือแต่งงาน ก็ควรรอไว้ก่อน เมื่อถึงเดือนยี่จึงค่อยจัดการสู่ขอให้เป็นไปตามขนบนิยม จึงจะไม่มีข้อครหา

เพลงหมากออน

หมากออนเหอ	หยอนลายกระแห้ย
ทิ้งเสียพ่อแม่	เล่นตามชายมา
บุกน้ำมาเทียมนม	บุกตามมาเทียมกลางขา
เล่นตามชายมา	หมากออนหยอนลายแห้ย

(เขษขัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 45)

หมากออน หมายถึง ผู้หญิง
 ลาย หมายถึง ทะลาย
 กระแห้ย หมายถึง ลูกแห้ย อ่อน
 เล่น หมายถึง วิ่ง
 บุกน้ำ หมายถึง ลุยน้ำ
 เทียม หมายถึง ถึง

เนื้อหาของเพลงหมากออนนี้ เป็นการตำหนิหญิงสาวที่ทิ้งพ่อแม่หนีตามชายไป ถือว่าเป็นการทำความเสื่อมเสียให้แก่วงศ์ตระกูลอย่างยิ่ง

เพลงต้นจีได้

ต้นจีได้เหอ	ต้นจีได้
อีหันมักง่าย	นอนให้ชายเข
กลางทุ่งกลางนา	นอนได้ทั้งเพ
นอนให้ชายเข	โลกสาวชาวเรือนหัน

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 137)

ต้นจีได้ หมายถึง พี่น้ำชนิดหนึ่งขึ้นในท้องนาใช้เป็นผักจิ้ม

อีหัน หมายถึง อีผู้หญิงคนนั้น

เข หมายถึง จี

ทั้งเพ หมายถึง ทั้งนั้น ทั้งหมด

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว

เรนหัน หมายถึง บ้านนั้น

เนื้อหาของเพลงต้นจีได้นี้ เป็นการกล่าวคำหึงหวงใจขอมให้ชายสมสู่ได้ไม่เลือกหน้า ไม่เลือกสถานที่นับว่าเสื่อมเสียศีลธรรมอย่างยิ่งซึ่งชาวพหุลึงเชื่อกันว่าการที่จะแต่งงานมีครอบครัว ย่อมเกิดจากความรักและพ่อแม่ทั้งสองฝ่ายต้องรับรู้มิใช่อยู่กินกัน โดยที่ผู้ใหญ่ไม่รับรู้ถือว่าเป็นการ ทำผิดวัฒนธรรมการแต่งงาน

เพลงต้นหว้า

ต้นหว้าเหอ

คือน้องต้นหว้า

รักใคร่รักดำ

รักพระมารดาของข้าด้วย

พ่อแม่เกิดเกล้าเข้ามา

เชษฐาพี่แลพ่อคนสวย

รักพ่อรักแม่ของข้าด้วย

ตัวฉันจะรวยตาย

(เขาชัยสน/พหุลึง สุริวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 177)

รักใคร่รักดำ หมายถึง รักใคร่รักเถอะ

พระมารดา หมายถึง แม่

ข้า หมายถึง ฉัน

เชษฐา หมายถึง พี่ชาย

แล หมายถึง ดู

เนื้อหาของเพลงต้นหว้านี้ เป็นการกล่าวแนะนำให้ตระหนักต่อวัฒนธรรมไทย ที่ว่าต้องรัก และเคารพต่อบุพการีของคู่ครองเสมอบุพการีของตนเอง จะรักแต่เฉพาะภรรยาโดยไม่เคารพนับถือ ผู้ให้กำเนิดของนางด้วยนั้นย่อมขัดต่อวัฒนธรรมของไทยถือว่าการแต่งงานกันนั้นทั้งสองฝ่ายจะต้อง

เข้ากับครอบครัวของทั้งสองฝ่ายให้ได้มิใช่ว่าเมื่อแต่งงานกันแล้วจะต้องแยกขาดจากญาติจึงจำเป็นต้องให้ความเคารพและเชื่อฟังบุพการีของทั้งสองฝ่ายด้วย

เพลงลำปำ

ลำปำเหอ	ลำปำเราคำอยู่สองแพรก
โลกไทยมาปนกับโลกแขก	บ้านเมืองมันแปลกไปทุกสิ่ง
แต่แรกก่อนมา	ชายเหอมันเที่ยวหาหญิง
บ้านเมืองมันแปลกไปทุกสิ่ง	หญิงเที่ยวหาชายเอง

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 52)

ลำปำ หมายถึง ชื่อตำบลหนึ่งในจังหวัดพัทลุง
 ปน หมายถึง ปะปน
 แขก หมายถึง อิสลาม

เนื้อหาของเพลงลำปำนี้นี้ เป็นการกล่าวย้าเตือนว่าการที่ฝ่ายหญิงจะแสดงความรักต่อชายนั้นเป็นเรื่องของวัฒนธรรมต่างชาติ ไม่พึงกระทำเพราะเป็นการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของไทยที่เคยมีมาแต่โบราณในสมัยก่อนเชื่อว่าทำน้ำที่ลำปำนันมีเรือมาจอดการเดินทางเรือมานั้นย่อมมีชนชาติหลายชาติหลายภาษาเข้ามาเมื่อหนุ่มสาวต่างชาติต่างภาษามีความรักให้กันเกิดมีครอบครัวจากคนไทยก็แต่งงานกันกับแขก (อิสลาม) เมื่อคลอดออกมาจะมีหน้าตาเป็นไทยบ้างแขกบ้าง และในสมัยก่อนนั้นฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายไปจีบผู้หญิงปัจจุบันนี้กลับกันฝ่ายหญิงเริ่มจะจีบฝ่ายชายก่อนซึ่งเป็นการผิดวัฒนธรรมการแต่งงาน

เพลงปลูกรัก

ปลูกรักเหอ	ปลูกรักกอดเคย
อย่าหวังน้องนักเหลย	น้องเป็นลูกเลยเขาเสียแล้ว
แต่ไรรเขาต่อเหอ	ปรีอไม่มาขोन้องแก้ว
น้องเป็นลูกเลยของเขาเสียแล้ว	อย่าหวังน้องนักเหลยพี่

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 178)

กตเคย หมายถึง ดันเคย

เหลย หมายถึง เลย

แต่ไหร หมายถึง แต่เมื่อไหร

ตอหเรอ หมายถึง มะริน

ปรีอ หมายถึง อะไร

อยา หมายถึง อย่า

เนื้อหาของเพลงปลูกรักนี้ เป็นการกล่าวถึงการมุ่งเตือนสติผู้ที่พยายามรื้อฟื้นถ่านไฟเก่าขึ้นมา เพื่อให้คนที่ตนเคยหมายปองซึ่งมีพันธะผูกพันแล้วหันเหมาหาตน นับว่าเป็นการผิดศีลธรรม แม้เพียงแต่เป็นการประพฤติดิตใจก็ไม่พึงกระทำเป็นการผิดต่อวัฒนธรรมการแต่งงานเมื่อแต่งงานแล้วต้องอยู่ครองรักกันไปจนแก่เฒ่าไม่มีการคิดนอกใจกัน

เพลงกล้วยพังลา

ต้นกล้วยพังลาเหอ

กล้วยพังลาหิเณด

โนรามาขอเจ้าบุญเลิศ

ตั้งทับข้างบอ

นี้ฉันหมากไห่ว

นี้ฉันหมากขอ

ตั้งทับข้างบอ

มาขอเมื่อยามเย็น

(เมือง/พัทลุง สุริวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 111)

กล้วยพังลา หมายถึง กล้วยตานี

โนรา หมายถึง มโนราห์

เนื้อหาของเพลงกล้วยพังลานี้ เป็นการกล่าวคำหั้นการจัดงานมงคลเช่นการแต่งงานที่ทำแบบที่ทำอย่างขอไปที มีการรวบรัดเกินไปทั้งสถานที่เวลา และวิธีการ ไม่ถูกต้องตามขนบนิยม เพราะในประเพณีการแต่งงานนั้น ผู้ใหญ่ฝ่ายชายต้องไปทาบทามทางฝ่ายหญิงจากนั้นมีการสู่ขอ มีการหมั้น และมีการแต่งงานถือว่าเป็นการกระทำที่ครบตามขั้นตอนการแต่งงาน มิใช่ว่าการแต่งงานจะเกิดขึ้นวันเดียวทุกอย่างทั้งการทาบทามสู่ขอ หมั้น และแต่งงานถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง

เพลงบ้านนี้

บ้านนี้เหอ	มีปริงกิงพุก
รักกันแรกตัดจุก	ธรรมเนียมหมั้นมาแต่ไหน
แต่เหอแต่ไหร	ไม่หอนเห็นใคร
ธรรมเนียมหมั้นมาแต่ไหน	น้ำไหลขึ้นภูเขา

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 179)

ปริง หมายถึง มะปริง
 กิง หมายถึง กิ่ง
 พุก หมายถึง ฝู
 แรกตัดจุก หมายถึง ยังเด็กมาก
 หมั้น หมายถึง มั่น
 แต่ไหน หมายถึง แต่เมื่อไหร
 ไม่หอน หมายถึง ไม่เคย

เนื้อหาของเพลงบ้านนี้ เป็นการกล่าวคำนิทานที่ส่งเสริมให้บุตรหลานแต่งงานกันตั้งแต่ยังวัยเยาว์เกินไป ถือว่าเป็นการสวนทางกับประเพณีนิยม

เพลงไก่ขาว

ฮาเหอ ไก่ขาวเหอ	มาเกาะราวแขง
ขันหมากพีเณรแดง	ไหนดหัวไหนดคอ
ไหนดขันหมากไหว	ไหนดขันหมากขอ
ไหนดหัวไหนดคอ	ขันหมากพีเณรแดง

(เขษัชสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 49)

แขง หมายถึง กระแขง เข็บด้วยใบเตยหรือใบจากใช้กันแดด บังลม
 พีเณร หมายถึง เป็นคำเรียกพี่ชายที่บวชแล้ว
 ไหนดหัว หมายถึง ชื่อของขันหมาก

ไหนดอ หมายถึง ชื่อของขันหมาก

ขันหมากไหว้ หมายถึง ชื่อของขันหมาก

ขันหมากขอ หมายถึง ชื่อของขันหมาก

เนื้อหาของเพลงไ่ข้าวนี้เป็นการกล่าวถึงการแต่งงานนั้นจะมีขันหมาก แต่ละชื่อหรือพูดง่ายๆ ว่าจะต้องประกอบไปด้วยขันหมากในการสู่ขอหรือแต่งงานดังต่อไปนี้ ขันหมากหิ้ว (คือขันหมากที่นำเข้าบ้านเป็นขันแรกที่นำเข้าบ้าน) ขันหมากคอ (คือขันหมากที่หมากที่นำเข้าบ้านเป็นขันสุดท้าย) ขันหมากไหว้ ขันหมากสู่ขอ ตามประเพณีนิยม

เพลงลับทอง

ฮาเหอ ลับทองเหอ

ล่อยล่องเข้ามาหาหลับแก้ว

พี่ชายสมัครรักกันแล้ว

ไ้ไ้ไม่พาห้วขันหมาก

หลับเหอหลับทอง

ล่อยล่องเข้ามาหาหลับนาก

ไ้ไ้ไม่พาห้วขันหมาก

ไ้ให้นากปนทองเหลือง

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 78)

หลับ หมายถึง ดลับ

ไ้ไ้ หมายถึง ทำไม

เนื้อหาของเพลงลับทองนี้เป็นการกล่าวถึง การที่หนุ่มสาวนั้นมีความรักให้กันและกันแล้วทำไมฝ่ายชายไม่ให้พ่อแม่มาสู่ขอ สืบสอดไม่ได้กะเกณฑ์มากนัก ซึ่งตามประเพณีการแต่งงานนั้นเมื่อชายหญิงรักใคร่ชอบพอกันฝ่ายชายจะให้พ่อแม่ไปสู่ขอเพื่อทำตามประเพณี เพลงนี้เป็นการตัดพ้อฝ่ายชายที่ไม่มาสู่ขออย่างเป็นทางการ

เพลงลมพัด

ฮา เอลมพัดเหอ	พัดมาโลกยอดดงอ่อน
เชิญหยุดที่นี่ก่อน	ถ้าพี่เณรโนรา
คอยเช้าก็ไม่เห็น	คอยเย็นก็ไม่มา
ถ้าพี่เณรโนรา	นั่งถ้าได้โคนท่อน

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบุลย์, 2524: 89)

โลก หมายถึง โคน
 พี่เณร หมายถึง เป็นคำเรียกพี่ชายที่บวชแล้ว
 โนรา หมายถึง มโนราห์
 คอย หมายถึง รอ
 ได้โคนท่อน หมายถึง ได้ต้นกระท้อน

เนื้อหาของเพลงลมพัด นี้เป็นการกล่าวถึง การมาสู่ขอหญิงสาวฝ่ายชายจะยังไม่ขึ้นบนเรือน ต้องรอให้มีการมาเชิญขึ้นเรือนเพราะฉะนั้นเมื่อมาถึงก็นั่งรอก่อน รอให้ญาติทางฝ่ายหญิงมารับขึ้นเรือน แต่อย่างไรก็จะมีที่สำหรับจัดเตรียมไว้ให้นั่งพักแกล้งเหนื่อยจากการเดินทางเพราะในสมัยก่อนการเดินทางไปสู่ขอนั้นต้องเดินเท้าจึงอาจทำให้การเดินทางมานั้นเหนื่อยจึงมีที่ไว้ให้แขกนั่งพักก่อนที่จะเชิญขึ้นบนเรือน

เพลงขันขามป้อม

ฮา เเหอ ขันขามป้อม เเหอ	เจ้าขันโลกขามป้อม
แม้ปล้ำทับปล้ำล้อม	ไว้กินโลกเมื่อสุข
พอแตกโลกกิงสาย	หัวใจพี่ชายกลายเป็นทุกข์
ไว้กินโลกเมื่อสุข	ทุกข์พี่เท่าภูเขา เเหอ หลวง

(ควนขนุน/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบุลย์, 2524: 150)

ขามป้อม หมายถึง มะขามป้อม
 กิงสาย หมายถึง กิ่งมาก

เนื้อหาของเพลงดันขามป้อมนี้ เป็นบทของผู้ชายที่หมายตาผู้หญิงเอาไว้ตั้งแต่เป็นเด็ก เขา ค่อยๆ ปรักปรำประคองเอาอกเอาใจหมายตาเอาไว้ว่าเมื่อโตเป็นสาวแล้วจะมาสู่ขอแต่งงานด้วย แต่ เนื่องจากผู้หญิงคนนี้อยู่โตแล้วยังเป็นที่ยึดตาต้องใจของพวกหนุ่มๆ มาก ใครเห็นใครทักใครเห็น ใครอยากรู้จัก ฝ่ายชายที่หมายตาเอาไว้ยังเป็นทุกข์หนัก ยิ่งสวดยมากเท่าไร ก็ยิ่งทุกข์หนักมากขึ้น เท่านั้น เปรียบเท่าภูเขาที่เดียว กรณีที่ผู้ใหญ่หมายหมั้นเอาไว้ในขณะที่เด็กยังเล็กอยู่ผู้ใหญ่ทั้งสอง ฝ่ายจะเฝ้าดูพฤติกรรมของเด็กที่ตนหมายตาว่าจะมาเป็นลูกเขยหรือลูกสะใภ้ในอนาคตเอาไว้เพราะ การแต่งงานนั้นทั้งสองฝ่ายก็รู้สึกอึดใจกันเพื่อจะได้ครองคู่กันจนแก่เฒ่า แต่เมื่อฝ่ายหญิงมีชายอื่น มาเมียงมองก็ทำให้เกิดทุกข์กลัวว่าจะมีใครมาแย่งชิงไป

เพลงลูกพรวัว

ฮาเหอ ลูกพรวัว เหอ	ลูกพรวัวรอกมันเจาะ
ข้างหญิงเกิดปีเถาะ	ข้างชายเกิดปีขาล
ข้างหญิงขามรู้่น	ข้างชายข้งรู้่นอนนาน
ปีเถาะกับปีขาล	นานนานค่อยพบกัน เหอ

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 38)

ลูกพรวัว หมายถึง ลูกมะพรวัว

รอก หมายถึง กระจอก

เนื้อหาของเพลงลูกพรวัวนี้ เป็นการเสียดสีสังคม กล่าวถึงผู้หญิงที่มีอายุมากกว่าฝ่ายชาย แต่มาแต่งงานกัน ในสังคมนั้นไม่นิยมให้ผู้ชายแต่งงานกับผู้หญิงที่มีอายุมากกว่า การที่ผู้ชายคน ใดแต่งงานกับผู้หญิงที่มีอายุกว่านั้นถือว่าไม่นิยม เพราะการแต่งงานนั้นทั้งสองฝ่ายทั้งชายและ หญิงจะต้องแต่งงานเมื่อมีอายุที่เหมาะสมกับการแต่งงาน การเลือกคู่ครองนั้นต้องดูฐานะทางบ้าน อายุ การศึกษาและอื่นว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ในสังคมไทยนั้นไม่นิยมให้ฝ่ายชายมีอายุน้อย กว่าฝ่ายหญิงซึ่งถือว่าผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ไม่เหมาะที่จะมีภรรยาที่มีอายุมากกว่าเพราะกลัวว่าจะ ไม่ทำตามที่ต้องการเนื่องจากเมื่อมีอายุมากกว่าประสบการณ์มากกว่าจะทำให้เกิดความขัดแย้ง เกิดขึ้น

เพลงหมากอ่อน

ฮาเหอ หมากอ่อนเหอ	ผ่านน้ำเล่นล่องทั้งสี่
พี่น้องน้ำป่าเขายังดี	ยกนางเทวีให้คนเอน
กับเราไปขอเขาไม่ให้	เขาว่าพี่ชายเราหางเหิน
ยกนางเทวีให้คนเอน	กับเราเขาเมินเสียเหอ

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 45)

หมากอ่อน หมายถึง หมากที่ยังอ่อน
 แล่น หมายถึง ไหล
 เทวี หมายถึง ผู้หญิงที่ตนรัก
 คนเอน หมายถึง คนอื่น
 ขอ หมายถึง ขู่ขอ
 หางเหิน หมายถึง ห้างเหิน

เนื้อหาของเพลงหมากอ่อนนี้ เป็นการตัดพ้อต่อว่าจากฝ่ายชายว่า เมื่อไปขู่ขอหญิงสาวที่ตนเองรักแต่ทางญาติฝ่ายหญิงไม่ยกให้ด้วยเหตุผลที่ว่าฝ่ายชายหางเหินกับกับฝ่ายหญิงจึงไม่ยกหญิงสาวให้แต่กลับยกให้กับชายคนอื่นไป การที่ชายหญิงจะแต่งงานกันนั้นต้องมีการคบหาเพื่อศึกษานิสัยใจคอกันเพื่อปรับตัวเข้าหากันและการที่ฝ่ายชายเป็นคนที่ไม่สม่ำเสมอทางญาติฝ่ายหญิงจึงไม่ยกลูกสาวให้เพราะกลัวว่าในอนาคตลูกหลานของตนจะลำบากเพราะดูพฤติกรรมขณะที่ยังไม่แต่งงานก็ไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นว่าดูแลฝ่ายหญิงได้จึงยกลูกสาวให้กับชายอื่นเพราะสามารถดูแลลูกสาวได้โดยไม่ลำบาก

เพลงขันหมาก

ฮาเหอ ขันหมากเหอ	ลอยมาสามชั้น
ขันหมากพระจันทร์	ไหนดัวไหนท้าย
ไหนดัวขันหมากขอ	ไหนดัวขันหมากไหว
ไหนดัวไหนท้าย	บอกให้น้องรู้ด้วย

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 83)

ไหนดัว หมายถึง ชื่อของขันหมาก

ขันหมากขอ หมายถึง ชื่อของขันหมาก

ขันหมากไหว หมายถึง ชื่อของขันหมาก

เนื้อหาของเพลงขันหมากนี้ เป็นการบ่งบอกว่าในประเพณีวัฒนธรรมในการแต่งงาน ว่าจะยึดตามรูปแบบของประเพณี อย่างรวบรัดกระทำเพียงเพื่อขอไปที เทียบให้เห็นกับประเพณี การแต่งงานที่มีการรวบหัวรวบท้าย ทั้งคู่ขอ ทั้งหมั้น และทั้งไหว้ในวันเดียวกัน เป็นเรื่องที่ไม่ บังควร

จะเห็นได้ว่าจากเนื้อเพลงข้างต้นนั้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการ แต่งงานของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพัทลุงและอาจรวมถึงจังหวัดใกล้เคียงด้วยที่มีวัฒนธรรม การแต่งงาน ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆในการแต่งงานเริ่มตั้งแต่ การทาบทาม จากนั้นก็มา คู่ขอ การหมั้นหมาย และการแต่งงานในที่สุดถือเป็นการเสร็จสิ้นการแต่งงานเพื่อครองรักครอง เรือนกันระหว่างชายหญิง

2 วัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา

2.1 การทำบุญตักบาตร คือการกล่าวถึงวัฒนธรรมเกี่ยวกับการตักบาตร เช่น การแยก ข้าวออกเป็น 2 ส่วน คือข้าวสำหรับใส่บาตร และข้าวสำหรับไว้ทานเอง

เพลง.ไสบาตร

...เข้าเข้าเหอ	เข้ามาขึ้นไสบาตร
คดข้าวไสถาด	คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์
ตรวจน้ำพิชฐาน	ให้เจ้าสมภารพอได้กิน
คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์	คู่กินทองร้อยช้าง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 181)

เข้าเข้า หมายถึง ตอนเข้า

ไสบาตร หมายถึง ตักบาตร

คดข้าวไสถาด หมายถึง ตักข้าวใส่ไว้ในภาชนะสำหรับใส่ข้าวที่เตรียมไว้

ตักบาตร

ข้าวบาตร หมายถึง ข้าวที่ใส่ขันตักบาตร

ข้าวบิณฑ์ หมายถึง ข้าวที่เหลือจากการทำบุญตักบาตรแล้วนำไปกองให้
สัตว์กิน

ตรวจน้ำพิชฐาน หมายถึง กรวดน้ำอธิษฐาน

เนื้อหาของเพลงเข้าเฝ้านี้ เป็นการกล่าวมุ่งส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนทำบุญบำรุงศาสนา โดยทำบุญตักบาตรเป็นประจำ และเปี่ยมด้วยศรัทธา โดยตักแยกข้าวสำหรับตักบาตรไว้ต่างหาก ไม่ให้ปนกับข้าวที่จะกินเองหรือที่พูดกันว่าข้าวที่เหลือจากการใส่บาตรบางคนก็จะนำมาทานเอง เพราะมีความเชื่อกันว่าเมื่อเด็กทานข้าวที่เหลือจากการใส่บาตรพระแล้วจะทำให้เรียนหนังสือเก่ง แต่บางคนก็ไม่นำมาทานก็อาจจะนำไปกองให้สัตว์ได้กินเพื่อเป็นการได้บุญอีกต่อหนึ่ง

2.2 การชักพระคือการกล่าวถึงวัฒนธรรมที่นิยมชักพระในช่วงเดือน 10

เพลงคือน้อง

...คือน้องเหอ	น้องคือต้นส้มโอ
ลากพระวัดโพธิ์	น้องไม่ได้ไป
ถางไร่ได้ลิ้ง	ไม่รู้ว่าจะฝากไว้กับใคร
น้องไม่ได้ไป	หัวใจเป็นเวเปล

(ควนขุน/พัทลุง สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 132)

ลากพระ หมายถึง ชักพระ

ไม่ไว้ หมายถึง ไม่รู้

เวเปล หมายถึง ไกวเปล

เนื้อหาของเพลงคือน้องนี้ เป็นการให้ตรรกะว่าการจะทำบุญหรือจะส่งเสริมประเพณีทาง ศาสนานั้นถ้ามีภาระหน้าที่ผูกพันไม่อาจไปร่วมได้ เพียงแสดงอาการอนุโมทนาสาธุก็นับว่าเป็นการ ประเสริฐ เช่นเดียวกับเนื้อหาของเพลงนี้ที่กล่าวเปรียบกับการทำไร่ เมื่อคนถางไร่แล้วได้ลิ้งก็ไม่รู้ ว่าจะฝากลิ้งไว้กับใครจึงมีภาระคือต้องดูแลลิ้งจึงมิสามารถไปชักพระได้การอนุโมทนาสาธุก็ถือว่าเป็น ความคิดที่ดีการที่เราคิดดีก็เท่ากับการทำบุญไปด้วย

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอนเหอ	พี่ไปบ้านห้วนอนสักเดียว
ไปซื้อสารเหนียว	มาแทงดัมลากพระ
ถูกถูกแพงแพง	แม่อีแดงไม่ละ
แทงดัมลากพระ	ให้หนูสักราวเดียว

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 179)

บ้านห้วนอน หมายถึง บ้านทางทิศใต้
 สักเดียว หมายถึง ประเดียว
 แทงดัม หมายถึง ทำข้าวดัมลูกโยน
 ลากพระ หมายถึง ชักพระ
 หนูก หมายถึง หนู

เนื้อหาของเพลงน้องนอนนี้ เป็นการกล่าวถึงการกล่อมให้เด็กหลับนอนแล้วเมื่อเด็กหลับคนที่กล่อมจะได้ไปซื้อข้าวสารเหนียวมาเพื่อที่จะทำดัมเพื่อใช้ในการลากพระเพราะเมื่อถึงเวลาลากพระหรือประเพณีการชักพระมีข้าวดัมไปด้วยเรียกว่าข้าวดัมลูกโยน

เพลงพี่ไป

ฮาเหอ พี่ไป เหอ	ไปบ้านห้วนอนสักเดียว
ไปซื้อสารเหนียว	แทงดัมลากพระ
โลกโลกแพงแพง	แม่อีแดงกะไม่ละ
แทงดัมลากพระ	ไม่ละสักหนเดียว

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 84)

บ้านห้วนอน หมายถึง บ้านทางทิศใต้
 สักเดียว หมายถึง ประเดียว
 แทงดัม หมายถึง ทำข้าวดัมลูกโยน
 ลากพระ หมายถึง ชักพระ

โลกโลก หมายถึง ถูก

กะ หมายถึง ก็

สักหนเดียว หมายถึง สักครั้งเดียว

เนื้อหาของเพลงที่ไปนี้ เน้นให้เห็นความสำคัญของศรัทธาในศาสนาที่จะจรรโลงประเพณีอันเกี่ยวกับพุทธศาสนา คือการชักพระ(ลากพระ) เนื้อเพลงกล่าวถึงการกล่อมให้เด็กนอนหลับเพื่อที่ตนจะหมดภาระในการกล่อมเพื่อจะได้มีเวลาไปซื้อสารข้าวเหนียวมาทำข้าวต้มลูกโยนไม่ว่าราคาของข้าวสารของข้าวเหนียวจะมีราคาแพงหรือถูกก็ไม่ลดละจะซื้อมาเพื่อทำข้าวต้มลูกโยนเพื่อใช้ในประเพณีลากพระ

2.3 การบวช คือการกล่าวถึงการบวชของผู้ชายในสังคมไทย เมื่อลูกชายอายุครบกำหนดบวชก็จะนิยมนำลูกชายบวช เพื่อพ่อ แม่จะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์

วัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนานั้นมีหลายประการ เช่น การทำบุญตักบาตร การชักพระ หรือการลากพระ การบวชและพิธีกรรมต่างๆที่ปรากฏอยู่ในศาสนาดังเพลงกล่อมเด็กที่จะนำเสนอต่อไปนี้

เพลงบ้านนี้

บ้านนี้เหอ

ถึงต้นอีลึกอีศักดิ์

เพดานทั้งใหญ่และทั้งผอง

ละวัดไว้ไคน้องใจดี

มีต้นโสมพือยู่กลางวัด

ละวัดไว้ไคละใจดี

ผ้าลายชายทองหอคัมภีร์

เท่านั้น้องแค้นใจ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 191)

ต้น หมายถึง ใช้เรียกพระภิกษุ

อีลึก หมายถึง จะลาสิขา

ไค หมายถึง ใคร

แค้นใจ หมายถึง รำคาญใจ ไม่ได้ตั้งใจ

เนื้อหาของเพลงบ้านนี้ เป็นการกล่าวมุ่งเตือนให้ภิกษุเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อจรรโลงศาสนาว่าอย่าปล่อยให้วัดร้างว่างภิกษุสงฆ์ที่จะบำรุงรักษา จะสังเกตเห็นได้ว่าถ้าหากว่าวัดใดมีพระสงฆ์ที่ทำนุบำรุงศาสนาด้วยการดูแลความสะอาดวัดทำให้วัดเหล่านั้นน่าอยู่น่ามาทำบุญแต่ถ้าวัดใดไม่มีพระหรือไม่ดูแลรักษาความสะอาดก็จะทำให้วัดนั้นๆ ไม่น่าอยู่ไม่น่ามาทำบุญ

เพลงสาวสาว

สาวสาวเหอ	ดักน้ำบ่อวัด
โหมเนรยิกซัด	โลกเอาหนูพลัดที่มีผ้า
นิกน้ำเสียดาย	ถ้าโลกแม่มาขะยังชั่ว
โลกเอาหนูพลัดที่มีผ้า	ชาติชั่วเสียทั้งโหม

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 181)

โหม หมายถึง หมู่ พวก
 ยิกซัด หมายถึง ไล่ป่า
 โลก หมายถึง ลูก
 หนูพลัด หมายถึง ชื่อคน

เนื้อหาของเพลงสาวสาวนี้ เป็นการกล่าวตำหนิสามเนรที่ครองตนอยู่ในฐานะของสามเนรรวมทั้งอุบาสิกา ซึ่งประพฤตินี้ไม่ควรทำให้ผู้พบเห็นมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสถาบันศาสนา เป็นการบอกกล่าวทั้งสามเนรและอุบาสิกาให้วางตนให้เหมาะสมกับฐานะของตนเพื่อมิให้เป็นที่ครหาของผู้พบเห็น

เพลงขึ้นเขา

...ขึ้นเขาเหอ	ไปตัดหวายเลาสองสามเส้น
โผกเปลเวเล่น	ชาโลกพ่อหลวง
พ่อท่านนอนแเล	โผกเปลได้มั่ง
ชาโลกพ่อหลวง	ไม่หลับไม่นอนกัน

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 100)

โผก หมายถึง ผูก
 เว หมายถึง ไกว
 ชาโลก หมายถึง ไกวเปลลูก
 แล หมายถึง ดู
 ได้ม่วง หมายถึง ได้ต้นมะม่วง

เนื้อหาของเพลงขึ้นเขานี้ เป็นการกล่าวล้อเลียนพระภิกษุหรือพวดยกในหนึ่งคือการกล่าวตำหนิพระภิกษุที่แอบไปมีลูกเมีย ทั้งๆ ที่อยู่ใน สมณเพศเป็นการทำให้ศาสนาเสื่อมทราม ไม่เหมาะสมกับการครองตนในสมณเพศเอาเวลาในการปฏิบัติธรรม ทำนุบำรุงศาสนามาดูแลลูกและภรรยาซึ่งถือว่าทำให้เสื่อมเสีย

เพลงต้นยาหนด

...ต้นยาหนดเหอ	น้องถือต้นยาหนด
หุงข้าวไปวัด	ตัดดอกพุมเรียง
ท่านสวดให้ดัง	นางแม่จะฟังเอาแต่เสียง
ตัดดอกพุมเรียง	เสียงหวานเหมือนน้ำผึ้ง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524 : 182)

ยาหนด หมายถึง สับปะรด
 ทัด หมายถึง เสียบ ปัก
 ดอกพุมเรียง หมายถึง ชื่อดอกไม้

เนื้อหาของเพลงต้นยาหนดนี้ เป็นการกล่าวชี้ให้เห็นจริยวัตรอันดีงามของชาวพุทธว่า ควรนำภัตตาหารไปถวายพระ การไปจะต้องแต่งตัวให้เรียบร้อย ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ และควรได้ฟังพระธรรมเทศนา ซึ่งเป็นปิยกถาอันเปรียบด้วยน้ำมธุรส จึงจัดเป็นพุทธศาสนิกชนที่สมบูรณ์

เพลงนอนวัน

นอนวันเหอ	นอนฝันเห็นหลาก
ฝันเห็นพญานาค	ปิดปากตูเมือง
ฝันเห็นแก้วข้าเหอ	เขม้ทรงเครื่อง
ปิดปากตูเมือง	เครื่องทองร้อยซ้งเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 98)

นอนวัน หมายถึง นอนกลางวัน

ฝันเห็นหลาก หมายถึง ฝันประหลาด

ปากตู หมายถึง ประตู

เขม้ทรงเครื่อง หมายถึง จี๋ม้ทรงเครื่อง

เนื้อหาของเพลงนอนวันนี้ เป็นการชี้ให้เห็นความใฝ่ฝันของพ่อแม่ที่ปรารถนาจะเห็นบุตรชายฝากตัวเป็นทายาทในศาสนา เพื่อปิดกันทวารแห่งกิเลส เจริญรอยตามพระพุทธองค์

เพลงดันพร้าว

ฮาเหอ ดันพร้าว เหอ	ดันพร้าวทางปิด
แก้คิดสับคิด	ดันเหออย่าคิดกับสีกา
สีกาพาวรของดันไป	ดันได้สไบของสีกามา
ดันเหออย่าคิดกับสีกา	ทำให้วั่วฉวา เหอ ผง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 37)

ดันพร้าว หมายถึง ดันมะพร้าว

อย่า หมายถึง อย่า

พาวร หมายถึง นำจีวร

เนื้อหาของเพลงดันพร้าวนี้ เป็นการเตือนพระกับสีกาว่าจะคิดอะไรก็คิดเถิด แต่พระอย่าคิดกับสีกาเช่นนั้น คือ เมื่อผู้ชายบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้วการแสดงความรักโดยการ

แลกเปลี่ยนสิ่งแทนตัวให้กันคือสีกาพาจิ๋วของพระมาไว้เป็นที่ระลึก ส่วนพระภิกษุก็นำสไบของ
สีกาไว้คู่ต่างหน้า การกระทำเช่นนี้มีควรและนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนา

เพลงเวเปล

ฮาเหอ เวเปล เหอ	เวไปได้สัมผัส
อยู่วัดหมั่นไม่หนุก	สึกออกไปหาเมีย
ผ้าเหลืองที่แม่ข้อมให้	เอาไปไว้ที่ไหนเสีย
สึกออกไปหาเมีย	เสียจี้ขมื่นแม่ข้อมให้ เหอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 75)

เวเปล หมายถึง ไกวเปล
สัมผัส หมายถึง ชื่อสัมผัสหนึ่ง
หมั่น หมายถึง มั่น
ไม่หนุก หมายถึง ไม่สนุก
สึก หมายถึง ลาสิกขา

เนื้อหาของเพลงเวเปลนี้ ผู้ชายไทยเมื่ออายุครบบวชอายุ 20 ปีก็จะบวชเรียนใน
วัดเพื่อรู้หนังสือ อบรมจิตใจ จรรยามารยาท เพื่อให้ออกไปเป็นคนดี ประกอบอาชีพในทาง สุจริต
พ่อแม่ทุกคนเลี้ยงลูกมาเพื่อต้องการให้ลูกเป็นคนดี สำหรับผู้ชายเมื่ออายุครบบวช ก็จะจัดการบวช
ให้ เพื่อ พ่อแม่จะได้บุญกุศลในการบวชของลูกชายด้วย เพราะการที่ลูกบวชพ่อแม่จะได้ปฏิบัติ
ธรรม ทำบุญรักษาศีลไปด้วย

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงข้างต้นนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนาไม่ว่าจะเป็น
การทำบุญตักบาตร การชักพระคือวัฒนธรรมที่นิยมทำกันในภาคใต้มักทำกันในช่วงเดือน 10 และ
วัฒนธรรมเกี่ยวกับการบวช เพราะถือว่าการบวชเป็นการกระทำที่สมควร อย่างยิ่งของชายไทยเพื่อ
พ่อแม่จะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์

แนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก

การศึกษาแนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก มีแนวคิดและค่านิยมจำแนกได้ 2 ประเภท คือแนวคิดและค่านิยมที่มีต่อบุคคล และแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันศาสนา

1. แนวคิดและ ค่านิยมที่มีต่อบุคคล

บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นที่เหมาะสมถูกต้อง มักจะได้รับการยกย่องจากคนในสังคมว่าเป็นคนที่ดี และถือเป็นบุคคลที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต จากการศึกษาวิเคราะห์ค่านิยมที่บุคคลมีต่อบุคคลที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก สามารถสรุปได้ว่าค่านิยมที่มีต่อบุคคลมี 2 ลักษณะ คือ

- 1.1. แนวคิดและค่านิยมในตัวผู้ชาย
- 1.2. แนวคิดและค่านิยมในตัวผู้หญิง

1.1 แนวคิดและค่านิยมในตัวผู้ชาย

จากการวิเคราะห์ด้านค่านิยมในตัวผู้ชายจากเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุงจะนิมยกย่องคนที่มีคุณสมบัติต่อไปนี้

- 1.1.1 ผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้
- 1.1.2 ผู้ชายควรวางตนให้เหมาะสมกับเพศของตน
- 1.1.3 ผู้ชายต้องเป็นคนที่ยืนท่ามาหาгин
- 1.1.4 ผู้ชายต้องไม่เสเพลสิ่งเสพติดและการพนัน
- 1.1.5 ผู้ชายต้องเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตน

1.1.1 ผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้

เพลงต้นส้ม

ฮาเหอ ต้นส้มเหอ	คือต้นส้มปราบ
นั่งลงให้ราบ	กราบน้องให้ถ้วนสักสามที
นอ โม จะสักจีตัว	อ้ายตัดหัวมาอยู่ว่าตัวดี
มากราบน้องให้ถ้วนสักสามที	น้องจะจีตัว นอ โม ให้

(เมือง/พทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 79)

ส้มปราบ ชื่อส้มชนิดหนึ่ง

ราบ หมายถึง เรียบ

นอ โม หมายถึง คากา

เพลงต้นส้มเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้โดยเฉพาะการเล่าเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ผู้ชายในสมัยก่อนนั้นมักศึกษาหาความรู้จากวัดโดยการบวชเรียน ในบทเพลงนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงที่อวดรู้มากกว่าผู้ชายที่มีความรู้ ผู้หญิงนั้นย่อมเป็นคนที่ไม่ดี ไม่รู้สิ่งที่ถูกที่เหมาะสม คำว่า “นอ โม” เป็นสัญลักษณ์แทนวิชาความรู้ ต่างๆ ได้แก่ ด้านอักษรศาสตร์ ศิลปวิทยา ธรรมะ ตลอดจนวิชาของชายชาติวีร ซึ่งหมายถึง เวทมนต์คาถา ถือกันว่าความรู้เรื่องนี้ย่อมมีศักดิ์ศรี มีอำนาจ เป็นที่ยกย่องเกรงขามของผู้อื่น ไม่มีใครกล้าลบหลู่เหยียดหยาม

เพลงอ้อยดำ

ฮาเหอ อ้อยดำเหอ	มีสองลำมานเมีย
รูปหงส์พระทรงเหมียน	หนังสือไม่เรียนแต่สักตัว
ได้เกิดมาเป็นชาย	หาความอายมั่งหรือพ่อทูนหัว
หนังสือไม่เรียนสักตัว	รูปหงส์พระทรง เหอ เหมียน

(เมือง/พทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 121)

อ้อยดำ หมายถึง อ้อยที่มีลำต้นสีดำ

เหมียน หมายถึง เสมียน

หาความอาย หมายถึง ไม่มีความอาย

มั่ง หมายถึง บ้าง

เพลงอ้อยคำเป็นเพลงที่กล่าวถึงผู้ชายที่มีรูปร่างหน้าตางดงาม แต่ไม่มีความรู้ ก็จะถูกดำเนิน
ว่าเปล่าประโยชน์ที่เกิดมาเป็นผู้ชาย

1.1.2 ผู้ชายควรวางตนให้เหมาะสมกับเพศของตน

เพลงโผกเปล

ฮาเหอ โผกเปลเหอ	เขาโผกให้แต่โหมหญิง
อ้ายชายยอดเยี่ยม	มาโหมหญิงเขกับหญิงไม่สมควร
ถ้าหญิงมันค่า	อ้ายชายชาติหมาไม่อายุเพื่อน
มาเขกับหญิงไม่สมควร	อ้ายชายหน้าवलน้อง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 149)

โผกเปล หมายถึง ผูกเปล

โหมหญิง หมายถึง พวกผู้หญิง

เข หมายถึง จี๋ นัง

เพลงโผกเปลเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้ชายควรวางตนให้เหมาะสมกับเพศของตน ผู้ชายที่มี
นิสัยไปทางผู้หญิง มีความอ่อนแอซึ่งสังคมในสมัยก่อนถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง และผู้ชายคนนั้น
จะได้รับการดูถูกอย่างมาก

เพลงควายเหนือ

ฮาเหอ ควายเหนือเหอ	ควายชวานาลีก
สองตัวถึกถึก	ไม่โส้ยิกควาย
ก้ายยังให้จู้จู้	แต่ป่านนี้หมันยิกเอาฉิบหาย
ไม่โส้ยิกควาย	ให้เจ้าจี้แพ้เพื่อน

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 150)

ถึกถึก หมายถึง โตเต็มที่

ไม้ไผ่ หมายถึง ไม้กล้า

ยึก หมายถึง ไถ่

ก้ำ หมายถึง กี่

หมั่น หมายถึง มั่น

เพลงควายเหินือเป็นอีกเพลงหนึ่งที่กล่าวถึง การดำเนินชีวิตของหนุ่มที่ซื่อสัตย์สุจริต ไม่สมกับความเป็นชาย เพราะถือว่าเป็นชายต้องมีความกล้าหาญ จึงจะปกป้องคนอื่นและเป็นผู้นำครอบครัวได้

1.1.3 ผู้ชายต้องเป็นคนที่ขยันทำมาหากิน

เพลงอ้ายตัดหัว

ฮาเหอ ตัดหัวเหอ

อย่านุ่งผ้าเปลาวายาว

ตัดหัวทำบาว

หลังยาวสามศอก

เจ็ดหน้าสามมุม

หาเงินสักเพื่องก็ไม้ออก

หลังยาวสามศอก

ไม้ออกสักเพื่องเดียว

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 122)

ตัดหัว หมายถึง คำคำ

เพล หมายถึง กางเกง

บาว หมายถึง บ่าว หนุ่ม

เพลงอ้ายตัดหัวเป็นเพลงที่กล่าวถึงผู้ชายต้องเป็นคนที่ขยันทำมาหากิน ต่อไปจะทำให้ครอบครัวมีฐานะมั่นคง เพื่อต่อไปจะได้ไม่พาครอบครัวลำบาก จากเพลงกล่อมเด็กเพลงบทนี้ เป็นการดำเนินชีวิตที่ผู้ชายเอาแต่แต่งตัวอวดหญิงสาว แต่เป็นคนขี้เกียจจึงไม่มีเงินแม้แต่เล็กน้อย มีแต่คนว่าถูก ถูก ไม่ปรารถนา

เพลงต้นพาโหม

ฮาเหอ ต้นพาโหมเหอ	ต้นพาโหม
บ่าวน้อยหน้าโหม	หวิเตเกศา
บ่าวน้อยบ้านนี้	จี้คร้านเหมือนหมา
หวิเตเกศา	ให้หมาหมั่นพอใจ

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 100)

พาโหม หมายถึง กระพังโหม

แต หมายถึง แต่

เกศา หมายถึง ศีรษะ

จี้คร้าน หมายถึง จี้เกียจ เกียจคร้าน

เพลงต้นพาโหมเป็นเพลงที่กล่าวถึง การประชดประชันถึง ผู้ชายที่วันๆเอาแต่แต่งตัว หวิผม จี้เกียจทำงาน โดยเปรียบความจี้เกียจเหมือนสุนัข และแต่งตัวให้สุนัขดู

1.1.4 ผู้ชายต้องไม่เสพสิ่งเสพติดและการพนัน

เพลงพ่อเนื้อทอง

ฮาเหอ พ่อเนื้อทองเหอ	พ่อเนื้อทอง
ต้องเป็นจำเป็นต้องจ้อง	ต้องเขอด้องคาเพราะยาฝิ่น
เฟื่องเฟื่องท่าเมิดงา	พ่อทูนหัวขึ้นชื่อเขามากิน
สุรายาฝิ่น	นั่งไหนไหนอนนั้น

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 125)

เป็นจำเป็นต้องจ้อง หมายถึง ติดคุก

เฟื่องเฟื่อง หมายถึง ค่าเงิน

ไหนอน หมายถึง คำไหนนอนนั้น

เพลงพ่อนือทองเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้ชายต้องไม่เสพลิงเสพติดและการพนันโดยสิ่งเสพติดและการพนันเป็นสิ่งที่บอขายมุข เป็นหนทางสู่ความหายนะ ทำให้ต้องเสียทรัพย์สินเงินทองมากมาย จากเพลงกล่อมเด็กนี้ชี้ให้เห็นโทษของผู้ติดยาเสพติดที่ต้องเสียเงิน และยังฝึกกฎหมายถูกจองจำด้วยข้อหา

เพลงพืผมหมอ

ฮาเหอ พืผมหมอ	น้องขอเหลื่อขอพ้ออย่าเล่น
ไม่ใช่เช่นเช่น	อย่าเล่นเหลื่อพืผมอิฉิบหาย
ค้นหาไม่เบี่ยเสียเพราะยาก	เหมือนปอหมันยากอยู่โขตาย
อย่าเล่นเหลื่อพืผมอิฉิบหาย	ไม่ใช่กรวดทรายใส่พายมาเล่น

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 123)

เหลื่อ หมายถึง เลย
อิ หมายถึง จะ

เพลงพืผมหมอเป็นเพลงที่กล่าวถึง การพนันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเล่นโป (ปอ) ซึ่งการพนันทุกชนิดทำให้เสียทรัพย์สินแล้ว ยังทำให้เสียเวลาเสียครอบครัว

1.1.5 ผู้ชายต้องเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตน

เพลงรักกัน

ฮาเหอ รักกันเหอ	ก็วันมาแล้วไม่เห็นหน้า
ไปนั่งแค่หลา	เห็นหน้าเขาแล้วไม่สู้ทัก
พ้อแม่เขาเป็นใหญ่	ไม่สู้บอกใจพ้อบุญหนัก
เห็นหน้าเขาแล้วไม่สู้ทัก	รักแต่ในใจ

(เมือง/พัทลุง ภิญโญ จิตธรรม, 2509: 25)

หลา หมายถึง ศาลา
สู้ทัก หมายถึง กล้าทักทาย

เพลงรักกันเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้ชายต้องเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตนถ้าแต่งงานกับผู้หญิงที่มีฐานะสูงกว่า จะถูกญาติของอีกฝ่ายดูถูกเหยียดหยามดังเพลงกล่อมเด็กที่กล่าวถึงชายหญิงที่มีฐานะแตกต่างมาแต่งงานด้วยกัน จะถูกญาติทางฝ่ายที่มีฐานะมากกว่าว่ากล่าวดูถูก ถึงแม้จะไปเยี่ยมเยียนก็ไม่กล้าเข้าบ้าน ต้องนั่งรอที่ศาลา แม้เห็นหน้าก็ไม่กล้าทักทายกันเพราะความแตกต่างกัน

2 แนวคิดและค่านิยมในตัวผู้หญิงการให้ความนิยมนกย่องผู้หญิงที่มีคุณสมบัติดังนี้

จากการวิเคราะห์ด้านแนวคิดและค่านิยมในตัวผู้หญิงจากเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง จะนิยมนกย่องคนที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 2.1 ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือน
- 2.2 ผู้หญิงต้องรู้จักรักษาวลสงวนตัว
- 2.3 ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย
- 2.4 ผู้หญิงต้องแต่งงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม
- 2.5 ผู้หญิงต้องคำนึงถึงฐานะของตนเอง

2.1 ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือน

ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือนผู้หญิงต้องเป็นแม่บ้านที่ดี รู้จักทำงาน บ้านงานเรือน ต้องคอยปรนนิบัติสามีและลูก ซึ่งเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงนั้นจะกล่าวถึงหน้าที่ของผู้หญิงที่เป็นแม่ศรีเรือนไว้ดังต่อไปนี้

เพลงแม่ไก่

ฮาเหอ แม่ไก่เหอ	จั้นใจบนร้าว
ร้องถามแม่ฟัว	แกงไหรให้แม่ฟัวกิน
แกงเป็ดสักขา	แกงหมูสักชิ้น
ไมไล่จี้หมื่น	น้ำหน้าช่างเลี้ยงฟัว

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 129)

แกงไหร หมายถึง แกงอะไร

จี้หมิ่น หมายถึง ขมื่น

แม่ฝัว หมายถึง แม่สามี

เพลงแม่ไก่ เป็นเพลงที่กล่าวถึง การทำอาหาร เป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้หญิงควรปฏิบัติ เพราะต้อง
หุงหาให้สามีและลูกรับประทาน จากเพลงกล่อมเด็กนี้ได้กล่าวถึงผู้หญิงที่ไม่ปรนนิบัติสามี ซึ่งจะ
ไม่มีใครปรารถนาจะเลือกเป็นคู่ครอง เปรียบได้กับแม่ไก่ที่แม้จะออกไปก็ไม่ว่าที่ ไปออกไปไว้ที่บน
รั้ว จะทำให้ไข่แตกแตกเสียหาย หรือเวลาที่จะคิดทำอะไรก็คิดเองไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นช่วยบอก
ครั้นลงมือทำก็ผิดพลาดไปหมด

เพลงทอโหล

ฮาเหอ ทอโหลเหอ	ทอพื้นสามสิบห้า
น้ำไหลได้เนื้อผ้า	ดาตาดจะลดนื้อก้อย
ทำปรีอมนเหลา	แต่สาวนึ่งยังน้อย
ดาตาดจะลดนื้อก้อย	เพราะนึ่งนึ่งจะน้อยคน

ฮาเหอ ทอโหลเหอ	ทอพื้นสามสิบเส
น้ำไหลได้เก	ทอลายลูกหวาย
ผืนหนึ่งทอนุ่ง	ผืนหนึ่งทอใช้
ทอลายลูกหวาย	ทอให้ศรีเพชรนุ่ง

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 77)

ทอโหล หมายถึง หูกทอผ้า
 ดาตา หมายถึง ลายผ้า
 ทำปรีอ หมายถึง ทำอย่างไร
 เหลา หมายถึง อีก
 เส หมายถึง สี่
 เก หมายถึง กี่ทอผ้า

เพลงทอโหมกเป็นเพลงที่กล่าวถึง การทอผ้า ผู้หญิงต้องรู้จักทอผ้าและต้องมีการฝึกฝนมาตั้งแต่เด็กๆ ถ้าฝีมือการทอผ้าไม่ประณีตก็จะถูกตำหนิเอาได้ และการทอผ้าให้มีลวดลายต่างๆ เช่น ลายพื้นสามสิบสี่ และลายพื้นสามสิบห้า

2.2 ผู้หญิงต้องรู้จักกรักกนวลสงวนตัว

เพลงพี่ไป

ฮาเหอ พี่ไปเหอ	น้ำไหลช่องน่านาสงสาน
เพื่อนเขาทั้งเพ็ดบ่การ	สาวน้อยรูปงามคิดบ่ผัว
คิดไปคิดมาก็น่าอาย	ถ้าพี่ชายบ่มีก็ยังชั่ว
สาวน้อยคิดบ่ผัว	คนหัวทั้งเมืองนี้

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 139)

ช่องนา หมายถึง ช่องถ้ำน้ำที่คั่นนา
 ทั้งเพ หมายถึง ทั้งหมด
 หัว หมายถึง หัวเราะ

เพลงพี่ไปเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้หญิงต้องรู้จักกรักกนวลสงวนตัว ผู้หญิงต้องรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับการเป็นกุลสตรีที่ดี สำนวนกริยามารยาท เมื่อมีชายเกี้ยวพาราสี ก็อย่ารีบใจเร็วด่วนได้ จะทำให้ชายนั้นคิดว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็กต่อไปนี้ ที่กล่าวตำหนิหญิงที่รันทหาผู้ชาย ถ้าผู้ชายเป็นคนเจ้าชู้ชอบหาผู้หญิงก็ถือว่าไม่ผิด แต่ถ้าเป็นผู้หญิงที่เที่ยวหาผู้ชายเป็นเรื่องที่น่าอับอายและจะเป็นที่ดูถูกเหยียดหยามของชาวบ้าน

เพลงม่วงคัน

ฮาเหอ ม่วงคันเหอ	คันม่วงคัน
สาวสาวในทุกวัน	คันเหมือนถูกแม่หิด
ถ้ากูได้เป็นชาย	ทำเสียให้สิ้นฤทธิ์
คันเหมือนถูกแม่หิด	คิดตัวกูสาวสาวยี่เหอเสีย

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 35)

ม่วงคัน หมายถึง มะม่วงชนิดหนึ่ง มีรสหวานอมเปรี้ยว

สาวสาว หญิงสาว

ยี่ หมายถึง ขี้

เพลงม่วงคันเป็นเพลงที่กล่าวถึง การเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่ชอบคบหาผู้ชาย อยากให้ผู้ชายมาจับไม่สงวนท่าทีเอาไว้ ชายเมื่อเห็นว่าผู้หญิงทอดสะพานก็คิดจะทำลายความบริสุทธิ์ของผู้หญิงเสีย

เพลงเรื่อน้อง

ฮาเหอ เรื่อน้องเหอ

หรือต้นลำพงกาหลัก

ถึงรักเท่ารัก

ไม่พักคิดตั้งวังตามชาย

ขันหมากมาถึงเรือนแม่

แม่นแท้แม่ต้องให้

ไม่พักคิดตั้งวังตามชาย

ชายรักชายมาขอเอง

(เขษยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 81)

ลำพง หมายถึง ต้นลำพงคือต้นไม้ชนิดหนึ่ง

ไม่พัก หมายถึง ไม่ต้อง

ติดตั้ง หมายถึง กระโดด

แม่น หมายถึง แน่

เพลงเรื่อน้องเป็นเพลงที่กล่าวถึง การดำเนินผู้หญิงที่ฝ่าฝืนประเพณี โดยการหนีตามผู้ชายไป ถือเป็นเรื่องเสียหายอย่างยิ่ง

2.3 ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ	โลกสาวชาวเรินตก
เอาสารไสครก	นั่งสวดหนังสือ
สวดให้ดีดี	โลกบ่าวตามนี้เขาได้ลื้อ
นั่งสวดหนังสือ	โลกสาวชาวเรินตก

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
 เรินตก หมายถึง บ้านทางทิศตะวันตก
 ไสครก หมายถึง ไส่ครกดำข้าว
 สวดหนังสือ หมายถึง อ่านหนังสือ
 โลกบ่าว หมายถึง ลูกชาย

เพลงโลกสาวเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อยเนื่องจากคุณสมบัติของกุลสตรีไทยนั้นเป็นที่น่าประทับใจของผู้พบเห็นถ้าผู้หญิงคนใดไม่สำรวมกิริยาท่าทาง ก็จะถูกตำหนิเอาได้ ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก ที่กล่าวล้อเลียนผู้หญิงที่ทำงานพลาถอ่านหนังสือเล่นไปด้วย ซึ่งพฤติกรรมแบบนี้ถือว่าขาดคุณสมบัติของกุลสตรีไทย

เพลงเครือน้อง

ฮาเหอ เครือน้องเหอ	เครือน้องต้นมะขามป้อม
โลกอีตัดหัวพ้อม	ร้องเรือชาแก่ช่าย
แลหมั่นไค้ที่ไหน	หมั่นไม่ไว้จักอาย
ร้องเรือชาแก่ช่าย	ความอายไม่มีเหลย

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 252: 150)

โลก หมายถึง ลูก
 อีตัดหัว หมายถึง คำคำ

พ่อม หมายถึง พ่อ
 แลหมั่น หมายถึง คู่มั่น
 ไม่รู้ หมายถึง ไม่รู้
 เหลย หมายถึง เลย

เพลงเรื่อน้องเป็นเพลงที่ได้กล่าวถึง การดำเนินผู้หญิงที่เข้าไปร้องเพลงกล่อมเด็กแก่
 คารมกับผู้ชาย ว่าเป็นการวางตนที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นกุลสตรี

เพลงต้นรัก

ฮาเหอ ต้นรักเหอ	แม่ต้นผักปริง
โลกสาวใครยัง	สั่งสอนเสียมั่งเถิดมารดา
โลกสาวใครโง่	หมั่นไปเล่นโซ้กับโนรา
สั่งสอนเสียมั่งเถิดมารดา	โนราอีพาเหอไป

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 178)

ผักปริง หมายถึง ผักนอกฤดู
 โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
 ใครโง่ หมายถึง ใครก็ไม่รู้
 เล่นโซ้ หมายถึง มีคู่
 โนรา หมายถึง มโนราห์
 อีพา หมายถึง จะพาไปด้วย

เพลงต้นรักเป็นเพลงที่เป็นการพูดเสียดสีผู้หญิงที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับผู้ชายที่อยู่ในคณะที่
 แสดงมโนราห์ เพราะสมัยก่อนการแสดงมโนราห์ต้องมีผู้ชายล้วน และถูกดำเนินว่าไม่มีพ่อแม่คอย
 อบรมสั่งสอน

เพลงหมากอ่อน

ฮาเหอ หมากอ่อนเหอ	หย่อนลายหยวบหยวบ
ผัวตายไม่ทันขวบ	ควบไ้เข้านอน
ควบทั้งหมากสุก	ควบทั้งหมากอ่อน
ควบไ้เข้านอน	หมากอ่อนขนอลาย เหอหยวบ

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 45)

หมากอ่อน หมายถึง ผู้ชายที่มีอายุน้อย
 ลาย หมายถึง ทะลาย
 หยวบหยวบ หมายถึง อ่อนมาก
 หมากสุก หมายถึง ผู้ชายที่มีอายุมาก
 ควบ หมายถึง คบ
 ไ้ หมายถึง ู้

เพลงหมากอ่อนเป็นเพลงที่เปรียบเทียบกับหมากอ่อนกับใจของผู้หญิงที่มีความใจง่าย มีจิตใจ
 เรรวนสามิตายไม่วางวันก็คิดมีผู้ชายใหม่ คบผู้ชายไม่เลือกหน้า

เพลงวังหลาม

ฮาเหอ วังหลามแก้วข้า	หน้าท่าจอดเรือ
เป็นกาไม่เลือกเหยื่อ	เป็นเรือไม่เลือกเจ้าสินค้า
เจ้าสาวน้อยเราหน้ามน	เขาดั่งเป็นคนกาหลา
เป็นช้างไม่เลือกหญ้า	ไคเขมันโชมให้

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 79)

วังหลาม หมายถึง ชื่อสถานที่
 กาหลา หมายถึง ไม่เรียบร้อย ไม่เป็นกุลสตรี
 ไคเข หมายถึง ใครจี้
 โชม หมายถึง หมอบตัวเพื่อให้จี้

เพลงวังหลามเป็นเพลงที่เปรียบเทียบผู้หญิงที่คบผู้ชายไม่เลือกหน้าว่า เป็นอย่างท่าจอดเรือ
สาธารณะใจต่ำทรมานเหมือนอีกา ที่ไม่เลือกเหยื่อ หรือถ้าเป็นเรือก็บรรทุกสินค้าทุกอย่างทุกเจ้า ถ้า
เปรียบเป็นช้างไม่เลือกหญ้าไม่เลือกควาญ ใครจะจีมันก็รับยอตัวรับ นับว่าเป็นหญิงที่ชั่วไม่ดี

เพลงทองหลาง

ฮาเหอ ทองหลาง
ตัดกิ่งตัดปาง
จอแหลทั้งแม่
กูไม่เอาพันธุ์หมันไปโปลก

ต้นทองหลาง
กูไม่เอาพันธุ์หมันไปโปลก
จอแหลทั้งโลก
ชาติโลกอีเกาแก้ว

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 78)

ทองหลาง หมายถึง ชื่อต้นไม้
กิ่ง หมายถึง กิ่ง
กู หมายถึง ฉัน
หมัน หมายถึง มั่น
โปลก หมายถึง ปลูก
จอแหล หมายถึง คอแหล
อี หมายถึง คำคำ

เพลงทองหลางเป็นเพลงที่กล่าวถึง การค้าทอผู้หญิงที่ชอบพูดโกหก โดยเปรียบแม่ลูกที่
ชอบพูดไม่ดี จึงไม่มีใครอยากมาแต่งงานด้วย กล่าวว่าจะสืบทอดความโกหก

เพลงทองพันชั่ง

ฮาเหอ เจ้าทองพันชั่ง
เจ้าทองพันชั่ง
ยังดีสู้ขึ้นทุกที
เจ้าทองพันชั่งไม่อับแสง

ยังดียิ่งปลั่ง
ไม่อับแสง
ไม่มีราคีสีทองแดง
สีทองแดงหาไม่มี

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

ทองพันชั่ง หมายถึง ทองแท้ไม่มีอย่างอื่นเจือปน ชื่อต้นไม้
ปลั่ง หมายถึง สุกปลั่ง ใช้กับทองคำ

เพลงทองพันชั่งเป็นเพลงที่กล่าวถึง การพรรณนาผู้หญิงที่ดีพร้อมทุกประการ ยิ่งเจออุปสรรคมากก็จะยิ่งพิสูจน์ความดีเด่นชัดขึ้น เหมือนทองแท้ที่ยิ่งดีก็ยิ่งสุกปลั่ง ไม่มีวันอับแสงและเปลี่ยนเป็นอื่นใด

2.4 ผู้หญิงต้องแต่งงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ	โลกชาวบ้านออก
ห้วนมเพ็งงอก	แม่หมั่นบอกให้เขาขอ
เสาเรนไม้หมาก	ฟากเรนไม้หลุมพอ
แม่บอกให้เขาขอ	ไม้ล่อไม้ลวงกันเหอ

(เขษัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 72)

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
ชาวบ้านออก หมายถึง บ้านทิศตะวันออก
ห้วนมเพ็งงอก หมายถึง เริ่มจะแตกเนื้อสาว
หมั่น หมายถึง มั่น
ขอ หมายถึง คู่ขอ
เสาเรน หมายถึง เสาบ้าน
ฟากเรน หมายถึง พื้นบ้าน
หลุมพอ หมายถึง ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ไม้ล่อ หมายถึง ไม่หลอก

เพลงโลกสาวกล่าวถึง ผู้หญิงต้องแต่งงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสมผู้หญิงไม่ควรแต่งงานเร็วเกินไป ควรมีวัยอันเหมาะสมและมีฐานะที่มั่นคงควรสามารถรับผิดชอบต่อครอบครัวได้ ซึ่งเหมือนกับเพลงกล่อมเด็กบทนี้ ที่กล่าวถึงการดำเนินบุตรหลานที่จะให้แต่งงานเร็วเกินวัย โดย

เปรียบเทียบกับหน้าอกของผู้หญิงและการไม่เตรียมฐานะทางครอบครัวให้มั่นคง เปรียบกับการปลูกบ้านก็ใช้ไม้หมากเป็นเสา

เพลงอีโหยน

ฮาเหอ อีโหยนเหอ	พาน้องไปโยนเทไร่แดง
ได้สารมาสักแล่ง	แกงหม้อนุ้ยมาใส่ถุง
เอาหวัคมาแนบหน้า	เอาฝามาเหน็บพุง
หม้อนุ้ยได้ใส่ถุง	คำไหนรอนอนนั่นเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 72)

เท หมายถึง ที่
 หม้อนุ้ย หมายถึง หม้อใบเล็ก
 ใส่ถุง หมายถึง ใส่ถุง
 เอาหวัค หมายถึง จวัค

เพลงอีโหยนเป็นเพลงที่กล่าวถึง การดำเนินชีวิตที่แต่งงานเร็วเกินไป ทั้งยังไม่มี การเตรียมฐานะทางเศรษฐกิจให้พร้อม ก็ต้องเที่ยวเร่ร่อน เหมือนการนำหม้อข้าวหม้อแกงและ เครื่องครัวสะพานติดตัวตลอดเวลา เพราะยังไม่มีที่พักอาศัย คำที่ไหนนอนที่นั่น

2.5 ผู้หญิงต้องคำนึงถึงฐานะของตนเอง

เพลงตันแสงขัน

ฮาเหอ ตันแสงขันเหอ	ตันแสงขัน
อินันหิคัน	วิ่งตามเถ้าเกาะ
ตามคิดไม่คิด	เล่นมาหิเบะ
เล่นตามเถ้าเกาะ	หิเบะถึงวานจี

(เขษัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 58)

ตันแสงขัน หมายถึง ตันไม้ฟุ่มชนิดหนึ่งมีหนาม

อินัน หมายถึง อีผู้หญิงคนนั้น
 หี หมายถึง อวัยวะเพศหญิง
 เล้าแกะ หมายถึง คนรวย นายทุน
 แล่น หมายถึง วิ่ง
 แบะ หมายถึง แบก
 วานซ์ หมายถึง กัน

เพลงต้นแสงขันเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้หญิงต้องคำนึงถึงฐานะของตนเอง เพลงกล่อมเด็กนี้ ได้กล่าวตำหนิผู้หญิงที่ปรารถนาจะได้เงินมากกว่าความรักโดยไม่คำนึงถึงฐานะของตนเอง

จากการศึกษาค่านิยมที่บุคคลมีต่อบุคคลของเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง มีอยู่ 2 ลักษณะ คือค่านิยมที่มีต่อตัวผู้ชาย และค่านิยมที่มีในตัวผู้หญิง โดยทางด้านแนวคิดและค่านิยมในตัวผู้ชาย นั้นสามารถจำแนกได้ 5 ประเภท ได้แก่ ผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้ ผู้ชายควรวางตนให้เหมาะสมกับเพศของตน ผู้ชายต้องเป็นคนที่ยืนท่ามาหากิน ผู้ชายต้องไม่เสพลิงเสพลิตและการพนัน และ ผู้ชายต้องเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตน ส่วนทางด้านค่านิยมในตัวผู้หญิงสามารถจำแนกได้ 5 ประเภท ได้แก่ ผู้หญิงต้องเป็นแม่ศรีเรือน ผู้หญิงต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย ผู้หญิงต้องแต่งงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม และผู้หญิงต้องคำนึงถึงฐานะของตนเอง

แนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคม

สรุปได้ว่าแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคมมี 2 ลักษณะคือ สถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนา

1. สถาบันครอบครัว

ครอบครัวเป็นสังคมที่เล็กที่สุด ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ ลูก พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา และยาย เป็นต้น ครอบครัวจะเล็กหรือใหญ่ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกที่อยู่รวมกัน ถ้าจำนวนสมาชิกมากก็เป็นครอบครัวใหญ่ ถ้าสมาชิกน้อยก็ถือว่าเป็นครอบครัวเล็ก อย่างไรก็ตามครอบครัวต้องเป็นที่สร้างความอบอุ่นและความสุขให้แก่สมาชิกทุกคนในครอบครัวได้เสมอ เนื้อหาในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุงสามารถจำแนกบุคคลในสถาบันครอบครัวได้ดังนี้

- 1.1 สามี
- 1.2 ภรรยา
- 1.3 บุตร
- 1.4 พี่น้อง

1.1 สามีเป็นหัวหน้าครอบครัวมีภาวะเป็นผู้นำให้เกิดภริยา

เพลงแต่งงาน

ฮาเหอ แต่งงานเหอ	อยู่กันดีดี
อย่าตบอย่าตี	อย่าโกรธอย่าชิง
เอาใจกันไว้	ไม่หายไม่สูญ
มีลูกมีมูล	ไม่สูญไม่สิ้นไปไหนเหอ

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 74)

มีมูล หมายถึง มีเรื่อง

เพลงแต่งงานเป็นเพลงที่กล่าวถึง สามีต้องเป็นผู้นำครอบครัวที่ดี จะทำให้ครอบครัวไม่ต้องลำบากในภายหลังครองตนให้อยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขต่างๆ ที่พาครอบครัวไปสู่ทางหายนะ สามีต้องให้ความอบอุ่นทั้งทางกายและใจให้แก่ภรรยาและบุตร และมีความซื่อสัตย์ต่อภรรยาหน้าทีของสามี เพลงกล่อมเด็กที่ได้กล่าวถึงการครองรักครองเรือนต้องรู้จักปรองดองกันและกัน จะได้ไม่มีปัญหาในภายหลัง

เพลงพี่เจ้า

ฮาเหอ พี่เจ้าเหอ	พี่เจ้า
ไปแล้วมาเล่า	พี่เจ้าอย่าไปให้นานนัก
ทำร้าไคว	ควายเหอมันจะเข้ามากินผัก
พี่เจ้าอย่าไปให้นานนัก	ผักเหอจะล่าหาเครือเอน

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 74)

มาแล้ว หมายถึง มาอีก
 อย่า หมายถึง อย่า
 ล่า หมายถึง เลื่อย
 เครือเอ็น หมายถึง หาที่เกาะใหม่

เพลงที่เข้าเป็นเพลงที่กล่าวถึงการตัดเดือนสามไว้ไม่ให้ห่างเหินคู่ครองของตนเองเกินควร เพราะมักจะมีปัญหาเรื่องผู้สาวได้ง่าย เนื้อหาของเพลงมีการใช้อุปมาเปรียบผู้ชายผู้เป็นสามี เหมือนกับรั้ว และเปรียบภรรยา กับผัก เมื่อสามีจากไปก็เปรียบกับรั้วนั้นเปิดค้างไว้ แม้ชั่วครู่ก็อาจมีควาย คือชายอื่นเข้ามาข่มเหงได้ และถ้าห่างเหินไปนาน ผู้หญิงก็อาจจะเลื่อนไปหาที่พักพิงใหม่

เพลง ด้นพรวัว

ฮาเหอ ด้นพรวัวเหอ
 กาฝากหมันเข้ากลุ้ม
 จาเหอพ่อนุญโปลก
 พ่อท่อมโลกได้เสีย

ด้นพรวัวทางหุ้ม
 พ่อนุญท่อมโลกได้เสีย
 พ่อยอมเสียโลกเสียเมีย
 พ่อไปหาเมีย เอ้อ เหอ เอ็น

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 38)

ด้นพรวัว หมายถึง ด้นมะพรวัว
 ท่อมโลก หมายถึง ทิ้งลูก
 โปลก หมายถึง ปลุก
 เอ็น หมายถึง อื่น

เพลงด้นพรวัวเป็นเพลงที่กล่าวถึง การเสียดสีสังคมโดยเฉพาะสามี ซึ่งเกิดอยากที่จะไปหาภรรยาใหม่ โดยทิ้งลูกทิ้งเมียไปหาความสุขส่วนตัว เป็นเรื่องที่ไม่สมควรทำอย่างยิ่งถึงแม้จะเป็นผู้ชายจะไม่ได้รับการดูถูกเหมือนฝ่ายหญิงก็ตาม

1.2 ภรรยา ต้องเป็นมีบ้านแม่เรือนและเป็นแม่ที่ดีของลูก ให้เกียรติสามี

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ	สาวเดินมาหน้าอาด
แลข้างเดินช่าขนาด	ดูสาบาดตาชาย
พิศวงสงสัยนางน้อง	จะมีไค่เสียแล้วสั้หมิงหนา
ล้าเอวกับล้าอก	ฟังตกแต่เกลื่อนพุมมาลา
จะมีไค่เสียแล้วสั้หมิงหนา	หน้าน้องเหมือนวงเดือน

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 72)

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
 หมิง หมายถึง มิ่ง
 นาด หมายถึง แก่งแขน
 ดูสา หมายถึง ดูท่าทาง
 ล้าเอว หมายถึง สะเอว
 ล้าอก หมายถึง หน้าอก
 ไค่ หมายถึง คู่
 แล้วสั้ หมายถึง แล้วทำไม

เพลงโลกสาวเป็นเพลงที่กล่าวถึง ภรรยาต้องเป็นแม่บ้านแม่เรือนที่ดี ดูแลสามีและบุตร ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อสามี เพลงกล่อมเด็กบทนี้เป็นการเล่นคำที่ผู้หญิงที่มีกิริยาท่าทางเหมือนมีสามีแล้ว ไม่มีการสำรวจอาการของตน มีท่าเดินขวยขวานผู้ชายเหมือนผู้หญิงเจ้าชู้

เพลงนกคุ้ม

ฮาเหอ นกคุ้มเหอ	นกคุ้มลายลาย
ผัวไปค้าขาย	ข้างหลังเล่นโซ้
ชักปิดชักปก	ไม่ให้ผัวไร
ข้างหลังเล่นโซ้	เป็นไค่กับนกเหอคุ้ม

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 167)

นกคุ้ม หมายถึง นกอีคุ้ม

โง่ หมายถึง ชู้

โง่ หมายถึง ฐู

โกล่ หมายถึง คู่

เพลงนกคุ้มเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้หญิงที่มีสามีแล้วประพฤติดนไม่เหมาะสมไม่ซื่อสัตย์ต่อสามี เมื่อสามีออกไปทำงานก็พาชายอื่นเข้ามาในบ้าน

เพลงยอดสร้อย

อาเหอ ได้ยินลูกตื่นสะอื้น

แม่ย่องย่องมองเข้ามา

มาถึงสองมือแม่คอยชูชก

สากกลัวโลกจะตกเปลผ้า

มือซ้ายแม่อุ้มไว้ไม่ละวาง

มือขวาแม่คว้าหาข้าวปลา

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 86)

สากกลัว หมายถึง กลัว

โลก หมายถึง ลูก

เพลงยอดสร้อยเป็นเพลงที่กล่าวถึงหน้าที่ของภรรยาที่ต้องเลี้ยงดูบุตรได้พรรณนาถึงความรักที่แม่มีต่อลูกน้อยของตน

เพลงยอดสร้อย

อาเหอ ยอดสร้อยเหอ

ทุกข์ยากมากน้อยอย่าถอยหนี

ลงเรือน้ำคร่ำเจ้างามพี

ลงหัวจมท้ายไปตามกรรม

คดข้าวใส่บาตรปรารณา

ขอพบพี่ยาทุกคืนค่ำ

ลงหัวจมท้ายไปตามกรรม

ชาติหน้าน้องไม่ทำบาป

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 86)

คดข้าว หมายถึง ตักข้าว

เพลงกล่อมเด็กที่เป็นการระบายความกดดันของผู้หญิงที่มีสามีไม่ดีพอ ต้องทนอยู่ตามหน้าที่ภรรยาที่ดี เปรียบการยอมทุกข์ เหมือนกับ “ลงเรือน้ำคร่ำ” แต่ก็ทำอะไรไม่ได้อย่างดีก็ได้แค่ประชดตัวเองว่าเคยทำบาปไว้จึงไม่ขอคิดทำบาปอีก ทั้งนี้เพราะผู้หญิงอยู่ในฐานะเสียเปรียบไม่มีสิทธิ์จะหาทางออกที่ดีกว่านี้

1.3 บุตร เป็นลูกที่ดีเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ต้องมีความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่

เพลงมารดา

ฮาเหอ มารดาเหอ	ลำเลียงโลกมารักษายาก
เมื่อโลกตกฟาก	บนควายเขาทอง
เดือนเสเดือนห้า	โนรามาล่นหรยน้อง
บนควายเขาทอง	ให้คล่องชีวิตโลก

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 141)

ลำเลียง หมายถึง เลี้ยงดู
 โลก หมายถึง ลูก
 รักษา หมายถึง ดูแล
 เมื่อ หมายถึง เมื่อ
 ตกฟาก หมายถึง เวลาคลอด
 เดือนเส หมายถึง เดือนสี่
 โนรา หมายถึง มโนราห์
 เหรย หมายถึง แก่บน

เพลงมารดาเป็นเพลงที่กล่าวถึง บุตรต้องมีหน้าที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาบุตรต้องมีความกตัญญูทักเวที่รู้คุณต่อบิดามารดา เพลงกล่อมเด็กที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ จะให้เห็นถึงบุญคุณต่อมารดาที่มีความรักความห่วงใยต่อลูกว่าต้องทนทุกข์ลำบากในการเลี้ยงดูมาอย่างย้ง เพื่อให้ลูกตระหนักถึงบุญคุณมากขึ้น

เพลงตัดหัว

ฮาเหอ ตัดหัวเหอ
น้องทำให้กินแล้วไม่หน้า
พ่อแม่รักษามาแต่น้อย
ตัดหัวไอ้ลูกหมา

ชาตอ โลกแม่ชั่วไม่กลัวกรรม
ด่าแม่น้องซ้ำทุกเวลา
ยอดสร้อยไม่หอนบนดา
คาแม่น้องปากเดียว

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 83)

ตัดหัว หมายถึง คำด่า
ชาตอ หมายถึง เมื่อ
ไม่หน้า หมายถึง ซ้ำยัง
รักษา หมายถึง เลี้ยงดู
ไม่หอน หมายถึง ไม่เคย
บน หมายถึง บ่น

เพลงตัดหัวเป็นเพลงที่กล่าวถึงการให้ยืมมั่นในการเคารพบุพการี ว่าไม่ควรแสดงการลบหลู่ดูหมิ่นท่าน เพราะเป็นผู้มีพระคุณ ผู้ใดกระทำเช่นนั้นก็ด่าทอยิ่งกว่าสัตว์ (ลูกหมา) จึงควรระมัดระวังอย่างยิ่ง

1.3 พี่น้อง พี่นั้นต้องคอยดูแลน้อง และน้องต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพี่เพราะพี่ก็เป็นผู้มีพระคุณถึงแม้ว่าจะไม่มากเท่ากับพ่อและแม่

เพลงพี่ชาย

ฮาเหอ พี่ชายรักน้อง	ไปตีแหวนทองมาฝาก
แหวนทองปนนก	น้องไม่ใส่ใส่
แหวนทองพี่ชาย	ให้น้องห่อไว้ชายผ้าใน
น้องไม่ใส่ใส่	ไม่ให้อธิบแทนพี่

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 141)

ตีแหวน หมายถึง ทำแหวน

ไม้ไล่ หมายถึง ไม้กล้ำ

ไล่ หมายถึง ไล่

ไหร หมายถึง ไหร่

เพลงพี่ชายเป็นเพลงที่กล่าวถึง พี่เป็นผู้ที่คอยดูแลน้องแทนพ่อแม่ ถึงแม้พระคุณจะไม่เท่าพ่อแม่ก็ตามไม่ควรออกตัญญู เพลงกล่อมเด็กนี้ได้กล่าวถึงให้บุตรตระหนกว่าอย่าออกตัญญูลบหลู่ผู้มีพระคุณ

2.สถาบันศาสนา

มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาล้วนแต่ต้องการความสุข หลีกเลียงความทุกข์ ซึ่งสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความสุขอันแท้จริงนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทองหรือวัตถุอื่นใด หากสิ่งนั้นคือศาสนา การประพฤติปฏิบัติตามแนวทางการสอนของศาสนานั้นๆ ก็จะมีแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรือง แต่ถ้าเมื่อใดผู้คนส่วนใหญ่ประพฤติตนออกนอกแนวทางคำสอนของศาสนาสังคมก็จะมีแต่ความทุกข์ยาก ความเดือดร้อน และความวุ่นวาย แม้แต่ในเพลงกล่อมเด็กก็เช่นเดียวกัน ยังมีการนำวัฒนธรรมและพิธีกรรมทางพุทธศาสนาเข้ามาสอดแทรกในเนื้อเพลง ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

2.1 มีการทำพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญต่างๆ

2.2 ความศรัทธาในพระพุทธรูป

2.1 มีการทำพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญต่างๆ

เพลงต้นเช้า

ฮาเหอ ต้นเช้าเหอ	พระท่านมาขึ้นบาตร
คดข้าวใส่ถาด	พร้อมทั้งข้าวบาตรและข้าวบิณฑ์
กรวดน้ำอธิษฐาน	ให้รูปหงส์คราญไฉน
พร้อมทั้งข้าวบาตรและข้าวบิณฑ์	เชิญกินเถิดทูลเอ้อเหอหัว

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 181)

คดข้าว หมายถึง ตักข้าว

ข้าวบาตร หมายถึง ข้าวที่ใส่ขันใส่บาตร

ข้าวบิณฑ์ หมายถึง ข้าวที่เหลือจากการทำบุญตักบาตรแล้วนำไปกองให้สัตว์ได้กิน

รูปหงส์ หมายถึง นางรูปสวย

เพลงต้นข้าวเป็นเพลงที่กล่าวถึง การประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญ เพื่อจะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี และเพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ในเพลงกล่อมเด็กได้มีการกล่าวถึงวัฒนธรรมไทยว่าต้องมีการใส่บาตรพระและมีการกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับ

เพลงแม่ไป

อาเหอ แม่ไปเหอ

ไปบ้านห้วนอนสักเดียว

ไปซื้อสารเหนียว

แทงดัมลากพระ

โลกโลกแพงแพง

แม่อีแดงกะไม่ละ

แทงดัมลากพระ

ไม่ละสักหนเดียว

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 84)

บ้านห้วนอน หมายถึง บ้านทางทิศใต้

แทงดัม หมายถึง ทำข้าวต้มโยน

ลากพระ หมายถึง ชักพระ

โลกโลก หมายถึง ถูก

แพงแพง หมายถึง แพง

กะ หมายถึง ก็

ไม่ละ หมายถึง ไม่ยอม

สักหนเดียว หมายถึง สักครั้งเดียว

เพลงแม่ไปกล่าวว่า ชาวจังหวัดพัทลุงได้ให้ความสำคัญของการศรัทธาที่จะจรรโลงประเพณีอันเกี่ยวกับพุทธศาสนา คือประเพณีการชักพระ (ลากพระ)

2.2 ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

เพลงใส่บาตร

ฮาเหอเข้าเข้าเหอ
 คดข้าวใส่ถาด
 ตรวจน้ำพิชฐาน
 คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์

เจ้ามายืนใส่บาตร
 คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์
 ให้เจ้าสมภารพอได้กิน
 คู่กินทองร้อยช้าง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 181)

คดข้าว หมายถึง ตักข้าว

ข้าวบาตร หมายถึง ข้าวที่ใส่ขันใส่บาตร

ข้าวบิณฑ์ หมายถึง ข้าวที่เหลือจากการทำบุญตักบาตรแล้วนำไปกองให้สัตว์ได้

กิน

ตรวจ หมายถึง กรวด

เพลงเข้าเข้าเป็นเพลงที่กล่าวถึง ชาวจังหวัดพัทลุงมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนามาก โดยการยึดถือปฏิบัติตนเป็นคนดีอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม และมีการทำนุบำรุงศาสนาเสมอจึงทำให้ ศาสนาดำรงอยู่และสืบต่อไป ในเพลงกล่อมเด็กก็ได้มีการกล่าวถึงการส่งเสริมพุทธศาสนิกชนทำนุ บำรุงศาสนา โดยการทำบุญใส่บาตรเป็นประจำและเปี่ยมด้วยศรัทธา โดยตักแยกข้าวสำหรับตัก บาตรไว้ต่างหาก ไม่ปนกับข้าวที่ใช้กินเอง (ข้าวคู่กิน)

เพลงต้นยาหนด

ฮาเหอ ต้นยาหนดเหอ
 หุงข้าวไปวัด
 ท่านสวดให้ดัง
 ทัดดอกพุมเรียง

น้องคือต้นยาหนด
 ทัดดอกพุมเรียง
 นางแม่จะฟังเอาแต่เสียง
 เสียงหวานเหมือนน้ำผึ้ง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 182)

ต้นยาหนัด หมายถึง สับปะรด

ทัด หมายถึง เลียบ เหน็บ

ดอกพุมเรียง หมายถึง ชื่อดอกไม้

สวด หมายถึง สวดมนต์

เพลงต้นยาหนัดเป็นเพลงที่กล่าวถึง กิริยาที่งดงามของชาวพุทธว่า ควรนำภัตตาหารไปถวายพระ การไปถวายพระการจัดไปจะต้องแต่งตัวให้เรียบร้อยทำจิตใจให้บริสุทธิ์ และควรได้ฟังพระธรรมเทศนา ซึ่งเป็นธรรมที่ดีควรปฏิบัติเปรียบเหมือนน้ำหวานอันเป็นทิพย์ จึงจะเป็นพุทธศาสนิกชนที่สมบูรณ์

เพลงต้นส้มโอ

ฮาเหอ คือน้องเหอ

ลากพระวัดโพธิ์

ถากไร่ได้ลึง

น้องไม่ได้ไป

น้องคือต้นส้มโอ

น้องไม่ได้ไป

ไม่รู้ฝากไว้กับใคร

หัวใจเป็นเวแปล

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 132)

ลากพระ หมายถึง ชักพระ

ถากไร่ หมายถึง ถางไร่

ไม่รู้ หมายถึง ไม่รู้

เวแปล หมายถึง ไกวแปล

เพลงต้นส้มโอเป็นเพลงที่กล่าวถึง การที่จะทำบุญหรือส่งเสริมประเพณีศาสนานั้น ถ้ามีภาระหน้าที่ที่ผูกพันไม่อาจไปร่วมได้ เพียงแสดงอาการอนุโมทนาก็นับว่าประเสริฐสุดแล้ว

จากการศึกษาแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันสังคมของเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ สถาบันครอบครัวและสถาบันศาสนา โดยทางด้านครอบครัวนั้นแยกออกได้ 4 ประเภทได้แก่ สามี ภรรยา บุตร และพี่น้อง ส่วนทางด้านศาสนาแยกออกได้ 2 ประเภท ได้แก่ มีการทำพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญต่างๆ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่า ชาวจังหวัดพัทลุงเป็นผู้ที่มีขนบธรรมเนียมมาช้านาน มักจะยกย่องคนที่ดีมีคุณธรรมจะเห็นได้จากคำนิยามต่างๆ ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กได้แก่ คำนิยามที่บุคคลมีต่อบุคคลและคำนิยามที่บุคคลที่มีต่อสถาบันทางสังคม ซึ่งคำนิยามที่บุคคลมีต่อบุคคลสามารถจำแนกได้ดังนี้ คำนิยามในตัวผู้ชาย และคำนิยามในตัวผู้หญิง ส่วนทางด้านที่บุคคลมีต่อสถาบันทางสังคม สามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้ คือ สถาบันครอบครัว และสถาบันทางศาสนา

จะเห็นได้ว่าจากเนื้อหาของบทเพลงข้างต้นได้กล่าวถึง แนวคิดและคำนิยามที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุงนั้น จำแนกได้ 2 ประเภท คือแนวคิดและคำนิยามที่มีต่อบุคคล และแนวคิดและคำนิยามที่บุคคลมีต่อสถาบันศาสนา

คุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก

การศึกษาผลการวิเคราะห์คุณค่าของเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดพัทลุงแยกคุณค่าออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านเศรษฐกิจ คุณค่าด้านการปกครองและคุณค่าด้านคุณธรรม

1. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เพลงกล่อมเด็คนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าหลายด้าน เช่น คุณค่าด้านวรรณศิลป์ เนื่องด้วยเพลงกล่อมเด็คนั้นประกอบด้วยถ้อยคำที่มีการเลือกสรรคำ มีสัมผัสสระ ฟังแล้วเกิดความไพเราะด้วยถ้อยคำที่ง่ายแก่การเข้าใจ มีความหมายกินใจผู้ฟัง ฟังแล้วเกิดอารมณ์ เกิดภาพพจน์ เกิดความซาบซึ้ง และเกิดสุนทรียภาพในรสของถ้อยคำที่นำมาประพันธ์เป็นเพลงกล่อมเด็กจากการวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ของเพลงกล่อมเด็กมี 4 ลักษณะ

1.1 การส่งสัมผัส คือ การแต่งเพลงที่มีการส่งสัมผัส เช่นการส่งสัมผัสจากวรรคที่ 1 ไปยังวรรคที่ 2 และจากวรรคที่ 2 ไปยังวรรคที่ 3

1.2 การเล่นคำ คือ การแต่งเพลงที่มีการเล่นคำ คือการใช้คำเดียวกันในหลายๆ วรรค หรือการขึ้นต้นวรรคของทุกวรรคด้วยคำเดียวกัน

1.3 การใช้สัญลักษณ์ คือ การใช้สัญลักษณ์แทนตัวผู้หญิง เช่น การใช้สัญลักษณ์ ผู้หญิงกับดอกไม้

1.4 รสวรรณคดี คือ การนำรสวรรณคดีเข้ามาแต่งเป็นบทเพลง เช่น อารมณ์โกรธ อารมณ์รัก อารมณ์ตัดพ้อต่อว่าเป็นต้น

1.1 การส่งสัมผัส

เพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงที่ใช้ร้องเพื่อกล่อมเด็กให้นอนหลับหรือหายกวนโยเย โดยปกติจะมีท่วงทำนอง หรือลีลาซ้ำๆ เนิบๆ ไม่เพียงเท่านั้นต้องมีความหมายที่ไพเราะ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีคำที่มีสัมผัสคล้องจองกัน เพื่อการส่งสัมผัสที่พบในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุงมีอยู่ 2 ชนิด

1.1.1 สัมผัสนอก

เพลงกล่อมเด็กจะมีสัมผัสที่รับส่งระหว่างวรรค โดยคำกลอนเดียวกัน คำสุดท้าย ของวรรคต้น อาจส่งสัมผัสไปยังคำใดคำหนึ่งของวรรคหลังได้ทุกคำ ยกเว้นคำสุดท้ายของวรรค หรือในคำกลอนแรกหรือคำกลอนสุดท้ายของบท อาจจะไม่ต้องมีสัมผัสระหว่างวรรคแรกก็ได้ และคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ของบท สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 ของบทสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 6 และวรรคที่ 7 ของบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ	โลกสาวชาวเรินตีนสุด
ขาวเหมือนดอกพุด	คิ้วสุดหางตา
ใครมาขอกูไม่ให้	หวงไว้ให้จีนชาวสงขลา
คิ้วสุดหางตา	จีนว่าอิม่า เหอ ขอ

(เขษัชสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 26)

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว

เรินตีนสุด หมายถึง บ้านที่อยู่ทางทิศเหนือสุด

ขอ หมายถึง คู่ขอ

ไม่ให้ หมายถึง ไม่ยกให้

จีน หมายถึง ชาวจีนที่อาศัยอยู่ที่จังหวัดสงขลา

อิม่า หมายถึง จะมา

เพลงโลกสาวกล่าวถึง การชมความสวยของลูกสาวของบ้านที่อยู่ทางทิศเหนือว่ามีความสวยมากมีผิวขาวเหมือนกับดอกพุท คิ้วโก่งดั่งคันศร ใครมาสู่ขอแม่ไม่ให้จะหวงเอาไว้ให้กับคนที่ มีเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ที่สงขลาเพราะเขาบอกว่าจะมาสู่ขอ

จากเพลงกล่อมเด็กพบว่ามีการเล่นสัมผัสสนอก คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 จะส่งสัมผัสไปใน คำสุดท้าย ของวรรคที่ 2 คือคำว่า สูด กับ พุด

เพลงเดือนขึ้น

ฮาเหอ เดือนขึ้นเหอ	ขึ้นมาเป็นแสง
น้ำเต้าพอชามแกง	นางแม่หวงไว้ไปไหน
หวงไว้นานนาน	ไอ้โม่กลางบ้านจะลักไซ
หวงไว้ไปไหน	น้ำเต้าพอชามแกงเหอ

(เมือง/พัทลุง วิทยุไทย จิตต์ธรรม, 2509: 35)

น้ำเต้า หมายถึง ฟักทอง
 ชามแกง หมายถึง น้ำจะ
 ไอ้โม่ หมายถึง แมลงงู
 ไซ หมายถึง เจาะ

เพลงเดือนขึ้นเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้หญิงที่เริ่มจะโตเป็นสาวแม่ก็หวงไว้ไม่ยอมให้คบกับ ชายหนุ่มที่ไหน และที่การถามว่าไม่กลัวว่าจะมีผู้ชายมาแอบเจาะไข่แดงลูกสาวหรือ จะหวงเอาไว้ ทำไมเมื่อถึงเวลามีใครมาสู่ขอก็ให้ยกให้จะหวงไว้ทำไมเมื่อถึงวัยอันควรก็ควรให้มีครอบครัว

เพลงกล่อมเด็กมีสัมผัสในเพลงกล่อมเด็กบทแรก และคำว่า แสง กับ แกง

ในเพลงกล่อมเด็ก บทแรก และคำว่า นาน กับ บ้าน ในเพลงกล่อมเด็กบทที่สอง และคำสุดท้าย ของวรรคที่ 6 ไปส่งสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 7 คือ คำว่า ขลา กับ ตา ในเพลงกล่อมเด็ก บทแรก และคำว่า ไซ กับ ไหน

1.1.2 สัมผัสใน

การส่งสัมผัสใน เป็นการสัมผัสที่คล้องจองกันภายในวรรคเดียวกันเป็นสัมผัสที่ไม่บังคับสำหรับเพลงกล่อมเด็ก จะเป็นการสัมผัสสระ หรือสัมผัสอักษรก็ได้ ไม่มีกฎเกณฑ์บังคับว่าจะต้องมีตำแหน่งแน่นอนแล้วแต่ผู้แต่งจะเลือกใช้ และสัมผัสในยังเป็นส่วนช่วยเสริมมากกว่าการเล่นเสียงสัมผัส ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงโหนดโหม

ฮาเหอ โหนดโหมเหอ	แลเห็นปลายโพธิ์อยู่ลิบลิบ
นางงามตามผัวไปเสียลิบ	เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย
อย่าร้องเจ้าลิบเหอ	ต่อเข้าเราหาเงินให้
เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย	เสียขายคู่รักเหอเขา

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 48)

โหนด หมายถึง ตาลโตนด

แล หมายถึง ดู

ลิบ หมายถึง ไกล

เจ้าลิบ หมายถึง ชื่อนคน

ต่อเข้า หมายถึง พรุ่งนี้

เพลงโหนดโหมเป็นเพลงที่กล่าวถึง การแอบชอบผู้หญิงคนหนึ่งแต่ผู้หญิงคนนั้นอยู่สูงเกินไปหรืออีกกรณีหนึ่งคือบ้านของฝ่ายหญิงนั้นอยู่ไกลมากสาเหตุจากความห่างไกลนั้นเป็นเหตุให้ฝ่ายหญิงหนีตามผู้ชายคนอื่นทำให้คนที่แอบชอบนั้นต้องมานั่งเสียใจ

จากเพลงกล่อมเด็กในตัวอย่างข้างต้นนั้นพบว่ามีการเล่นสัมผัสในนั้น มักจะใช้คำคล้องจองที่อยู่ในวรรคเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ในเพลงกล่อมเด็กบทแรกจะเป็นการเล่นสัมผัสในแบบการสัมผัสสระ โดยมีการสัมผัสในวรรคที่ 3 คือ คำว่า งาม กับ ตาม จากนั้นก็มีสัมผัสในวรรคที่ 4 คำว่า นั่ง กับ หลัง และมีการสัมผัสในวรรคที่ 6 คือ คำว่า เข้า กับ เรา

เพลงนางเมรี

ฮาเหอ นางเมรีเหอ	เสียที่ที่เข้าไปชมสวน
พระรถถามดีและถามถ้วน	ถามนางหน้าหนาวทุกสิ่งอัน
ลูกม่วงรู้หาวนาว่ารู้โ	บอกให้พี่รู้ทุกสิ่งสรรพ
ถามนางหน้าหนาวทุกสิ่งอัน	เมรีเอววัลย์สิ่งไหนไม่พลงผิว

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 66)

ถามดี ถามถ้วน หมายถึง ถามทุกสิ่งทุกอย่าง
 ลูกม่วงรู้หาวนาว่ารู้โ หมายถึง มะม่วงไม่รู้หาวมะนาวไม่รู้โห่
 เอววัลย์ หมายถึง เอวอ่อน

เพลงนางเมรีเป็นเพลงที่กล่าวถึง เรื่องพระรถเมรีที่พระรถนั้นเข้าไปยังเมืองและแล้วเมื่อนางเมรีนั้นโดนพระรถหลอกให้พาเข้าไปชมสวนก็แอบถามโน่นนี่กับนางเมรีทุกสิ่งที่ตนสงสัย

เพลงกล่อมเด็กบทนี้เป็นการสัมผัสในแบบการสัมผัสอักษรและสระปนกันโดยมีการเล่นสัมผัสในวรรคที่ 3 โดยเล่นสัมผัสอักษร ถ คือ คำว่า **ถามดี** กับ **ถามถ้วน** วรรคที่ 4 คือคำว่า **นาง หน้า และหนาว** ส่วนวรรคที่ 5 นั้นมีการสัมผัสสระ คือ คำว่า **หาว** กับ **นาว่า** และวรรคที่ 7 เป็นวรรคที่ซ้ำกับวรรคที่ 4 จึงมีการเล่นสัมผัสเช่นเดียวกัน

2 การเล่นคำ

การเล่นคำเป็นการใช้วิธีซ้ำคำและซ้ำความ ซึ่งทำให้เกิดความไพเราะน่าอ่านยิ่งขึ้น ในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่แล้วจะมีการซ้ำทั้งคำและซ้ำความดังต่อไปนี้

เพลงฟ้าน

ฮาเหอ ฟ้านเหอ	ลันมาเสียงดัง
เก็บข้าวร้ายซัง	น้ำตานองไหลอาบเสื้อ
พ่อแม่เขาถาม	นางงามจึงบอกว่าเหงือ
น้ำตานองไหลอาบเสื้อ	ร้องให้ตามฟ้าน

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 22)

ฟาลัน หมายถึง ฟาร้อง

เก็บข้าวร้าย หมายถึง เก็บข้าว

ซัง หมายถึง ต้นข้าวที่เก็บรวงแล้ว

เพลงฟาลันเป็นเพลงที่กล่าวถึง ฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวซึ่งเป็นการเก็บเกี่ยวข้าวที่ปลูกในไร่ข้าวไร่ ในขณะที่กำลังเก็บเกี่ยวข้าวอยู่นั้นก็มีฝนฟ้าตก เมื่อฟาร้องก็เกิดความกลัวถึงกับร้องไห้ เมื่อพ่อแม่ถามก็บอกว่าน้ำที่ไหลนั้นไม่ใช่ร้องไห้แต่เป็นเหงื่อที่ไหล มีการซ้ำความจากวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 ผู้แต่งใช้วิธีการซ้ำเพื่อยืนยันว่าน้ำตานั้นไหลอาบเสื้อ

เพลงเดือนขึ้น

ฮาเหอ เดือนขึ้นเหอ

ขึ้นมาเป็นแสง

น้ำเต้าพอขามแกง

นางแม่หวงไว้ไปไหน

หวงไว้นานนาน

ไอ้โม่กลางบ้านจะลักไซ

หวงไว้ไปไหน

น้ำเต้าพอขามแกงเหอ

(เมือง/พัทลุง วิทยุไทย จิตต์ธรรม, 2590: 35)

น้ำเต้า หมายถึง ฟักทอง

นางแม่ หมายถึง แม่

ไอ้โม่ หมายถึง หนู

เพลงเดือนขึ้นเป็นเพลงที่กล่าวถึง เมื่อลูกสาวเริ่มโตเป็นสาวแม่นั้นหวงเอาไว้ไม่ยอมให้คบหากับผู้ชายคนใด ไม่กลัวว่าจะมีหนุ่มคนไหนจะมาแอบเจาะไข่มดลูกสาวเพราะฉะนั้นถ้าหากว่ามีผู้มาสู่ขอก็ควรที่จะยกให้ มีการซ้ำความจากวรรคที่ 3 กับ 8 น้ำเต้าพอขามแกง และวรรคที่ 4 กับ 7 หวังไว้ไปไหน

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ
 เทียมไค่ฝัวจิน
 เมื่อไค่กับฝัวไทย
 นอนบนสาดเจ็ดชั้น

โลกสาวชาวเรินตีน
 นอนบนสาดเจ็ดชั้น
 นอนฝันไหนฝันนั้น
 โลกสาวชาวเรินเหอติน

(เมือง/พัทลุง สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 26)

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
 เรินตีน หมายถึง บ้านทิศเหนือ
 เทียม หมายถึง ตั้งแต่
 สาด หมายถึง เสื่อ

เพลงโลกสาวเป็นเพลงที่กล่าวถึง การแต่งงานกับคนจีนซึ่งถือว่าเป็นชาติที่ร่ำรวยในสมัยนั้นจากที่มีความเป็นอยู่ที่ไม่ดี นอนเสื่อเก่าๆ เมื่อแต่งงานกับคนไทย แต่เมื่อแต่งงานกับคนจีนก็นอนเสื่อที่ดีขึ้น เปรียบกับการนอนบนเสื่อเจ็ดชั้น มีการข้ามความจากรรคที่ 2 กับ 8 โลกสาวชาวเรินเหอติน และวรรคที่ 4 กับ 7 นอนบนสาดเจ็ดชั้น

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ
 ขาวเหมือนดอกพุท
 ไครมาขอกูไม่ให้
 คิ้วสุดหางตา

โลกสาวชาวเรินตีนสุด
 คิ้วสุดหางตา
 หวงไว้ให้จีนชาวสงขลา
 จินว่าอิม่า เหอ ขอ

(เมือง/พัทลุง สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 26)

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
 เรินตีนสุด หมายถึง บ้านทิศเหนือ
 อิม่า หมายถึง จะมา
 ขอ หมายถึง คู่ขอ

เพลงโลกสาวเป็นเพลงที่กล่าวถึง บ้านทางทิศเหนือนี้มีลูกสาวที่สวยงามเหมือนกับ
สีของดอกพุท ไครมาสู่ขอแม่นั้นไม่ยกให้จะหวงเอาไว้ให้กับคนที่มีเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ที่สงขลา
เพราะเชื่อว่าคนจีนนั้นมีฐานะร่ำรวยพอที่จะเลี้ยงดูลูกสาวของตนไม่ให้ลำบากในภายหน้า มีการซ้ำ
ความจากวรรคที่ 4 กับ 7 คีวสุดทางตา

เพลงโหนดโหม

ฮาเหอ โหนดโหมเหอ	แลเห็นปลายโพธิ์อยู่ลิบลิบ
นางงามตามฝันไปเสียลิบ	เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย
อย่าร้องเจ้าลิบเหอ	ต่อเข้าเราหาเงินให้
เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย	เสียค่ายคู่รักเหอเขา

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 48)

โหนด หมายถึง ตาลโตนด
ลิบ หมายถึง ไกล
เจ้าลิบ หมายถึง ชื่อนคน
ต่อเข้า หมายถึง พรุ่งนี้

เพลงโหนดโหมเป็นเพลงที่กล่าวถึง การแอบชอบผู้หญิงคนหนึ่งแต่ผู้หญิงคนนั้นอยู่สูง
เกินไปหรืออีกกรณีหนึ่งคือบ้านของฝ่ายหญิงนั้นอยู่ไกลมากสาเหตุจากความห่างไกลนั้นเป็นเหตุให้
ฝ่ายหญิงหนีตามผู้ชายคนอื่นทำให้คนที่แอบชอบนั้นต้องมานั่งเสียใจ มีการซ้ำความจากวรรคที่ 4
กับ 7 เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย

เพลงนางเมรี

ฮาเหอ นางเมรีเหอ	เสียทีที่เข้าไปชมสวน
พระรถถามดีและถามถ้วน	ถามนางหน้านวทุกสิ่งอัน
ลูกม่วงรู้หาวนาว่ารู้โ	บอกให้รู้ทุกสิ่งสรรพ
ถามนางหน้านวทุกสิ่งอัน	เมรีเอววัลย์สิ่งไหนไม่พลางผิว

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 66)

ถามถี ถามถ้วน หมายถึง ถามทุกสิ่งทุกอย่าง
 ถู่ม่วงรู้หาวนาว่ารู้โ หมายถึง มะม่วงไม่รู้หาวมะนาวไม่รู้โห่
 เอววัลย์ หมายถึง เอวอ่อน

เพลงนางเมรีเป็นเพลงที่กล่าวถึง เรื่องพระรถเมรีที่พระรถนั้นเข้าไปยังเมืองและแล้วเมื่อนางเมรีนั้นโดนพระรถหลอกให้พาเข้าไปชมสวนก็แอบถามโน่นนี่กับนางเมรีทุกสิ่งทีตนสงสัย มีการซ้ำความจากรรคที่ 4 กับ 7 ถامنางหน้านวนทุกสิ่งอัน

เพลงต้นยาหนด

ฮาเหอ ต้นยาหนดเหอ	น้องคือต้นยาหนด
หุงข้าวไปวัด	ตัดดอกพุมเรียง
ท่านสวดให้ดัง	นางแม่จะฟังเอาแต่เสียง
ตัดดอกพุมเรียง	เสียงหวานเหมือนน้ำผึ้ง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 182)

ต้นยาหนด หมายถึง ถัបปะรด
 ตัด หมายถึง เลียบ เหน็บ
 ดอกพุมเรียง หมายถึง ชื่อดอกไม้

เพลงต้นยาหนดเป็นเพลงที่การกล่าวถึง กิริยาที่งดงามของชาวพุทธว่า ควรนำภัตตาหารไปถวายพระ การไปถวายพระการจัดไปจะต้องแต่งตัวให้เรียบร้อยทำจิตใจให้บริสุทธิ์ และควรได้ฟังพระธรรมเทศนา ซึ่งเป็นธรรมที่ดีควรปฏิบัติเปรียบเหมือนน้ำหวานอันเป็นทิพย์ จึงจะเป็นพุทธศาสนิกชนที่สมบูรณ์ มีการซ้ำความจากรรคที่ 4 กับ 7 ตัดดอกพุมเรียง

เพลงต้นส้มโอ

ฮาเหอ คือน้องเหอ	น้องคือต้นส้มโอ
ลากพระวัดโพธิ์	น้องไม่ได้ไป
ถากไร่ได้ลึง	ไม่รู้ฝากไว้กับใคร
น้องไม่ได้ไป	หัวใจเป็นเวแปล

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 132)

ลากพระ หมายถึง จักพระ

ลากไร่ หมายถึง ลางไร่

ไม่รู้ หมายถึง ไม่รู้

เวแปล หมายถึง ไกวแปล

เพลงต้นส้มโอเป็นเพลงที่กล่าวถึงการที่จะทำบุญหรือส่งเสริมประเพณีศาสนานั้น ถ้ามีภาระหน้าที่ที่ผูกพันไม่อาจไปร่วมได้ เพียงแสดงแดงอาการอนุโมทนาก็นับว่าประเสริฐสุดแล้ว มีการซ้ำความจากรรคที่ 4 กับ 7 น้อยไม่ได้ไป

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีการซ้ำความในวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 7 เป็นจำนวนมากเพื่อต้องการเน้นย้ำความ

3 การใช้สัญลักษณ์

เพลงกล่อมเด็กมักนิยมใช้คำที่เป็นสัญลักษณ์ คือคำที่มีความหมาย เพื่อใช้แทนของอีกอย่างหนึ่ง และเมื่อใช้คำใดคำหนึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนอะไรแล้ว มักจะถือเป็นธรรมเนียม โดยจะนำไปใช้กับเพลงกล่อมเด็กบทอื่นๆ อีกในความหมายเดิม หรือความหมายที่เป็นทำนองเดียวกัน การใช้คำที่เป็นสัญลักษณ์ที่นิยมใช้ในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุงมากที่สุด มีดังต่อไปนี้

1 หมากอน

2 ต้นไม้

3 ส้มม่วง

1 หมากอน

คำว่า “หมากอน” ในที่นี้เป็นคำนำหน้าบทและเป็นสัญลักษณ์ หมายถึงผู้หญิงที่มีสามีแล้วแต่มีจิตใจที่อ่อนไหวและฝักใฝ่ในเรื่องราวผู้ชาย โดยที่สามีตายยังไม่ถึงปีก็คิดถึงผู้ไม่เลือกหน้า ส่วนคำว่า “หมากสุก” ในวรรคที่ 5 นั้นเป็นสัญลักษณ์หมายถึงคนแก่และคำว่า “หมากอน” ในวรรคที่ 6 หมายถึงผู้ชายที่มีอายุน้อยเกินไปที่นำมาทำคู่ เพราะมีวัยที่แตกต่างจากผู้หญิงมาก อีกทั้งคำว่า “หมากอน” ยังเป็นสัญลักษณ์แทนผู้หญิงที่ชอบคบชู้ และคบผู้ชายไม่เลือกหน้า ไม่เลือกวัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงหมากออน

ฮาเหอ หมากออนเหอ	หยอนลายหยวบหยวบ
ผัวตายไม่ทันถึงขวบ	ควบซู้เข้านอน
ควบทั้งหมากสุก	ควบทั้งหมากออน
ควบซู้เข้านอน	หมากออนหยอนลายเหอหยวบ

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 45)

หมากออน หมายถึง หมากอ่อน
 หยอนลาย หมายถึง หย่อนทลาย
 หยวบหยวบ หมายถึง อ่อนมาก
 ควบซู้ หมายถึง คบซู้

ความหมายของเพลงนี้ ใช้คำว่า “หมากออน” เป็นสัญลักษณ์หมายถึงหญิงที่มีสามีแล้วแต่อ่อนไหวและใฝ่ดำเพียงสามีตายไม่ทันข้ามขวบปีก็คิดควบซู้ไม่เลือกหน้า ส่วนหมากสุกในวรรคที่ 5 เป็นสัญลักษณ์หมายถึง คนแก่ ส่วนหมากอ่อนในวรรคที่ 6 หมายถึงชายที่มีอายุน้อยเกินที่จะนำมาทำซู้ เพราะวัยต่างกันมาก

2 ดันไม้

คำที่เป็นชื่อของดันไม้ ในที่นี้เป็นสัญลักษณ์แทนความหวังที่สุดเอื้อมถึง หรือความหวังที่เต็มไปด้วยอุปสรรคต่างๆ และมักจะใช้เกี่ยวกับเรื่องของความรัก เช่น ฝ่ายชายถูกพ่อแม่ของฝ่ายหญิงกีดกันความรักไม่ให้รักนั้นสมหวัง เพราะความแตกต่างในเรื่องฐานะ หรือเป็นการตัดเพื่อต่อว่าระหว่างชายกับหญิง เป็นต้น ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงโหนดโหม

ฮาเหอ โหนดโหมเหอ	แลเห็นปลายโพธิ์อยู่ลิบลิบ
นางงามตามผัวไปเสียลิบ	เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย
อย่าร้องเจ้าลิบเหอ	ต่อเช่าเราหาเงินให้
เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย	เสียค่ายคู่รักเหอเขา

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 48)

โหนดโหม หมายถึง โตนคหมู่
 ปลายโพธิ์ หมายถึง ยอดของต้นโพธิ์
 ลิบลิบ หมายถึง ไกลมาก
 ตามฝัว หมายถึง ตามผู้ชาย
 ต่อเข้า หมายถึง พรุ่งนี้

ความหมายของเพลงนี้ ใช้ “ปลายโพธิ์” เป็นสัญลักษณ์แทนความหวังที่สุดเอื้อม หรือความหวังที่เต็มไปด้วยอุปสรรค และมักจะใช้เกี่ยวกับเรื่องของความรัก เช่นเดียวกับเพลงโหนดโหมที่กล่าวถึงความรักที่ชายมีต่อหญิงที่ตนรักแต่แล้วฝ่ายหญิงก็หนีตามชายอื่นไป

เพลงเรือใหญ่

ฮาเหอ เรือใหญ่เหอ	ชักใบแล่นล่องคลองวันหัต
เห็นหัวเขาแดงอยู่แจ้งชัด	พระพายฉายพัดมาไรไร
หัวเรือจำเพาะเข้าเกาะหนู	เห็นปลายลำพูนและเขาใหญ่
พระพายฉายพัดมาไรไร	ใจน้องเหมือนเวเปด

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 47)

เขาแดง หมายถึง ชื่อของภูเขาในจังหวัดพัทลุง
 พระพาย หมายถึง ลม
 ไรไร หมายถึง เบาๆ
 จำเพาะ หมายถึง จำเพาะเจาะจง
 เกาะหนู หมายถึง ชื่อเกาะในจังหวัดสงขลา
 ปลายลำพูน หมายถึง ยอดของต้นลำพูน
 เวเปด หมายถึง ไกวเปด

ความหมายของเพลงนี้ ใช้ “ปลายลำพูน” เป็นสัญลักษณ์แทนความหวังที่สุดเอื้อม หรือความหวังที่เต็มไปด้วยอุปสรรค และมักจะใช้เกี่ยวกับเรื่องของความรัก

3 สัมมวงคัน

เพลงสัมมวง

ฮาเหอ สัมมวงคัน

คันสัมมวงคัน

สาวสาวในทุกวัน

คันเหมือนถูกแม่หัด

ตัวกูเป็นชาย

ทำเสียให้สิ้นฤทธิ์

คันเหมือนถูกแม่หัด

คิดตัวกูเสีย

(เมือง/พทลุง สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 35)

สัมมวงคัน หมายถึง ชื่อของมะม่วงชนิดหนึ่งมีรสหวานอมเปรี้ยว

กู หมายถึง ฉัน ผม

ยี้ หมายถึง ขี้

คำว่า “สัมมวงคัน” คือมะม่วงชนิดหนึ่งของทางภาคใต้ที่มีทั่วไปทุกคนรู้จักดี และเป็นมะม่วงที่ชาวภาคใต้นิยมกิน เพราะมีรสหวานอมเปรี้ยว ระคายลิ้น จึงเหมือนไม่มีค่าที่มีทั้งเปรี้ยวทั้งคัน ในที่นี้กล่าวถึงผู้หญิงที่ไม่มีคุณลักษณะเป็นกุลสตรี ความเปรี้ยวของมะม่วงตรงกับนิสัยที่จัดจ้าน ส่วนความคัน ตรงกับความหมายว่า “ร่าน” หรือมักมากในกาม ซึ่งเป็นความหมายในทางที่ไม่ดี

1.4 รสวรรณคดี

เพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงที่ใช้ขับกล่อมเด็กให้นอนหลับ เป็นสิ่งที่ช่วยผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าของผู้เลี้ยง หากผู้เลี้ยงมีความรู้สึกลึกซึ้งส่วนตัวที่พูดออกมาได้ยาก ก็นำเรื่องนั้นมาผูกเป็นเพลงกล่อมเด็กได้เป็นการระบายความอัดอั้นตันใจของตนเองอีกด้วย จึงทำให้เพลงกล่อมเด็กมีข้อความหลากหลายเกิดขึ้น เช่น การบอกรัก เสรา้โศก ตัดพ้อต่อว่า และตลกขบขัน เพลงกล่อมเด็กจำแนกรสวรรณคดีได้ 4 รสดังนี้

1.4.1 เสาวรสนี

1.4.2 นารีปราโมทย์

1.4.3 พิโรทาทัง

1.4.4 ตัลด้างคพิสัย

1.4.1 เสาวรสจณี

เป็นบทชมโฉมหรือความงามซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ชมความงามของผู้หญิง
หรือชมความงามของบ้านเมืองที่มีความสวยงาม

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ	โลกสาวชาวเรินตีนสุด
ขาวเหมือนดอกพุศ	คิ้วสุดหางตา
ใครมาขอกูไม่ให้	หวงไว้ให้จีนชาวสงขลา
คิ้วสุดหางตา	จิ้นว่าอิม่า เหอ ขอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 26)

โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
เรินตีนสุด หมายถึง บ้านทิศเหนือ
อิม่า หมายถึง จะมา
ขอ หมายถึง คู่ขอ

เพลงโลกสาวเป็นเพลงที่กล่าวถึง การกล่าวชมความงามของหญิงสาว ที่พ่อแม่หวงเอาไว้
ให้แต่งงานกับคนจีนที่มีฐานะร่ำรวยอาศัยอยู่ที่จังหวัดสงขลา

1.4.2 นารีปราโมทย์

เป็นบทที่ใช้กวียพราสีแสดงออกในทางรักใคร่ หรือการพูดถึงความรักของหนุ่มสาว

เพลงต้นพร้าว

ฮาเหอ ต้นพร้าวเหอ	ต้นพร้าวทางเอน
พี่สีกแต่เณร	พาสาวเข้าห้อง
ถือนี้นถือนัด	ถือนัดค้ำทอง
พาสาวเข้าห้อง	พาน้องยักถื่น

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 37)

ต้นพร้าว หมายถึง ต้นมะพร้าว

ลึง หมายถึง ลาสิกขา

ถือนิเณน หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้ในการสูขอ

เพลงต้นพร้าวเป็นเพลงที่กล่าวถึง ผู้ชายต้องลาสิกขาจากการบวชพระ เพื่อมาแต่งงานกับ
ผู้หญิงที่เป็นที่รัก

เพลงต้นพร้าว

ฮาเหอ ต้นพร้าวเหอ

ต้นพร้าวทางมันเอน

พี่จะบวชเป็นเณร

สาวน้อยอย่าเพิ่งเอาผ้า

น้ำค้ำในเคียนหก

มันตกลงกลางเขาจั่ว

สาวน้อยอย่าเพิ่งเอาผ้า

ให้พี่ลึงแต่เณรก่อน

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 37)

ต้นพร้าว หมายถึง ต้นมะพร้าว

เณร หมายถึง สามเณร

จั่ว หมายถึง วัว

ลึงแต่เณร หมายถึง ลาสิกขาบทธจากการเป็นพระ

เพลงต้นพร้าวเป็นเพลงที่กล่าวถึง ชายที่บอกกับหญิงคนรักว่าตนต้องไปบวชเป็นพระ ไม่
อยากให้หญิงคนรักแต่งงานก่อน ให้รอจนกว่าผู้ชายจะลาสิกขาก่อน

1.4.3 พิโรทาทัง

เป็นบทที่ใช้ตัดพ้อต่อว่า ได้แก่การแสดงอารมณ์โกรธ ตัดพ้อ คำทอ แสดง
อาการหงุดหงิด ประชดประชัน เลียดสี ด้วยแฝงอารมณ์รักปนกับความแค้น เป็นต้น

เพลงทองกลาง

ฮาเหอ ทองกลางเหอ	ดั้นทองกลาง
ตัดกิ่งตัดปาง	กูไม่เอาพันธุ้มันไปโปลก
ต่อแหลทังแม่	ต่อแหลทังโลก
กูไม่เอาพันธุ้มันไปโปลก	ชาติโลกอีเกาแก้ว

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

ทองกลาง หมายถึง ซื่อดั้นไม้
 โปลก หมายถึง ปลุก
 ทัง หมายถึง ทัง
 โลก หมายถึง ลูก

เพลงทองกลางเป็นเพลงที่กล่าวถึงการด่าว่าแม่ลูกที่มีนิสัยไม่ดีและเตือนผู้อื่นอย่าได้มาผู้ขอมาเป็นสะใภ้

1.4.4 สัตลาปังกพิสัย

เป็นบทของความโศกเศร้า เป็นบทที่พรรณนาถึงการพลัดพรากจากกัน การสูญเสียที่ปรารถนา ทำให้เกิดความหดหู่รู้สึกเหี่ยวแห้ง เกิดความสงสารเป็นทุกข์ ทำให้ผู้ฟังเกิดความเห็นใจ สงสาร

เพลงโหนดโหม

ฮาเหอ โหนดโหมเหอ	แลเห็นปลายโพธิ์อยู่ลิบลิบ
นางงามตามผัวไปเสียลิบ	เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย
อย่าร้องเจ้าลิบเหอ	ต่อเช่าเราหาเงินให้
เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย	เสียค่ายคู่รักเหอเขา

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 48)

โหนดโหม หมายถึง โตนคหมู่

แล หมายถึง ดู

ปลายโพธิ์ หมายถึง ยอดโพธิ์

ลิปลิป หมายถึง ไกล

ต่อเข้า หมายถึง พรุ่งนี้

เพลงโหนดโหมเป็นเพลงที่กล่าวถึงการเปรียบเทียบความห่างไกลของบ้านฝ่ายหญิง ซึ่งใช้ต้นตาลกับต้นโพธิ์เป็นการเปรียบเทียบว่าบ้านนั้นอยู่ห่างไกลกัน ไม่ได้พบเจอกันบ่อยนัก หญิงคนรักพบรักใหม่ จึงทำให้ต้องมานั่งเสียใจเสียดยคนรักที่จากกันไป

เพลงต้นหญ้า

ฮาเหอ ต้นหญ้าเหอ

หนทางที่เข้าไปวังน่อง

คนเอนเขาพลัดกันเมื่อตาย

เศร้าหมองเสียแล้วแก้ว์เจ็ญ

คือต้นหญ้าปล้อง

เศร้าหมองเสียแล้วแก้ว์เจ็ญ

โถมฉายมาพลัดที่เมื่อเป็น

ไม่เห็นความแค้นเหอน้อง

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 60)

หญ้าปล้อง หมายถึง ชื่อต้นหญ้าชนิดหนึ่งลำต้นเป็นปล้องๆ

วัง หมายถึง ระวัง

คนเอน หมายถึง คนอื่น

เพลงต้นหญ้าเป็นบทเพลงที่กล่าวถึงการตัดพ้อต่อว่าพ่อแม่ของผู้หญิงที่ไม่เห็นด้วยกับการคบหากัน พ่อแม่ก็เลยตัดรัก ห้ามไม่ให้ติดต่อกันอีก ทำให้ฝ่ายชายเสียใจ

จะเห็นได้ว่าจากบทเพลงข้างต้นให้รสทางวรรณคดีได้ครบทั้ง 4 รส คือเสาวรสนิ คือ บทชมโฉม นรีปราโมทย์ คือ บทเกี้ยวสพาราสีการแสดงออกถึงความรัก พิโรชาทัง คือบทโกรธ และ สัลลาปิงคพิสัย คือความโศกเศร้าเสียใจ

2 คุณค่าด้านสังคม

คุณค่าด้านสังคมมองเห็นได้ชัดเจนจากความเป็นอยู่ในสังคมที่ปรากฏอยู่เพลงกล่อมเด็กเป็นการบันทึกเรื่องราวของการดำรงชีวิตของคนในสังคมโดยแยกออกเป็น 3 ลักษณะ

2.1 การประกอบอาชีพ

2.2 ขนบธรรมเนียมประเพณี

2.3 วัฒนธรรม

2.1 การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพเป็นกิจกรรมหนึ่งของคนในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี อาชีพทุกอาชีพนั้นต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุงจำแนกอาชีพได้ 2 อาชีพ

2.1.1 การทำนา

2.1.2 การค้าขาย

2.1.1 การทำนา

เพลงแคนใจ

ฮาเหอ แคนใจเหอ	ไถนาดินแห้ง
ยิ่งไถไปยิ่งแล้ง	แตกแห้งเหมือนรอยตีนนก
กับแลหัวหมูกะจัดใจ	กับแลคันไถกะจัดดอก
แตกแห้งเหมือนรอยตีนนก	จัดดอกน้องทุกสิ่ง

(เขษัชสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 41)

แคนใจ หมายถึง ทุกข์ใจ

ดินแห้ง หมายถึง ไม่มีน้ำ

แตกแห้ง หมายถึง แตกกระแหง

ตีน หมายถึง เท้า

แล หมายถึง ดู

ห้วหมู หมายถึง ส่วนที่ติดกับผานที่ไถนา
 กะ หมายถึง กี่
 ขัดใจ หมายถึง ไม่ได้ตั้งใจ
 ขัดอก หมายถึง ไม่ได้ตั้งใจ มักใช้คู่กับ ขัดใจ

เพลงแคนใจเป็นเพลงที่กล่าวถึง การทำนาเป็นอาชีพหลักอีกอาชีพหนึ่งของจังหวัดพัทลุง พื้นที่ที่ใช้ในการทำนาต้องมีความอุดมสมบูรณ์ แต่ในพื้นที่ที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่มีน้ำ จนพื้นดินนั้นมียอยแตกกระแหงแสดงความแห้งแล้ง ชาวนาต้องคอยพึ่งพาฝน เพราะขาดการชลประทาน ซึ่งอาชีพเกษตรกรรมนั้นถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นเมื่อฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลก็จะทำให้ชาวนาประสบปัญหาด้านอื่นๆ มากมาย และไม่มีใครจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

เพลงขึ้นเขา

ฮาเหอ ขึ้นเขาเหอ	ไปแลงเห่าทำนา
คางคกถอนกล้า	ปูนาช่วยดำ
หอยข้าวหอยโขง	ไก่อังไก่อังยัก
ปูนาช่วยดำ	แล้วสงนมโลก

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 57)

แล หมายถึง ดู
 หอยข้าว หมายถึง หอยข้าว
 หอยโขง หมายถึง หอยโข่ง
 ช่วยดำ หมายถึง ช่วยกันปักดำ
 ไก่อังไก่อัง หมายถึง ก้มไก่อัง
 สงนม หมายถึง กลับมาให้ลูกค่อมนมตามเวลา

เพลงขึ้นเขาเป็นเพลงที่กล่าวถึง วิธีการทำนาของชาวนา โดยใช้สัตว์ต่างๆ เช่น งูเห่า คางคก ปูนา หอยโข่ง มาล้อเลียนพฤติกรรมการทำงานของคน ทำให้เกิดความรู้เรื่องการทำนาในช่วงปักดำ และการถอนกล้า อีกทั้งยังทำให้เกิดความรู้สึกตลกขบขันด้วย แต่อีกในหนึ่งก็แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีช่วยเหลือกันในการทำงานของชาวนาได้เป็นอย่างดี

เพลงฟาลัน

ฮาเหอ ฟาลันเหอ	ลันมาคิกคิก
สงสารนาลิก	มันอีกลายเป็นนาคอน
ตั้งแตแรกแต่ไร	เป็นนาร้างข้างนอน
มันอีกลายเป็นนาคอน	สงสารอวรณ์ เหอใจ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 18)

คิกคิก หมายถึง เสียงฟาร้อง
 นาคอน หมายถึง นาที่อยู่ที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง
 แตแรก หมายถึง เมื่อก่อน
 นาร้าง หมายถึง นาที่ไม่ได้ทำ ปล่อยให้รกร้าง

เพลงฟาลันเป็นเพลงที่กล่าวถึง การทำนานั้นมีความจำเป็นที่ต้องใช้น้ำอย่างมาก เมื่อไม่มีน้ำก็ต้องรอฝนตกลงมา พื้นที่ที่เคยทำนาได้ผลดีพอไม่มีน้ำก็แห้งแล้ง กลับทำนาไม่ได้ผลเท่าที่ควร ชาวนาจึงรู้สึกท้อแท้ หดหวัง

2.1.2 การค้าขาย

เพลงแดดออก

ฮาเหอ แดดออกเหอ	ขอเชิญให้ออกทุกกอหญ้า
ไอ้ตัดหัวพ่อค้า	หมันขายพลูแห้ง
ขายกำห้ำก้อน	อ้ายตัดหัวร่อยท่อนขายพลูแห้ง
อดให้ปากแห้ง	ไม่เชื่อพลูแพงกิน

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 194)

ไอ้ตัดหัว หมายถึง คำด่า
 หมัน หมายถึง มัน
 อดให้ปากแห้ง หมายถึง อดมาก
 เชื้อ หมายถึง ชื้อ

เพลงแควออกเป็นเพลงที่กล่าวถึง อาชีพค้าขายก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีบทบาทในสังคม เพราะการประกอบอาชีพนี้เป็นอาชีพที่นิยมของคนในสมัยก่อนถึงปัจจุบัน และเป็นอาชีพที่สร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ ในเพลงกล่อมเด็กก็เช่นเดียวกัน ซึ่งได้กล่าวถึงการค้าขาย ในเรื่องพฤติกรรมการค้าขายของพ่อค้าขายหมาก พลู ที่มีการเอารัดเอาเปรียบ ที่ค้ากำไรเกินควรทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ควรเอาแบบอย่าง

6.2.2. ขนบธรรมเนียมประเพณี

เนื้อเรื่องประเพณีสะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีโดยตรง มีมากในเรื่อง การทำบุญตักบาตร ความศรัทธา ความนิยมในการทำบุญ ทั้งเป็นปกติประจำวัน และเนื่องในโอกาสต่างๆ เช่น

เพลงน่องนอน

น่องนอนเหอ	พี่ไปบ้านห้วนอนสักเดียว
ไปเชื้อสารเหนียว	มาแทงคัมลากพระ
ถูกถูกแพงแพง	อีแดงไม่ละ
แทงคัมลากพระ	ให้หนูกลักคราวเดียว

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 84)

บ้านห้วนอน หมายถึง บ้านที่อยู่ทิศใต้
 สักเดียว หมายถึง สักประเดี๋ยว
 ไปเชื้อ หมายถึง ไปซื้อ
 สารเหนียว หมายถึง ข้าวสารข้าวเหนียว
 แทงคัม หมายถึง ทำคัม การห่อข้าวเหนียวกับใบกะพ้อ
 หนูกลัก หมายถึง สุนัข

เพลงน่องนอนเป็นเพลงที่กล่าวถึง ประเพณีการทำบุญในเดือนสิบเอ็ดเรียกกันว่า “วันลากพระ” หรือ “วันชักพระ” นั้น ชาวปักษ์ใต้ถือกันว่าเป็นเทศกาลทำบุญที่สำคัญและสนุกสนาน เป็นวันที่ “ไม่ละ” คือไม่ยอมให้ขาด

เพลงทอโหมก

ฮาเหอ ทอโหมก เหอ	ทอฟิมสามสิบเส
น้ำไหลได้เก	ทอลายลูกหวาย
ผืนหนึ่งน้องนุ่ง	ยังผืนหนึ่งเหลยน้องทอขาย
ทอลายลูกหวาย	สำหรับพี่ชายนุ่ง

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 77)

โหมก หมายถึง หูกทอผ้า
 สามสิบเส หมายถึง สามสิบสี่
 เก หมายถึง กี่ทอผ้า
 เหลย หมายถึง อีก
 ทอลายลูกหวาย หมายถึง เป็นชื่อเรียกของลายในการทอผ้า

เพลงทอโหมกเป็นเพลงที่กล่าวถึง การปฏิบัติหน้าที่ความเป็นกุลสตรีนั้น นอกจากจะต้องรู้เรื่องการบ้านการครัวแล้วยังต้องรู้จักการทอผ้าด้วยซึ่งถือเป็นประเพณีความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน

เพลงขันหมาก

ฮาเหอ ขันหมาก เหอ	ลอยมาสามชั้น
ขันหมากพระจันทร์	ไหนดหัวไหนดท้าย
ไหนดขันหมากขอ	ไหนดขันหมากไหว
ไหนดหัวไหนดท้าย	บอกให้น้องรู้ด้วย

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 83)

ไหนดหัว หมายถึง ชื่อของขันหมาก
 ขันหมากขอ หมายถึง ชื่อของขันหมาก
 ขันหมากไหว หมายถึง ชื่อของขันหมาก

เพลงขันหมากเป็นเพลงที่กล่าวถึง การบ่งบอกว่าในประเพณีวัฒนธรรมในการแต่งงาน ว่าควรจะยึดตามรูปแบบของประเพณี อย่ารวบรัดกระทำเพียงเพื่อจะไปที เทียบให้เห็นกับประเพณีการแต่งงานที่มีการรวบหัวรวบท้าย ทั้งสู่ขอ ทั้งหมั้น และทั้งไหว้ในวันเดียวกัน เป็นเรื่องที่ไม่บังควร

6.2.3 วัฒนธรรม

เพลงต้นเช้า

ฮาเหอ ต้นเช้าเหอ	พระท่านมาขึ้นบาตร
คดข้าวขันใสถาด	พร้อมทั้งข้าวบาตรและข้าวบิณฑ์
กราดน้ำอธิฐาน	ให้รูปหงส์คราญเขาไฉน
พร้อมทั้งข้าวบาตรและข้าวบิณฑ์	เชิญกินเถิดพลูเอ้อหวั

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 181)

ขึ้นบาตร หมายถึง บิณฑบาต
 คดข้าว หมายถึง ตักข้าว
 ข้าวบาตร หมายถึง ข้าวที่ใส่ขันตักบาตร
 ข้าวบิณฑ์ หมายถึง ข้าวที่เหลือจากการทำบุญตักบาตรแล้วนำไปกองให้สัตว์กิน
 รูปหงส์ หมายถึง สวय

เพลงต้นเช้าเป็นเพลงที่กล่าวถึง วัฒนธรรม ส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้จากการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาในวันสำคัญ เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา และเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่ง จะเห็นได้จากเพลงกล่อมเด็กที่กล่าวถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยการใส่บาตรและมีการกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

เพลงไสบาตร

ฮาเหอ เข้าเข้าเหอ
คดข้าวไธถาด
ตรวจน้ำพิษฐาน
คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์

เข้ามาเย็นไสบาตร
คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์
ให้สมภารพอได้กิน
คู่กินทองร้อยช้าง

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 181)

เข้าเข้า หมายถึง ตอนเช้า

ไสบาตร หมายถึง ตักบาตร

คดข้าวไธถาด หมายถึง ตักข้าวใส่ไว้ในภาชนะสำหรับใส่ข้าวที่เตรียมไว้ตักบาตร

ข้าวบาตร หมายถึง ข้าวที่ใส่ขันตักบาตร

ข้าวบิณฑ์ หมายถึง ข้าวที่เหลือจากการทำบุญตักบาตรแล้วนำไปกองให้สัตว์กิน

ตรวจน้ำพิษฐาน หมายถึง กรวดน้ำอธิษฐาน

เพลงเข้าเข้าเป็นเพลงที่กล่าวถึง ในตอนเช้าของทุกวันจะมีการตักบาตรโดยการตักบาตรนั้นจะแยกข้าวออกเป็นสองส่วนคือ ข้าวสำหรับใส่บาตร(ตักบาตร) และข้าวส่วนที่เอาไว้ทานเองที่บ้าน เมื่อตักบาตรเสร็จก็จะกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลที่ทำนั้นส่งไปยังญาติที่เสียชีวิตไปแล้วได้รับส่วนบุญที่ทำไปให้

6.3. คุณค่าด้านเศรษฐกิจ

คุณค่าด้านเศรษฐกิจนั้นสามารถมองเห็นได้จากการประกอบอาชีพและความ เป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ซึ่งถ่ายทอดออกมาในบทเพลงแยกได้ 2 ลักษณะ

6.3.1. ความยากจน

6.3.2. ภาวะข้าวขาดแคลน

6.3.1. ความยากจน

บทเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดพัทลุงนั้นมักนำเอาเรื่องราวรอบๆ ตัวมาถ่ายทอดแต่งเป็นเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งมักเป็นการระบายความทุกข์ หรือเป็นการตัดพ้อต่อว่าตนเอง เกิดจากการไม่เท่ากันในสังคม คนส่วนใหญ่ในสมัยก่อนประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงทำให้ฐานะค่อนข้างยากจน จึงทำให้เกิดช่องว่างอยู่มากระหว่างคนรวยกับคนจน จึงต้องมีการแสดงออก โดยการปรับทุกข์ หรือตัดพ้อในบุญวาสนาของตนเอง เพราะไม่สามารถเห็นว่าใครที่จะมาแก้ไข ปัญหาของตนได้ ทำให้เห็นว่าคนจนนั้นมีสิทธิ์น้อยกว่าคนรวย ดังจะเห็นได้จากเพลงกล่อมเด็กที่ถ่ายทอด

เพลงวังหลามแก้ว

อาเหอ วังหลามแก้วข้า	แต่แรกหมั่นรกรเหมือนป่าไผ่
เทียมท่านได้พูนหนุนใหญ่	เป็นของเป็นใยแม่เจ้าข้า
สองข้างหนุนเหอ	มีพานศาลา
เป็นของเป็นใยแม่เจ้าข้า	ได้รับโนราหลอ

(เขาย้ายสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 79)

วังหลามแก้ว หมายถึง ชื่อสถานที่
 แต่แรก หมายถึง แต่ก่อน
 หมั่น หมายถึง มั่น
 เหมือนป่าไผ่ หมายถึง เหมือนป่า
 เทียม หมายถึง ตั้งแต่
 พูน หมายถึง ถมที่
 หนุนใหญ่ หมายถึง ถนอมใหญ่
 พาน หมายถึง สะพาน
 ศาลา หมายถึง ศาลา
 โนรา หมายถึง มโนราห์

เพลงวังหลามแก้วเป็นเพลงที่ถ่ายทอดออกมาจากอารมณ์ความรู้สึกกับข้องใจ ตัดพ้อต่อว่า ในอำนาจวาสนา ว่าจะทำอะไรก็ได้ ใช้นิยามบริบทของตนพลิกป่าให้เป็นเมือง เพื่อความสะดวกสบายและความมีหน้ามีตาของตนเอง

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอนเลียจ้านอน	สายอรทัยสุดในแม่
ยังบวยังไพรได้ให้แล	เจ้าสายแซ่แต่แม่มีกรรม
ยังย่ำยังตายาย	อุ้มชูเจ้าไว้ได้ยังคำ
เจ้าสายแซ่แต่แม่มีกรรม	ตาตำแม่คนเดียว

(เมือง/พัทลุง สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 179)

สายอรทัย หมายถึง สายใจ
 ยังบวยังไพร หมายถึง มีบ่าวมีไพร่
 แล หมายถึง ดู

เพลงน้องนอนเป็นเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเพื่อชี้ให้เห็นปัญหาครอบครัวที่เกิดจากความยากจน ให้จำยอมรับสภาพเช่นนั้น จะไปเรียกร้องเอาความสุขเหมือนคนอื่นที่มีฐานะดีกว่า มีพร้อมทั้งข้าทาสบริวารมากมาย

เพลงลมพัด

ฮาเหอ ลมพัดเหอ	พัดมาเฉื่อยเฉื่อย
ชุบ่อให้เมื่อย	อาบน้ำในแม่ขันแก้ว
นิ้วดินนิ้วมือเหมือนเทียนควั่น	ผมสั้นคือทองหล่อแล้ว
อาบน้ำในแม่ขันแก้ว	หล่อแล้วไม่พักแดงเหอ

(เมือง/พัทลุง สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 89)

เฉื่อยเฉื่อย หมายถึง เื่อยๆ
 แม่ขันแก้ว หมายถึง ขันขนาดใหญ่
 นิ้วดินนิ้วมือ หมายถึง นิ้วมือนิ้วเท้า

เทียนวัน หมายถึง ลำเทียน

เพลงลมพัดเป็นเพลงที่ถ่ายทอดออกมาจากจิตใจสำนึก ว่าคนมีบุญวาสนาที่เกิดมาท่ามกลางกองเงินกองทองว่าไม่ต้องทำอะไรก็สบาย เหมือนกับขันแก้วที่หล่อเอาไว้ไม่ต้องตกแต่งอะไรอีก ก็สวยงาม

6.3.2. ภาวะข้าวยากหมากแพง

ภาวะข้าวยากหมากแพงเกิดขึ้นจากสิ่งของที่ไม่มีราคาก็จะกลายเป็นของที่มีราคาแพงมากขึ้น

เพลงแดดออก

ฮาเหอ แดดออกเหอ	ขอเชิญให้ออกทุกกอหญ้า
ไ้อัดหัวพ่อค้า	หมั้นขายพลูแห้ง
ขายกำห้ำก้อน	อ้ายตัดหัวร้อยท่อนขายพลูแห้ง
อดให้ปากแห้ง	ไม่เชื่อพลูแพงกิน

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 194)

ไ้อัดหัว หมายถึง คำคำ
 หมั้น หมายถึง มั่น
 อดให้ปากแห้ง หมายถึง อดมาก
 เชื้อ หมายถึง ชื้อ

เพลงแดดออกเป็นเพลงที่กล่าวถึง การค้าขายหมากพลู จากแต่ก่อนนั้นราคาของพลูนั้นไม่แพงแต่เมื่อพบภาวะข้าวยากหมากแพงจากราคาของพลูไม่ก็บาทก็แพงเอาพลูที่ไม่สดมาขายหรือที่เรียกว่าพลูแห้งเวลานำมากินกับหมากก็จะไม่ได้รสชาติ

6.4. คุณค่าด้านการปกครอง

คุณค่าด้านการปกครองสมัยก่อนประชาชนให้ความสนใจน้อยมาก ไม่มีการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบและประชาชนไม่ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย

และการปกครองที่เกิดขึ้นในสังคมและจากสาเหตุดังกล่าวทำให้ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองในท้องถิ่นของตน

ผลจากการกระทบจากระบบการปกครองจึงทำให้ชาวบ้านไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงต่อความเป็นอยู่ประชากรที่เด่นชัด จึงทำให้เนื้อเพลงกล่อมเด็กที่เน้นที่ความประพฤติของข้าราชการในการบริหารและการให้บริการมากกว่าที่เน้นระบบ

เพลงบ้านนี้

ฮา หอ บ้านนี้เหอ	มีต้นขามใหญ่
โหมนายไปไหน	โหมเหมียนนั่งถ้ำอยู่เท่หลา
แต่งตัวเข้าตะเหวอน้อง	เขายกพานทองกันออกมา
โหมนายนั่งถ้ำอยู่เท่หลา	จะปรึกษากับนายเหมียน
	(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 191)

ต้นขาม หมายถึง ต้นมะขาม
 โหม หมายถึง หมู
 เหมียน หมายถึง เสมียน
 เท่หลา หมายถึง ที่ศาลา
 แต่งตัวเข้าตะเหว หมายถึง แต่งตัวเข้าเถาะ

เพลงบ้านนี้เป็นเพลงที่กล่าวถึง การดำเนินข้าราชการที่ไม่อุทิศตนให้กับราชการ และขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เมื่อไม่มีผู้บังคับก็หลบเลี่ยงไม่ทำงาน ไปนั่งพูดคุยกันตามศาลาสาธารณะไม่สนใจหน้าที่ของตน

เพลงต้นแสงขัน

ฮาเหอ ต้นแสงขันเหอ	ต้นแสงขัน
อินันหีคัน	วังตามข้าหลวง
ตามติดไม่ติด	วังมาหีกหลวง
เล่นตามข้าหลวง	หีกหลวงเหมือนรูสวด เหอ

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 58)

ต้นแสงขัน หมายถึง ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งมีหนาม
 อินัน หมายถึง อีผู้หญิงคนนั้น
 หี หมายถึง อวัยวะเพศหญิง
 ข้าหลวง หมายถึง ข้าราชการ
 เล่น หมายถึง วัง
 รูสวด หมายถึง ก้น

เพลงต้นแสงขันเป็นเพลงที่กล่าวถึง การดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กันระหว่าง
 ข้าราชการ ในขณะที่เดียวกันก็ดำเนินข้าราชการที่อาศัยอำนาจบารมีของตนฉวยโอกาสในเรื่องนี้ โดย
 ไม่คำนึงถึงศีลธรรม และเป็นเยี่ยงอย่างที่ไม่ดี ทั้งๆ ที่ตนอยู่ในฐานะที่ควรวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

6.5. คุณค่าด้านคุณธรรม

คุณค่าด้านคุณธรรม โดยการนำมาสอดแทรกในรูปแบบของเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็น
 การปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กๆ ตั้งแต่ยังเล็ก

เพลงอีแต๋น

ฮาเหอ อีแต๋นเหอ	อีมาเขแปล
เราไม่ให้เข	ยื่นแอบโคนเสา
กะเห็นเราว่า	มันทำตาเพลาเพลา
ยื่นแอบโคนเสา	หน้าลั่นเหมือนทางหลวง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 134)

อีเถ้าอัน หมายถึง อีผู้หญิงคนนั้น

อี หมายถึง จะ

เข หมายถึง จี่ นั้ง

กะ หมายถึง เมื่อ

เพลาเพลา หมายถึง ปริบๆ

เพลงอีเถ้าอันเป็นเพลงที่กล่าวถึงคนที่มีนิสัยโจร บางทีสื่อแวมาตั้งแต่เล็ก การปรารภนาใคร่มีใครเป็นเหมือนอย่างคนอื่นเขามี ครั้นใครทักใครดิงกลับทำลับๆ ล่อๆ หรือเมินเฉย ซึ่งเป็นเหมือนกับบันไดที่ไปสู่ความเป็นโจร มีความคือด้านกลายเป็นสันดานต่อไป

เพลงต้นพร้าว

ฮาเหอ ต้นพร้าวเหอ

ต้นพร้าวรอกเจาะ

อีอันเห็นเป็นเคราะห์

ราหูเข้าค้อง

ผัวหนึ่งไปไหน

พุงใหญ่กับอีจ้องหมอง

ราหูเข้าค้อง

เป็นดินเป็นมือสา

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 38)

ต้นพร้าว หมายถึง ต้นมะพร้าว

รอก หมายถึง กระจอก

อีอัน หมายถึง อีผู้หญิงคนนั้น

ผัวหนึ่ง หมายถึง สามีคนหนึ่ง

พุงใหญ่ หมายถึง ท้องโต

จ้องหมอง หมายถึง ชี้อปลาคล้ากับปลากะเบน

เพลงต้นพร้าวเป็นเพลงที่กล่าวถึง เพลงที่ตำหนิหญิงที่ใจต่ำทรมานแอบทำชู้กับชายอื่น จนไม่รู้ว่าคุณในครรถ์เป็นลูกชายของผู้ชายคนไหน

เพลงพีไป

ฮาเหอ พีไปเหอ	ฝากข้างวางไพรไว้ในป่า
ไม่ได้จับหนคนนา	ไม่ได้ทอดหญ้าทอดฟางให้ช้าง
ช้างกินหญ้าอ่อนนอนน้ำใส	ลืมไพรเสียแล้วแก้วข้าเหอ
ไม่ได้ทอดฟางให้ช้างเรากิน	ออกเอยเรามีกรรม

(เขษยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 139)

ไม่ได้ทอดหญ้าทอดฟางให้ช้าง หมายถึง ไม่ได้ให้อาหารช้าง

เพลงพีไปเป็นเพลงที่กล่าวถึง คุณค่าด้านคุณธรรม โดยเพลงกล่อมเด็กนี้มีเนื้อหาที่ว่าเลี้ยงดูคน (หรือสัตว์ก็ตาม)ให้อดอยาก ย่อมเป็นสิ่งที่น่าตำหนิ เป็นบาปกรรมอุปมาเหมือนกับการเลี้ยงช้าง ซึ่งที่ถูกที่ควรช้างย่อมชอบหญ้าสดหญ้าอ่อน แต่กลับปล่อยให้อดๆ อยากๆ แม้แต่ฟางก็ไม่ให้กิน ย่อมเป็นการสร้างบาปกรรมแก่ผู้เลี้ยง

เพลงจีพรี

ฮาเหอ จีพรีเหอ	จีพรีไฟ
โลกสาวนางงามตามผัว	แต่เหตุไหรไปฟ้องต่อศาลเมือง
ไปลกหลาขึ้นราชย์	อียาหน้าใครเล่าเจ้าบุญเรือง
ทำให้เขาแค้นเคือง	บุญเรืองมีความผิด

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

จีพรี หมายถึง ฟักเขียว
 โลกสาว หมายถึง ลูกสาว
 แต่เหตุไหร หมายถึง เพราะอะไร
 ไปลกหลา หมายถึง ปลุกศาลา
 อี หมายถึง จะ

เพลงจีพรีเป็นเพลงที่กล่าวชี้แจงให้เห็นว่า คนโกหกต่อศาลไม่มีใครปรารถนาจะคบค้าสมาคมด้วย และนิสัยเช่นนี้เนื่องมาจากการอบรมสั่งสอน

เพลงเดือนแจ่ม

ฮาเหอ เดือนแจ่มเหอ	แจ่มเข้าไต้ถุน
หทัยใจบุญ	ลงนั่งแฝงเสา
แลเหยแลให้ถูก	ทุกวันไม่ได้นอนเห่า
อ้ายลูกปากเบา	เห่าเจ้าเห่านายเอง

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 140)

เดือนแจ่ม หมายถึง คินยเดือนหงาย
 ลงนั่งแฝงเสา หมายถึง นั่งแอบเสา
 แลเหยแลให้ถูก หมายถึง คูให้ถูก

เพลงเดือนแจ่มเป็นเพลงที่ชี้ให้เห็นคุณค่าด้านคุณธรรมในเรื่อง การดำเนินชีวิตที่ประจบ
 สอพลอ เสนอตัวมาทำที่เหมือนจะคอยดูแลช่วยเหลือ อุปมาเหมือนสุนัขที่คอยเฝ้าบ้านให้ในที่สุดก็
 ไม่พ้นการเห่าเจ้านายของตัวเอง

เพลงตัดหัว

ฮาเหอ ตัดหัวเหอ	ชาติลูกแม่ชั่วไม่กลัวกรรม
น้องทำให้กินแล้วไม่หน้า	คำแม่น้องชั่วทุกเวลา
พ่อแม่เลี้ยงมาแต่น้อย	ยอดสร้อยไม่หอนบนคำ
ตัดหัวไอ้ลูกหมา	คำแม่น้องปากเดียว

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 83)

ตัดหัว หมายถึง คำคำ
 หน้า หมายถึง หน้าชั่ว
 หอน หมายถึง เกย
 ไอ้ลูกหมา หมายถึง คำคำ

เพลงตัดหัวเป็นเพลงที่กล่าวถึง อย่าออกตัญญูลบหลู่บุพการีผู้มีพระคุณ ควรดูแลและไม่ควรทอดทิ้งเมื่อท่านแก่ชรา

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่า เพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุงเป็นเพลงที่ให้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความหมายของถ้อยคำ ภาษาที่ใช้ในเพลงกล่อมเด็ก เนื้อหาของเพลงวัฒนธรรมแนวคิด ค่านิยมรวมถึงคุณค่า ในการดำรงชีวิต วิเคราะห์คุณค่าที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กจำแนกได้ ดังนี้คือ คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านเศรษฐกิจ คุณค่าด้านการปกครอง และคุณค่าด้านคุณธรรม เป็นการปลูกฝังให้คนทำความดีตั้งแต่ยังเยาว์วัยและชี้ให้เห็นโทษของการทำผิดศีลธรรม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยเรื่อง “ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง” มี
วัตถุประสงค์ 6 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อศึกษาความหมายของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
4. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
5. เพื่อศึกษาแนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง
6. เพื่อศึกษาคุณค่าของเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดพัทลุง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 6 ข้อ ข้างต้นดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความหมายของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัยพบว่าเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง ใช้ลักษณะของความหมายของถ้อยคำ ใน
เพลงกล่อมเด็กที่กำหนดไว้ดังนี้

1. การใช้ความหมายตรงไปตรงมา ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้ถ้อยคำตรงไปตรงมา เพื่อต้องการ
สื่อความหมายให้เข้าใจความหมายของบทเพลงเหล่านั้นได้โดยไม่ต้องตีความก็เข้าใจบทเพลงได้
โดยง่าย

2. การใช้ความหมายโดยนัย ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝงหรือความหมาย
โดยนัยเพื่อต้องการสื่อให้ผู้ฟังได้คิดเพื่อหาความหมายของถ้อยคำที่แฝงความหมายเอาไว้ใน
เนื้อความของบทเพลง เมื่อฟังแล้วต้องตีความเพื่อหาความหมายที่แท้จริงของบทเพลง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัยพบว่า เพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุง ใช้ลักษณะการใช้ภาษาตามเกณฑ์การวิเคราะห์การใช้ภาษา ของเพลงกล่อมเด็ก ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. การเล่นคำ ผู้วิจัยพบว่ามีการเล่นคำมี 2 ลักษณะ คือการใช้คำซ้ำและการซ้ำความเพื่เน้นหนักหรือย้ำความหมาย และการซ้ำความ คือการนำความเดิมมาเขียนซ้ำอีกครั้งเพื่อทำให้เกิดความไพเราะน่าฟังมากยิ่งขึ้น

2. การใช้สำนวน ผู้วิจัยพบว่ามีลักษณะการใช้สำนวนตามเกณฑ์การวิเคราะห์ลักษณะการใช้สำนวนที่กำหนดไว้ กล่าวคือการใช้สำนวน 2 ลักษณะ คือ การใช้สำนวนที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนโดยการใช้สำนวนที่ทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้เห็นภาพชัดเจน และการใช้สำนวนพูด คือการใช้สำนวน ภายใจ หรือสำนวนพูดที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาเป็นหัวข้อเพื่อบรรยายเรื่องให้ผู้ฟังได้เข้าใจโดยไม่ต้องอธิบายซ้ำอีก

3. การใช้โวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยพบว่ามีลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์ที่กำหนด กล่าวคือ เพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงใช้โวหารภาพพจน์ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ อติพจน์ (อริพจน์) การเปรียบเทียบโดยการกล่าวข้อความที่เกินจริง อุปลักษณ์โวหาร คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ไม่บอกสาระสำคัญโดยตรง แต่จะสร้างสถานการณ์ให้ผู้ฟังติดตาม และอุปมาโวหาร คือการใช้กระบวนการความเปรียบเทียบในลักษณะการที่กล่าวว่าสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัยพบว่า เพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงมีเนื้อหาตามเกณฑ์การวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุงที่กำหนดไว้ กล่าวคือ จำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ คือ เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับเด็ก ซึ่งแยกเนื้อหาออกเป็นเพลงที่มีเนื้อความพรรณนาความรักความห่วงใย และเนื้อหาที่ขูให้กลัว โดยเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก มักจะมุ่งเน้นให้เกิดความรัก และความอบอุ่นให้แก่บุตรหลานของตน อีกทั้งยังแฝงความเชื่อบางอย่างของชาวดั้ง และเนื้อหาขูให้กลัว เป็นการนำเอาสัตว์ที่ดุร้ายน่ากลัว

มาขู่เด็กที่ดื้อรั้น นอนหลับยาก ให้นอนหลับเร็วขึ้น ผู้ใหญ่จึงนำเอาสัตว์ร้ายรูปร่างน่ากลัว เช่น ตั๊กแตน งูเขียว มาหลอกเด็กให้เด็กเกิดความกลัวแล้วหลับไปในที่สุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัยพบว่าเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง มีวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กตามเกณฑ์การวิเคราะห์วัฒนธรรม ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ มีวัฒนธรรม 2 ประการที่ปรากฏอยู่ในเพลงกล่อมเด็กคือ วัฒนธรรมเกี่ยวกับการแต่งงาน และวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนาไม่ว่าจะเป็นการทำบุญตักบาตร การชักพระและวัฒนธรรมเกี่ยวกับการบวช เพราะถือว่าการบวชเป็นการกระทำที่สมควรอย่างยิ่งของชายไทยเพื่อพ่อแม่จะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ ซึ่งจากการศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงจะพบวัฒนธรรม 2 ประการที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมที่ชาวจังหวัดพัทลุงปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยก่อนจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อศึกษาแนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัยพบว่าเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง มีแนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก ตามเกณฑ์การวิเคราะห์แนวคิดและค่านิยม ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ มีแนวคิดและค่านิยมจำแนกได้ 2 ประเภท คือแนวคิดและค่านิยมที่มีต่อบุคคล ถือกันว่าบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นที่เหมาะสมถูกต้อง มักจะได้รับการยกย่องจากคนในสังคมว่าเป็นคนที่ดี และถือเป็นบุคคลที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต จากการศึกษาวิเคราะห์ค่านิยมที่มีต่อบุคคลที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก สรุปได้ว่าค่านิยมที่มีต่อบุคคลมี 2 ลักษณะ คือ ค่านิยมในตัวผู้ชาย และค่านิยมในตัวผู้หญิง และแนวคิดและค่านิยมที่มีต่อบุคคลมีต่อสถาบันศาสนา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 6 เพื่อศึกษาคุณค่าของเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัยพบว่าเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง มีคุณค่าที่ปรากฏของเพลงกล่อมเด็ก ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ คุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านเศรษฐกิจ คุณค่าด้านการปกครองและคุณค่าด้านคุณธรรม

อภิปรายผล

1. เพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง ใช้ลักษณะของความหมายของถ้อยคำ แบบตรงไปตรงมา เพื่อต้องการสื่อความหมายผู้ฟังให้เข้าใจความหมายของบทเพลงเหล่านั้นเพื่อตีความเข้าใจบทเพลงได้โดยง่ายและนอกจากนี้ยังมีการใช้ความหมายโดยนัย ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝงหรือความหมายโดยนัยเพื่อต้องการสื่อให้ผู้ฟังได้คิดเพื่อหาความหมายของถ้อยคำที่แฝงความหมายเอาไว้ในเนื้อความของบทเพลง เมื่อฟังแล้วต้องนำถ้อยคำที่ได้ฟังมาตีความเพื่อหาความหมายที่แท้จริงของบทเพลง จากลักษณะของความหมายของถ้อยคำในเพลงกล่อมเด็กนั้นทำให้ผู้ฟังเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของผู้แต่งได้อย่างถูกต้อง จากการแต่งเพลงกล่อมเด็กข้างต้นนั้นผู้แต่งต้องการให้ผู้ที่ได้อ่านหรือได้ฟังเพลงกล่อมเด็กแล้วใช้ความคิดทบทวนถึงความหมายที่แท้จริงก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อหรือกระทำการใดลงไป และจากการที่คนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนจึงมีคำที่แฝงด้วยความหมายให้คิดตาม เช่นเดียวกับเพลงกล่อมเด็กที่ต้องใช้ความคิดคิดตามเนื้อหาเหล่านั้น

2. เพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง ใช้ภาษาในเพลงกล่อมเด็ก สื่อความหมายอย่างตรงๆ โดยวิธีการ การใช้คำซ้ำและการซ้ำความ เพื่อให้ความหมายหนักแน่นยิ่งขึ้น และวิธีการซ้ำความ คือการนำความเดิมมาเขียนซ้ำอีกครั้งเพื่อทำให้เกิดความไพเราะน่าฟังมากยิ่งขึ้น และการใช้สำนวนซึ่งพบว่ามีลักษณะการใช้สำนวนมี 2 ลักษณะ คือ การใช้สำนวนที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนโดยการใช้สำนวนที่ทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้เห็นภาพชัดเจน และการใช้สำนวนพูด คือการใช้สำนวนภาพิตหรือสำนวนพูดที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาตั้งเป็นหัวข้อเพื่อบรรยายเรื่องให้ผู้ฟังได้เข้าใจโดยไม่ต้องอธิบายซ้ำอีก ซึ่งสอดคล้องกับบรรจบ พันธุเมธา (2544: 76) ที่กล่าวถึงภาษาที่ใช้ในบทเพลงว่ามีการเล่นคำและใช้สำนวน ยังรวมถึง การใช้โวหารภาพพจน์ที่เยาะเย้ย ชาติสุขศิริเดช (2545: 71) ได้กล่าวไว้ว่าโวหารภาพพจน์คือท่วงทำนองภาษาเปรียบเทียบกับความคิด ผ่านภาษาให้ผู้อ่านได้เห็นภาพซึ่งพบว่าลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์ใน เพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงใช้โวหารภาพพจน์ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ *อติพจน์ (อติพจน์)* การเปรียบเทียบโดยการกล่าวข้อความที่เกินจริง *อุปลักษณ์โวหาร* คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ไม่บอกสาระสำคัญโดยตรงแต่จะสร้างสถานการณ์ให้ผู้ฟังคิดตาม และการใช้อุปมา คือการเปรียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง

เห็นได้จากภาษาที่ผู้แต่งเพลงกล่อมเด็กได้แต่งไว้นั้นนอกจากจะใช้การซ้ำความ การใช้สำนวนที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนแล้ว ผู้แต่งได้ใช้สำนวนหรือการใช้คำซ้ำที่ทำให้ผู้ฟังนั้นเข้าใจได้ง่าย เพราะนิสัยของคนไทยนั้นเป็นคนที่ตรงไปตรงมาคิดอย่างไรก็พูดออกมาตามที่ตนคิด แต่ในสถานการณ์บางอย่างเพื่อต้องการให้ผู้อื่นได้เห็นภาพและจินตนาการตามที่ตนอยากให้เป็นเพื่อจะ

ได้ที่มีความเข้าใจตรงกันจึงแต่งเพลงที่เกินความเป็นจริงบ้างเพื่อให้ผู้ฟังได้เห็นกิริยาอาการต่างๆ ที่เหมือนกับมนุษย์ เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. เพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง นั้นมีเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับวันเนา ยูเด็น (2525: 66) และสุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2524: 119) ได้กล่าวว่าเพลงกล่อมเด็กแยกออกเป็น เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับเด็ก ซึ่งแยกเนื้อหาออกเป็นเพลงที่มีเนื้อหาพรรณนาความรักความห่วงใย และเนื้อหาที่ขูให้กลัว โดยเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก มักจะมุ่งเน้นให้เกิดความรัก และความอบอุ่นให้แก่บุตรหลานของตน อีกทั้งยังแฝงความเชื่อบางอย่างของชาวใต้เอาไว้ในบทเพลงว่าการกระทำในบางสิ่งบางอย่างนั้นจะทำให้เกิดเหตุการณ์บางอย่างขึ้นซึ่งแต่ละอย่างนั้นมีทั้งผลที่ดีและผลที่ไม่ดี เช่นสอนการเดินให้เดินอย่างระมัดระวังไม่เดินลงสันเท้าเพราะจะทำให้เสียงดัง และการแต่งตัวให้มีลักษณะที่ไปวัดเพื่อความเรียบร้อยให้นามองไม่แต่งตัวล่อแหลม และเนื้อหาขูให้กลัว เป็นการนำเอาสัตว์ที่ดุร้ายน่ากลัวมาขูเด็กที่คือร้น นอนหลับยาก ให้นอนหลับเร็วขึ้น ผู้ใหญ่จึงนำเอาสัตว์ร้ายรูปร่างน่ากลัว เช่น ตู๊กแก กูเจียว มาหลอกล่อให้เด็กเกิดความกลัวแล้วหลับไปในที่สุด เพราะเด็กเกิดความกลัวว่าสัตว์เหล่านั้นจะทำร้ายหากตนไม่หลับ เพราะในเนื้อเพลงก็บอกชัดเจนตรงตัวว่าสัตว์เหล่านั้นจะมาทำอะไรถ้านอนไม่หลับ ซึ่งเป็นกลอุบายที่ผู้เลี้ยงดูขูให้เด็กนอนหลับเพื่อตนเองจะได้ทำภารกิจอื่นในขณะที่เด็กนอนหลับ

4. วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง นั้นพบว่าเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง มีวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก แยกออกเป็นวัฒนธรรม 2 ประการซึ่งสอดคล้องกับ วันเนา ยูเด็น (2525: 74) กล่าวว่าวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในเพลงกล่อมเด็กคือ วัฒนธรรมเกี่ยวกับการแต่งงาน และวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงานนั้นมีขั้นตอนหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ การทาบทาม จากนั้นก็มาสู่ขอ การหมั้นหมาย และการแต่งงานในที่สุดถือเป็นการเสร็จสิ้นการแต่งงานเพื่อครองรักครองเรือนกันระหว่างชายหญิง จากนั้นตอนในหลายขั้นตอนกว่าที่ชายและหญิงคู่หนึ่งจะดำรงชีวิตร่วมกันนั้นผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายได้รับรู้ และทั้งฝ่ายชายและหญิงก็ได้ศึกษานิสัยใจคอผู้ที่จะมาใช้ชีวิตด้วยกันทำให้ชีวิตที่ต้องอยู่ด้วยกันนั้นยืดยาวจนแก่เฒ่า สังคมจะได้ไม่มีปัญหา และวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา ไม่ว่าจะเป็นการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำของคนในสังคมจะทำให้ศาสนาและสังคมไทยนั้นสงบสุขไม่เดือดร้อนเหมือนในปัจจุบันถ้าหากคนไทยยึดมั่นในศาสนา

5. แนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กจังหวัดพัทลุงพบว่าเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง มีแนวคิดและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก จำแนกได้ 2 ประเภท คือแนวคิดและค่านิยมที่มีต่อบุคคล ถือกันว่าบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นที่เหมาะสมถูกต้อง มักจะได้รับ การยกย่องจากคนในสังคมว่าเป็นคนที่ดี และถือเป็นบุคคลที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และค่านิยมที่บุคคลมีต่อบุคคลที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก สรุปได้ว่าค่านิยมที่มีต่อบุคคลมี 2 ลักษณะ คือ ค่านิยมในตัวผู้ชาย และ ค่านิยมในตัวผู้หญิง เพราะคนไทยนั้นมีแนวคิดและค่านิยมว่า ผู้ชายไทยนั้นต้องเป็นคนที่มีความรู้ ฐานะความเป็นอยู่ที่ดี มีความขยันและให้เกียรติภรรยา จึงจะเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างไม่ลำบาก และค่านิยมในตัวผู้หญิงว่าผู้หญิงไทยนั้น ต้องเป็นแม่บ้าน แม่เรือน รู้จักรักนวลสงวนตัว กิริยามารยาทเรียบร้อยเหมาะที่จะมาเป็นแม่ของลูก และแนวคิดและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันศาสนา คนไทยเชื่อว่าคนเรานั้นต้องเลื่อมใสศรัทธาในสถาบันศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เมื่อเกิดความทุกข์ทางใจ จึงทำให้เกิดค่านิยมที่บุคคลมีต่อสถาบันศาสนา

6. คุณค่าของเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดพัทลุง พบว่าเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุง มีคุณค่าที่ปรากฏของเพลงกล่อมเด็ก แยกออกเป็น 5 ประเภทคือ คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านเศรษฐกิจ คุณค่าด้านการปกครองและคุณค่าด้านคุณธรรม ซึ่งคุณค่าเหล่านี้เราพบเห็นได้ในสังคมปัจจุบันนี้นำมาเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดีซึ่งจะเห็นได้ว่ามีทั้งตัวอย่างที่ดีและตัวอย่างที่ไม่ดีเรานำมาปรับใช้กับชีวิตจริงของเราได้มิใช่มีเพียงแค่ในบทเพลงเท่านั้น ซึ่งเห็นได้จากเพลงแต่ละเพลงสอนให้คิดตามและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นด้านวรรณศิลป์ก็นำไปใช้กับการเรียน การสอน คุณค่าด้านสังคมและเศรษฐกิจก็สามรถเห็นได้จากสังคมไทยทุกวันนี้ที่เกิดความวุ่นวายไม่เว้นแต่ละวันความไม่รู้จักพอ การเอารัดเอาเปรียบ และคุณค่าด้านการปกครองและคุณค่าด้านคุณธรรม เห็นได้จากการปกครองในสมัยนี้ต่างฝ่ายต่างอยากเอาชนะไม่ยอมอ่อนข้อให้กันทำให้เกิดความวุ่นวายคนในสังคมขาดคุณธรรมทำให้เกิดปัญหาไม่จบสิ้น ถ้าคนไทยเรานำคุณค่าทั้ง 5 ข้อที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กนำไปปรับใช้ในทางที่ดีจะทำให้สังคมไทยสงบสุขไม่เป็นอย่างทุกวันนี้

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง และผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยพบเห็นประเด็นที่น่าสนใจ และน่าศึกษาได้ ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง มีการใช้คำราชาศัพท์ปนอยู่ในเนื้อหาของบทเพลงกล่อมเด็ก ควรศึกษาการใช้คำราชาศัพท์ในบทเพลงกล่อมเด็ก

2. จากการวิจัยพบว่า ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง นั้น มีบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรมพื้นบ้านเข้ามาเกี่ยวข้องจึงควรศึกษาเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรมพื้นบ้านในบทเพลงกล่อมเด็ก

3. จากการวิจัยพบว่า ลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก จังหวัดพัทลุง นั้น มีเนื้อหาและความหมายที่มีความคล้ายคลึงกับเพลงกล่อมเด็กภาคกลาง จึงควรศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของถ้อยคำของความหมาย ภาษา เนื้อหา วัฒนธรรม แนวคิดและค่านิยม รวมถึงคุณค่าของเพลงกล่อมเด็กภาคใต้กับภาคอื่นๆ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กุหลาบ มัลลิกะมาส.2522. **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กรรณชิต จิตะทาน. 2530. **สังคีตอธิบายเพลงกล่อมเด็กภาคกลาง**. งานวิจัยหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาดุริยางค์ศิลป์.

คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2538. **การใช้ภาษาไทย1**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จารุณี กองพลพรม. 2528. **เพลงสำหรับเด็ก**. ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริและบาหยัน อิมสำราญ. 2548. **ภาษากับการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : บริษัท พีเพรส.

จันทน์ ทองประเสริฐ. 2528. **ไทยศึกษา**. ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จำเริญ แสงดวงแข. 2523. **โลกทรรศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก**. งานวิจัยของศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

ชมพูนุท ทรัพย์ทองคำ. 2546. **วิเคราะห์การใช้ภาษาของ ประยูร จรรยาวงษ์ในหนังสือการ์ตูนชุด ขบวนการแก้จน: วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาภาษาไทย,มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.**

ชัยวุฒิ พิชะกุล. 2522. **ความรู้เรื่องโบราณวิทยาเมืองพัทลุง**. กรุงเทพฯ: ครูสภา.

ถิรนนท์ อนวงษ์ระชัย. 2548. ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรจบ พันธุมธา. 2544. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรพต ศิริชัย. 2547. การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ประคอง สะสมและเอื้อพร กิจวิวัฒน์กุล. 2516. คติชาวบ้านในเพลงกล่อมเด็กในกรอบภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์.

ประทีป วาทิกทินกร. 2532. ลักษณะและการใช้ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประเทือง คล้ายสุบรรณและ ยูพิน ธาศรี. 2512. เพลงกล่อมเด็ก: เอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : สุทธิสารการพิมพ์.

เปลื้อง ณ นคร. 2542. ภาษาวรรณนา. กรุงเทพมหานคร : เียนโล่การพิมพ์.

ผะอบ โปษะกฤษณะและ คณะ. 2520. เพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการละเล่นของเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. 2529. วิวัฒนาการของเพลงกล่อมเด็ก. วารสารสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 กุมภาพันธ์ 2529 คณะสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พินทิพย์ พทธิพงษ์. 2546. คติชนวิทยา. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.

ไพรัช เชวชิต. 2538. เพลงกล่อมเด็กภาคใต้จังหวัดนครศรีธรรมราช. ม.ป.ท.

ปิญโญ จิตต์ธรรม. 2509. เพลงร้องเรือหรือเพลงกล่อมเด็ก. พระนคร : กรมศาสนา.

ภิรมย์ ศรีเมือง. 2515. **บทร้องเรือวัฒนธรรมไทย**. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.2544. **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาไทยศึกษา หน่วยที่8 – 15.**

กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ยุทธ เดชคำรณ. 2520. **คติชาวบ้านไทย**. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เยาวลักษณ์ กระแสร์ศิลป์. 2545. **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : ธรรมศาสตร์.

เยาวลักษณ์ ชาศิสุขศิริเดช. 2545. **เรียงร้อยร้อยกรอง**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์.

เริงชัย ทองหล่อ. 2537. **หลักการประพันธ์**. กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิง.

เรืองอุไร อินทรประเสริฐ 2538. **ภาษาไทย 2** กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ลมูล จันทรหอม. 2527. **โลกทัศน์ชาวล้านนาศึกษาจากเพลงกล่อมเด็กภาคเหนือ**. วารสาร

สังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วารุณี พลบูรณ์. 2542. **การใช้ภาษาไทย 2**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัชรพงศ์ โกมุทธรรมวิบูลย์และ คณะ. 2544. **ภาษาไทยมัธยมศึกษาปีที่ 2**. กรุงเทพฯ: ชลธีการ

พิมพ์ จำกัด.

วันเนาว์ ยูเด็น. 2525. **เพลงชาनोंง**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

วรวรรณ ศรียาภัย. 2541. การศึกษาเปรียบเทียบเพลงกล่อมเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับ นครศรีธรรมราช: ภาคนิพนธ์รายวิชาการวิจัยทางภาษาไทย.สถาบันราชภัฏ นครศรีธรรมราช.

ศรีวิไล ดอกจันทร์. 2528. วรรณคดีศึกษา.เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมพร มั่นตะสูตร. 2525. สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน.กรุงเทพฯ : พิระพัทธนา.

สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2524. รายงานการวิจัยวิเคราะห์สาระสำคัญของเพลงกล่อมเด็กภาคใต้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์.

สังวาลย์ คงจันทร์..2542. การใช้ภาษาไทย 2. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัมพร สุขเกษม. 2544. วรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ครูแจ้ง วชิรพัฒนสกุล. 2549. ร้องเรือ. (Online) <http://www.moradokthai.com/plangrue02htm>, 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549.

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เว็บไซต์ทัวร์ไทย ดอทคอม. 2549. ท่องเที่ยว. (Online)<http://www.TourThai.com>, 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549.

ภาคผนวก

ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กของจังหวัดพัทลุงได้ค้นคว้าจากหนังสือ 3 เล่มคือ

1. เพลงร้องเรือหรือเพลงกล่อมเด็ก ของภิญโญ จิตต์ธรรม
2. เพลงชาनोंง ของวันเนา ภูเดิน
3. รายงานการวิจัยวิเคราะห์สาระเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ ของสุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์

เพลงที่ 1

เพลงไสบาตร

ฮาเหอ เข้าเข้าเหอ	เข้ามาในไสบาตร
คดข้าวไธถาด	คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์
ตรวจน้ำพิชฐาน	ให้เจ้าสมภารพอได้กิน
คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ์	คู่กินทองร้อยช้าง

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 181)

เพลงที่ 2

เพลงแม่ไก่

ฮาเหอ แม่ไก่เหอ	ขึ้นไชนันร้ว
ร้องถามแม่ฟัว	แกงไหรให้แม่ฟัวกิน
แกงเปิดสักขา	แกงหมูลักขึ้น
ไมไสจีหมิ่น	น้ำหน้าข้างเลี้ยงฟัว

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 129)

เพลงที่ 3

เพลงแก่นใจ

ฮาเหอ แก่นใจเหอ	ไถนาดินแห้ง
ยั้งไถไปยั้งแล้ง	แตกแห้งเหมือนรอยตีนนก
กับแลหัวหมูกะขัดใจ	กับแลคันไถกะขัดดอก
แตกแห้งเหมือนรอยตีนนก	ขัดดอกน้องทุกสิ่ง

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 41)

เพลงที่ 4

เพลงขึ้นเขา

ฮาเหอ ขึ้นเขาเหอ	ไปแลงเห่าทำนา
กางกกถอนกล้า	ปูนาช่วยดำ
หอยข้าวหอยโขง	ไถ้งไถ้งยังคำ
ปูนาช่วยดำ	แล้วสงนมโลก

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 51)

เพลงที่ 5

เพลงต้นพร้าว

ต้นพร้าวเหอ	ต้นพร้าวทางหัก
อินันแม่ชัก	ชักให้เป็นเพลง
ชักไปชักมา	ชักเข้าหาวงขาเอง
ชักให้เป็นเพลง	นักเลงฟังมาใหม่

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 38)

เพลงที่ 6

เพลงต้นหญ้าปล้อง

ฮาเหอ ต้นหญ้าปล้องเหอ	คือต้นหญ้าปล้อง
หนทางที่เข้าไปวังน้อง	เศร้าหมองเสียแล้วแก้วคู่เจ้ญ
คนเอนขาพลัดกันเหมือนตาย	โถมฉายมาพลัดที่เมื่อเป็น
เศร้าหมองเสียแล้วแก้วคู่เจ้ญ	ไม่เห็นความเค้นเหอน้อง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 60)

เพลงที่ 7

เพลงดอกอ้อย

ดอกอ้อยเหอ	ดอกอ้อย
เก็บดอกมาร้อย	ขายเอาแดทุน
จะเลี้ยงฟัวแขก	แจกท่านมีบุญ
จะเลี้ยงฟัวขุน	แทนคุณพระมารดา

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 121)

เพลงที่ 8

เพลงแคนใจ

...แคนใจเหอ	มาลัยข้าเอยมาบานผิด
ถูกแสงอาทิตย์	มาลัยมาโรยเสียโหยแห่ง
แคนใจเอย	มาลัยข้าเหยบานเมื่อแจ้ง
ดอกไม้มาโรยเสียโหยแห่ง	ถูกแสงอาทิตย์จัดเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 98)

เพลงที่ 9
เพลงจีนเขา

ฮาเหอ จีนเขาเหอ	ไปแลงเห่าทำนา
กางกกถอนกล้า	ปู้นาช่วยดำ
หอยข้าวหอยโขง	โก้งโค้งยังค้ำ
ปู้นาช่วยดำ	แล้วสงนมโลก

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 41)

เพลงที่ 10
เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ	โลกสาวชาวบ้านดินสุด
ขาวเหมือนดอกพุท	คิ้วสุดหางตา
ใครมาขอกูไม่ให้	หวงไว้ให้จีนชาวสงขลา
คิ้วสุดหางตา	จีนว่าอืมาเหอขอ

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 26)

เพลงที่ 11
เพลงฝนตก

ฮาเหอ ฝนตกเหอ	ตกลงมาแฉกแฉก
ปลาช่อนตัวเล็ก	ว่ายนํ้ามาตีแปลง
ตัวหนึ่งเกล็ดมันดำ	ตัวหนึ่งเกล็ดมันแดง
ว่ายนํ้ามาตีแปลง	เกล็ดแดงเหมือนข้อมเหอ ครั้ง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

เพลงที่ 12

เพลงหวันเย็น

หวันเย็นเหอ
เก็บดอกเมละร้อย
ข้างดินเมละซ้อน
ห้อยไว้สองแถว

เย็นมาละห้อย
ห้อยไว้สองแถว
ข้างหวันอนนุมนม
โพนานบานนานห้อย

(ควนขนุน/พัทลุง ภิญ โณ จิตต์ธรรม, 2509: 15)

เพลงที่ 13

เพลงทอโลก

ฮาเหอ ทอโลก เหอ
น้ำไหลได้เก
ผืนหนึ่งน้องนุ่
ทอลายลูกหวาย

ทอฝีมสามสิบเส
ทอลายลูกหวาย
ยังผืนหนึ่งเหลยน้องทอขาย
สำหรับพี่ชายนุ่

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 77)

เพลงที่ 14

เพลงสั้มม่วง

ฮาเหอ สั้มม่วงกัน
สาวสาวในทุกวัน
ตัวกูเป็นชาย
กันเหมือนลูกแม่หิด

ฉันสั้มม่วงกัน
กันเหมือนลูกแม่หิด
ทำเสียให้สิ้นฤทธิ์
คิดตัวกูเสีย

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 35)

เพลงที่ 15

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอนเหอ	นอนฝันเห็นหลาก
ฝันเห็นพญานาค	ผุดขึ้นที่ปากตูเมือง
ฝันเห็นเด็กอ่อน	ชี้ข้างางอนทรงเครื่อง
ผุดขึ้นที่ปากตูเมือง	ทรงเครื่องมารับขวัญ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 98)

เพลงที่ 16

เพลงเครือน้อง

ฮาเหอ เครือน้องเหอ	เครือดอกน้ำเต้าฟ้า
แตกยอดขึ้นมา	กลายป็นน้ำเต้าปูน
เสียแรงแม่ตักน้ำรด	เสียแรงแม่ขุดดินพูน
กลายป็นน้ำเต้าปูน	เสียแรงแม่ขุดดินพูน

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 150)

เพลงที่ 17

เพลงปลูกรัก

ฮาเหอ ปลูกรักเหอ	ปลูกรักกอดเคย
อย่าหวังน้องนักละ	น้องเป็นลูกเลขาเสียแล้ว
แต่ไหรเขาต่อหรือ	ปรีอไม่มาขอน้องแก้ว
น้องเป็นลูกเลขาเสียแล้ว	อย่าหวังน้องนักละพี

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 178)

เพลงที่ 18
เพลงทองพันชั่ง

...เจ้าทองพันชั่งเหอ	ยิ่งดีก็ยิ่งปลั่ง
เจ้าทองพันชั่ง	ไม่อับแสง
ยิ่งดียิ่งสุกขึ้นทุกที	ไม่มีราศีสีทองแดง
เจ้าทองพันชั่งไม่อับแสง	สีทองแดงหาไม่

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

เพลงที่ 19
เพลงกุนหยี

กุนหยีเหอ	กุนหยี
ไต่บ่าวบ้านนี้	อย่าเงยเหลยพี่น้องไม่เอา
ดึกดึกเพียรเพียร	เดินให้ดินเหียนเปล่าเปล่า
อย่าเงยเหลยพี่น้องไม่เอา	บากหน้าหาคนเิน

(เมือง/พัทลุง วันเนาวิ ยูเด็น, 2525: 28)

เพลงที่ 20
เพลงต้นยมเหมียว

ต้นยมเหมียวเหอ	ต้นยมเหมียว
ตัดหัวบ้าเหมียว	เที่ยวคอยแลน้องทุกช่องรั้ว
นาโคให้แขนหัก	ใครเหลยอีทักไอ้ตัดหัว
เที่ยวคอยแลน้องทุกช่องรั้ว	ตัดหัวบานเมียบเปล่า

(เขาชัยสน/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 27)

เพลงที่ 21

เพลงฝนตก

ฮาเหอ ฝนตกเหอ	ตกลงมาแฉกแฉก
ปลาช่อนตัวเล็ก	ว่ายน้ำมาตีแปลง
ตัวหนึ่งเกล็ดมันดำ	ตัวหนึ่งเกล็ดมันแดง
ว่ายน้ำมาตีแปลง	เกล็ดแดงเหมือนข้อมเหอ ครั้ง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

เพลงที่ 22

เพลงฟ้าลั่น

ฮาเหอ ฟ้าลั่นเหอ	ลั่นมากึกกึก
สงสารนาถีก	มันอีกลายเป็นนาคอน
ตั้งแต่แรกแต่ไร	เป็นนาร้างข้างนอน
มันอีกลายเป็นนาคอน	สงสารอาวรณ์ เหอใจ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 18)

เพลงที่ 23

เพลงโผกเปล

โผกเปลเหอ	โผกเปลเวที่ได้ถุน
ชวนยายไปทำบุญ	เขเรื่อท่อนไม้
ท่านหลัดอยู่หัว	ท่านขร้าวอยู่ท้าย
เขเรื่อท่อนไม้	ชวนยายไปทำบุญ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 149)

เพลงที่ 24

เพลงดอกทอง

...ดอกทองเหอ	แต่น้ำนองก็ไม่อาบ
ดอกทองหมิ่นสาบ	อาบน้ำในรอยตีนวัว
เพื่อนเขาทั้งเพเขาปลัดผ้า	โลกดอกทองจีข้าปลัดผ้า
อาบน้ำในรอยตีนวัว	ปลัดผ้าเป็นเหอผ้า

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

เพลงที่ 25

เพลงจับปลา

...จับปลาเหอ	จับปลาสองมือ
ปละขาก็ถือ	ปละซ้ายอีกมือพี่ถือไว้
พอปลาหมั่นชุ่นผลุนโคด	โคดไปเสียไม่เหลือไหร
ปละซ้ายอีกมือที่ถือไว้	ไม่ได้สักตัวปลา

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 49)

เพลงที่ 26

เพลงขวัญอ่อน

ฮาเหอ ขวัญอ่อนเหอ	นอนให้สบาย
แม่ซื้อทั้งหลาย	อย่าได้หยิกได้ยอก
แม่ซื้อทั้งสี่	ชวนกันเข้าออก
อย่าได้หยิกหยอก	ขวัญอ่อนเจ้านอนเถิด

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 56)

เพลงที่ 27

เพลงนอนเลีย

ฮาเหอ นอนเลียน้องนอน	ขวัญข้าวเจ้านอนอยู่ในเปล
แม่ซื่อซื่อเด	อย่าพาน้องไปเที่ยวเร่ไปเล่นไกล
ไปสองมาสอง	รักษานวลน้องให้สบายใจ
อย่าพาน้องเที่ยวเร่ไปเล่นไกล	เล่นอยู่ในเปลเหอ

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 115)

เพลงที่ 28

เพลงนอนเถิด

ฮาเหอ นอนเถิดน้องนอน	สายสมรอรทัยสุดใจพี่
ความเจ็บความไข้หาไม่มี	ขวัญพี่อย่าร้องเหลยน้องเหย
ไปอย่าตายอยู่ใกล้แค่	ได้อุ้มชูดูแลแม่ทราชมชย
ขวัญพี่อย่าร้องเหลยน้องเหย	เกิดมาเรามีกรรมเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 116)

เพลงที่ 29

เพลงไก่อ้น

ฮาเหอ ไก่อ้นเหอ	จันมาละห้อย
งูเขียวตัวน้อย	ห้อยหัวลงมา
เด็กลอนไม่หลับ	กินตับดีหว่า
ห้อยหัวลงมา	ห้วนเหินแล้วมาห้อย

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 115)

เพลงที่ 30
เพลงต้นจีได้

...ต้นจีได้เหอ
อีหันมั่งง่าย
กลางทุ่งกลางนา
นอนให้ชายเข

ต้นจีได้
นอนให้ชายเข
นอนได้ทั้งเพ
โลกสาวชาวรินทร์

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 137)

เพลงที่ 31
เพลงต้นหว้า

...ต้นหว้าเหอ
รักใคร่รักต้า
พ่อแม่เกิดเกล้าเจ้ามา
รักพ่อรักแม่ของข้าด้วย

คือน้องต้นหว้า
รักพระมารดาของข้าด้วย
เชษฐาพี่แกพ่อคนสวย
ตัวฉันจะรวยตาย

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 177)

เพลงที่ 32
เพลงดอกทอง

...ดอกทองเหอ
ดอกทองหมื่นสาบ
เพื่อนเขาทั้งเพเขาผลัดผ้า
อาบนํ้าในรอยดินวัว

แต่นานองก็ไม่อาบ
อาบนํ้าในรอยดินวัว
โลกดอกทองจีข้าผลัดหัว
ผลัดหัวเป็นเหอผ้า

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 95)

เพลงที่ 33

เพลงโลกสาว

ฮาเหอ โลกสาวเหอ	โลกสาวชาวเรนดิน
เทียมได้ผัวจีน	นอนบนสาดเจ็ดชั้น
เมื่อได้กับผัวไทย	นอนฝันไหนฝันนั้น
นอนบนสาดเจ็ดชั้น	โลกสาวชาวเรนเหอดิน

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 26)

เพลงที่ 34

เพลงบ้านนี้

บ้านนี้เหอ	มีดอท่อเปลือก
อีสาวคู่เลือก	แตกเลือดซ่อนเป็น
การโหมการฝ้าย	การนาการไรก็เต็มเงิน
แตกเลือดซ่อนเป็น	พุงป่องเหมือนแลนเงิน

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 174)

เพลงที่ 35

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอนเหอ	นอนฝันเห็นหลาก
ฝันเห็นพญานาค	ผุดขึ้นที่ปากตูเมือง
ฝันเห็นเด็กอ่อน	จีช่างางอนทรงเครื่อง
ผุดขึ้นที่ปากตูเมือง	ทรงเครื่องมารับขวัญ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 98)

เพลงที่ 36

เพลงลูกสาว

ลูกสาวเหอ	ลูกชาวบ้านตกลุด
ตัวขาวเหมือนหยวกปูด	ลาวนเหมือนใบปรีอ
ถ้าพี่เป็นชาย	ไม่ต้องให้เสียมือ
ลาวนเหมือนใบปรีอ	ไม่ต้องให้คนล้อเล่น

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

เพลงที่ 37

เพลงมารดา

ฮาเหอ มารดาเหอ	ล้าเลียงโลกมารักษายาก
เม่อโลกตกฟาก	บนควายเขาทอง
เดือนเสเดือนห้า	โนรามาล่นเหรยน้อง
บนควายเขาทอง	ให้คล่องชีวิตโลก

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 141)

เพลงที่ 38

เพลงเมืองคอน

ฮาเหอ เมืองคอนเหอ	แตกอนเขาเล่ามา
พระศรีธรรมโศกราชมีวาดหนา	ได้กอมหาธาคุยอดทองคำ
ไว้เป็นที่บูชามหาชน	ฝูงคนนับถืออุปถัมภ์
ที่ทรุดโทรมซ่อมไว้มิให้ตกต่ำ	เข้าค้ำมีคนบูชาเหอ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 63)

เพลงที่ 39

เพลงแดคออก

ฮาเหอ แดคออกเหอ	ขอเชิญให้ออกทุกกอหญ้า
ไอ้ตัดหัวพ่อค้า	หมั้นขายพลูแห้ง
ขายกำห้ำก้อน	ไอ้ตัดหัวพ่อค้าหลายท่อนขายพลูแพง
อคให้ปากแห้ง	ไม่เชื่อพลูแพงกิน

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 194)

เพลงที่ 40

เพลงลำป่า

ฮาเหอ ลำป่าเหอ	เขาลือว่าหนูก
ลำป่าต้องทุกข์	ไฟเหอมันลุกขึ้นกลางเมือง
โหมพวกเสนา	เขาฆ่าเขาฟันกันตายเปลือง
ไฟเหอมันลุกขึ้นกลางเมือง	ตายเปลืองที่ลำป่า

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 64)

เพลงที่ 41

เพลงเมืองคอน

ไปคอนเหอ	ไปแลพระนอนพระนั่ง
พระพิงเสด็จ	หลังคามุงเบือง
เข้าไปในห้อง	ไปและพระทองเขามรงเครื่อง
หลังคามุงเบือง	ทรงเครื่องคอกไม้ไหว

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 63)

เพลงที่ 42

เพลงวังหลาม

วังหลามแก้วข้า	แด่แรกหมั้นรักเหมือนปาไล
เทียมท่านได้พูนหนนใหญ่	เป็นของเป็นไขแม่เจ้าข้า
สองข้างหนนเหอ	มีพานศาลา
เป็นของเป็นไขแม่เจ้าข้า	ได้รับโนราหลอง

(เขษยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 79)

เพลงที่ 43

เพลงโหนดโหม

ฮาเหอ โหนดโหมเหอ	แลเห็นปลายโพธิ์โยลิลิบ
นางงามตามผิวไปเสียลิบ	เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย
อย่าร้องเจ้าลิบเหอ	ต่อเข้าเราหาเงินให้
เจ้าลิบนั่งร้องบนหลังควาย	เสียค่ายคู่รักเหอเขา

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 48)

เพลงที่ 44

เพลงต้นหญ้าปล้อง

ฮาเหอ ต้นหญ้าเหอ	คือต้นหญ้าปล้อง
หนทางที่เข้าไปวังน่อง	เศร้าหมองเสียแล้วแก้วคู่เจ้ญ
คนเอนเขาพลัดกันเหมือนตาย	โถมฉายมาพลัดที่เมื่อเป็น
เศร้าหมองเสียแล้วแก้วคู่เจ้ญ	ไม่เห็นความเค้นเหอน้อง

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 60)

เพลงที่ 45
เพลงโปลกโพธิ์

ฮาเหอ โปลกโพธิ์เหอ	พี่โปลกไว้ชายหลัง
โพธิ์ทองไม่ทันจะแตกกิ่ง	หลังมันพึ่งเอาโพธิ์ไป
โพธิ์พี่โพธิ์น้อง	ทั้งสองพอแตกยอดใบ
หลังมันเอาโพธิ์ไป	ต่อใดโพธิ์จะกลับมา เหอ เล่า

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 70)

เพลงที่ 46
เพลงต้นพร้าว

ฮาเหอ ต้นพร้าวเหอ	ต้นพร้าวทางเอน
พี่สีกแตเณร	พาสาวเข้าห้อง
ถือนั่นถือนี่ถือนี่ถือนี่	ถือนี่ถือนี่ถือนี่ถือนี่
พาสาวเข้าห้อง	พาน้องยักคิ้วเล่น

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 37)

เพลงที่ 47
เพลงต้นพร้าว

ฮาเหอ ต้นพร้าวเหอ	ต้นพร้าวต้นมันเอน
พี่จะบวชเป็นเณร	สาวน้อยอย่าเพิ่งเอาผ้า
น้ำค้างในเคียนหอก	มันตกลงกลางเขาจั่ว
สาวน้อยอย่าเพิ่งเอาผ้า	ให้พี่สีกแตเณรก่อน

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 37)

เพลงที่ 48

เพลงต้นดีป्ली

ฮาเหอ ดอกดีป्ली
 สาวน้อยนั้นโยดี
 ถ้าใครมาขอ
 แปลกที่ว่าคำ

เครื่องน้องดีป्ली
 แปลกที่ว่าคำ
 ตกสร้อยคล้องคอโลกคำ
 กำเนิดเกิดมา เหอ เอง

(เขษยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 42)

เพลงที่ 49

เพลงเดือนขึ้น

ฮา...เหอ เดือนขึ้น เหอ
 รักกันแต่ในใจ
 ตัวพี่เป็นแมงโกทอง
 ไม่เท่าใช้ใครไปขอให้

ขึ้นมาเทียมปลายไม้ไฟ
 ไม่เท่าใช้ใครไปขอให้
 ตัวน้องเป็นพวงดอกไม้
 รักกันแต่ใน เอ้อ...ใจ

(ควนขนุน/พัทลุง ภิญโญ จิตต์ธรรม, 2509: 35)

เพลงที่ 50

เพลงลมพัด

ฮา..เอ้อ ลมพัดเหอ เหอ
 ในอกน้องเหมือนอีแตก
 ถ้าเป็นจีพรีน้ำเต้า
 ใครเหลยจะเข้ามาลวงไร่

พัดมาอยู่ออกแวก
 ใครเหลยจะเข้ามาลวงไร่
 จะพาให้พี่น้องชาวบ้านดู
 ในอกทรวงน้อง

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 89)

เพลงที่ 51

เพลงต้นลำเจียก

ฮาเหอ ต้นลำเจียกเหอ	ต้นลำเจียก
อีเถ้าหันหิเปียก	เดินมาหยมหยม
ใครทักไม่ได้	หิเท่าปากชาม
เดินมาหยมหยม	หิเท่าปากชามเปียก

(เขษยสน/พัทลุง สุธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 59)

เพลงที่ 52

เพลงฟ้าลั่น

ฮาเหอ ฟ้าลั่นเหอ	ลั่นมาโครมโครม
ผาหัวศรีโรม	และหัวครกจมดิน
เสื่อขบกลบดิน	ฟ้าผ่าก็ไม่ได้ยิน
หัวครกจมดิน	ที่ได้ด้นนิล เหาใหญ่

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524:22)

เพลงที่ 53

เพลงต้นจีเหล็ก

อ้า เหอ เหอ	ต้นจีเหล็กเหอ
ลุงเล็อยู่บ้านม่วง	แกไข้เต็มที
แกจีโม่งกลาง	แกอยู่บ้านม่วง
โม่งกลางเหมือนรู	เหอ เหอสวด

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 64)

เพลงที่ 54

เพลงต้นยางยวน

ฮาเหอ ต้นยางยวน เหอ	ต้นยางยวน
บ่าวน้อยหน้าवल	เหตุไหรมานอนอยู่คนเดียว
โลกสาวเขากะโ	บ่าวน้อยรูปโอไมโส้เกี้ยว
เหตุไหรมานอนอยู่คนเดียว	ให้ควมมันซั๊กตาย

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 58)

เพลงที่ 55

เพลงเครือน้อง

ฮาเหอ เครือน้องเหอ	เครือต้นขามกลาน
น้ำลึกถึงวาน	ชายเหอมันลอกผ้าข้าม
เอามือไปต้อง	ไผเหอมันเย็นเหมือนน้ำ
ชายลอกผ้าข้าม	ไผชายล่องน้ำ...รี

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 59)

เพลงที่ 56

เพลงลูกสาวเร็นออก

ฮาเหอ ลูกสาวเหอ	ลูกสาวเร็นออก
ห้วนมพื้งอก	บอกพ่อว่าเป็นผี
พ่อแม่ให้หาหมอรักษา	หมอว่าไอ้ยะเต็มที
บอกพ่อว่าเป็นผี	ลูกสาวชาวเร็นออก

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 72)

เพลงที่ 57

เพลงลูกสาวบ้านตก

ฮาเหอ ลูกสาวเหอ	ลูกสาวบ้านตก
ห้วนมเท่าครก	อกเท่าเชอบาย
ได้พี่สักคน	เขเล่นต่างควาย
อกเท่าเชอบาย	เขเล่นต่างควายถึก

(เขษยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

เพลงที่ 58

เพลงลูกสาวชาวข้างใต้

ฮาเหอ ลูกสาวเหอ	ลูกสาวชาวข้างใต้
แลแลเหมือนกินได้	ขอให้พี่ชายเราไม่เอา
รูปมันแอ้แอ้	รักเร่หมินจีเต่า
ขอให้พี่ชายเราไม่เอา	ล่าเสาเท่าโคนโหนด

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

เพลงที่ 59

เพลงลูกสาวชาวโรงตรวน

ฮาเหอ ลูกสาวเหอ	ลูกสาวชาวโรงตรวน
ทาแป้งหน้านวล	คือจุนฟุงป่อง
ออกไปนอกซาน	โก้งโค้งเลือกสารนมายจนถึงต้อง
คือจุนฟุงป่อง	โลกสาวชาวโรงตรวน

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 105)

เพลงที่ 60

เพลงทองกลาง

ฮาเหอ ทองกลางเหอ	ดั้นทองกลาง
ตัดกิ่งตัดปาง	กูไม่เอาพันธุ์หมันไปโปลก
ต่อแหล่ทั้งแม่	ต่อแหล่ทั้งโลก
กูไม่เอาพันธุ์หมันไปโปลก	ชาติโลกทั้งโลก

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

เพลงที่ 61

เพลงด้นเดือนแจ่ม

ฮาเหอ เดือนแจ่มเหอ	แจ่มเข้าใต้ถุน
หทัยใจบุญ	ลงนั่งแฝงเสา
แลเหยแลให้โลก	ทุกวันไม่ได้นอนหา
อ้ายลูกปากเบา	เห่าเจ้าหานายเอง

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 140)

เพลงที่ 62

เพลงจีพรี

ฮา เหอ จีพรีเหอ	จีพรีไฟ
โลกสาวนางงามตามผัวไป	แต่เหตุไหรไปฟ้องต่อศาลเมือง
โปลกหลาขึ้นราชย์	อ้ายหน้าโคเล่าเจ้าบุญเรือง
ทำให้เขาแค้นเคือง	บุญเรืองมีความผิด

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 135)

เพลงที่ 63
เพลงฟ้าลั่น

ฮาเหอ ฟ้าลั่นเหอ	ลั่นมาเปี๊ยะเปี๊ยะ
น้องตามสารเปี๊ยะ	ให้พ่อบุญหนักไปลักควาย
ไม่ทันถึงต้นโหนด	โจรเหอมันแทงเอาโฉมฉาย
ไม่ทันได้ลักควาย	โฉมฉายหลบเรนเปลา

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 20)

เพลงที่ 64
เพลงฟ้าลั่น

ฮาเหอ ฟ้าลั่นเหอ	ลั่นมาเสียงดัง
เก็บข้าวร้ายซัง	น้ำตาน้องไหลอาบเสื้อ
พ่อแม่เขาถาม	นางงามจึงบอกว่าเหงื่อ
น้ำตาไหลอาบเสื้อ	ร้องให้ตามฟ้าลั่น

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 20)

เพลงที่ 65
เพลงฝนตก

ฮาเหอ ฝนตกเหอ	ตกลงมาฉาฉา
เจ็บใจแม่แมงดา	บินมาพันไป
นี่ไม่ใช่หนอง	แมงดาคอกทองมันไม่ใช่
บินมาแล้วบินพันไป	เจ็บใจแม่แมง เหอ ดา

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 42)

เพลงที่ 66

เพลงฟ้าลั่น

ฮาเหอ ฟ้าลั่น เหอ	ลั่นมาผางผาง
ตาศรีเทพมือดาง	อยู่หนองไม้แก่น
เสือบกะไม้สา	ฟ้าผากะไม้แคลน
อยู่หนองไม้แก่น	ตุกแต่นทำรัง เหอ หนาว

(เมือง/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 42)

เพลงที่ 67

เพลงขวัญอ่อน

ฮาเหอ ขวัญอ่อนเหอ	นอนให้สบาย
แม่ซื้อทั้งหลาย	อย่าได้หยิกได้หยอก
แม่ซื้อทั้งสี่	ชวนกันเข้าออก
อย่าได้หยิกหยอก	ขวัญอ่อนเจ้านอนเถิด

(เขษขัยสน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 45)

เพลงที่ 68

เพลงขวัญอ่อน

ฮาเหอ ขวัญอ่อนเหอ	นอนให้สบาย
แม่ซื้อทั้งหลาย	อย่าได้หยิกหยอกหลอกหลอน
จื๋นน้าลงท่า	ช่วยพิทักษ์รักษาตรามบั้งอร
อย่ามาหลอกหลอน	กล่อมให้เจ้านอนเปล
นอนเถิดนอนหนา	เจ้างามปลอดชอดเสน่ห้
แม่จะเวชา	ให้เจ้านอน
อย่าสะคุ้งตกใจกลัว	แม่ทูนหัวอย่าสะท้อน
แม่ซื้ออย่ามาหลอกหลอน	กล่อมให้เจ้านอนเปลเหอ

(ควนขนุน/พัทลุง สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 45)

เพลงที่ 69

เพลงลมพัด

ฮาเหอ ลมพัดเห
 ชุบบ่อให้เมื่อย
 นัวตึนนัวมือคือเทียนควั่น
 อาบน้ำในแม่ขันแก้ว

พัดมาเฉื่อยเฉื่อย
 อาบน้ำในแม่ขันแก้ว
 ผมหั่นคือทองหล่อแล้ว
 หล่อแล้วไม่พักแต่ง

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 89)

เพลงที่ 70

เพลงผูกเปล

ผูกเปลเห
 ตัวพีจะผูกเปลผ้า
 เวลาน้องยากนม
 เวลาน้องนอน

ท่านสั่งให้เวอยู่ซ้ำซ้ำ
 อีโหยนโยนขาให้น้องนอน
 พาไปสงนมพระมารดร
 ป้อนข้าวอาบน้ำให้

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 149)

เพลงที่ 71

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอนเห
 แม่เชื่อทั้งสี่
 อาบน้ำแล้วป้อนข้าว
 มาช่วยพิทักษ์รักษา

น้องนอนหลับให้ดี
 มาช่วยพิทักษ์รักษา
 ทุกวันคำเช้าทุกเวลา
 กำพร้าแม่คนเดียว

(เมือง/พัทลุง สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 101)

เพลงที่ 72

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอน เหอ	นอนให้หลับไหล
อย่าตระหนกตกใจ	เป็นขวัญใจพี่ยาทุกราตรี
ความเจ็บอย่าอยู่ใกล้	ความไข้อย่าให้รู้มี
เป็นขวัญใจพี่ยาทุกราตรี	ความไข้อย่ามี...เหอ เลย

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 101)

เพลงที่ 73

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอน เหอ	แม่ไปบ่อนซื้อหมามาให้เจ้า
ซื้อทั้งของหวานของใส่พริ้ว	แม่ซื้อข้าวเมามาให้กัน
อย่าซื้อหลายสิ่งให้เจ้าโฉมตรู	เมื่อพลูหมัน โลกเจ้าเอววัลย์
แม่ซื้อข้าวเมามาให้กัน	ปันกันอย่าน้อย เหอ ใจ

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 101)

เพลงที่ 74

เพลงไก่ขัน

ฮาเหอ ไก่ขันเหอ	ขันมาละห้อย
งูเขียวตัวน้อย	ห้อยหัวลงมา
เด็กนอนไม่หลับ	กินตับดีหว่า
ห้อยหัวลงมา	ห้วนเหินแล้วมาห้อย

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 115)

เพลงที่ 75

เพลงต้นตอเบา

ต้นตอเหอ	ต้นตอเบา
พี่น้องกันเหลา	ทำปรี้อีเอากันได้
พี่น้องข้างหญิง	พี่น้องข้างชาย
ทำปรี้อีเอากันได้	เมื่อร่วมตายายกัน

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 174)

เพลงที่ 76

เพลงพี่ชาย

พี่ชายหอ	รักน้องอย่ารักแต่ปาก
รักทั้งพลูหมาก	ต่อน้องอิตั้งใจ
เดือนอ้ายมาต่อกับเดือนคลัง	บ่าวน้อยยับยั้งก่อนหน้าไย
เดือนเฒ่าไล่	ยกขึ้นหมากใหญ่กันทีเดียว

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 175)

เพลงที่ 77

เพลงหมากออน

หมากออนเหอ	หยอนลายกระแห้ย
ทิ้งเสียพ่อแม่	เล่นตามชาขมา
บุกน้ำมาเทียมนม	บุกตามมาเทียมกลางขา
เล่นตามชาขมา	หมากออนหยอนลายแห้ย

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 45)

เพลงที่ 78

เพลงบ้านนี้

บ้านนี้เหอ
 อีเถ้าฮั่นสามรถ
 พ่อเราลูกมาก
 มาชิงพ่อเราไปทำฝั่ว

มีต้นผักกาด
 มาชิงพ่อเราไปทำฝั่ว
 ทำปรี๊ดดขาดอีชาติชั่ว
 ชาติชั่วเสียทั้งโหม

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 82)

เพลงที่ 79

เพลงเครื่องบิน

เครื่องบินเหอ
 ถึงรักเท่ารัก
 ขึ้นหมากมาถึงเรือนแม่
 ไม่พักคิดดั่งวิ่งตามชาย

หรือต้นลำพงกาหลัก
 ไม่พักคิดดั่งวิ่งตามชาย
 แม่นแท้แม่ดีแยกให้
 ชายรักชายมาขอเอง

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 81)

เพลงที่ 80

เพลงลำปำ

ลำปำเหอ
 โลกไทยมาปนกับโลกแขก
 แต่แรกก่อนมา
 บ้านเมืองมันแปลกไปทุกสิ่ง

ลำปำเราค้าอยู่สองแพรก
 บ้านเมืองมันแปลกไปทุกสิ่ง
 ชายเหอมันเที่ยวหาหญิง
 หญิงเที่ยวหาชายเอง

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 64)

เพลงที่ 81

เพลงโลกสาว

โลกสาวเหอ
ตัวขาวเหมือนกล้วยปอก
ถ้าได้กับพี่เณรเรา
หาผิวที่ห้วงม

โลกสาวชาวเรินออก
หาผิวที่ห้วงม
พอควรสม
ไม่สมสักเมล็ดเดียว

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 80)

เพลงที่ 82

เพลงกล้วยพังลา

ต้นกล้วยพังลาเหอ
โนรามาชอเจ้าบุญเลิศ
นี้จันหมากไผ่
ตั้งทับข้างบอ

กล้วยพังลาหวิเจ็ด
ตั้งทับข้างบอ
นี้จันหมากขอ
มาขอเมื่อยามเย็น

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 111)

เพลงที่ 83

เพลงบ้านนี้

บ้านนี้เหอ
รักกันแรกตัดจุก
แต่เหอแต่ไทร
ธรรมเนียมหมั้นมาแต่ไหน

มีปริงกิงพุก
ธรรมเนียมหมั้นมาแต่ไหน
ไม่หอนเห็นใคร
น้ำไหลขึ้นภูเขา

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 179)

เพลงที่ 84

เพลงไก่อ่าว

ฮาเหอ ไก่อ่าวเหอ	มาเกาะราวแขง
ขันหมากพีเณรแดง	ไหนดัวไหนดอ
ไหนดขันหมากไหว	ไหนดขันหมากขอ
ไหนดัวไหนดอ	ขันหมากพีเณรแดง

(เขษยสน/พัทลุง สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 49)

เพลงที่ 85

เพลงพี่ชาย

ฮาเหอ พี่ชายเหอ	ถางไร่ปลูกไคล
ค่อยถางค่อยไป	พบช่อดอกไม้พวงนั้กเลง
พบถายไฟเภา	ไม่ทันอี่เป่าลูกขึ้นเอง
พลช่อดอกไม้นั้กเลง	ไปไหนดเป็นเพลงหัน

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524 : 78)

เพลงที่ 86

เพลงลมพัด

ฮาเหอลมพัดเหอ	พัดมาโถกยอดตองอ่อน
เชิญหยุดที่นี้ก่อน	ถ้าพีเณรโนรา
คอยเข้าก็ไม่เห็น	คอยเย็นก็ไม่มมา
ถ้าพีเณรโนรา	นั่งถ้าได้โคนท่อน

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 89)

เพลงที่ 87

เพลงต้นขามป้อม

ฮา เหา ต้นขามป้อม เหา	เจ้าต้นโลกขามป้อม
แม่ปล้ำทับปล้ำล้อม	ไว้กินโลกเมื่อสุข
พอแตกโลกกิงสาย	หัวใจพี่ชายกลายเป็นทุกข์
ไว้กินโลกเมื่อสุข	ทุกข์พี่เท่าภูเขา เหา หลวง

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 150)

เพลงที่ 88

เพลงต้นกล้วย

ฮา เหา ต้นกล้วยเหอ	คะนี้ม้วยกะลาสัย
โลกสาวงามตามผัวไป	เหตุไหรไปฟ้องหัวเมือง
อุสาห์พาไล	ไม่ขายหน้าใครพ่อนบุญเรือง
บุญแม่แก่เขื่อง	บุญเรืองได้ความผิด

(เขษขัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 172)

เพลงที่ 89

เพลงเรือใหญ่

ฮา เหา เรือใหญ่เหอ	ชักใบขึ้นมาเทหน้าท่า
เห็นฝนมีดมา	ยาหงส์ฉาพาโลกหนี
เข้านั่งได้ไม้	ไม้เหอหมั่นหล่นลงดี
ยาหงส์ฉาพาโลกนี้	เข้านั่งได้ไม้ใหญ่

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 173)

เพลงที่ 90

เพลงขันหมาก

ฮาเหอ ขันหมาก เหอ	ลอยมาสามชั้น
ขันหมากพระจันทร์	ไหนดหัวไหนดท้าย
ไหนดขันหมากขอ	ไหนดขันหมากไหว
ไหนดหัวไหนดท้าย	บอกให้น้องรู้ด้วย

(เขาชัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 83)

เพลงที่ 91

เพลงคือน้อง

...คือน้องเหอ	น้องคือต้นส้มโอ
ลากพระวัดโพธิ์	น้องไม่ได้ไป
ถางไร่ได้ลึง	ไม่รู้ว่าจะฝากไว้กับใคร
น้องไม่ได้ไป	หัวใจเป็นเวแปล

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 132)

เพลงที่ 92

เพลงน้องนอน

ฮาเหอ น้องนอนเหอ	พี่ไปบ้านห้วนอนสักเดียว
ไปซื้อสารเหนียว	มาแทงดัมลากพระ
ถูกถูกแพงแพง	แม่สีแดงไม่ละ
แทงดัมลากพระ	ให้หนูกักราวเดียว

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 84)

เพลงที่ 93

เพลงพี่ไป

ฮาเหอ พี่ไปเหอ
ไปซื้อสารเหนียว
โลกโลกแพงแพง
แพงคัมลากพระ

ไปบ้านห้วนอนสักเดียว
แพงคัมลากพระ
แม่เอีแดงกะไม่ละ
ไม่ละสักหนเดียว

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 84)

เพลงที่ 94

เพลงบ้านนี้

บ้านนี้เหอ
ถึงต้นอีสีกอีศักดิ์
เพดานทั้งใหญ่และทั้งผอง
ละวัดไว้ไคโน้องใจดี

มีต้นโสฬอยู่กลางวัด
ละวัดไว้ไคโน้องใจดี
ผ้าลายชายทองหอคัมภีร์
เท่านั้น้องแค้นใจ

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 130)

เพลงที่ 95

เพลงกล้วยพังลา

ต้นกล้วยพังลาเหอ
โนรามาชอเจ้าบุญเลิศ
นี้ขันหมากไหว
ตั้งทับข้างบอ

กล้วยพังลาฉวีเจิด
ตั้งทับข้างบอ
นี้ขันหมากขอ
มาขอเมื่อยามเย็น

(เมือง/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 179)

เพลงที่ 96

เพลงบ้านนี้

บ้านนี้เหอ
ถึงต้นอีสักอีศักดิ์
เพดานทังใหญ่ทังผอง
ละวัดไว้ไคลน้องใจดี

มีต้นโสฬียูกกลางวัด
ละวัดไว้ไคละใจดี
ผ้าลายชายทองหอคำกักร์
เท่านั้นน้องแค้นใจ

(เขษยสน/พัทลุง สุธิวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 180)

เพลงที่ 97

เพลงบ้านนี้

บ้านนี้เหอ
จับปลาหานโพ
ถึงเสี้ยนเสียนี่
เสียเงินตั้งยี่สิบห้า

มีต้นหมากไผ่
เสียเงินตั้งยี่สิบห้า
หม่อมพี่แกไม่ว่า
จับปลาหานโพใหญ่

(เมือง/พัทลุง สุธิวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 186)

เพลงที่ 98

เพลงเวเปล

ฮาเหอ เวเปลเหอ
อยู่วัดหมั่นไม่หนุก
ผ้าเหลืองที่แม่ข้อมให้
สึกออกไปหาเมีย

เวไปได้สั้มจุก
สึกออกไปหาเมีย
เอาไปไว้ที่ไหนเสีย
เสียขี้มันแม่ข้อมให้เหอ

(ควนขนุน/พัทลุง สุธิวงส์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 75)

เพลงที่ 99

เพลงอ้อยดำ

ฮาเหอ อ้อยดำเหอ	มีสองลำมานเมียน
รูปหงส์พระทรงเหมียน	หนังสือไม่เรียนแต่สักตัว
ได้เกิดมาเป็นชาย	หาความอายมั่งหรือพ่อขุนหัว
หนังสือไม่เรียนสักตัว	รูปหงส์พระทรง เหอ เหมียน

(กวนขุน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 121)

เพลงที่ 100

เพลงนางแม่

ฮาเหอ นางแม่เหอ	รักลูกอาธรรม์
รักแต่ฝ่ายพระจันทร์	ราหูนางแม่แ่ไม่รัก
ถีบเรือให้มันแคง	ลูกน้อยก็แค้นใจหนัก
ราหูนางแม่แ่แม่รัก	เกิดศึกไม่วายเหลย

(เขษัยสน/พัทลุง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2524: 93)

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวนิตยา ชูคำ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	23 พฤษภาคม 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดพัทลุง
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครูอัตราจ้าง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพินุดอุปถัมภ์